2 [illegible] 2471

Hic penes est [illegible] Vera libelli
per me guilielmum
Galliot

Hic liber est mei [illegible] dei qui sum qui
natus / per eccl̃m pendabit [illegible]
per me guilielmum [illegible] or
[illegible] amen

Synonyma magistri Johan
nis de garlandia cum expositione
magistri galfridi anglici: de recēti
tam in versibus q̄ in sententiis or
tographiaq; diligentissime Lon=
don correcta et impressa.

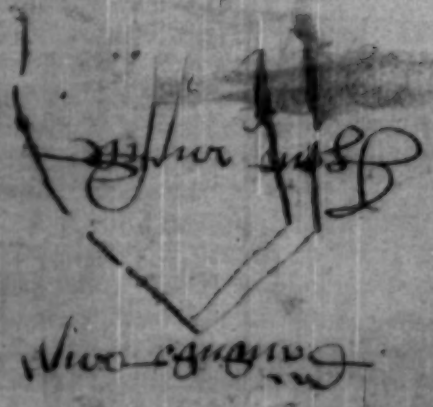

BIBLIOTHECA BODLEIANA

D mare ne videar latices deferre/caninо — ꝓhemiū
Igniculū/frōdes vel denſis addere ſyluis
Hoſpitibuſqꝫ pira calabꝛis dare/vina lieo/
Aut ceteri fruges/apibus mel/vel thyma ꝓꝛatis
Poma vel Alchinoo/vel molli thura ſabeo/
Nil veteꝫ tritis curo ſupaddere dictis.
Sed dare lac pueris ꝓponẽs pauca puſillis
Quos ſolū ditant materne munera lingue/
Sermonis tribuo pueris elementa latini/
Quoꝫ multiplicẽ lectoꝛ ꝓꝛeconcipe fructum.

¶ Cum omnis libꝛi diuiſio ſit vtilis. ad faciliorem acceptionẽ. ad euidentiaꝫ pleniorem. ⁊ ad memoꝛiam firmioꝛem. Hac de cauſa in duas partes diuiditur pꝛincipaliter hoc volumen. In ꝓhemium. videlicet ⁊ tractatū. Pꝛohemiū incipit ibi (Ad mare ne videar.) Tractatus ſiue pars executiua. ibi. Pluribus officijs. ¶ Pars autem ꝓhemialis diuiditur in quattuoꝛ partes. In quaꝝ pꝛima vitat arrogantiā per hoc qđ dicit Ad mare ⁊c. vel ibi. Nil veteꝝ triti. In ſecūda captat benivolentiā per hoc q dicit. Quiſquis ⁊c. In tercia ſuſcitat attentionem. ibi. Sub nullis pꝛures. In quarta reparat docilitatẽ. ibi cū dicit (Eſt opus ꝺ̄ꝛco ¶ Item tractatus ſiue pars executiua diuiditur in duas partes. In quaꝝ pꝛima tractat autoꝛ de ſynonymis. ibi. Pluribus officijs. In ſecunda pꝛte tractat de equiuocis. ibi. Auguſtus tyto ¶ Iſta vltima diuiſio poteſt colligi manifeſte ex dictis Autoꝝ in ꝓhemio (Unde verſus) Pꝛaticulis opus hoc placuit cōplere duabus. (Multiuocis pꝛior equiuocis pars altera cedit. ¶ Itē vtrāqꝫ iſtarū pꝛtiū exequitur autoꝛ tractando ſm ordinem alphabeti. quod ſatis claꝛet ex dictis ꝓpꝛius (Unde) Ut querenda loco ſtatuantur ſingula certo) Hoc alphabeti gemini. diſcriminat oꝛdo.)

Diuiſio libꝛi.

¶ Et quia in quolibet ꝓhemio quattuoꝛ cauſe debent tangi. pꝛopterea illas in hoc pꝛohemio videamus. ¶ Cauſa materialis tangitur ibi cum dicit (Equiuocis ⁊ ab vniuocis ſynonyma diſtant. Nam materia eſt de ſynonymis ⁊ ō equiuocis. ¶ Cauſa formalis tangitur ibi. Hoc alphabeti ⁊c. Imitatur enī oꝛdinē alphabeti. vt ſatis pꝛ. ¶ Cauſa efficiens tāgitur cū dicit. Fallimus hinc alios ⁊

Cauſe operis

ab ipsis fallimur ipsi ¶ Videns igitur magister galfridus multos decipi in fallacia singularꝫ dictionū. eo ꝙ nō cognoscerent synonymationē ⁊ equiuocationē. hoc opus aggressus est. quo eoꝝ ignoratie ruditatē lima doctrinationis eraſi. ¶ Nūc visis ad expositōnez littere veniamus. Quidā incipiunt ꝯstructionē istoꝝ versuuꝫ. Ne videar deferre. quidā ibi. Nil veteꝝ tritis. Et vtraqꝫ ꝯstructio est satis p;obabilis. Melio; est(ſm quosdam) de Nil veterum tritis.

Constructio versuum.

¶ Construe sic. Ego curo. i. volo. nil. i. nihil. supaddere tritis. i. desit vsitatis dictis veteꝝ. ſ. doctoꝝ. ne videar. i. nō videar. i. appaream deferre ad mare latices. vel camino ignículum. vel addere densis syluis frōdes. qꝫ ꝓ ⁊. ne videar dare hospitibus calabris. i. talibus populis qui sunt hospites. i. incole siue habitatores calabrie. ſ. illiꝰ regionis. pira. vel dare lieo. i. deo vini. vina. Aut dare cereri. i. dee frugum. fruges. vel dare apibus mel. vel dare tima pratis. i. illos flores. vel alchinoo. illi regi vel deo pomoꝝ. poma. vel dare molli sabeo thura. (quasi diceret) Si p̄sumerē cōponere libꝝ ꝓpter hoc tm̄ ꝙ libri sufficientes nō sunt traditi nobis. ⁊ facti a magistris qui tempora nra p̄cesserūt (in quibus nō sufficiens tradita est doctrina) ita iuste merito deriderer. ac si illa facerem q̄ sunt supius meōrata Quis enī me nō argueret stoliditatis supreme. si ad mare aquas adducerem (qō exuberās est in aquis) si camino deferrē ignículū (qui ignibus efferuere nō desinit. Si ad syluas vndiqꝫ circūtectas frondibus folia deportarem. Si in calabriā pira transferrem(vbi p;oꝝ copia legitur abundare. Si vino lieū. cererē frugibus. apes melle. prata cū tymis. cū pomis alchinoū. cū thure sabeū. quēlibet cū suis donis ornarē. imo verius onerarē. Nō eqdē volo sic facere

Constructio aliorꝝ versuū.

¶ Construe sic. sed ego ꝓponēs dare pusillis pueris. i. iuuenibus nō adultis. lac. i. humilem doctrinam. lac dico pauca(anglice lytyl thyng) scz respectu altioris scientie. que nō est conueniens pueris. nam debetur adultis siue proiectis. quos scz pueros. munera materne lingue ditant. i. q̄ nesciunt loqui nisi maternā linguā. tribuo. i. do. pueris. scz. talibus. elementa. i. principia. vel elementa. i. verba sermōis latini. qꝫ. ſ. elemētoꝝ. multiplicē fructū. o lector p̄concipe. Et sic mutatur ordo cōstructionis ꝓpter hoc relatiuū quoꝝ. quod conuenientius incipiet cōstructionē quam finiet. Potest tm̄ aliter sic exponi. O lector preconcipe multiplicem fructū. quoꝝ. ſ. elemētoꝝ Sed prior ꝯstructio magis valet.

Quisqꝫ abundare cupit in sermone latino.
Atqꝫ reseruare que mens cito lubrica fundit.
Eligat e multis hinc mutatoria vocum.
Ut diuersimode rem significabit eandem.
Utqꝫ modo varias res significabit eodem.

Edocet equiuocis opus hoc ſynonyma iũgens.
Uerſibus et rithmis/vt vocum copia detur.
Exemplis variis/ breuis ⁊ ꝓducta docetur

Conſtructio

¶ Conſtrue. Quiſquis.i.quicũq; cupit abũdare in ſermone latino Atq;.ꝑ et.reſeruare.i.cuſtodire vel ſeruare.que mens lubrica cito fundit. Eligat hic.i.in iſto libro.e multis.i.de multis dictionibus ⁊ vocabulis.mutatoria.i.mutatõcs vocũ.i.dictionũ. Hoc mutatoriũ ri.ꝑpue eſt veſtis p̃ciosa ꝑ qua ſumenda alia mutatur. Uñ in hy. Regũ legitur.q; Naaman duo veſtiũ mutatoria dedit Giezi.q̃ fuit ſeruus Heliſei ꝓphete) Et dr̃ mutatoriũ de muto.tas. ¶ Ut diuerſimode ⁊c. Conſtrue.hoc opus.i.iſte liber.iũgens ſynonyma.i.libꝝ ſynonymoꝝ.equiuocis.i.libro equiuocoꝝ.edocet.i.docet.vt.i.qualiter.ſupple dictio vel vox ſignificabit diuerſimode.i.diuerſis modꝫ candẽ ſcz rem. Ut iſta dictio enſis. ſignificabit iſta.ſcz gladius.mucro.ſica ⁊ hmõi.(et ꝑ hoc intelligit ſynonyma) q;.ꝑ ⁊.vt.i.qualiter vna dictio ſignificabit varias res.i.diuerſas res.eodem modo. Ut iſta dictio canis.ſignificat equiuoce.aial latrabile.piſcem marinũ ⁊ ſydus celeſte.(Et ꝑ hoc intelligit equiuoca.) ¶ Uerſibus ⁊c. Ut copia vocũ.i.dictionũ.detur ℣ſibus.i.metris. ⁊ rithmis.i.rithmicantibus.breuis ſyllaba ⁊ ꝓducta docet variis exẽplis.i hoc libro

Sub multis plures/vnam rem voce ſub vna.
Et fieri ſemper/ quod fit plerũq; putamus
Fallimus hinc alios/⁊ ab illis fallimur ipſi.
Eſt opus idcirco cognoſcere qualiter ⁊ quo.
Equiuocis ⁊ ab vniuocis/ ſynonyma diſtant.

¶ Hic docet Autor q; aliqui credũt q; quelibet dictio habeat n iſi vnicã ſignificationẽ(ſm quos nõ eſſent equiuoca.)vnde putant q; iſta dictio canis.nihil aliud ſignificat niſi animal latrabile. et tales taliter putãtes decipiũtur plerũq; in argumẽtationibus.cũ ad inc̃ueniens deducãtur. Uñ tales volũt ꝓcedere iſtam ꝓpoſitionem (Omnis canis eſt latrabilis)⁊ tamen illa eſt falſa. nam quoddam ſignũ celeſte eſt canis.⁊ tñ nõ eſt latrabile. Et iſtud mouet Autorẽ tractare de ſynonymis ⁊ equiuocis ⁊ hmõi. ¶ Etiã dicit.q; aliqui credũt.q; multe voces ſemꝑ habeant multas ſignificatõnes. q; ſic ſepius contingit(⁊ ſm illos non eſſent nomina ſynonyma)⁊ hoc eſt q; dicit Autor. Et fieri ſemper quod fit plerũq; putamus.

Constructio

Dicit ergo q̄ opus est .i. vtile. cognoscere qualiter synonima distēt .i. differant. ab equiuocis ⁊ vniuocis. scz dictionibus. ¶ Construe. Nos putamus plures res. supple significari sub multis vocibus. Vt capiamus istos plures anglicos (scz a Bone a stone. a Crane) Ita iste plures res significant sub multis vocibus. Vt capiamus. (Os. lapis. ⁊ grus. ⁊ sicut credūt in istis. credūt in omnibus. Et sic negant synonyma esse que significāt vnā rem sub multis vocibus ¶ Ulterius ꝓstrue. Et nos putamus vnaz rem significari sub vna voce. ⁊ sic negant equiuoca esse que significāt multas res sub vna voce. Et nos putamus illud fieri semp. qō fit. nisi plerūq̄. .i. aliqñ. vel frequēter. q: aliqñ ⁊ multotiens accidit q̄ vna res significatur sub vna voce. ⁊ tñ non semp accidit. Ita hinc .i. idec. nos fallimus alios. scz clericos in disputādo vel argumentando. ⁊ nos ipsi fallimur .i. decipimur ab aliis. si ignoramus equiuocatiōnē alicuius vocis. Et idcirco .i. ideo. opus est .i. vtile vł necessariū est. cognoscere qualiter ⁊ quō est ¶ Uel potest ꝓstructio incipi ibi. nos putamus illud fieri semp quod fit plerūq̄. et ꝑ id est. plures res. ⁊c.

Significat multas res vnius rationis Uniuocum: sicut homo particularia signat:

¶ Sepius Autor dixit. q̄ opus est cognoscere quomō differūt ob inuicem nomia vniuoca. ¶ Nomen vniuocū est qō sub vna voce tñ significat vnā rem. vt hec dictio (petra) sub vna voce significat tñ vnam rem (anglice a Stone) Et hec dictio homo. significat homines particulares (vt Johannē. Petrū ⁊ paulum) Ut Porphyrius sndiuiduū est. Aristoteles ⁊ plato. qui sunt homines particulares.

Uniuocum.

Constructio

¶ Construe. Uniuocū. scilz nomen. est quod significat multas res vnius rationis. scilicet vnius diffinitionis. ⁊ non diuerse. ¶ Et dicitur vniuocum. quasi vnius vocis nomen.

Diffinitio equiuocoꝝ

¶ Equiuocū celat/ sub eadem plurima voce.
Quoꝝ nomen idem/ ratio diuersa sub illo.
Quod natat equoꝛe/ splēdet i ethere/ latrat i ede
Significat triplici canis hec tria sub ratione/

¶ Hic docet Autor quid sit equiuocū. Et dicit q̄ equiuocū significat plurima sub eadem voce. quoꝝ nomē est idem. ratio tamē est diuersa sub illo nole. Huic ꝓsonat phūs dicens Equiuoca dicūtur quoꝝ solū nomen cōmune est. ratio aūt substantie diuersa. Ut ista

dictio(canis)sub eadem voce significat plura.quoꝫ nomen idē est ꝛ cōe.qꝛ animal latrabile.ꝛ quidā piscis.ꝛ quoddā signum celeste. habent idem nomen ꝛ cōe(scz canis)tñ ratio substātie diuersa est in illo.qꝛ aliud est canis animal.ꝛ aliud canis piscis.ꝛ aliud canis signū. ¶ Construe. Illud quod natat in equore.i.mari.splendet in ethere.ꝛ latrat in ede. Hoc nomen canis est illud.ꝛ significat hec tria sub triplici ratione.i.diffinitione.

Constructio

¶ Diuersa/celant vnum synonyma/voce.
Ut mucro/gladius/ensis/res vna vocatur.
Nominibus tribus his/eadē res significatur.

Diffinitio synonymoꝝ

¶ Postea supius qd sit vniuocū.ꝛ equocū.hic docet qd sit synonymū. ¶ Et dicit.qꝛ synonyma celāt.i.tegūt.vnū.i.vnam rem.sub diuersa voce.vt.i.sicut.vna res vocatur mucro.gladius ꝛ ensis.Ista tria nōia vocātur vna res.ꝛ sic sunt synonyma.qꝛ eadem res significatur his tribus nominibus.scz mucro.gladius.ensis.

Sed quia dactylicꝫ sunt multa vocabula metri
Que legem fugiūt/ operi quibus est opus isti.
Quod bꝛene longari placet/ꝛ longum bꝛeuiari.
Ut multis valeant versus in parte locari.
Non aliter poterunt synonyma consociari.

¶ Hic excusat se autor.eo qꝛ in sequenti opere sunt aliqui versus. in quibus alique dictōnes(que metꝝ dactylicū fugiūt) collocātur Quales sunt(Odoussecus.promptuaria.opinio)nam iste dictiōes nō possunt bene poni in metro dactylico.saltem exametro heroico Quia hec dictio(odoussecus)nō potest poni in metro.vbi ista syllaba se(que est breuis)staret in puncipio tercij pedis.qō esse non potest.quia media syllaba breuis nō potest ibi stare.finalis breuis syllaba bene pōt stare ibi.Et similiter dic de promptuaria. ¶ Sed nec opinio pōt stare in versu.qꝛ habet tres syllabas breues immediate ꝓiūctas.ꝛ talis dictio nō pōt stare i ẋsu.qꝛ nec media syllaba breuis.nec prima syllaba breuis dictionis polisyllabe pōt stare in ẋsu.Et dico ideo polisyllabe.qꝛ monasyllaba breuis pōt satis bñ ibi stare.vt hic(Scribo simul legoꝫ facio delector vtroꝫ) Sed qꝛ tales dictōes sunt inter synonyma collocāde.autor iste posuit eas in ẋsibus suis. ¶ Construe.Sed qꝛ multa vocabula sunt q̄ fugiūt id est fugere volūt.legem metri dactylici. quibus scilz vocabulis. opus.i.necessarium est.isti operi.scz in quo tractatum est de syno-

Excusatio Autoris.

Odoussecus.

promptuaria.

Opinio

Constructio

nymis.placet.i.placitum est mihi.de multis.s.vocabulis. illud longari qđ est breue.t illud breuiari qđ est longū(quasi diceret)placet breuem syllabā longari.sicut ponit infra de ista dictionepto ptuaria.quia ꝓducit hanc syllabā tu.que est breuis.t longam syllabam breuiari.sicut patet de ista dictōne(odoriferus) quia corripit hanc syllabā do.que est longa. ¶ Uterius construe. Ut dictiones huiusmodi valeāt locari.i.collocari vel poni.in parte.vel in aliquo loco ꝟsus.scz dactylici.quia synonyma nō poterūt aliter cōsociari idest simul sociari vel coniūgi.

Particulis opus hoc placuit complere duabus.
Multiuocis ꝓior equiuocis pars altera cedit

¶ Hic docet Autor.q diuiditur opus istud in duas partes.siue in duos libros.In primo ponit synonyma.t incipit ibi.Pluribus officiis.In secundo ponit equiuoca(qui incipit ibi Augustus tyto.tc.

Constructio

¶ Construe.Placuit.i.placitum fuit mihi.complere.i.perficere. hoc opus.duabus particulis.id est per duas particulas seu ptes. Prior pars cedit.id est dat locum.multiuocis.i.synonymis. pars altera.id est.secunda.cedit.id est. dat locum.equiuocis. sicut patet in hoc tractatu.t in alio qui incipit.Augustus tyto.

Ut querenda loco statuātur singula certo.
Hoc alphabeti gemini discriminat ordo.

Constructio

¶ Hic docet Autor.q vtrūq; libꝝ suum.scilicz libꝝ synonymorꝝ et equiuocorꝝ.faciet ꝑm ordinem alphabeti. vt singule dictiones siue synonyme.siue equiuoce notificētur faciles inquirenti. ¶ Cōstrue Ut singula.scz que continētur in isto libro de synonimis t equocis. querenda.i.inuenienda.statuantur.i.collocentur.in certo loco.scilz in quo inueniētur.ordo gemini alphabeti.i.duorꝝ alphabetorꝝ.nec diuersorꝝ.quia vtrūq; alphabetū est latinū.discriminat.i. discernit vel diuidit.sicut patet cuilibet inuenti.

Anima.

Pars executiua libri.

Luribus officiis/anime sunt nomia plura
Dū sentit sensus/ratio dū iudicat/ & mens
Dū quid cōmemorat/animus dū cogitat/ & cor
Quādo quid affectat/ cū vult est dicta volūtas.

¶ Terminato ꝓhemio. autor incipit principale opus de quo pro
misit se supius determinare. videlicet de synonymis. ⁊ incipit ab
hoc nole anima. tanq̃ a digniori ⁊ excellentiori. ¶ Habet aũt aia
(vt ait Aug'. in li. de spũ ⁊ aia) quandã naturã ꝓpriã omniũ his
mũdane molis elementis excellentiorẽ. qua veraciter nõ possit in
aliqua fantasmata corporaliũ imaginũ quas ꝑ sensus carnis perci
pimus cogitari. sed mente intelligibili vitaq̃ sentiri. Dicit ergo q
anima ſm sua diuersa officia. diuersis nominibus appellatur.

Diffinitio aie

¶ Diffinit autẽ eam Aug'. sic. Anima est spũs intellectualis. ra
tionalis. semp in motu. bone maleq̃ volũtatis capax. ſm benigni
tatẽ creatoris atq̃ ſm operis sui officiũ. diuersis nũcupat nolibus

Diuersa aie nomina.

¶ Dicitur nãq̃ aia dum vegetat. Spũs dum ꝓtemplatur. Sẽsus
dum sentit. Animus dum sapit. Mens dum intelligit. Ratio dum
discernit. Memoria dum recordatur Volũtas dum vult. Jsta tamẽ
nõ differũt in substantia quẽadmodũ in nolibus. qm̃ omia ista vna
est aia. ꝓprietates quidẽ diuerse. sed essentia vna. Jn spũ tm̃ ⁊ aia
potest esse differentia. qm̃ ois aia est spũs. nõ ois spiritus anima.

Differunt illa

¶ Nota differentiã inter sensuz. imaginationẽ. rationẽ. intellectũ.
⁊ intelligentiam. ¶ Sensus est ea vis aie que rez corporeaz for
mas corporeas ꝓcipit ꝑsentes. ¶ Jmaginatio est ea vis anie que
rez corporeaz formas corporeas ꝓcipit sed absentes. ¶ Ratio est
ea vis aie que rez corporeaz naturas. formas differentias. ꝓpria
⁊ oia accidentia ꝓcipit incorporea. sed nõ corporea nisi rõne subsiã
tie. Abstrahit enĩ a corporibus q̃ fundãtur in corporibus. nõ actõe
sed consideratõne ¶ Jntellectus est ea vis aie q̃ insensibilia ꝓcipit
sicut angelos. demones. aias. ⁊ omnẽ spm̃. ¶ Jntelligentia est ea
vis aie q̃ immediate supponitur deo. cernit quidez ipsum summũ
bonũ. verũ ⁊ incõmutabilẽ. Sic aia sensu ꝓcipit corporea. Jmagi
natione corporis similitudines. Ratõne corpis naturas. Jntellectu
spm̃ creatũ. Jntelligentia spm̃ increatũ. ¶ His dictis ad exp̃onez
littere veniamus. Construe sic. ¶Plura noia. i. diuersa noia sunt aie
i. istius dictionis aia. pluribus officijs. i. propter plura sui officia.
Nam sensus dr̃ aia dum sentit aliquid Ratio dum iudicat aliquid
Et dr̃ mens dum cõmemorat quid. i. aliquid. Et dr̃ animus dũ co
gitat aliquid. Et cor. qm̃ affectat. i. cupit. quid. i. aliquid. Et anima
est dicta voluntas cũ vult. i. cũ voluntatẽ habeat aliquid faciendi.

Construccio

Anima viuit. exuta carne

¶ Hic nota q̃ aia exuta carne viuit. vidit. audit. ⁊ oẽs sensus atq̃
ingenia viuaciter tenet sine organo naturali ¶ His visis videam
ista originem dictionũ. ⁊ primo de aia. ¶ Anima (ſm Johannez
ianuensem in suo carhol.) deriuatur ab animos grece. qd̃ dr̃ vẽtus
latine. q; quidã putauerunt animã esse ventũ. quasi ore trahentes
aerem vnde viuamus. Vñ hic animus mi. ⁊ hoc animal. lis. ⁊ ani
mo. as. aui. are. i. animam dare. vel exhortari. vel audacem facere.

deriuatio aie.

Animus.

¶ Sensus. a sentio. tus. tire. sensi. idem qd̃ aia. ⁊ inde deriuat hic ⁊
hec sensualis. ⁊ hoc le. ad sensum ptinens. vel sensu ⁊ corpori dedi
tus seu ptinens. Vnde sensualiter aduerbiũ. ⁊ hec sensualitas. atis

Sensus

Ratio. ¶ Ratio dr a ratus.a.um.i.firmus.a.um Et scribit̃ p t ꝛ nō p c.

¶ Et nota differentiā inter rationē ꝛ ratinationē. Ratio est quidā motus animi. visum mentis acuens. verū a falso distinguens. Uel (ſm Aug⁹) Ratio est animi aspectus. quo p seipsuz vez intuetur

Ratinatio. Ratinatio est inquisitio rationis. quare illa opus est ad vendendū ast ad inquirendū. ¶ Item in ratione sunt duo. Unū ad superna ꝛ celestia intendens. ꝛ illud dr sapientia. Aliud est ad transitoria et caduca respiciens. ꝛ illud vocatur prudentia. hec duo ex rōne sunt ꝛ in ratione consistunt ¶ Et sciendum q ratio diuidit se in duo. scz

Diuisio rōnis sursum ꝛ deorsum. Sursum in sapientiā. Deorsum in prudentiam. quasi in viz ꝛ mulierez. vt vir sit superior ꝛ regat. ꝛ mulier inferior ꝛ regatur. ¶ Item nota differentiā inter sensualitatem ꝛ rationē.

Differunt sensualitas/ratio Sensualitas ea vis est anime que corpus sensificat ꝛ mouet. vt appetat que delectabilia sunt corpori ꝛ refugiat nociua. Ratio est illa vis anime. que inter bonum ꝛ malum. verum ꝛ falsum discernit.

Rationale. ¶ Et a ratio deriuatur hic ꝛ hec rationalis. ꝛ hoc rationale. ꝛ hic

Rationabile. ꝛ hec rationabilis. ꝛ hoc rationabile. Et licet ista nota indifferēter accipiātur. differunt tamen. quia rationale est illud quod vtitur. vt aptum natum est vti ratione. (vt homo. angelus. Sed rationabile est. quod ratiōe agitur vel ducitur ꝛ rationabiliter viuit. vñ multi homines sunt rationabiles. quia ducūtur ratiōe. Et scias q homo dicitur rationabilis. angelus vero intellectualis

Mens ¶ Mens dicitur a mene grece. quod ē luna latine (ſm Aug⁹) quia sicut luna crescit ꝛ deficit. varia vicissitudine ꝛmutatur. in idem tamen quod fuit se quadā perfecta nouitate restituit. Sic mens nūc cauit summo inserit. nūc descendit ad infima. nunc sese refrenans sibi. veris falsa secernit. modo ad corporalia regenda reflectitur. modo eternis rationibus inspiciendis vel ꝛsulendis adheret. ¶ Uel mens dicitur

Amens a menim. ꝛ componitur cum ista ꝓpositione a. ꝛ dicitur amens. tis ꝛ cum de. ꝛ dicatur demens. ꝛ vtrūq est idem quod insanus. a. um

Differunt illa Mens/memoria/cogitatio/ ¶ Et nota differentiā inter mentem/memoriam/ꝛ cogitationem/ Nam mens futura preuidet. memoria preterita retinet. cogitatio presentia complectitur. Aliquando tamen sumitur vnum pro alio.

¶ Animus dicitur ab hec anima. e. ꝛ tot habet significationes quot patent p versus.

animus

Est animus ratio/sapientia/vita/voluntas/
Impetus/ingeniū/proponit/consulit/audet/
Sit virtus/anima spes/dispositio/cura/
Cogitat/ꝛ sufflat/preconcipit/atq figurat.

¶ Hic Autor describit significaciões huius nominis animus. ml.
¶ Et est animus (scõm Augustinuz) substantia quedam rationis particeps. regendo corpori cõmodata. sapientia illustrata. ꝛ suum principium respicit. ꝛ seipsum cognoscit. ꝛ quantũ sit iudicioꝝ (vt extra se querat q ipse possit viuere) intelligit. corporalibus vero passionibus consopitus. ꝛ per sensibiles formas extra seipsum ab ductus. oblitus est quid sit. ꝛ quid fuit. ꝛ q nihil aliud fuisse se meminit. nil preter quod videtur esse credit. solo sensu circa corpora ꝛ imaginatione circa corporũ similitudines. atq; locorum varietates versatur. ꝛ hoc fit in eis siue dormiendo siue vigilando. ꝛc. ¶ Cum vero ab hac distractõne per puram intelligentiã ascenderit. in vnã se colligit. ꝛ rationalis dicitur animus/corporis ductor/rector/habitator/ꝛ gubernator: videt se per se. ꝛ q seipsum seipsum videt. nec querit auxilium corporaliũ. primo ab omnibus corporalibus sensibus tanq; impedientibus ꝛ q strepentibus abstrahit se ad se. vt videat se in se. vt mouet se apud se. ꝛ cum deum vult cognoscere eleuat se supra se. mentis acie. natura enim aliquid tale deus est qualis est animus nõ tamẽ videri (nisi ab animo) potest. nec ita videri vt animus potest. ¶ Nota animus componitur cum equus. a. um ꝛ dicitur hic ꝛ hec equanimis. ꝛ hoc equanime. vel equanimus. a. um. id est habens constantem animũ. vnde equanimiter aduerbiũ ꝛ hec equanimitas. mitatis. id est animi equitas. salicz constantia animi. ¶ Item cum vnus. et dicitur hic et hec vnanimis. et hoc vnanime, vel vnanimus. ma. mũ. id est concors. vel vnius animi. vnde vnanimiter aduerbiũ. ꝛ hec vnanimitas. tatis. id est vnitas animi. ¶ Item cum magnus. et dicitur hic et hec magnanimis. et hoc magnanime. vel hic magnanimus. ma. mũ. (Vnde Siacius) Magnanimũ eacidẽ) id est audax. vel fortis. vl magni animi. vnde magnanimiter aduerbiuz. ꝛ hec magnanimitas. tatis. id est animi magnitudo. ¶ Et cum pusillus. ꝛ dicitur hic ꝛ hec pusillanimis. et hoc pusillanime. vel hic pusillanimus ma. mũ. vnde pusillanimiter aduerbiũ. ꝛ hec pusillanimitas. tatis. id est. paruitas. vel debilitas animi. ¶ Et cum ex. ꝛ dicitur hic et hec exanimis. ꝛ hoc exanime id est. stupefactus. territus. mortuus. vnde exanimiter aduerbiuz. et hec exanimitas. tatis. ¶ Et cum longus. ꝛ dr hic ꝛ hec longanimis. ꝛ hec me. vel hic longanimus. ma. mũ. vnde longanimiter aduerbiũ. ꝛ hec longanimitas tatis. ¶ Et cum semis. ꝛ dicitur hic et hec semianimis. ꝛ hoc me, vel semianimus. ma. mũ. et sic de aliis. Et omnia ista cõposita sunt tercie declinatõnis. ꝛ bene possunt esse secũde declinationis. ¶ Cor a cordian grece dicitur hoc cor. cordis et (vt dicit Isydorus) cor ideo est vicinũ pulmoni. vt cum ira fellis accenditur. pulmonis humore temperetur ¶ Et nota q a corde sapimus. a pulmone loquimur. a felle irascimur. a splene ridemus. ꝛ a iecore nos amamus. (Vnde versus) Cor sapit/ꝛ pulmo loquitur/fel cõmouet iras. (Splen ridere facit/cogit amare iecur.

Animus.

Descriptio animi supra respicientis

Equanimis

Vnanimis.

magnanimis

pusillanimis.

Exanimis

Longanimis

Semianimis

Cor.

Operationes cordis/pulmonis/felliꝰ/splenis/ꝛ iecoris.

descriptio celi

¶ Item scias / q̄ Rabbi moyses dicit / q̄ celū in vniuerso est sicut cor in animali. cuius motus si ad horā quiesceret. vita corpis finiretur Et ex hoc patet q̄ celū sydereū causat generationē ⁊ corruptionez in istis inferioribus ¶ Rota cum qs incubat sinistro lateri. Epar fel ⁊ stomachus oppumūt cor. quod principiū motus est. ⁊ inde fit

Periculū dormientis super latus sinistr̄

grauitas. ⁊ q̄q̄ mors subitanea. vnde plures moriūtur i lectis tacentes in tali latere dormiēdo. ¶ Tres sunt vires in aīa. vis naturalis. vis vitalis. vis aīalis. ¶ Scias itaq̄ q̄ cū corpus hūanū ex q̄tuor elementis ꝓpositū sit. ⁊ quodlibet elementum vendicet sibi certā partē in corpe. sicut terra in carne ⁊ ossibus. aq̄ in hūoribus. aer in pulmone. q̄n̄ idcirco sp̄ pulmo in motu est. q; ventilabrū est cordis ne nimio calore cor ꝓsumatur ⁊ dissoluatur. Sedes ignis ē in corde. ⁊ ideo inferi⁹ est latū supius acutū. quā formā ignis tenet

Vires anime

Quattuor elementa i hoie.

¶ Cor ꝓponitur cū con. ⁊ d̄f hic ⁊ hec ⁊ hoc ꝓcors. dis. Et cū dis. ⁊ d̄f discors. dis. ⁊ cū ex. ⁊ d̄f excors dis. ⁊ cū e. ⁊ d̄f ecors dis. ⁊ cū se ⁊ d̄f secors. ⁊ cū ve. ⁊ d̄f vecors. Et cū re. ⁊ d̄f recordor. aris. verbū deponens. ⁊ cū vnus ⁊ d̄f vnicors. Et scias q̄ oia illa noia ꝓposita a cor sunt omnis generis. ⁊ termināt ablām̄ singularē in e ⁊ in i. vt ablō ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc vecorde vel di. ¶ Uolūtas d̄f a volo vis. ⁊ sic diffinitur volūtas ab Aug̃. in libro. lxxxiij. questionū. Uoluntas est animi motus nullo cogente ad aliud amittendū vel adipiscendū. et tāgitur terminus a quo cū d̄f motus aī. ⁊ terminus ad quē cū d̄f. ad aliud amittendū. ¶ A volūtas d̄f volūtarius. a. ū. q̄ ꝓponitur cū in. ⁊ d̄f inuolūtarius. a. ū. i. nō voluntarius. ¶ Dic potest queri vt̄ omne peccatū sit voluntariū? Uidetur q̄ sic. quia dicit Aug̃. Peccatū adeo voluntariū est. q̄ si nō est voluntarius nō est peccatū. Itē omnis motus. vel est naturalis vel volūtarius vel violentus. peccatū nō est motus naturalis nec violentus. ergo volūtarius. Item si nō est voluntariū non est vituperabile. q; dicit Damascenus. q̄ voluntariū est. q̄ neq̄ p ignorantiā sit volūtariū sed contingit peccare p violentiā ⁊ ignorantiā sicut q̄ timore mortz̄ mentitur vel fornicatur. igitur nō omne peccatum est voluntariū.

Uoluntas Voluntaria. Inuolūtaria.

Questio vtrū omne peccatuz sit voluntariū

¶ Ad hoc respōdetur q̄ omne peccatū est voluntariū sicut monstratur. ¶ Ad hoc q̄ obiicitur de peccato ignorātie. d̄f q̄ ignorantia facti (quod est necessariū ad salutem) est peccatū. ¶ Q̄ vero obiicitur de coactōne. dicendū q̄ nō potest cogi volūtas coactōne sufficienti. q̄uis efficienti. vt in illo q̄ timore mortis mentit accidit. ⁊ in illo q̄ timore mortis ꝓiecit merces in mare. Dupler est eni voluntas (sm Johānē de rupella) absoluta. q̄n̄ aliq̄s vult aliq̄d ꝓpt̄ se ⁊ determinata siue collatiua. q̄n̄ aliq̄s vult aliq̄d ꝓsideratōe alicuiꝰ cause ipellētis. vt ꝓpt̄ naufragiū ꝓiicere volumus merces i mare

Respōsio

Ignorantia qua. ⁊ quem excusat. ⁊ non excusat.

¶ Et q; ignorātia aliq̄n excusat. aliq̄n accusat. ad questionē istaz determinandā necesse est pquirere diuisiones ignorātie. Dico ꝫ q̄ Ignorantia alia iuris. alia facti. ⁊ hoc. vel indifferentis. ⁊ illa excusat sufficienter. vt Corinthioz. x. capi. Non interrogantes propter

conſcientiã. Uel ignorantia neceſſaria ad ſalutẽ. vt chriſtũ paſſum
ꝛ huiuſmodi. ¶ Et circa hoc diſtinguendũ. qꝛ aut nõ poteſt vitari
ſicut eſt in hoĩe q̃ a natiuitate ſua caret vſu rationis. ꝛ hec excuſat.
Aut qꝛ poteſt vitari. ſicut eſt in iudeis ꝛ paganis. ꝛ hec nõ excuſat
¶ Ignorãtia iuris ſubdiuidit. qꝛ aut eſt iur(̃ naturalis ꝛ iſta nullũ
adultũ excuſat. ſicut dicit decretũ. Nulli adulto licet legẽ naturalẽ
ignorare ſiue ius naturale. Ratio eſt hec. qꝛ ſcribit in corde homis
naturaliter. ꝛ ideo nullũ excuſat eius ignorãtia. Uel eſt ignorantia
iuris legis ſcripte. ſcz diuine ꝓphetie. euãgelij. apoſtolice doctrine
ꝛ iſta excuſat ſicut de mortali delicto eos. q̃ tenẽtur iſta ſcire vt pre
latos. ꝛ p̃cipue ep̃os ꝛ metropolitanos qui tenẽtur oĩposcenti red
dere rõnem de ea q̃ in eis fide ꝛ ſpe. Unde de ep̃o queritur an ſciat
nouũ ꝛ vetus teſtamentũ. hec excuſat ſicut ỽ veniali ſimplices cle
ricos ꝛ illitteratos. q̃ cũ potuiſſent didiciſſe nõ didicerũt. Unde ad
Thi. iij. Attende lectionẽ exhortationẽ ꝛ doctrinã. In nullo autez
excuſat laicos dũmodo nõ ꝓdemnãt. Item ignorãtia iuris poſitiui
vt decretoꝝ. legũ (q̃ ad determinationẽ cauſaꝝ ptinet) ꝛ ignorantia
huius iuris. ſolos iudices excuſat. Itẽ eſt ignorãtia iuris poſitiui
qỽ continet mores. cõſtitutiones eccleſiaſticas ad vitãda peccata.
hec excuſat ſacerdotes habentes curas animaꝝ ꝛ confeſſores

Ignorantia iuris

ꝙ Lex nature ſcribitur in hominis corde

Spiritus et anima: manes: perfectio: vita Uis/endelechia: natura. potentia. virtus Interioꝝ vel homo. pꝛedictis additur vmbꝛa.

¶ Supius autoꝝ determinauit quõ hec dictio aĩa ꝓpter diuerſa
ſui officia. diuerſa ſortitur vocabula. hic ponit ſpecialẽ ſynonyma-
tionem iſtius nois aĩa. dicens qꝛ oĩa iſta ſcz ſpũs ꝛt̃. ſunt idẽ quod
aĩa. ¶ Sed nũquid vere ſunt idem qỽ aĩa? Ad hoc dicimus qꝛ in
aĩa ſunt quedã naturalia. et quedã accidẽtia. et quedã vires. ꝛ iſta
oĩa ſunt idem cũ aĩa et eandẽ rem ſignificãt ſm Auguſtinũ in ca.
de ſpũ et aĩa Et ſunt q̃dã accidentalia in aĩa. et illa aĩa nõ eſt. Nõ
eſt enim ſua prudentia. ſua temperantia. ſua fortitudo. ſua iuſticia.
¶ Potentie aĩe ſunt. concupiſcibilitas. iraſcibilitas. rõnabilitas
Uires aĩe ſunt. ſenſus. imaginatio. ratio. memoria. intellectus. in-
telligentia. Potentie poſſunt dici vires et econtra. ¶ Conſtrueſic
Ac. pio et. ꝛ ꝑter hec q̃ ſupius ponuntur ꝓ aĩa. iſta q̃ hic ſequũtur
ſunt idem qỽ aĩa. videlicet ſpũs eſt aĩa. manes ſunt aĩa. i. idem qỽ
aĩa ꝛt̃ ¶ Spũs a ſpiro. as. dicitur. ¶ Manes ſunt aĩe infernales
Uel ſm Papiã) manes ſunt vmbre vel aĩe mortuoꝝ. vel infernus
aut ſepulcra. faulle maloꝝ. vel nocumenta. tercie declinationis. et
caret ſingulari numero. Et dr̃ a mene grece. qỽ eſt defectus latine
Uel ꝙ antiphraſim. a manim grece. qỽ eſt bonũ latine. qꝛ non ſunt
boni. Imo mali qꝛ i inferno morãtur ¶ Perfectio. ſ. interioꝝ eſt aĩa

Conſtructio

Manes

Perfectio

Et dicitur a pficio.cis.q; pficit hominem.q; sine illa pfectione aia nō esset. ¶ Uita est idem q; aia.ꝛ dr̄ de viuo.uis. Et vita cōponit cum contra.ꝛ dr̄ hoc cōuitiū.tij. cū t in penultima syllaba. ¶ Et est conuitiū dictū obpiobuosuz ꝙtra bonā vitam alicuius (vt ille dixit plura ꝙuicia.ꝛ obpiobuosa. vl dicta obpiobriosa. et inde ꝙuiosus ꝛ hoc ꝙuitio lū.li.dimi.i.paruū ꝙuitū. ꝛ ꝙducit hanc syllabā vi. ¶ Uis.scz interior est aia. Et differentia est inter vis ꝛ virtus (fm ꝑpiā) nam vis est aie ꝛ corporis. sed virtus est aie. Itez vis fm eundē est potestas/violentia/virtus. Uis nō habet nisi tres casus in singulari ꝛ vnū cū in plurali. fm quosdā vt sic (Uto hec vis. acto hanc vim. ablato ab hac vi. Et pl̄ acto has vires) Scom doctrinale habet octo casus pl̄ales iuxta xpm. Uis vim viq; dabit totū plur aie tenebit. ꝛ tūc declinetur i plurali nūero. Uto hec vires. gto hax viriū. dto his viribꝫ ꝛc̄. ꝛ dr̄ a vireo/es. ¶ Endelechia est aia ꝛ est endelechia (fm calcidiū vt ait ꝑpias) perfecta etas. quasi indelichia. i. intima etas (fm Arist'. absoluta pfectio. fm platonez aia mūdi. ꝛ dr̄ endelechia. ab en. qō est in. ꝛ delechia qō ē pfectio. quasi interior pfectio. Et nota q; pōt dici endelechia vl indelechia q; tantum valet en apud grecos. quantū valet in apud nos. Unde hmōi noia greca siue notha (que p̄dictā p̄pōnē hñt in sui ꝙpōne) possunt scribi indifferēter. modo p e n. modo p in. vt encaustum vel incaustū. entimema vel intimema. emplastū vel implastꝝ. energuminus vl inerguminus. ꝛ sic de alijs. ¶ Natura est aia. ꝛ dicatur a nasci oris. ¶ Natura est cuiuslibet substātie specificata ꝓpietas ꝛ hec diffinitio intelligitur ō natura naturata. q; duplex est natura scz natura naturata. ꝛ natura naturans. que est deus. A natura dr̄ hic ꝛ hec naturalis. ꝛ hoc le. ꝛ naturo.as. aui. are. i. facere naturā. vel fm naturā facere. ꝛ ꝓducit hanc syllabā tu. Uñ Lex ꝛ .natura chustus simul ola iura. Damnant ingratū/lugēt ꝛ eum forte natum ¶ Potentia. scz interior est aia. ꝛ potentia formatur a dto huius nois potens. sic potenti addita a fit potentia. ꝛ dr̄ de possum.es.ē. ¶ Uirtus est idem qō aia. ꝛ dr̄ a vireo.es. q; facit viz virere bōis moribus. ꝛ nō madere vitijs. ¶ Interior vel homo vel ꝑ ꝛ interior homo est aia. Et nota q; homo est iterior. ꝛ homo exterior. ꝛ vterq; est homo. Exterior homo est corpus hois. Homo interior est ipsa aia. homo vterq; est exterior homo ꝛ interior homo. i. corpus ꝛ aia ꝛ hec duo vnus homo est. ¶ Umbra additur. i. sociatur. p̄dictis. s. noibus. q; vmbra idem est qō aia. Uñ Lucanus. Umbraq; erraret crassus inulta.

Uita

Conuitiū

Conuitiosus

Uis

Quomō differūt vis ⁊ virtus.

Endelechia

Natura. ꝛ est duplex

Potentia

Uirtus.

Homo est duplex. in. ꝛ ex

Umbra

Orcus habet manes: aiabus corpora viuunt.
Spiritus in celis: vmbre per busta vagantur

Differūt aia/manes/spūs/ ꝛ vmbra

¶ Superius autor determinat de synonymatione istox nois. m. ꝛc̄. ꝛ q; inter ista quattuor scz manes. aia/spūs/ ꝛ vmbra/ est aliqlis diffe

rentia quo ad loca (i quibus ꝓprie creditur inesse) Docet hic quō differūt abinuicem. dicens q manes sunt apud inferos. ⁊ sic repit apud poetas. Alia ꝓprie dr dūmodo est in corpore. illud vegerādo ⁊ viuificādo. Spūs ꝓprie dr dum exutus est corpore ⁊ transfertur ad celū. Et vmbra est spūs. qui (fm poetas) semp circa mortuoꝝ sepulcra vagatur. Quia tres aias dicebāt poete quēlibet hoiem habere. Vnā. q̄ post mortē hois aduolat ad stellas a q̄bus ortū hīt Aliā. q̄ in infernū dimittitur. Terciaz. q̄ dr circa busta. i. sepulcra mortui h oīs vagari. ⁊ hec dr vmbra. ¶ Construe sic. Orcus id est infernus. habet. i. possidet. manes. i. illas aias infernales. corpora supple humana viuūt aiabus. i. p aias dū sunt in corporibus. spūs scz in celis. vmbre vagātur q busta. i. sepulcra mortuorum. ¶ Hic orcus. ci. dr de orce grece. qd̄ est capere latine. ¶ Hi manes pliter manīū manibus ⁊c. Et dr de mene grece. qd̄ est defectus latine. qi semp in defectu sunt.

Poete dixerūt hominem habere tres animas

Constructio

Orcus

Manes

Aula: vel atria: castra: palacia: regia: regum.

aula.

¶ Hic agit autor de synonymatione istoꝝ nolīm q̄ ptinent ad habitationē dñoꝝ. dicens q oia ista aula ⁊c. idem sīgnt. i. simul signant scz vnū. ¶ Formatur aliter constructionis sententia sic. Hic docet autor quot sunt nomia synonyma cū isto nomie hec aula le. (qd̄ est mansio magnatū) dicens q atriū. ij. est idem qd̄ hoc castꝝ tri. ⁊ idē qd̄ palaciū cij. hec regia gie. idem est.. ¶ Construe. Aula vel atria i. atriū. numerus ꝓ nūero. castra ꝓ castro. palacia. i. palaciū. regia supple sunt. regum. i. magnoꝝ dñoꝝ ⁊ magnatū. ¶ Hec aula le. dr ab alcabo rege q primo aulas inuenit. ¶ Hoc atriū rij. dr de attero ris. q̄ atteritur pedibus ambulantiuz in ea. ¶ Hoc castꝝ tri. dr de castro as. q̄ castretur ibi licentia habitantiū. ne passim vagari liceat. ⁊ pateant hostibus. Dicuntur enī castra in expeditione tñ in plurali. Vel dr castꝝ de castus. a. um. q̄ ibi tanq̄ casti debent esse. luxuria enī viros eneruat. ¶ Hoc palaciū cij. de palo as. i. vagari dr ampla domus in q̄ multi vagari possunt. Vel dr a palans tis. q̄ fuit rex archadie. in cuius honorem regiam ꝑditam. palaciū vocauerunt. ¶ Hec regia gie. de rex regis dr. i. aula. Unde Ouidius.

Regia solis erat sublimibus alta colūnis

Constructio

Aula

Atrium

Castrum

Palacium.

Regis

Aliger. ales. auis. volucrisq̄. volatile. ꝓpes

auis.

¶ Hic docet autor quot sunt noia synonyma cum isto nomie auis Et dr auis ab aueo. ues. i. capere. Dicit q ista scz hic aliger aligri. (⁊ componit ō ala ale q̄ est pars volucris) hoc volatile lis (⁊ ꝓprie est omne quod volat siue musca siue auis) Hic ⁊ hec ꝓpes pedis. a ꝓpeto tis. (ꝓprie auis q̄ ex rapina viuit.) ¶ Construe. Aliger est auis. ales est auis. q̄ pro ⁊. volucris est auis. volatile est auis. ꝓpes est auis. i. idem quod auis.

Aliger

Volatile.

Ꝓpes.

Constructio

Auis. **Si sit auis specio.capio.vel garrio iunctum.**

Auspicor.auspiciuz.simul auspex.aucupor/ au-

Augur ⁊ auguriũ.simul auguror efficiũt ceps

¶ Hic docet autor q si ista dictio auis componitur cũ istis tribus verbis/specio capio/garrio/tuncilla que sequũtur in sequentibus versibus oriũtur ab illis. vt si auis ⁊ specio·cis.simul cõponantur tunc deriuãtur inde Auspicor.ris. verbũ deponens. quod est idem qđ diuinare p inspectionẽ auiũ. ¶ Auspiciũ est idẽ qđ diuinatio. ¶ Auspex.cis.i.diuinator. Et si capio pis.cõponit cũ ista dictiõne auis/tunc Aucupor.i.hoc verbũ aucupor.aris. verbuz deponens. idem quod aues capere) Et hic ⁊ hec Auceps gẽ huius aucupis efficiũtur.i.deriuãtur. Sic si garrio cõponitur cũ isto nõie auis. tũc ista tria Augur Auguriũ et Auguror.efficiũtur.idest.deriuantur·

Auspicor
Auspicium
Auspex
Aucupor
Auceps

¶ Augur declinatur hic ⁊ hec augur. Gẽ huius guris. dẽ guri. idest diuinator p cantus auiũ/vel gestus/vel volatũ. ¶ Hoc augu-riũ.rij.i.peritia diuinãdi p auium cantus vel gestus vel volatum. Auguror.aris. verbũ deponens taliter diuinari vt superius dicit.

Augur

Augurium.
Auguror

¶ Et hic vide qualiter de hmõi augurijs ⁊ diuinationib⁹ senserit Augustinus(vt scribitur in canone.xxvi.q.vi.) Non obseruabitis dies q dicũtur egyptij aut kalẽdas ianuarij in qbus sunt cantilene ⁊ cõmessationes.⁊ adinuicẽ dona donãtur.quasi in principio anni boni facta auguria.aut aliquot menses aut dies aut annos. aut lu ne cursuz.q: quicũq; has ⁊ quascũq; diuinationes aut facta aut au guria obseruat aut intendit aut attendit. aut ꝓsentit obseruãtibus. aut talibus credit.aut in eoz domũ vadit. aut i suã introducit aut interrogat.sciatse fidez christianã aut baptismũ preuaricasse.⁊ pa ganũ ⁊ apostatã.i.retro abeuntẽ.⁊ dei inimicũ atq; iram dei incur rere ineternũ.nisi ecclesiastica penitentia emendatus recõsilietur)

Augustinus contra incan-tatores

Ecce q̃ detestabilis sit quelibet diuinatio. ¶ Construe sic versus: Si specio.i.hoc verbũ specio.cis.speri.cere. (idem qđ video.des. sed nõ est in vsu)sit iunctũ huic nomini auis.⁊ si capio sit iunctum huic noi auis vel si garrio sit iunctũ in cõpositione huic nomi auis tũc auspicor.aris.hoc auspiciũ.cij.hic ⁊ hec auspex.cis.media cor. simul p ⁊.hoc verbum aucupor.aris· ⁊ hic ⁊ hec auceps aucupis media concepta.⁊ hic ⁊ hec augur.ris.⁊ hoc auguriũ.rij. simul p ⁊. auguror.aris.efficiũtur.i.deriuãtur vel facta sunt.

Constructio

Arca **Dic arcas thecas: cistas: vel scrinia: caplas:**

Capsula: capsella: de capsa diminuũtur.

¶ Hic docet autor quot sunt noia synonyma cũ isto noie hec arca ce.⁊ idem qđ hec cista.te.⁊ idẽ qđ scriniũ.nij.⁊ idem qđ capsa.se.⁊

idem quod capsula. idem quod capsella. idem q̄ theca. ¶ Et autor dicit q̄ ista duo vitima. scilz capsula ⁊ capsella. sunt diminutiua de hoc nomine hec capsa. se. ¶ Construe. Dic tu thecas esse archas vel ꝓ et. dic scrinia esse arcas. Capsula qđ idem est qđ arca. ⁊ capsella. qđ idē est. diminuūtur. i. sunt diminutiua de hoc noie capsa. ie ¶ Hec arca. ce. de arceo. ces. dī. q: arceat. id est. prohibeat visus. ¶ Hec theca. ce. positio vel positoriū. qz imponitur aliquid. vel dī de tego. gis. ⁊ tūc nō aspiratur sicut nec arca. ¶ Hec cista. te. dī de hoc costa. te. Hoc scriniū. nij. a scrutor. aris. Capsa. se. de capio. pis

Construccio

Arca
Theca.
Cista.
Scrinium
Capsa

Arduus: excelsus: celsus: sublimis: ⁊ altus:
Summus: ⁊ elatus: sublimatusq̄: leuatus
Est ⁊ sublatus p̄dictis associatus.

arduus

¶ Hic Autor docet quot sunt nomina synonyma cum isto nomine arduus. a. um. Dicēs q̄ oia illa que sequūtur in v̄sibus idem signt ¶ Construe. Excelsus. a. ū. ⁊ hic ⁊ hec sublimis. ⁊. hoc. me. Celsus a. um. ⁊ altus. a. ū. Sūmus. a. ū. ⁊ elatus. a. um. q̄. ꝓ ⁊. sublimatus. s. um. leuatus. a. ū. supple sunt idem qđ arduus. a. um. Et sublatus a. ū. sit associatus. i. adiūctus. p̄dictis. s. adiectiuis (quo ad signtiōez) ¶ Arduus. a. ū. ab ardeo. es. dī. Excelsus. de ex. ⁊ celsus cōponit. Sublimis. de sub. ⁊ limus. mi. Celsus. a cello. lis. dī. Uel a celo. q̄si celestis. Altus. de alo. lis. Sūmus de supra. Elatus. de offero. fers. Sublimatus. de sublimo. as. Sublatus. de suffero. fers.

Construccio

Arduus
Excelsus
Celsus.
Sublimis.
Altus
Sūmus

Auxilium vel opem: suffragia dic ⁊ asilum:
P̄sidiū: vel subsidiū: quibus adde iuuamen
His adiumentū: simul adiutoria iunge
His amminiculū: simul addas opitulamen
Et de p̄opitior fit p̄opitiatio nomen

auxilium

¶ Hic docet autor. q̄ oia noia que ponūtur hic sunt eiusdem significationis cū hoc noie hoc auxiliū. lij. (de augeo. es. dī.) ¶ Opem. opes. ab ope de ops. i. de dea terre dicitur ¶ Hoc suffragiū. gij. de suffrago. aris. dī. ¶ Hoc asilū lj. cōponitur de a. qđ est sine. ⁊ silen. qđ est tractus. qz nō licet aliquē trahere de loco illo (⁊ ꝓprie est domus refugij. quā Romulus fecit rome) Secūdo modo est ecclesia. ¶ Hoc p̄sidiū. dij. de p̄sideo. es. dī. ¶ Hoc subsidiū dij. de subsideo des. dī. ¶ Hoc iuuamen. nis. Hoc adiumentū ti. Hoc adiutoriū. ij. de iuuo. uas. dicūtur. ¶ Hoc adminiculū. li. de ad. ⁊ miniculū. sicut hoc opitulamen. nie. dicitur de opitulor. aris. verbo deponentali.

Auxilium
Opem
Suffragium.
Asilum
P̄sidium
Subsidium
Iuuamen
Adminiculū.
Opitulamen.

Constructio ¶ Construe sic. Dic suffragia. i. suffragiū. vel ꝑ ꝛ. opem. vel pro ea ssum. ꝛ auxilium. i. idem qđ auriliū. quibus noibus adde. i. iuge. ꝓsidiū. vel ꝑ et. ꝛ subsidiū. ꝛ iuuamē. simul ꝑ ꝛ. iuge his noibus hoc adiumentū. ri. ꝛ adiutoria. i. hoc adiutoriū. rij. ꝛ hoc nomē ꝓpitiatio. qđ cōsimilis significatōnis sit cum illis. Et deriuatur de hoc ῥbo deponenti ꝓpitior. aris. qđ idē est qđ auriliari vel suffragari

Propitiatio. ¶ Adiumentū. adminiculū ꝛ opitulamen stant male hic. Sed autor excusat se de huius positōne. ꝙ in ꝓhemio. ubi. Quod breue ꝛc

aqua.

Tonẽs flumẽ aq̃ fluuiꝰ lacꝰ vndaq; lympha
Dic riuos latices puteos dic stagna paludes
Illis addatur amnis simul atq; fluentum.
Est aqua stans arte stagnū stannūq; metallus.
Amnis iungatur a quo mediamna vocatur.
Immotas natura facit stagnare paludes

¶ Hic docet Autor ꝙ oia ista noia que hic ponũtur. ꝓsignificant. id est. sunt eius dē significationis cum hoc nomie aqua. Ponit etiā equ uocationē huius dictionis stagnus. in illo versu. Est aqua ꝛc.

Differunt illa Stagnum. Stannū. dicens ꝙ stagnū est aqua stans. ꝛ hoc ꝑ artem ꝛ ingeniū hominū. Item aliter stagnū naturaliter fit. qđ innuit Autor cū dicit. Immotas natura. Et late declarant Albertus magnus sup metheororꝫ. vbi agit de metallis. ꝛ Bartholomeus de ꝓprietatibus rerꝫ. Item stagnū metalli qđ (vt quibusdam placet) dr stannū. Sed vere Isidorus. Papias ꝛ alij nobiles autores dicunt stagnū ꝑ g. ꝛ non ꝑ n. Stannū (anglice tyn)

Constructio ¶ Construe. Tonens. flumen. fluuius. lacus vnda. q; ꝑ ꝛ. lympha. sunt idem qđ aqua. Dic riuos. i. riuū. puteos ꝛ dic stagnū ꝛ paludes. esse idē qđ aqua. ¶ Et ponũtur in plurali causa metri. ¶ Est aqua stans. Hic est equiuocatio istius dictiōis stagnū. Construe. stagnū est aqua stans arte. i. ꝑ artem hominum. (Anglice a ponde) q;. ꝑ ꝛ. stannū ē spēs cuiusdā metalli. i. quoddā metallū (anglice tyn) Amnis iũgatur his a quo. s. nomie hec dictio

Mediamna mediamna vocatur. i. deriuatur. ¶ Et est mediamna spaciū terre circa quā vtrinq; decurrit aqua (anglice a holme) Et componit de medius. a. um. quasi sita. i. posita in medio amnis. ¶ Immotas ꝛc. Cōstrue. Natura facit aliqñ paludes ĩmotas. i. ĩmobiles. stagnare i. deuenire stagna nullo homine subueniente. ¶ Et ꝓprie palus ē

Palus Tonens. Flumen. Aqua. cuius supficies tenuis terra cooperit. subtus tamē aqua lutosa est ꝛ in parte stans ꝓpter sui spissionem. ꝛ nec pōdus magnum ferre potest quin illud absorbeat. ¶ Hic tonens. tis. de tonec. es. tonere ¶ Hoc flumen. hic fluuius. de fluo. is. ¶ Hec aqua. de equ⁹. a. ū.

¶ Hic lacus ci. de liqueo.es. Et est lacus aqua stans naturaliter. vel pax fluens. siue habeat pisces siue non. Q; aũt dr lacus quasi locus aque. ethymol. est. Et differt a stagno ꝛ piscina. ¶ Stagnũ. est aqua stans artificio habens pisces. ¶ Piscina est aqua stans carens piscibus. vnde a pisce dr per ꝓtariũ. ¶ Hec vnda. de eo. is. dr. ¶ Hec lympha a nympha. n. mutata in l. dr lympha. ¶ Hic puteus. tei. a puto. tas. dr. ¶ Hic later. eris. a lateo. tes dicatur.

Lacus

Stagnũ.

Piscina.

Lympha

Later

¶ Glaria/ vel gipsis/ glis/ est argilla/ bitumen. Glis aial/ glis terra tenax/ glis lappa vocatur. Ris ꝓmũ glissis tenet altera/ tercia glitis.

argilla.

¶ Hic docet Autor quot sunt nomina synonyma cum isto nomine hec argilla le. Dicit q; hec glaria. rie. est idem. hoc gipsum. si. ẽ idẽ hec glis glissis. est idem. hoc bitumen. inis. est idem. ¶ Deinde ponit Autor equiuocationẽ in ista dictione glis. dicit q; equiuocat ad tria. nam glis est quoddam animal paruũ. quod per totam hyemẽ dormiens. vigilat in estate. ¶ Glis gliris animal. dr a glicero. qđ est dulce vel a glisco. cis. quod est impinguescere. quia dormiendo pinguescit. Et habet circa collum ꝛ sub ventre album colorem. ꝛ in dorso rubeũ. vt musticla. ¶ Ysydorus dicit glires dicti sunt q; pingues eos efficit somnus. nam gliscere dicimus crescere. ꝛ Hyeme tota dormiũt. ꝛ immobiles quasi mortui iacent. estiuo tempore reuiuiscunt. Et glis est argilla. ꝛ glis est lappa. ¶ Deinde dicit q; glis ꝑm diuersem sui significationẽ. diuersam habet variationẽ in grõ. Nam glis qñ est animal facit gliris in grõ. Et declinatur hic glis. gliris. Sed qñ est terra tenax facit glissis i grõ. ꝛ est femi generis. Et qđ est lappa. facit glitis in grõ. ꝛ feminini generis. Ãñ versus. Hic animal. hec terra tenax. hec lappa vocatur. ¶ Construe. sic. Glaria. vel ꝓ ꝛ. gipsis ꝓ gipsum. glis facit glissis i grõ. ꝛ bitumẽ est argilla. i. idem qđ argilla. ¶ Glis animal. ꝛ ẽ. hic ẽ equiuocatio istius dictõnis glis. Construe. Glis vocatur quoddã animal. ꝛ glis vocatur terra tenax. ꝛ glis vocatur lappa. Ꝓmũ. i. animal glis. tenet. i. habet. rie. i. gliris. in grõ. altera. i. glis qñ est terra tenax. tenet glissis in grõ. Tercia. id est glis qñ est lappa tenet glitis. in grõ Hic glis gliris (anglice a dormous) Hec glis glissis (anglice a clay Hec glis glitis (anglice a burre) ¶ Glaria ꝑm Virgilũ. ẽ argilla seu terra humida. vel lapilli parui. quos fluuius trahit. ¶ Hoc gipsũ (ꝑm Hug'. vñ gipseus. a. ũ. ꝛ gipso. as. are. aui. i. linire. ꝛ est grecũ nomen gipsum. ¶ Hec argilla. le. de argos. qđ est ꝓpriuz nomen ciuitatis in grecia. ¶ Hoc bitumen. inis. de bibo bibis.

Construccio

Glis

Glaria

Gipsum.

Argilla

Bitumen

Ahenum

Est sartago/ patella/ lebes/cacabus/ vel ahenū.
A pateo patenam dicens: cōiunge patellam.
Vas dico patenam: sed quod tegit esse patenā.
De sarcos ⁊ ago: sic est sartago vocata
Nam sarcos grece: caro dicitur esse latine.

Ahenum

¶ Hic Auctor docet quot sunt nōia synonyma cum isto nomīe hoc ahenū. ni. (quod ꝓprie est olla enea) anglice a brasen pot) Et dī de hoc es eris. Dicens q̄ hec sartago. inis est idem. hec patella. telle (diminutiuū de patena) est idem. hic lebes. etis (media ꝓducta) est idem (et est maculini generis apud Virgiliū. Papias dicit lebes etis. fm regulā Priscianī femininī esse. sed Ouidius masculinum facit. Hec lebeta. te. fm Papiam) est idem qđ lebes. Unde ✠sus)

Lebes

¶ Salue sancta lebes que nobis fercula prebes (per hūc versum notat femini generis) Tercia dona facit geminos ex ere lebetes. per hunc ✠sum notatur masculini generis (Et dicitur de leuo. as.

Cacabus

¶ Hic cacabus. bi. est idem. Et dī de hoc camina. tis (media cor.) qđ est incendiū. qz multū est i incendio. i. in igne

Patella.

¶ Hec patena. ne media correpta. est idem. Hec patella. le. est idem. (Sed patella est ꝓprie in qua frixantur carnes)

Patena.

¶ Deinde ponit auctor differentiaz inter patenam (cuius media ꝓducitur) ⁊ patenaz (cuius media corripitur) Patena (cuius media producitur) est coopertura calicis.

Sartago.

¶ Deinde dicit auctor qđ sartago. inis. componitur de sarcos grece qđ est caro latine. ⁊ ago. agis. Vñ. De sarcos a ago sic est sartago vocata. (Sartago patella est.

Constructio

¶ Construe. Sartago. patella. lebes vel cacabus. est idem qđ acen. Hic cacabus. bi. de caro. nis. ⁊ hoc camina. tis. cōponitur. Hec lebes. etis. est grecū. vel dī de leuo. as Cetera plana sunt. Dicens. i. tu dicēs. patenam a pateo es. supple deriuari. coniūge patellam. qđ est idem qđ ahenū.

¶ Vas dico ⁊c Construe. Ego dico patenā (cuius media corripitur) esse vas. scilz ahenū. vel cacabū. sed dico patenā (cuius media ꝓducit. esse illud qđ tegit. supple calicē. scz cooperculū calicis.

¶ De sarcos. Cōstrue hec sartago. inis. est vocata sic de sarcos grece. ⁊ ago. gis. Nam sarcos grece dī esse caro latine. i. idem quod caro.

affecto.

Affecto. vel amo. cupio. desidero. gliscio.
Opto. vel admiroz. aueo. vel gestio. capto.
Ambio. quod facit ambitio. simul ambitiosus.

¶ Hic autor docet quot sunt verba eiusdem significationis cum hoc verbo affecto.tas.dicens q̄ oīa illa que ponuntur in versibus Dicit et in tercio versu q̄ hec ambitio.onis.idem est q̄ cupiditas et ambitiosus.a.um.idem est q̄ cupidus.a.um.descendūt ab hoc verbo ambio.bis.idem q̄ cupere. ¶ Construe. Amo/cupio/desidero/vel glisco/opto/vel admiror/aueo/vel gestio/capto/et ambio. quod verbū facit.i.deriuat ex se ambitio.simul p̄z et.ambitiosus. omnia ista sunt idem q̄ affecto.tas.aui.are.verbū frequentatiuū Et formatur ab vltimo supino huius verbi afficio.cis.scz. affectu. u.in o fit affecto as. ¶ Afficio componitur de ad. et facio. cis. Et significat tria.vt patz p̄ versum. Afficit informat/punit/cupit/hec tria signat. ¶ Amo as.componitur cū ad.et dī adamo as.et cum re.et dī reamo.as. Et aliq̄n interponitur d.et dī redamo.as.i.iterū amare. ¶ Cupio.pis.pīj vel piui.cupere.pitū.pitu.habet p̄teritū et supinū ad modū quarte cōiugationis. ¶ Desidero.as.cōponit de de.et sidero.as.q̄ nō est in vsu.quod descendit ab isto noie hoc sydus syderis. ¶ Glisco.cis.cere.caret p̄terito et supino. Uñ x̄us Glisco preteritū conqueri tollet supinū.(Sensus est) q̄ Glisco non habet p̄teritū.t conqueri quod est p̄teritū de conquinisco.cis.con queri.conquinscere.i.caput inclinare. Unde. Cum caput inclino me conquinscere dico. Et nō habet supinū. ¶ Opto.as.componitur cū ad.et dī adopto.tas.et exopto.tas. ¶ Admiror.aris.cōponitur de ad et miror.raris.verbū deponens. ¶ Aueo.es.ui.auere.i.cupere. Uñ quidā dixit. Si dare multa potes quicqd auebis habes. ¶ Gestio.tis.tiui.tire.quarte coniugationis.dicitur de gero geris ¶ Capto frequētatiuū est de capio.pis.captu.v.in o.fit capto.as ¶ Ambio.bis.biui.bire.interposita b causa euphanie. ¶ Et hic nota q̄ oīa composita de eo.is.ire.habēt e ante o. vt transeo.abeo exeo.ineo.preter ambio q̄ habet i ante o. Item oīa corripiūt i ante tū in supinis vt transitū tu.exitū tu.media correpta.p̄ter ambio q̄ producit i ante tū.vt ambitū tu.media producta. ¶ Jtē eo.is.cū suis cōpositis facit participiū p̄sentis tēporis terminare gtīn in ntis vt iens/eūtis/obiens obeuntis/subiens subeuntis.p̄ter ambio q̄ facit gtīn participiū sui in entis.vt ambiens ambientis(Uñ x̄us) Semp iens cum prole sua formabit euntis. Ambio lege caret q̄ in entis dat gtīn.

Ambicio

Constructio

Afficio

Amo

Cupio

Desidero.

Glisco

Opto

Admiror.

Aueo

Gestio

Capto

Ambio

Notabile de compositis a verbo eo.is.

Est rector currus auriga vereda veredus
Plaustrū plaustellū subit illis annumerandū.
De veho de reda dictum reor esse veredam.
Aurigeq̄ suum dant aures et rego nomen.
Sunt supra partes epiredia reda dicte

Auriga

Auriga. Aueredus Reda.

¶ Hic docet autor quot sunt nota synonyma cum isto nome hec auriga aurige. Et est auriga ille qui ducit currum (anglice a carter.) ¶ Hic veredus edi. i. auriga. et etiam equus vehens redā dicitur veredus. sm Huguitionē in capitulo de veho his. ¶ Hec reda de de redo dis. vel potius de hec rota. te. Et est reda ḡtuor rotarum. Et q; sollicitudo aurige est circa ducendos currus. docet ḡt nois ponūtur p curru. Dicit ergo q; currus/plaustr;/et plaustellum/siue plostellū/et reda. q̄ omnia regenda ad officiū aurige reqrūtur. sunt synonyma. et significantia p vno et eodem sumūtur. ¶ Deinō dicit Aueredus cōponitur de veho. his. vexi. ere. i. ducere. et hec reda. e. vñ vereda q̄si vehēs. i. ducēs redā. i. currū. et hec auriga ge. cōponitur de hec auris ris. et rego gis. q; auriga regit equū ad tactum auris cuius virga. ¶ Item epi qō est supra componitur cū hec reda et dr̄ hoc epiredium. dii. Et est epiredii operimentū quodā quod collis equor; imponi solet ne trahēdo ledātur (anglice an homers)

Epiredium

Constructio

¶ Construe sic. vereda est auriga. i. rector currus. et veredus ē auriga. plaustrum/plaustellā quod est diminutiuū de plaustro. subaudi annumerandū illis. scz currui et rede. ¶ De veho ris. reor. i. credo. veredam. i. hoc nomen veredam. esse dictū de hoc verbo veho. is. et de hec reda de. ¶ Aurige ris. Construe. aures. i. hec dictio auris et rego. i. hoc verbū rego. dant aurige. i. dictioni aurige. nomē subaudi. idest. deriuationem suā. ¶ Currus dicitur de curro. ris. q; videtur currere cum trahitur. ¶ Plaustr; a plaudo dis. vnde plaustellum diminutiuū de plaustr;

Currus Plaustrum

aper

Porc⁹ aper verres. mas et sus. porcaq;. scropha
Femina sus. sucula. porcellus diminuūtur.
Sus suis ex illa caro dicitur esse suilla. catur
Scropha parit fetū. morb⁹ quoq; scropha vo=
Al scrobe dic scropham: cui rostro terra cauatur
Aut quia verrit humū: verres de verro vocat.

¶ Hic docet autor de ꝛsignificatōne dictionū huius dictōis aper pri. q̄ idem est qō hic porcus ci. idem qō hic verres ris. et idem qō sus suis. sm qō est masculini generis. idem qō aper (anglice a bore) Hec porca ce. hec scropha phe. et sus suis. sm qō est femi generis idez sīgnt (anglice a sowe) q; sus declinatur hic et hec sus suis. sīgt masculū et puellam inter porcos. Deinde illa nomia q̄ ex istis deriuantur et diminuūtur. scz sucula. q̄ est diminutiuū de hec sus suis. et hic porcellus. li. diminutiuū. hic porculus. porculi. diminutiuū de

Sucula

Porcellus Porculus

hic porcus.ci. Et Sulla(que vocantur carnes suis) deriuatur de sus suis.ꝛ hoc ꝑ mediũ.qꝛ desus suis dr̃ suinus.a.ũ.dr̃ suillus.a.ũ ꝛ hec suilla.le.diminutiuũ. ¶ Postea ponit autor equiuocationez in ista dictione Scropha.phe.dicens q scropha in vna sigñione ẽ sus.in alia sigñione est morbus quidã. Deinde docet vndei cropha ꝛ verres deriuãtur.dicẽs q dr̃ ó hic scrobs.bis.i.fouea. qꝛ libent foueas incolut.vel ſm alios dr̃ a scro.ſono quem ſolet emittere.

Sulla

Suinus.a.ũ.

Scropha.

¶ Uerres dr̃ a verro.ris. qꝛ verrit humũ cum rostro suo.i.sulcat terrã cũ rostro suo. ¶ Construe. Porcus.i.hoc nomẽ hic porc⁹ ci. aper.i.hoc nomen hic aper. verres.i.hoc nomẽ hic verres.ris.ri. ꝛ sus mas.i.hoc nomen sus ſm qõ est masculini generis.scz signt idem siue vnũ.(Anglice a boie)porca.i.hoc nomẽ porca.ce.q ꝑ ꝛ scropha.i.hoc nomen scropha.phe.ꝛ sus femina.i. hoc nomẽ sus ſm q est feminini generis.ſ.signt vnũ(anglice a ſove)ſed sucula ꝛ porcellus diminuuntur.i.ſunt diminutiua de sus suis.porcellus de porcus.ci. ¶ Sus suis ꝛc̃. Construe. Sus ſupple facit suis in gtõ ꝛ caro ex illa scz sue.dr̃.i.vocatur sullia.le. Scropha.i.sus. parit.i. ꝑfert.fetum.i.partũ.quoq ꝑ ꝛ.scropha vocatur quibꝫ morbus. ¶ A scrobe. Construe. O lector dic scrophã deriuari a scrobe.i.ab hoc noie hic scrobs.bis.i.fouea vel cauea.cui.i.a qua terra cauat. i.sulcatur vel ꝑforatur. ¶ Aut qꝛ ꝛc̃. Construe. aut ꝑ ꝛ.et verres. i.hoc nomen verres.vocatur.i.dr̃ de verro.ris.i.sulco.as.vel quia euertit terrã sicut sues faciũt.qꝛ verrit.i.sulcat humũ.i.terrã cum rostro suo ¶ Porcus q̃si spurcus dicit.i.vilis.qꝛ vile animal est.ꝛ assuete satiat ſe vilibus. Porcus q̃si puro carens.vel pus custos. Uel porcus dr̃ de puro q ꝓtrariũ qꝛ minime fit pur⁹.ſmergit enim ſe sceno.i.ſtercore. Hic porcarius(anglice ſvvynherde)hec porcaria. ¶ Aper dr̃ de aperio.i.erui.ire.qꝛ rostro aperit terram. Uel ſcõm Iſydoꝛ)aper a feritate dr̃.qꝛ bestia fera est. Unde apꝛinus.na.nũ possessiuũ.ad apꝛ ꝓtinens.ꝛ hec apꝛina caro apꝛi (anglice bravne ¶ Sus a subigo gis.dr̃ eo q terra subacta estus acqrit. Uel ſcõm Iſydoꝛ)dr̃ de suo suis suere.ſui.qꝛ ex ſeris eius ſotulares suũtur

Porcus.

Porcarius

Aper

Apꝛinus.

Sus

Est veruex aries: cui virtus est generandi.
Fit bino de dente bidens: dic inde bidental.
Fulmen vbi cecidit: vel victima facta bidentũ.
Sacrificãs ouat: ex ouibus fit ouatio plausus
Sed cum balatu: balantem: balo figurat
Ueruex in capite vermẽ gerit: arietat inde
Hinc veruecine carnes: dicũtur ouine

Ueruex

¶ Hic docet autor q̄ ista nomia. veruex. bidens. ouis. balās. sunt idem cū ariete. Et deriuatur balans de balo. as. aui. are. quod est proprīū clamare ouīū. Et balans est participium de balo. as. sed in prioui casu. s. p ariete vel oue tenet substātiue. In ista significatōe participiali tenetur adiectiue. et quādo tenet substantiue declinat hic balans. tis pro masculo. hec balans. tis. pro femella. Et a balo as. hic balatus. tus. tui. idest. clamor ouīū. ¶ Sed cum balatu. ꝛc. Construe. hoc verbum balo. las. figurat. i. format. balantem. i. istam dictionem. hic balans cū balatu. i. cū ista dictione hic balatus. tus tui. concordāt in significatione cū hoc nomine hic aries. is. media correpta. Et dicit vnde deriuantur. ꝛ primo incipiens ab hoc nōie aries. Dicit q̄ aries dicit de ares grece. quod est virtus latine. q̄a inest sibi virtus generādi. ¶ Bidens dicitur de bis. ꝛ dens. entis. ꝛ nō de binus. a. ū. ꝛ dens. tis. sed dicit bidens quasi binos dentes habens. quia habet inter octo dentes duos altiores alios. Et q̄ nō componitur de binus. a. um. ꝛ dens. tis. patet. quia bidens corripit primā syllabā. ꝛ binus ꝓducit primā syllabā. sed componit de bis aduerbio quod corripitur. ꝛ de dens dentis. Et de bidens bidēt is. deriuatur hoc bidental. alis. media ꝓducta. quod est locus vbi fulmen cadit. vel vbi oues ꝛ bidentes sacrificabantur antiquitus.

Balatus.

Constructio

Aries

Bidens

Bidental

Ouis

¶ Ouis scōm assi. dicitur de offero offers. eo q̄ offerebat dijs apud antiquos. Vel ouis dicitur de ouo. as. aui. are. idem quod gaudere q̄ sacrificātes oues ouabāt. idest gaudebāt. Et de ouo. as. dicitur hec ouatio. onis. i. plausus vel gaudiū ¶ Veruex dicit eo q̄ vehit idest gerit vermē in capite. cui⁹ puritū verueces scīnuicē pugnātes concutiūt. ꝛ cū magno impetu feriūt. Vel veruex dr̄ a viribus eo q̄ ceteris ouibus sit fortior. vel dr̄ eo q̄ sit vir ouīū. ¶ Cōstrue Veruex est aries. cui sez arieti. virtus. idest potestas. generādi est Bidens fit de bino dente. i. dr̄ q̄ habet binos dentes altiores inter octo. sed componit vt dixi de bis. ꝛ dens dentis. Tu dic inde. i. de bidens. hoc bidental. supple esse locū vbi fulmē cecidit. vel locum vbi victima. i. sacrificiū bidentū. i. ouium fuit. facta. i. frequentata

Veruex

Constructio

¶ Sacrificās ꝛc. sacrificās. i. aliquis sacrificās. i. facēs sacrificiū ex ouib⁹. ouat. i. gaudet (ꝛ p hoc innuit autor q̄ ouis dr̄ ab ouo. as) Ouatio. i. hoc nomen verbale. qđ idem est qđ plausus. i. gaudiuz. fit. i. factū. ¶ Veruex ꝛc. declinat hic veruex. cis. ci. media ꝓducta Et inde dr̄ veruecinus. a. ū. nomē possessiuū aliqđ ptinens ad veruecem. ꝛ carnes veruecine. i. de veruece. ¶ Construe. hinc veruecine ꝛc. hinc. i. inde q̄ veruex ē ouis. verucine carnes dicūt ouine Et scribetur veruetis in grō per t. Construe. Veruex vehit. i. gerit vermē in capite suo. inde. i. ea causa. arietat. i. ille veruex arietat. i. petit cum capite suo quodcunq̄ fuerit sibi obiectū. ¶ Et est pes ꝓcelleumaticus constās ex quattuor breuibus. ꝛ ponit ꝓ dactylo. quia equipollet ei in temporibus.

Ouatio

Veruecinus

Constructio

¶ Astruit/affirmat/asseuerat/tria sunt hec/ Asserit est quartū/que signāt quattuor vnum/ Annuo/concedo/simul autorizo tibi do.

astruo

¶ Hic docet Autor q̄ ista quattuor verba Astruit/(quod cōponit cū ad.ꝛ struo.is.)ꝛ affirmat(qđ componitur cum ad.ꝛ firmo.mas.) Asseuerat(qđ componitur de ad.ꝛ seuero as.(qđ in simplici nō est in vsu.sed in compōne.vt hic)ꝛ cōponitur cum p.ꝛ dē p seuero.as. Assero.is.rui.ere.cōponitur cū ad.ꝛ sero.is.¶ Construe.hec tria verba.scz astruit.affirmat.ꝛ asseuerat.sunt.ꝛ asserit est quartū.scz verbū.que quattuor verba.signant vnū.s.sīgtione.¶ Astruo facit astruxi in p̄terito.ꝛ astructū.tu.l supinis.¶ Assero.is facit asserui in p̄terito.ꝛ assertū.tu.in supinis.¶ Annuo.is.nui.annuitū.tu.in supinis.qđ cōponitur de ad.ꝛ nuo.is.(qđ nō est in vsu.¶ Cōcedo dis.p̄cessi.ere.cessum.su.in supinis.¶ Autorizo.as.aui.are.Ista tria verba significāt idem qđ p̄dicta quattuor verba.¶ Construe. Ego do tibi annuo.p̄cedo.simul ꝑ ꝛ.autorizo.in p̄simili sīgtione cū predictis quattuor verbis.¶ Autorizo.as.de autor autoris dicitur

Constructio

Astruo.
Assero
Annuo
Concedo

Autorizo.

abdico

Abdicat econtra/negat/abnuit/ inficiatur/ Obuiat ꝛ renuit/his vnum significatur/ Et contradicit/his abnegat associatur.

¶ Hic Autor docet q̄ sint verba eiusdē significatōnis cū hoc v̄bo abdico.as.ꝛ dicit q̄ ista.nego.as.¶ Abnuo.is.(qđ cōponitur de ab.ꝛ nuo.is.¶ Inficior.aris.verbū deponēs.(ꝛ cōponitur de in.ꝛ facio.fm Cathol.)Et inde Inficie.ax.i.treuge vel negationes de negate vel fracte.ꝛ caret singulari numero.¶ Obuio.as.aui.are. verbū neutr.(Et p̄struitur cū dō casu)ꝛ obuio est p̄traire.vt cum dico(talis obuiauit mihi in vico)Similiter est p̄tradicere.vt cū dē Dicta tua obuiant rōni.i.p̄tradicūt.Et cōponitur de ob.ꝛ via vie. Et dē de obuius.a.um.qđ ꝛ sic cōponitur.¶ Renuo.is.renui.ere. cōponitur de re.ꝛ nuo.is.(Et nō habet supina ad vsum.tñ fm artē habet.s.renuitū.tu.¶ Contradico.de p̄tra.ꝛ dico.cis.componitur. ¶ Abnego.as.aui.are.de ab ꝛ nego.as componitur.¶ Nota q̄ ista verba q̄ hic ponūtur sunt p̄traria in sīgtione verbis in sīgtōne locatis.scz astruit.ꝛc.q; illa dr̄ cūt affirmatiuā.ista dicūt negatiuaz.

Abnuo
Inficior

Obuio.

Renuo.

Contradico.
Abnego

¶ Construe.Unū.i.vna res significatur his.i.in his verbis.scilz. abdicat.negat.abnuit.inficiat.obuiat.ꝛ renuit.econtra.i.p̄tra sīgtōz supiorz verborz.scz'astruit ꝛc.Et contradicit associatur his verbis.

Constructio

¶

Abdico

abegat. associatur his verbis. ¶ Abdico.as. componitur de ab. et dico.as. (cuius prior syllaba corripitur.) ¶ Et dico.cas habet tres significationes. vt in hoc vsu. Hec dico signat. confirmo. copulo. sacro.

auxilior

Cum suffragatur/iuuat/adiuuat/auxiliatur/
Subuenit addatur/succurrit propitiatur.
Si permittatur a metris/opitulatur.

Suffragor

Fragus
Poples.

¶ Hic docet autor quot sunt verba eiusdem significationis cū isto vbo auxilior.aris. Dicit q suffragor.aris. (qđ componitur de sub. et hic fragus.gi. Et est fragus patella q̄ est in genu. et inde dr hec suffrago.inis. i. poples. Ān poples facit poplitis in gtō (anglice a hâme) idem est. Et est deponens. et inde venit hoc suffragiū. gij. i. auxiliū.

Juuo.
Adiuuo.

¶ Juuo.as. iuui. iutum. tu. in supin. et inde hoc iuuamen. inis. pro auxilio. et iumentū. ti. i. equa. vel animal auxiliare. ¶ Adiuuo.as. adiuui. adiutū. tu. Et adiutor. adiutrix. noia verbalia. Et hoc adiuuamen. inis. Et componitur de ad. et iuuo.

Subuenio
Subuentor
Subuentrix.

¶ Subuenio.nis. et est idem cum auxilior.aris. Subuenio facit subueni in pterito. (media producta) et subuentū. tu. in supino. Et pstruitur cū dtō (vt subuenio tibi.) Et inde hec subuentio. onis. et subuentor. subuentrix. verbalia Et cōponitur subuenio. de sub. et venio. nis. tre. Et retinet dictionē et litteraturā simplicis p oēs modos et tempora.

Succurro.
Succursor
Succursus.

¶ Succurro. ris. succurri. succursum. su. Ān hic succursor. oris. Et hic succursus. sus sui. i. auxiliū. Succurro est idem qđ auxilior. aris. et est vbū mediū Et pstruitur cum dtō casu. vt succurre mihi dñe

Propitior

¶ Propitior. aris verbū deponens. est idem qđ auxilior. et opitulor. aris. est idem qđ auxilior. aris. Et dr Opitulor. de opus. et tulo. lis. (qđ nō est in vsu)

Opitulor

Propitio dr de ppitius. a. um

Notabile

¶ Nota q opitulor habet primas tres syllabas breues. et ideo nō potest stare in vsu. Sed autor qui posuit illud in vsu excusat se dicens. Si pmittatur a metris. scz a

Constructio

¶ Construc. Juuat. scz auxiliatur. i. idem qđ auxiliatur. et adiuuat cū suffragatur. est idem qđ auxiliatur. subuenit addatur. i. iūgatur illis. et succurrit supple addatur. et opitulatur addat illis. si illud scilz opitulat pmittat. i. tolleret. a metris. scz a metro fm q debet penultima istius dictōis opitulatur (put stat hic in vsu.) produci.

aufero.

Subtrahit/et tollit/subducit/et eripit/aufert:
Surripit/et spoliat/asportat res alienas/
Priuat/predatur/defraudat eis sociatur/

¶ Hic docet Autor quot sunt verba significatiua siue synonyma cum isto ꝟbo aufero. fers. abstuli. auferre. ablatum. tu. in supinis. Dicit ꝙ subtraho. is. subtraxi. subtractū. tu. est idem quod aufero. ¶ Subtraho est verbū actiuū. ꝛ ꝓponitur de sub ꝛ traho. is. traxi. ¶ Tollo. lis. est idem. Et est actiuū. ¶ Subduco. cis. est idem. Et ꝓponitur de sub. ꝛ duco cis. ¶ Eripio. pis. pui. ereptū. tu. est idem. Et ꝓponitur de e ꝑpositōe. ꝛ rapio pis. Et est actiuū. ¶ Surripio pis. ꝓponitur de sub. ꝛ rapio. pis. qđ est actiuū. ¶ Spolio. as. are aui. est idem. Inde hoc spoliū. lij. ¶ Asporto. as. aui. are. est idem. ꝛ dicitur asporto de ab. ꝛ porto. as. ¶ Priuo. as. aui. are. est idem. ¶ Predor. aris. ꝑdatus sum. ꝑdari. est idem. et dr̄ de hic ꝑdo. onis ¶ Defraudo. as. aui. are. est idem. Et ꝓponitur de de. ꝛ fraudo. as qđ dr̄ de hec fraus dis. ¶ Construe. Subtrahit est aufert. i. idem quod aufert. tollit. subducit. ꝛ eripit. sunt idem qđ aufert. surripit. ꝛ spoliat. ꝛ asportat. sunt idem qđ aufert. res alienas. Per istū accusatiuū casum innuit autor ꝙ ista verba regūt accusatiuū casum (vt dicendo. fur subtrahit res alienas. ꝛ sic de ceteris ꝟbis. ¶ Priuat Construe. priuat. hoc verbum. sociatur eis scilicet verbis precedentibus. et predatur sociatur. ꝛ defraudat sociatur eis.

Subtraho
Tollo.
Subduco
Eripio.
Surripio
Spolio
Asporto
Priuo
Predor.
Defraudo
Constructio

Conuenit/alloquitur/pariter compellit/ꝛ inter/ Pellat/ꝛ affatur predictis associatur.

alloquor.

¶ Hic Autor docet ꝙ ista verba. conuenit. compellat. interpellat ꝛ affatur. cōuenīūt in sigtione cum hoc verbo alloquor. ris. (qđ est deponens) Et cōponitur de ad. ꝛ loquor. ris. ¶ Conuento. nis. ire. cōuent. cōuentū. tu. (in sigtione qua hic sumitur) est actiuū. vt conuenio te. ꝛ tu cōuenieris a me. dñ dr̄. Sed cōuenire in alia sigtione est simul venire. ꝛ tūc est verbū neutꝝ tm̄. ¶ Item conuenit aliqñ est verbū impsonale. et tūc est idem qđ cōtingit (Uñ Pamphilus Conuenit vt nostros queras quasi nescia casus) ¶ Compello. las. are. aui. verbū actiuū. et componitur de con. ꝛ pello. ¶ Interpello as. verbum actiuū. Et cōponitur de inter. ꝛ pello. as. ¶ Affor. aris verbū deponens. cōponitur de ad. ꝛ for. faris. i. loqui. ¶ Construe cōuenit. i. hoc verbum. est alloquitur. i. idem qđ alloquitur. pariter ꝙ simul. ꝛ cōpellat est simul alloquitur. interpellat est alloquitur. ꝛ affatur. i. hoc verbū associatur predictis verbis.

Conuenio
Conuenit
Compello.
Interpello.
Affor.
Constructio

Auget/ꝛ augmentat/exaggerat/ꝛ coaceruat Aggregat/accumulat/congestat/congerit/addit Ampliat/amplificat/apponit/ꝛ adiicit/vnit/ Cum supꝛadictis assint/adiungit/adunit.

augeo

Augeo.

¶ Hic docet Autor q̄ oīa verba supius posita sunt eiusdem significationis cum isto verbo augeo ges. auxi. gere. auctū. tu in supinis

Autor.
Autrix.

¶ Augeo componitur cum ad. ꝛ dē Adaugeo. ges. ꝛ cum ex. ꝛ dē Exaugeo. ges. Ab augeo. ges. dē hic autor. toris. hec autrix. icis.

Augmento

hec auctio. onis. nomina verbalia. ꝛ hoc augmentum. ti. Augeo es verbū actiuū est cum omnibus suis compositis.

Exaggero.

¶ Augmento. as de hoc augmentū. ti. dē.

Coaceruo.

¶ Exaggerat. cōponit de ad. ꝛ aggero. as

Aggrego

¶ Coaceruat. componitur de ad. ꝛ grego. as. (quod dē de hic grex gregis.) sed in simplici nō est in vsu.

Accumulo.

¶ Accumulo. as. de ad. componitur ꝛ cumulo. as. (qđ dē de hic cumulus. li.

Congesto

¶ Congesto. tas. verbum frquentatiuum. ꝛ formatur ab vltimo supino huius verbi aggero. ris. gessi. gere. congestū. tu. u. in o. fit congesto. tas. aui. are.

Congero.

¶ Congero. ris cōponitur de con. ꝛ gero. ris. gessi. gerere. gestū tu

Addo

¶ Addo. dis. componitur de ad. ꝛ do. das.

Amplio.

¶ Amplio. as deriuat ab amplus. a. um. Amplificus. a. ū. componitur. de amplus. a. um. ꝛ facio. cis.

Appono.

¶ Appono. is. de ad. ꝛ pono. nis.

Adiicio

¶ Adiicio. cis. adieci in p̄terito. adiectū. tu. in supino. ꝓponitur de ad. ꝛ iacio. cis. ieci. ere tercie ꝓiugatōnis.

Notabile

¶ Nota q̄ adiicio cis. scribitur i secūda syllaba cū duplici ii. ꝛ (priori ꝓsonante. secūda i vocali. qr iacio in ꝓpositōe mutat a in i. ꝛ sic habet duplex ii. Et si ibi esset nisi simplex i. ꝟsus esset falsus.

Unio

¶ Unio. nis. unui. uni re unitū. de vnus. a. ū. deriuat

Adiungo

¶ Adiungo. gis. de ad. ꝛ iungo. gis. iunxi. ere. cōponit.

Aduno

¶ Aduno nis. nui. de ad. ꝛ vnio. nis. componitur.

Constructio

¶ Construe. Exagerat. est auget. i. idem qđ auget. ꝛ augmentat est auget. i. idem qđ auget. ꝛ sic de ceteris vsq; ibi. Cum supradictis. Construe. Adiungit. ꝛ hoc verbum adunit. assint. i. sunt. cum predictis verbis

arceo.

Arcet/compescit/inhibet cohibetq;/cohercet/ Refrenat reprimit/angustiat/atq; coartat/ Cogit constringit/angariat artat/ꝛ angit/ Urget compellit/his sensus conuenit idem.

¶ Hic docet Autor quot sunt verba eiusdē significatiōis cum isto verbo Arceo. ces. (anglice to constrayñ) Dicit q̄ omia illa que ponūtur in versibus.

Compesco
Inhibeo.

¶ Compesco. cis. compescui. in preterito. caret supino. cōponitur de con. ꝛ pesco (quod non est in vsu)

¶ Inhibeo bes. inhibui. inhibere. inhibitum. tu. in supinis. (quod componitur de in. ꝛ habeo. bes. Unde inhibitor. ꝛ inhibitrix. ꝛ inhibitio. tionis. nomina verbalia.

Cohibeo.

¶ Cohibeo. bes. bui. bere. cohibitum. tu. in supinis. de con. ꝛ habeo bes. componitur. Unde cohibitor. cohibitrix ꝛ cohibitio. nis. nomina verbalia.

Cohercco

¶ Cohercco. ces. cui. in p̄terito.

cere.cohercitū tu.vel cohertū tu.p syncopā(de con. ꝛ arceo.es.dī)

¶ Refreno.as.aui.are.de re ꝛ freno as dī ¶ Reprimo.is.pssi.cre pressum.su. Hñ repressor.oris ꝛ repressio onis.verbalia.ꝛ ꝓponitur de re.ꝛ premo mis. ¶ Angustio.as.aui.are. de hec angustia.e.dī. ¶ Coarto.as.aui.are.ꝓpositū de con.ꝛ arto.as.aui.are. ¶ Logo. gis.cogi gere.coactuz tu. Hñ coactor.coactrix.ꝛ hec coactio.onis. nomia verbalia.ꝛ cōponitur de con.ꝛ ago gis. ¶ Constringo.gis. ꝓstrinxi.ere.ꝓstrictum tu.in supino.ꝓponitur de con. ꝛ stringo gis. ¶ Angario.as.are.de hec angaria e.dī.ꝛ est idem qđ cogere. Hñ Angariauerūt symonē cyreneū vt tolleret crucem iesu.i.cogerunt. ¶ Arto as.frequētatiuū de arceo es.formaī enī ab vltimo supino scz artu.u in o.fit arto tas. ¶ Ango gis.anxi.gere.ꝛ caret supinis. (fm vsum) Et notenī hic ꝝsus. Resspuo.linquo.timet.disco.posco. metuoq;. Et duo.cum renuo.simul addit.vrget.ꝛ angit. Sunt licet actiua.damus illis nulla supina(Sensus est)ꝙ illa verba q̄ in istis ꝝsibus cōtinenī carent supinis.nō obstāte ꝙ actiua sunt.ꝛ hoc fm vsum nō fm artem. ¶ Urgeo ges.si.gere.caret supinis vsualiter. ¶ Compello lis.compuli.ere.compulsum su.in supinis.Inde com pulsio onis.ꝛ compulsor oris.ꝝbalia. ¶ Construe sic.Idem sensus i.vnꝰ sensus.vna sīgtio.ꝙuenit.i.est ꝙuenies.his.i.ꝝbis.arcet ꝛc

Refreno.
Reprimo
Angustio
Coarto
Logo.
Constringo
Angario.
Arto
Ango.
Actiua carentia supinis
Urgeo
Compello

¶ Indignans onager seruire p arua vagatur. Asinus.
Est simplex asinus/seruili lege ligatur
Fetus asellus erit/ asininant moꝛibus illi
Qui nō accipiunt doctrinam pectoꝛe duro

¶ Hic docet Autor duo. Unū de ꝓsīgtione istaꝝ dictionuz onager asinus ꝛ asellus.que tres vnam rem sīgnt sed hoc implicite. Alterꝝ de differentia istaꝝ dictionū. Dicens ꝙ onager est asinus silue stris laboribus hominū insuetus. Asinus ecōtra sub ꝓtinua seruitute laborat. Asellus est diminꝰ de asinus.ꝛ ꝓprie pullus vel fetus asini ¶ Deinde Autor docet.ꝙ asinino as.(qđ ꝓprie ꝓtinet ad asinum) transsumīt ab illa sīgtione ad significandū illud qđ desipio.pis.pui desipere.i.male sape.vel stulte sape. vt dicimus de vno qui habet obtusum ingeniū. Iste asininat.i. non bene sapit. vel iste asininat.i. ita hebes est sicut asinus. ¶ Construe sic.Onager indignans.i.nō dignans seruire.vagat p arua(quasi diceret)semp est in syluis ꝛ locis desertis.ꝛ simplex asinus.i.humilis asinus.ligat seruili lege.i. lege seruitutis. Asellus erit fetus.i.pullus asini vel asine. Illi.supple pueri vel homines.asininant.i. facīt ad modū asini. moꝛibus. id est.conditionibus. Qui nō accipiūt doctrinaz.scz magistri sui.in

Onager
Asellus.
asinino as
Constructio

Onager Asinus

pectore duro.i. ppter duriciam cordis. ¶ Et dr Onager ab anos. grece. qđ est asinus latine. ⁊ de hic ager gri. ¶ Asinus dr de sedeo sedes. qr homines antęq equos habebāt asinis insidebant.

¶ Dicitur accusans equales atq minores
Dicitur incusans maiores ⁊ meliores.
Sed scelus excusans minuit/renuitq recusans

Questio.

Responsio

¶ Hic docet Autor differentiā inter accusare. incusare. excusare. ⁊ recusare. ¶ Et si queratur quare ponit hic doctrinā de differentiis. exquo principale ppositū fuit tractare de synonymis? ¶ Ad hoc dico q ista ẋba quodāmō possunt intelligi synonyma quia oia deriuant ⁊ cōponūtur de cuso as. qđ est frequentatiuū de cudo. dis Formatur enī cuso as. ab vltimo supino illius verbi. u in o mutata fit cuso as. Sed qr ppositōnes venientes secū in cōpositōne facīt ea abinuicem differre. nō omnino sed aliqualiter. qr illa differentia causatur a parte ppositōis. que est pars secūdaria. ⁊ nō a pte ẋbi. que est pars principalis. Ideo ponens differentiā inter ista q̄ttuor verba. dicit q

Accusare Incusare

Accusare est culpare. sed qui sunt equales. i. pares. alicui. siue minores. i. minoris status ⁊ dignitatis. ¶ Incusare. est reprehēdere vel crimē imponere maioribus ⁊ melioribus scz viris qui sunt maioris status vel altioris dignitatis. sicut qñ aliquis simplex presbyter reprehendit cōm de aliquo crimine. Et cōponit de in prepositione ⁊ cuso as.

Excusare Recusare

¶ Excusare est crimen impositū repellere. negare. deponere aliqua iusta causa exigente ⁊ faciente ad hoc. Et cōponit de ad ⁊ cuso as. ¶ Recusare ē renuere. refutare repellere ⁊ cōponit de re ⁊ cuso as.

Constructio

¶ Construe. Aliquis accusans equales i. pares suos. atq p ⁊. minores. i. illos qui sunt minoris status ipso Et aliquis dr incusans maiores ⁊ meliores se. scz illos qui sunt gradus altioris ipso. et aliquis excusans se. minuit. i. minorat scelus. i. culpā sibi impositam. q p ⁊. aliquis recusans. renuit. i. refutat ⁊c.

Quod dat iudicio iudex adiudicat/⁊ quod
Aufert iudicio iudex abiudicat illud.
Judico te damno/tibi iudico cōmoda quero
Et litem dirimens partes diiudicat inter
Et quos suppliciis affligit/iudicat illos

¶ hic docet Autor differentiã inter adiudicare (quod cõponit de ad ⁊ iudico as) ⁊ diiudicare (qõ cõponit de di prepõne insepabili. ⁊ iudico as) ⁊ iudico as. deriuat de iudex cis. ¶ Adiudicare est aliquid p iudiciũ alicui dare; ¶ Abiudicare est auferre alicui p iudicium rem quã habuit ¶ Diiudicare est qñ aliquis electus arbiter inter duas partes iudicat, p vtraq; parte qõ equũ videt ⁊ iustum. ¶ Judicare aliquè est dãnare. ¶ Deinde dicit Autor q iudico regit actiũ post. ⁊ tũc est idem qõ dammo. vt iudico te. i. dãno te. ⁊ tũc est actiuũ. Et aliqñ regit post se Dtiũ. vt iudico tibi. ⁊ tũc est idem qõ bonũ iudiciũ ⁊ vtile tibi dare. ¶ Construe. Juder abiudicat illud quod ipse dat iudicio. i. p iudiciuz. ⁊ iudex abiudicat illud quod ipse aufert ab aliquo iudicio. i. p iudiciũ. ⁊ iudex dirimens. i. delens lites. diiudicat inter partes scz litigantes. Judico te. i. dãno. iudico tibi. i. quero cõmoda tibi. i. vtilia tibi.

Adiudicare
Abiudicare
Diiudicare
Judicare
Constructio

¶ Artificis nomen opifex assumit/⁊ auctor.
Inuenit autor/agit actor/res ampliat auctor.

¶ In isto versu docet autor q̃ nomina conueniunt in significatione cũ isto nomie hic ⁊ hec artifex cis. (dr artifex de ars tis. ⁊ facio cis) dicẽs q hic ⁊ hec opifex cis. dr de opis opem ab ope ⁊ facio is. ⁊ est idẽ qõ artifex ⁊ autor idem est. Deinde in secũdo ꝟsu ponit differentiã inter autor scriptũ p u ⁊ simplex t. sine c. et actor p c ⁊ t sine u. ⁊ etiã auctor p u c et t scriptũ. ¶ Autor dr ab autentim grece. qõ est autenticũ vel graue latine. Autor dr inuentor materie de qua tractat. ⁊ est cõis duũ generũ hic ⁊ hec autor oris. ¶ Actor scriptũ p c ⁊ t. ⁊ sine u. est nomen verbale. formatũ a primo supino istius verbi ago. agis egi actũ tu. in supino. fit ⁊ actor. i. factor. ¶ Auctor scriptũ p u c ⁊ t. est nomen verbale de augeo es. auxi ere. auctũ tu. um in or. fit auctor oris. Et est ille qui auget aliquã rem. ¶ Construe. Opifex assumit. i. capit nomen artificis. i. idem qõ artifex. Autor inuenit. i. inuentor materie de qua intendit tractare. actor agit. i. facit. auctor ampliat res ampliores. ¶ Nota alios ꝟsus differentiales.
Autor ab autentim hic ⁊ hec sine c venit. actor
A sine prebet ago, venit auctor ab augeo cum c.

Artifex
Opifex
Autor
Actor
Auctor
Constructio
Notabile

Inter se distant: timidus: temerarius: audax.
Linquit omittenda: facit audax aggredienda
Cessat ab audendis timidus: simul ⁊ fugiendis
Audet omittenda temerarius et facienda.

Audax.

¶ iij

Audax
Timidus
Temerarius

Constructio

¶ Hic ponit Autor differentiã inter ista noia audax/temerarius/ ⁊ timidus. Dicens q audax est ille qui audet facere ea que sunt facienda/⁊ dimittit ea que nõ sunt faciẽda. ¶ Et timidus est ille qui nõ audet facere facienda/nec omittere omittenda. ¶ Sed temerarius est ille qui audet facere facienda ⁊ nõ facienda. ¶ Timidus a timeo es. dicitur. Temerarius a temere. i. stulte. dicitur. Audax ab audeo audes ausus sum dr. ¶ Construe Timidus temerarius ⁊ audax. ista nomina distant. i. differunt. inter se. Audax est ille qui supple audax. linquit. i. dimittit omittenda. i. ea que debent omitti. ⁊ facit aggrediẽda. i. ea que audax debet aggredi (Et est aggredi incipere aliquid cum audacia) timidus cessat. i. deficit. ab audiẽdis i. rebus faciendis. ⁊ simul. i. pariter. a fugiẽdis. i. a rebus nõ faciendis. Temerarius audet. i. audax est facere omittenda. i. ea que debent omitti. ⁊ facienda. i. ea que debent fieri.

Est auidus cupidus/⁊ auarus/⁊ ambitiosus.
Diuitias cupidus cupit/ambitiosus honores.

Auidus
Cupidus
Auarus
Ambitiosus.
ambitio

Notabile

Constructio

¶ Hic Autor docet q omnia ista nomia sunt eiusdem sigtionis cũ isto noie auidus. a. um. Dicens q cupidus. a. um. idem est. (⁊ dr a cupio pis. piui. vel pij. cupere. ¶ Auarus. a. ũ. est ideni. (Et dr ab aueo. es. aui. auere. i. cupere. ¶ Ambitiosus. a. um. est idem (Et dr de hec ambitio. onis. i. cupiditas honoris) ⁊ dr de hic ambitus. tus tui (cuius media corripitur) q: est nomẽ. nam si media ꝓducitur tũc est participiũ (Añ xus) Ambitus est nomẽ. ambitus participale. ¶ Diuitias ⁊c. Hic ponit autor differentiã inter cupidus ⁊ ambitiosus. dicẽs q cupidus est ille qui cupit diuitias. Ambitiosus est ille qui cupit honores. ¶ Construe. Cupidus ⁊ auarus ⁊ ambitiosus est idem qõ auidus. Cupidus cupit. i. optat diuitias. ambitiosus honores. supple cupit.

Nutrit/fomentat/reficit/fouet/⁊ refocillat.
Pascit/alit/sensus his verbis conuenit vnus

Alo
Nutrio

Notabile

¶ Hic Autor docet q oia ista verba ꝓueniunt in sigtõne cum isto verbo. alo alis alui alere. ¶ Nutrio. is. iui. ire. quarte ꝓiugationis Et inde nutritor. ⁊ nutrix. qõ nomẽ syncopatur. ⁊ dr nutrix deposita media syllaba tri. Et de nutrix deriuatur nutricius. a. um. ⁊ est idem quod nutrix (si esset omnis generis) vnde architrenius in principio libri (Languida segnicies. veneris nutricia tractat.) Otia. dilatrix operum. dissuada labor. Loquitur de vicijs que sequũtur ociosos ¶ Et ecce habes ibi in his versibus (nutricia) quod declinatur sic

Nutricius.a.um.ꝛ ibi nutricia.est idem qꝫ nutrices. ¶ Fomento. tas.a fomentum.ti.dr. Et est fomentū idem quod nutrimentū.ꝛ dr de foueo.es. ¶ Reficio.cis.cōponitur de re.ꝛ facio.cis. Papias dicit reficere.refocillare.recreare.constipare. Uñ xrs⁹. Constipat reficit.recreat.simul ꝛ refocillat. ¶ Foueo.ues.foui.ere.fotū.tu.in supinis.componitur cum con.ꝛ dr confoueo.ues.media cōcepta.ꝛ cum re.ꝛ dr refoueo.ues. ¶ Refocillo.as.de refoueo.ues.dicitur. ¶ Pasco.cis.cere.paui.pastū.tu.in supinis.vnde hic pastor.oris ꝛ hec pastura.re.ꝛ hec pascua.cue.ꝛ pluraliter hec pascua.or.ꝛ est etherocytū in genere ꝛ declinatione.qꝫ in singulari numero est generis feminini ꝛ prime declinationis.in plurali vero secunde declinationis ꝛ neutri generis.(Unde versus.) Pascua sola datur sed pascua plura dabūtur. Item potest declinari hec pascua.cue.ꝛ pluraliter he pascue.uar. Unde scribitur Ezechielis.xxxiiij.capitulo. quasi in medio. In montibus israel erunt pascue earū. Item in eodem capitulo. Insuper reliquias pascuaꝝ vestraꝝ conculcastis pedibus vestris. Item in eodez capitulo inuenitur pascua. in plurali numero. Nōne satis erat pascua bona depasci. ¶ Pasco cōponit cum de.ꝛ dicitur depasco.cis ¶ Nota qꝫ passiua istoꝝ passiuoꝝ.scz pascor.ꝛ depascor.construūtur cum accusatiuis casibus transitiue. Ut capra pascitur vel depascitur syluas. Et cum ablatiuis in eodē sensu. Unde ſm Papiā bene dicitur. Pascor hāc rem. vel ab hac re. ¶ Alo.lis.alui.ere.alitum.tu.vel altū.tu.in supinis(ſm Hug⁹) vnde hic altor.toris.ꝛ hic alitor.toris.verbalia.i.nutritor.ꝛ hec alitrix cis. ¶ Construe. Unus sensus ꝓuenit.i.ꝓueniēs est his xbis scz nutrix.ꝛc.

Fomento.
Fomentū.
Reficio.
Foueo.
Refocillo
Pasco.
Pastura
Pascua.
Notabile
Alo.
Constructio

Hinc nutrimentū deducitur ac alimentum
Fomentūqꝫ comes simul est alimonia fomes.

alimentū

¶ Hic docet Autor.qꝫ ista nomina deriuātur a predictis verbis.ꝛ vnū ꝛ idem sign̄t.ꝛ sic sunt synonyma ꝓuenientia in sign̄tione.cū illo nomine hoc alimentū.ti.(ꝛ dr de alo alis.) ¶ Nutrimentū.dicitur de nutrio.ris. ¶ Fomentū.ti.ꝛ hic fomes.tis.deriuat de foueo.es ¶ Construe. Nutrimentū deducitur.i.deriuatur. hinc.i.de nutrio. nutris.ac ꝑ et.alimentū.deducitur hinc.scz de.alo alis.qꝫ pro et.fomentū est comes.i.sociatum.illis in significatiōe.(quod deriuatur a foueo.es.simul ꝑ pariter.ꝛ alimonia est comes illis. (qꝫ dicitur de alo alis)ꝛ fomes est comes illis(quod dr de foueo.ues.)

Nutrimentū.
Fomentū
Construcio

¶ Inter se distant/albescit/albat/ꝛ albet.
Albitat/albificat/transire scias duo ꝓxima/
Inchoat albescit minuit simul atqꝫ frequentat

albeo.

Albitat/istoꝝ celebꝛatur vtrũqꝫ solutum.

Candeo candesco non transit/candido transit.

¶ Hic docet autor. q̃ ista verba que hic ꝓtinẽtur in versibus cõe nunt in sig̃tione cum albeo.bes. Item docet differentiaz inter ista verba dicens. q̃ aliqua istoꝝ sunt actiua. aliqua neutra ⁊ absoluta aliqua sunt inchoatiua. ⁊ vnũ istoꝝ verboꝝ est frequentatiuũ x̃bũ ¶ Albesco.cis est inchoatiuũ verbũ. ⁊ caret p̃terito. q̃ oia verba inchoatiua ex sig̃tione sig̃nt ꝓsentialiter. preterita vero sig̃nt preteritionẽ. Unde si haberent preterita. haberent sibiꝑsis contraria. ¶ Formatur inchoatiuũ a secũda ꝑsona p̃ntis tpis. singularis numeri. ⁊ indicatiui modi. vt amo amas. addita co. fit amasco.cis. id ẽ incꝑere amare. albeo.bes. addita co. fit albesco.cis. i. incꝑe albere

Notabile

Albesco.
Albo.
Albeo
Albito
Albifico.
candeo.
candesco.
candido

¶ Albo.as. i. album facere. ab albus.a.um. dr̃ (verbũ transitiuũ.) ¶ Albeo bes. caret supino. ⁊ hoc fm vsum. nõ fm artem. ¶ Jtez Albito as. est frequentatiuũ de albo as. (albatu)u in o. ⁊ a ꝓposita mutata in i. conceptã. fit albito.as.are. aui. i. pax albere (⁊ est neutꝝ ¶ Albifico.as. i. albũ facere. ⁊ cõponitur de albus.a.ũ. ⁊ facio.cis ¶ Candeo.des. dui. ere. caret supino. i. candidũ vel album esse (qđ idem est esse vel fieri albũ) ¶ Candesco.cis inchoatiuũ formatuz a candes. addita co. fit candesco. i. incipe candere. ¶ Candido.das aui. are. i. facere candidũ. verbũ transitiuũ. ¶ Construe. albescit. ⁊ albat. ⁊ albet. albitat ⁊ albificat. ista verba distãt. i. differũt inter se Scias. i. tu lector cognoscas. duo sciz verba. de istis verbis prime ꝯingationis. transire. i. esse transitiua. sciz albo.as.are.aui. ⁊ albifico as.are.aui. Et alia tria sunt neutra. scilicet albescit. albet ⁊ albitat. ¶ Jnchoat ⁊c. Hic docet autor q̃ albesco.cis. est inchoatiuũ x̃bũ Albito as. est frequentatiuũ. ⁊ sig̃t minus q̃ suũ ꝓfectũ. s. albeo. q̃ albeo sig̃t albũ esse vel fieri. ⁊ albito sig̃t modicum vel pax albere. Deinde dicit q̃ vtrũqꝫ istoꝝ verboꝝ est absoluti. i. nullo mõ regit actiñ transitiue. ⁊ sic vtrũqꝫ est neutꝝ. ¶ construe. albescit. sciz hoc verbũ. inchoat. i. inchoatiuũ est. Albitat. s. hoc verbũ. minuit. i. sig̃t minutionẽ significatõnis sui ꝓfecti x̃bi. sciz albeo es. atqꝫ ꝑ ⁊. simul l. pariter. frequentat. i. est frequentatiuũ (sicut supius dr̃. Et vtrũqꝫ istoꝝ verboꝝ. sciz albescit ⁊ albitat. celebꝛatur. i. dr̃ esse. solutũ. id est absolutũ. ¶ candeo ⁊c. Hic dicat q̃ hec x̃ba candeo ⁊ candesco nõ sunt t. ansitiua sed neutra. Et q̃ candido as. est trãsitiuũ. ¶ cõstrue hoc verbũ candeo. nõ transit. i. nõ est transitiuũ. ⁊ candesco non est transitiuũ. sed candido transit. i. est transitiuũ.

Dicit vnguẽtũ cathaplasmaqꝫ/nardꝰ/amomũ

amomũ.

Suauiter hinc redolens/illis sociatur aroma

Fertur aromaticũ/similem qđ ꝓstat odoꝛem:

¶ Hic docet Auto: ꝓuenientiã ſignificatiõis eſſe inter iſta nomia amomũ. cathaplaſma. nardus. aroma ⁊ aromatibũ. omnia iſta nomina ſignificãt vnguenta pꝛecioſa ¶ Cathaplaſma (ſm Huguic). componitur de catha. quod eſt ſupꝛa. ⁊ plaſma. tis. q: ſupꝛa formaz moꝛbi ponitur vel inducitur. ⁊ eſt emplaſtꝝ medicamis. Sed cum hoc cathaplaſma. dꝫ a catha pꝛepoſitione greca. i. iurta. ⁊ plaſma i. formatio. q: efficitur vt ponatur iuxta apoſtema. ⁊ remouet apoſtema a membꝛo nobili ad minus nobile. Inde verſus. Delet apoſtema iurta poſitum cathaplaſma. ¶ Nardus. ponitur pꝛo nardo ſpicato ſiue ꝓ nardo piſtico. ⁊ vtrũqꝫ eſt vnguentũ factũ de nardo aꝛboꝛe. Et eſt nardus aꝛboꝛ ſuauiſſime redolens. ⁊ computat inter heꝛbas ꝓpter ſuam bꝛeuitatem. ¶ Hoc amomũ. mi. componitur de aer. ⁊ oma. quod eſt odoꝛ. quaſi bonũ aeꝛis odoꝛem repꝛeſentans. Et dicit Iſydoꝛus. Amomũ dꝫ q veluti odoꝛẽ cynnamomi referat. ¶ Aromaticũ. ab aꝛomate. ⁊ põt declinaꝛi adiectiue. aꝛomaticus. a. um. ⁊ eſt omne quod ptinens eſt ad aꝛoma. ¶ Conſtꝛue. Cathaplaſma. qꝫ ꝓ et. nardus. ⁊ amomũ. ſunt vnguentũ. ⁊ idem in ſigtõe aꝛoma hinc redolens. i. hinc quia redolens eſt ſuauiteꝛ. ſociat illis ſez pꝛedictis nominibus. ¶ Fertur aꝛomaticũ. ⁊c. ¶ Conſtꝛue. Et illud fertur. i. dicitur. aꝛomaticum. quod pꝛeſtat. id eſt dat. ſimilem odoꝛem. ſicut illa queſuperius memoꝛãtur.

Cathaplaſma

Nardus.

Amomũ.

Aromaticum

Conſtructio

¶ Debet fex olei/ſedimen/vel amurca vocari

amurca

¶ Intentio Autoꝛis eſt dicere. q ſedimen. ⁊ fex olei. conueniũt in ſignificatõne cum hoc nomine amurca. ce. (quod eſt fex olei) ⁊ ſm Hugc. componitur amurca ab a. quod ſine. ⁊ mergo gis. q: ab oleo ſe mergat inferius. ſez inferioꝛ fex olei. Sed murca dꝫ ſuperioꝛ fex olei. quia fit quaſi murus in oleo. Et inde mucroſus a. um. hec mucroſitas. tatis. Et ſcias q amurca eſt pars olei. ſed ponitur ꝓ fece alteꝛius liquoꝛis. Et ſm quoſdaam dꝫ ab amarus. quia eſt amara ¶ Sedimen. inis. a ſedeo ſedes dꝫ. quia ſedet vel reſidet in fundo olei. ¶ Olea. ab hec oliua oliue dꝫ. hoc oleum. olei. Et eſt differentia inteꝛ oliuam. oleam. ⁊ oleum ſiue oliũ. Oliua eſt aꝛboꝛ. Olea. eſt fꝛuctus illius aꝛboꝛis. Oleum vel oliuum. eſt liquoꝛ fluens vel factus de fꝛuctibus illius aꝛboꝛis. ¶ Conſtꝛue. ſic. Fex olei debet vocaꝛi ſedimen vel amurca. Et dꝫ fex a figo figis

Amurca.
Murca
Mucroſus.

Sedimen

Oliua
Olea.
Oleum

Conſtructio

Augur/ſoꝛtilegus/eſt diuinatoꝛ aruſpex.
Atqꝫ mathematicus/illis ſociatur ⁊ aulpex.
Additur ariolus/hinc dicitur ariolari/

augur.

Sortilegus
Diuinator
Matematic⁹.

¶ Autor hic docet. quot sunt nota synonyma cum isto nomine hic augur.ris.dicens q̄ sortilegus idem est.(Et cōponitur de hec sors sortis.ꝛ lego.gis.Diuinator est idem(Et dr̄ de diuino.as.) Mathematicus.ci.est idem(Et dicit a matheſis.ꝛ est diuinatio)¶ Et est

Matheſis.
Mateſis.

differentia inter matheſis(cuius media corripitur)ꝛ cū aspiratōne ꝛ mateſis(cuius media ꝓducitur)sine aspiratōe. Matheſis(cuius media corripitur)est doctrinalis scientia. Mateſis(cuius media ꝓducitur)est scientia diuinandi. Vñ Ysus. Scire facit matheſis.sed diuinare mateſis.

Ariolus

¶ Ariolus.li.est idem. Et dicuntur arioli(scōm Papiā)incātatores.eo q̄ circa aras preces nepharias emittunt. vnde auriolor.aris.i.diuinare¶ Cetera nomia exponūtur supius ¶ Construe. Sortilegus est augur.ꝛ sic de ceteris dicas.

anus.

Fertur anus vetula/minuit sed anicula sensum
Dum dormitat anus/turpis sibi sibilat anus

¶ Autor docet hic ꝓuenientiam istor̄ nominū Anus. vetula. anicula.que omnia idem significant(anglice a olde Wyfe)¶ hec anus anui.quarte declinatōnis.ꝛ inde hec anicula.le. diminutiuū ꝛ hic ꝛ hec anilis.ꝛ hoc anile.aliquid ptinens ad anū. ¶ Vetula.

Vetula

vetule.de vetus veteris dicitur.quia vetus est.i.antiqua.¶ Dū.

Anus.
Anus.
Anicula.

dormit ꝛc. Differentia est inter anus(cuius prior corripitur)ꝛ anus cuius prior ꝓducitur)nam anus cuius penultima syllaba corripit) est feminini generis ꝛ quarte declinationis(ꝛ est idem qđ vetula. Anus(cuius penultima syllaba ꝓducitur) est masculini generis ꝛ secūde declinationis(ꝛ est idem quod culus)¶ Construe. Vetula.

Constructio

est anus.ꝛ anicula est anus.sed minuit sensuz.id est. significationē illius.quia est nomen diminutiuū.hic anus.ni.pro culo.ꝛ hec anus ꝓ vetula.dicitur. De hic anus.ni.hec anicula.le.de vetus ris.dr̄.

Sibilare.

¶ Dum dormitat anus. Construe Dum anus.i. vetula.dormitat. id est dormit.turpis anus.id est vilis culus.sibilat sibi.¶ Et est sibilare ꝓprie serpentum)sed quia culus emittit similem sonuz. ideo transumitur ad significandum taliter sonare.

arboꝛ.

¶ Unum significant arboꝛ/ cum roboꝛe stipes.
Stips stipis est obolus/sed stipes stipitis arboꝛ.
Stipo/constipo/stipendia dicimus inde.
Arbutus arboꝛis est species/sunt arbuta fruct⁹.

¶ Hic docet Autor ꝙuenientiã istaꝝ dictionũ hoc robur.ris.ꝛ hic stipes.tis.media corepta.cũ isto noie.hec arbor.ris ¶ hic stipes tis.fm huguicẽ.est ramo vel trũcus ligni.qui sustinet aliquid.ꝛ dr̃ de sto.stas. ¶ Construe. Hec noĩa arbor ꝛ stipes cum robore. sĩgnt vnũ.i.vnam rem. ¶ Stips.pis.rc̃. Hic ponit differentiã inter hec stips pis.ꝛ hic stipes pitis.dicẽs ꝙ hec stips pis feminei generis est obolus.quoddã pondus qđ olim militib us stipendiarijs distribuebatur ꝓ pecunia.ꝛ ponitur ꝓ obolo.Et quia obolus solet dari mendicis ꝓ elemosyna.ideo stips qñq; dicitur mendicitas. elemosyna.victus. Ũñ hic stipus pi.mendicus. Sed stipes itis.est arbor ¶ Stipo.constipo. Autor dicit ꝙ stipo as.ꝓponitur cum con.ꝛ dr̃ constipo as.ꝛ hoc stipendiũ dij.de stips pis. ¶ Stipo as.i.facere stipata.hoc stipatũ ti.(anglice a stoches) vel stipare est ornare cuz stipa.Constipatus(anglice to be costyf) ¶ Arbutus rc̃.hic Autor ponit differentiã inter hec arbutus ti.ꝛ pluraliter hec arbuta.orũ. dicẽs ꝙ hec arbutus est quedã species arboris.ꝛ sic nõ est generalis arbor.ꝛ arbuta sunt fructus illius arboie.Et declinatur hoc arbutum ti.Et dicitur de hec herba.ꝛ similiter de hec arbor arboris.

Stipes

Constructio

Stips

Stipus

Stipo
constipo.
Stipendium.

Arbutus
Arbuta.

¶ Stips stipis/as/obolus/indeclinabile põdus
Illius est natus dipondius/as duplicatus/
Altera pars assis semis/duo tercia bisse/
Tressis/quincussis/occussis/ꝛ inde decussis.

As. assis.

¶ Autor hic docet.ꝙ ista nomina hic as assis.ꝛ hec stips.pis.hic obolus.li.ꝛ hoc põdus indeclinabile sunt synonyma ꝛ eiusdẽ significationis. Deinde dicit ꝙ pondus cõponitur cũ dya.qđ est duo.et inde dr̃ hic dypondius.dij.Et dypondius est duo asses vel equius lens duobus assibus. ¶ As assis est pondus duodecim vnciaꝝ.ꝛ ponitur qñq; ꝓ obolo. As cõponitur cum semus a.um.i.dimidius a.um.ꝛ dr̃ hic semis semissis. ¶ Et est semis media pars assis.scz sex vncie.vel obuli qñ as ponitur ꝓ obolo. ¶ As cõponitur cum binus.ꝛ dr̃ bisse indeclinabile.ꝛ est pondus octo vnciaꝝ.qr si as diuidatur in tres partes equales octo sunt due partes illius. ¶ As componitur cum tres.ꝛ dr̃ hic tressis.sis.sl.i.tres asses. vel preciuz triũ assium. ¶ Et cum quinq; et dr̃ quincussis.ssis. Sed quinq; de partibus assis dicimus.qđ potest dici quodlibet totum. qđ etiam potest diuidi in duodecim partes equales.Cuius vndena pars dr̃ Deuns quasi vna vncia dempta de asse.Decima pars dicit decuns. Nouena pars dr̃ dodrans. Octaua pars dr̃ bisse. Septima pars dr̃ septuns.Sena pars dr̃ Scuns. Quinta pars dicitur quincuns

Dypondius.

As assis.

Semis

Bisse.

Tressis

Quincussis

Deuns
Decuns.

Notabile

Partes assis

Quarta pars dr̃ triens. Trina pars dr̃ quadrans. Et p̃dus duar̃ vnciar̃ dr̃ sextans. q; est sexta pars. et inde fit vncia duodena pars assis. q; as cõtinet duodecim vncias. ¶ Construe. (pretermissis tñ duobus ẋ̃sibus primis satis facilibus.) Altera pars assis. hic ãnumerat Autor q̃ sunt ꝫ posita ab as assis. quor̃ vnũ exponit. s. semis Est semis altera pars. i. dimidia pars assis. duo tercia. i. qui ꝫtinet sex vncias. sunt bisse. Vel si as accipiatur pro obolo sicut supius dr̃ tũc semis sig̃t medietatẽ oboli. Cetera plana sunt. ¶ Aliter põt sic exponi. Hic semis est altera pars assis ⁊ duo. hic semis est altera pars assis. ⁊ duo tercia. i. due triũ partiũ sunt bisse. i. in bisse. ¶ Et potest declinari. hic bissis. sis. si. bisse ablatiuo casu.

Bissis

Assidet assiduus studio suo continuato.
Dicitur assiduus diues/ab asse vocatus.

Assiduus

Assideo

¶ Hic docet autor equiuocationẽ in hoc nole assiduus. a. ũ. dicẽs q; Assiduus est idem qđ sollicitus. ⁊ tũc deriuatur de assideo. es. i. indulgeo es. Et tot habet sig̃tiones assideo quot patent p̃ versum. Assidet indulget. iuxta sedet. assimilatur. Itẽ assiduus idem est qđ diues. ⁊ tũc descendit de as assis. ¶ Constructio textus satis patz

Calliditas/astutia/vel cautela/vel astus.
His p;udentia/vel versutia consocietur

Astus
Calliditas
Astutia
Cautela
p;udentia
Versutia.
Astutus
Versutus

¶ Hic docet Autor. quot sunt nomina cõuenientia in sig̃tione cũ hoc nole hic astus tus. tui. dicens q; Hec calliditas. atis. est idem (⁊ dr̃ de callidus. a. ũ. i. sapiens. ¶ Hec astutia tie. est idem. (Et proprie astus. astutus ⁊ astutia sunt in malo) Et dr̃ astutia de astutus. a. ũ. formatur eni a grõ astuti. addita a. ¶ Hec cautela le. idem. ⁊ dr̃ de cautus a. um. ¶ Hec prudentia tie. idem. ⁊ formatur a dtõ prudẽti addita. a. ¶ Versutia tie. idem (⁊ formatur a grõ versuti. addita. a) Versutus a verto tis. dr̃. ¶ Astutus deceptor est. q; eius mens in quolibet actu ad quãlibet fraudẽ in facili vertitur. ¶ Textus patz

Exigit/ac peragit/facit/efficit/ac operatur/
Patrat/agit/complet/consumat/perficit/implet
Exequitur/ claudit/concludit/terminat/atq;
Decidit/finit/medios deducit in actus

¶ Hic docet autor. quot sunt verba ꝓsignificantia cū hoc ꝟbo ago agis. Dicens q̄ ista sex exigo gis. egi. ere. exactū. tu. verbū actiuū ⁊ cōponitur de ex. ⁊ ago agis. Et est exigere pfecte agere. (Ut iste exegit opus suum). i. pfecte fecit opus suū vel cōplcuit vel pfecit. Item exigere est expellere. Exigere. est iniuste petere. vñ exactio onis. i. iniusta petitio. Item exigere sumitur pro simpliciter petere vel requirere. Itē exigere est vltra vel extra agere. i. diuidere. Vñ exiguus. a. um. ¶ Perago pagis. de per ⁊ ago agis. componitur ¶ A facio cis. feci. facere. factū. tu. Afficio. cis. cōponitur. de ad. et facio. cis. Et sīgt tria que patent ꝙ versum. (Afficit informat. punit cupit. hec tria signat. Item cōponitur cū ex. ⁊ dī Efficio. cis. Et cū in. ⁊ dī Inficio. cis. i. intingere. Et cū de. ⁊ dī Deficio. Et cū per. et dī Perficio. cis. Et cū ob. ⁊ dī Officio. cis. Et cū sub ⁊ dī Sufficio ¶ Et habet multas sīgtiones. nam sufficere. i. satisfacere (Anglice to suffyce) vt sufficit tibi gratia mea. Et sm hanc sīgtōnē inuenitur sufficit impsonale. Item sufficere est subrogare. substituere. Vñ bñ dī (iste est suffectus. i. substitutus) Sufficere. i. subministrare. (Ut iste sufficit mihi necessariū. i. subministrat) Itez facio cōponitur cū pro. ⁊ dī Proficio cis. ¶ Nota pficiscor. eris. verbū deponēs. i. ire ⁊ habet suppletionē preteriti pfectus sum vel fui. i. transiui.) Et cū re. ⁊ dī Reficio. cis. eci. refectū. tu. ¶ Nota q̄ facio est neutrū quo ad vocem. nō quo ad sīgtionem. q; sic actiuū est. Et omnia cōposita a facio cum p̄positionibus. (put Donatus accipit p̄positōnes) si in o desinant actiua sunt. preter ista quattuor. scz deficio. pficio. officio sufficio. que suet inutra. Deficio tñ pro relinquo. et Sufficio ꝓsubministro. ⁊ substituo. actiua sunt. Si vero desinãt in or. passiua sunt preter ꝓficiscor. ris. ⁊ inficior aris. que sunt deponētia. Alie plures regule dantur a facio cis. ⁊ eiusdem cōpositis. quas vide in (Hug) capitulo. facio. in fine. ¶ Operor. aris. verbū deponens. dī de hoc opus operis. Et cōponitur cum con. dempta n. ⁊ dī cooperor aris. ¶ Patro. as. aui. are. i. facere. ⁊ ꝓprie opus veniens. Et cōponit cum p. ⁊ dī perpetro. as. i. facere. ⁊ cū in. ⁊ dī Impetro. as. i. q̄rere. ¶ Compleo. es. eui. ere. cōpletū. tu. componitur de con. ⁊ pleo. es. qđ in simplici nō est in vsu. sed in composito. vt Repleo. es. impleo es. Suppleo es. Depleo es. ⁊ est deplere. valde deplere. vel euacuare. Explco. es. Oppleo. es. de ob ⁊ pleo. es. i. implere. obturare Et a pleo deriuatur plenus. a. um. ⁊ hic splen. splenis. ¶ Cōsumo is. ꝙsumpsi. ere. ꝙsumptū. tu. in supino ŭ con. ⁊ sumo. is. cōponitur Et est cōsumere. denastare. destruere. expendere. simul sumere. vñ ꝙsumptor. ꝙsumptrix. ꝙsumptio. nomia verbalia. Sumo est actiuū cū suis compositis. ¶ Impleo. dictū est. ¶ Perficio. dictum est s̄ ¶ Exequor. ris. executus sum. exequi. (media cor.) de ex. ⁊ sequor componitur. vnde executor ons. executrix. tricis. hec executio. onis pomina verbalia. ¶ Claudo. dis. clausi. ere. clausum. su. in supinis

Exigo plura sīgt

Exactio

Exiguus

Perago.

Facio. cum ꝓpositis

Sufficere

Proficiscor

Notabile

quedā actiua quedā neutra

Operor

Patro. Perpetro. Impetro

Compleo Et alia composita a pleo

Consumo. ⁊ alia ꝓposita

Exequor.

Claudo

Clatrus. Unde hic clauſor.oris.ꝛ hec clauſura re. et hic Clatrus clatri.ꝛ eſt repagulū quo oſtium firmatur.vel quod opponitur oſtio.vel ipſius oſtium.ꝑcipue hortoꝝ vel vineaꝝ. ¶ Termino.as.aui.de hic terminus ni.dr. Unde Contermino as.aui.are.i.ſimul terminare. vel ꝓlūgere. Determino as.aui.are.i.diffinire. vel terminos auferre. Extermino.as.aui.are.terminos auferre.vel exulem facere.quaſi extra terminos ponere ꝛ extrahere.et ꝑpue dr de exulibus. ¶ Et ponitur ꝑ demolitur.vt ibi.(Exterminant enim faces ſuas)id eſt demoliūtur.i.deuenuſtant.deſtruūt.diſſipant.ꝛ extra terminos humane conditionis ducūt. Unde hoc exterminiū.nij.i.deſolatio. conculſio extra terminos.exiliū. ¶ Decido.dis.decidi.cre.deciſum ſu. in ſupino.i.terminare. Uñ iſte decidit cauſam.i.determinat cauſaꝫ Cōponitur de de.ꝛ cedo dis.cecidi(media ꝓducta)ſed cado dis.facit cecidi in preterito(media conepta. Uñ. ꝑterito cecidi prebet cado.cedo cecidi. ¶ Finio.nis.finiui.finire.a finis dr. Diffinio nis. iui.ire.i.determinare.i.diffiuitionē dare. ¶ Deduco.is.deduxi.ere de de.ꝛ duco cis.componitur. ¶ Conſtrue. Exigit ac pagit ꝛc. oia iſta idem ſunt quod ago agis. Medios deducit in actus.i. aliquis deducit.id eſt vlterius ducit.rem ſuam vel opus ſuum in medios actus.id eſt vltra medios actus.

Termino.cuz compoſitis

Rota.

Exterminiū

Decido

Cedo.

Cado.

Finio.

Conſtructio

De ꝓmo ꝓmus qui ꝓmptuaria ſeruat/
De ꝓmo ꝓmis/ſunt ꝓmptuaria dicta.
Ꝓmptuaria/vel celaria/dic apothecas.
Eſt apotheca domus cui victus traditur omnis
Eſt ypotheca rei non mobilis/ vt domus/ aruū.
Rerum mobiliū traduntur pignera pugno.

Apotheca

¶ In iſtis ℞ſibus docet autor quid ſit promus.qꝫ in ſequentibus facit memoriā de iſta dictiōe ꝓmptuariū.dicens qꝫ dr de promo.is dicit ergo qꝫ hic promus mi.eſt cuſtos promptuarij.ꝛ vtrūqꝫ deriuatur de promo.mis. ¶ Conſtrue.duos primos verſus. Promus dicitur.i.deriuatur.de promo mis.prompſi.ꝑmere. promptum.tu. id eſt.oſtendere.ꝛ qui ſcz promus.ſeruat.i.cuſtodit.promptuaria.i. celaria.et promptuaria.i.promptuariū.ſunt dicta.i.dictum. de promo promis.(Et eſt promptuariū domus ſecreta in qua omnia victualia reponūtur. ¶ Promptuaria ꝛc. Hic docet autor qꝫ iſta nomina ſunt ſynonyma.id eſt.conſignificantia hoc celariū (qđ dicitur a celo celas.i.tego tegis.quia celat.i.tegit res que ibi reponūtur.

Promus

Conſtructio

Promere

promptuariū

Celarium

¶ Hec apotheca ce. dr̃ ab apo. qđ est re. ꝛ theca. qđ est positio lati ne. quasi repositio vel repositoriũ. qr ibi seruant res in repositorio. Apotheca

¶ Est apotheca ꝛc. hic ponit differentiã inter apotheca ꝛ ypothe ca. dicens q apotheca est idem qđ celariũ. Ypotheca est vadiũ rei immoblis. sicut domus. aruũ. ager ꝛ similia. Et sic potest esse diffe rentia in istis x̃sibus inter ypotheca ꝛ pignus. Ypotheca

¶ Item nota differentiã inter hoc pignus eris. cum e in ẽ. ꝛ hoc pignus oris. cũ o scriptum in ẽ. Vñ x̃sus. Pignora natox dicũtur pignera rerum Notabile

¶ Construe. apotheca est vna domus. cui sez domui. oꝭ victus. i. victualia tradunt. i. dantur. ꝛ ypotheca est sez vadiũ. rei immobilis que facile moueri nõ potest. vt domus. i. edificiũ ꝛ aruũ. i. campus Constructio

¶ Nuncupat/appellat/sic euocat/aduocat. ista Uociferat/censet/sensu funguntur eodem.

¶ Hic docet autor q ista verba q̃ ponũtur in versibus p̃dictis sy nonyma sunt. Nũcupo as. dr̃ de nomen inis. ¶ Nomio as dr̃ de hoc nomẽ nis. ¶ Appello as cõponitur de ad ꝛ pello as quod nõ est in vsu. i. vocare. ¶ Aduoco as de ad ꝛ voco as ¶ Uocifero as dr̃ de vocifer a. um. adiectiuũ. i. ferens vel portãs vocem. ꝛ cõponi tur de hec vox cis. ꝛ fero fers. ¶ Cẽseo es. sui cẽsere cẽsum iu. ha bet istas significatões. i. computo as. ꝛ idem est quod nũcupo as. ꝛ idẽ est quod iudico as ꝛ ppie de moribus. x̃sus. Censeo computo censeo nũcupo censeo mores. Censeo componitur cũ sub ꝛ dr̃ suc censeo ses sui. ꝛ est idem quod irasci. Et cũ per. et dr̃ percenseo es. id est pfecte vel valde censere. vel perq̃rere/circuire pererrare. Vñ Ouidius in secũdo metha. Percensuit orbem. i. circuiuit orbẽ. Itẽ componitur cũ re. ꝛ dr̃ recenseo ses sui. ere cẽsum sum supinis. i. nu merare. vel recitare. remeõrari. reuenerari. vñ versus. Cẽseo si stu deas lector componere debes. Sub notat irasci. per circuit. et nu merat re. Et de censeo venit hic cẽsor oris iudex de moribus. ꝛ hec censura re iudicium. Omnia verba cum appositis. Appello Nuncupo Nomino. Aduoco. Censeo

¶ Construe. ista. i. ista verba nũcupat/appel lat. ꝛc. funguntur eodem sensu. Fungor ris construitur cum ablati uo casu. Constructio

¶ Item nota q est censeo es sui ere. censum su. in supinis et Censo is. sui. ere. censitum tu. verbum tercie cõiugationis. ꝛ Cẽ sio sis. siui. sire. quarte coniugationis. et ista non differunt in signifi catione sed in litteratura. quia censeo es. secunde coniugationis fa cit censui in p̃terito. et censum censu in supinis. Cẽso is. tercie con iugationis facit etiam sui in p̃terito et censitum tu. in supinis me dia correpta. Sed censo sis. quarte cõiugationis facit censitũ situ. media p̃ducta in supinis. Versus. Censio censo sui. so. situm sed cẽ seo censum. Cẽso sed quarte voluit prudentius esse. Et ista verba componuntur. Sed secundum quod simplicia variantur in dictiõe Notabile

Censeo censo censso

ſua cõpoſita variãtur. vt poſſumus dicere recẽſita media ꝓducta vel correpta ꝯa recẽſita penultima correpta deſcẽdit de recẽſo qđ

Notabile

eſt verbũ tercie cõiugatõis. ſed recẽſita deſcẽdit de recẽſio ſis. ſiui. ſire. recẽſitũ tu. cuius penul. ꝓducitur quod eſt quarte cõiugatiõis Hec hugu ¶ Sed alĩ dicũt q cẽſeo es facit cenſum ſu in ſupinis. ꝛ omnia compoſita ab eo faciũt cenſitũ tu. i ſupinis. penul. correpta.

Regula

Sed recẽſo ſis verbũ tercie cõiugatõis facit recẽſiui in ꝑteritũ ꝛ recenſitũ in ſupinis. ad modũ quarte cõiugatõnis. ꝓter ꝯnq; ſcz capeſſo. laceſſo. faceſſo viſo et pinſo. Unde doctrinale. So ſiui ſitumq; facit. ꝛc.

Applicat appellens: appellas nomine quẽuis.

Appello ls.

¶ In iſto verſu aſſignat auctor vrãm inter appello lis. appuli lere. appulſum ſu. i ſupinis. ꝟbũ actiuũ. i. ad portũ venire vel applicare vt ibi. poſtq; picta aim ſuũ appulit ad ſcribendũ. appulit. i. applicauit. ꝛ cõponitur de ad et pello is. pepuli ere. pulſum ſu. i ſupinis

Appello as

¶ Appello as. i. vocare. vt ſupius dr. ¶ Conſtrue. appellẽs. i. alĩ ꝺs appelliẽs applicat. Et applicat componitur de ad ꝛ plico as. plicui vel plicauĩ. care citũ. tu. vel atũ tu. i ſupinis. ¶ Et nota q plico facit ꝑteritũ in cui. vel in caui. ꝛ ſupina in citũ vel in catũ. ꝛ omnia ſua cõpoſita cũ ꝑpõnibus ſiñr faciũt ꝑteritũ in cui. vel in caui. ꝛ ſupina in citũ vel in catũ. ſed frequẽtius in cui. ꝛ raro in caui ꝛ i catũ ꝑter ſupplico as. qđ facit ſemp ꝑteritũ in aui. et ſupina i atũ. vt ſupplicaui catũ. tu. Eſopus habet ſupplicui de ſupplico. Sed compoſita a plico et ab aliquo nomie faciũt ſemp ꝑteritũ in aui. ꝛ ſupina in atum. vt multiplico as aui catũ tu. duplico as aui catum. ¶ Cõſtrue ſic. appellẽs. i. aliquis appellẽs applicat. et tu appellas. i. vocas. quẽuis. i. oẽm hominẽ. nomine. i. per nomen ſuũ vel quem vis ſũt due dictões ꝛ tũc ſic expone. tu appellas. i. vocas illũ quẽ tu vis vocare. nomine ſuo id eſt per nomen ſuum.

Plico

Notabile

Conſtructio

Aperio

Oſtia qui reſerat aperit: panditq; : recludit.
Eiuſdem ſenſus depellulat additur iſtis

Reſero
Aperio

Pando

¶ Hic ponit auctor ſynonymatõem i iſtis verbis aperio ris reſero as. pando is. ꝛc. ¶ Reſero as aui are. cõponitur de re ꝛ ſero as. i. claudere cũ ſera ¶ Apio ris. rui. tre. apertũ tu. i ſupiuis verbũ actiuũ componitur de ab vel ab a ꝛ pario ris. peperi re. ꝛ componitur aperio cũ ad. ꝛ dr a ꝯaperio ris rui ire. ¶ Pando dis di pandere

pãsum su. vel passum su. in supinis (sm quos dã videlz donatũ i ma
tou & paũ) Sed hugu. & doctrinale dicũt q facit tm passum su. in su
pinis. De pãdo dis. dr pãdus a.um. i. curuus a.um. sed dñt da pan
dus sursum curuatur. & curu⁹ deorsum curuatur. & cõponitur repã
dus da. dũ. vñ versus. Dãs pãdo passum subducit n o geminãdo.
Hugu. dicat q hec tria ẏba pãdo & pateo & patior hñt simile supi
nũ. videlz passum. vñ ẏsus. Pãdo/pati/pateo passum fecere supi
pino. ¶ Recludo dis. reclusi. e. reclusum su. i supinis cõponitur de
re & claudo dis. clausi claudere. ¶ Et nota q re notat aliqñ ꝯrarie
tatẽ. vt in hoc ẏbo recludo dis. da si ostiũ sit clausum. & dicam re
clude ostiũ. idẽ est qđ aperi. & si ostiũ sit apertũ & dicã reclude ostiũ
tunc idem est quod claude ostium. & ita re notat contrarios actus.
¶ Depessulo as. aui. are. i. aperire. & cõpoitur de de ꝑpõe & pessu
lo as. & est pessulare claudere vel firmare ostium cũ pessulo. hoc pes
sulum li. (anglice a latche) Et dr de pello lis ¶ Construe. Ille qui
reserat ostiũ aperit q ꝑ et. pãdit et reludit. depessulat eius ꝺ sẽsus
id est eiusdem significationis. additur istis scz verbis

Pandus
Curuus

Recludo
Notabile

Hec tria iungas: presumit: vsurpat: & audet.

¶ In isto ẏsu docet autor cõueniẽtiã significatõis esse in istis ver
bis vsurpo as. aui. are. qđ deriuatur de utor & rapio. ¶ Presumo
mis ꝑsumpsi resumptũ tu. in supinis. & cõpoit de pre et sumo is. &
inde ꝑsumptor ꝑsumptrix ꝑsũptio ẏbalia. & hic ꝑsumptus tus. tui
vñ ꝑsumptuosus a.um ¶ Audeo es. ausus sum. audere ẏbũ neu
tropassiuũ. ¶ Et dra est inter ẏba neutrapassiua. & verba neutro
passiua. Verba neutropassiua dñr illa q̃ passiuis sunt similia in hoc
q carent ꝑteritis. & hñt suppletionẽ ꝑteritor ꝑ participiũ & verbũ
substãtiuũ sicut et passiua. Ista aũt quinq; sunt que indicãt versus
Audeo cũ soleo fio queq; gaudeo fido. Quinq; puer numero neu
tropassiua tibi do. ¶ Sũt aũt neutrapassiua q̃ significatõem passi
uor hñt. & q̃ significãt passionẽ aliunde illatã. q̃ sunt quattuor. vt pz
ꝑ versus. Exulo vapulo veneo nubo quattuor ista Sẽsum passiui
sub voce gerũt aliena. Et ab audeo hic ausus sus. sui. hic & hec et
hoc audax cis. vñ hec audacia cie. ¶ Construe. iũgas vel simul iũ
gas hec tria q̃ sunt eiusd̃ significationis videlz ꝑsumo vsurpo. & audeo

Audeo
Notabile

Sulcat: arat: versat glebas: colit: excolit agros

¶ Hic docet autor cõueniẽtiã esse quo ad significonẽ inter ista verba
sulcat. &c. ¶ Sulco as. aui. are neutrũ dr de hic sulcus ci Et sulcus
dr de hic sol solis. vñ sulcus quasi solem capiẽs. et est ethimologia
& si compositio. dr de suo is. fuere. quia vomere transsuitur. ¶ Aro
as. aui. arare. atum. tu. verbũ neutrũ. componitur cũ ex. et dr exaro
as. aui. are. i. extra arare vel perfecte arare vel scribere. Unde iob

Sulcus
Aro

Quis mihi det vt exarentur sermones mei in libro. stilo ferreo vel celte sculpantur in silice? ¶ De aro. as. arator oris. aratrix. tricis. & hoc aratrū. tri. (sm quosdam media ꝓducta. & sm alios media correpta) ꝓfertur. ¶ Uerso as. aui. are. verbum frequentatiuū. i. frequenter vertere. Et formatur ab vltimo supino istius verbi verto. tis. verti. versum su. u in o. fit verso. sas. ¶ Hec gleba be. i. durus cespes cū herba vel sine herba terra auulsus. Et dr̄ de hic globus bi. q; simul q̄si globus. Uñ hec glebula le. vel hec glebella le. ambo diminutiua. Et globosus. a. ū. & comparat globosior globosissimus Uñ hec globositas tatis. Et de globo. dr̄ hic globo onis. i. rusticus arator. ¶ Colo lis. lui. lere. cultum tu. i supino. quinq; habet sensus Colo ciuitatē. i. habito. colo terram. i. aro terrā. colo formam. i. orno colo deum. i. veneror. colo parētes. i. diligo parentes. Quas quinq; sīgtiones x̄sus sequentes declarāt. Agros. rus. formā. superos colit atq; parentes. Hos arat. hos habitat. ornat. honorat. amat. Uñ verbalia cultor. toris. cultrix. & hic cultus tus. tui. & hec cultura. ture ¶ Excolo lis. lui. lere. excultū tu. in supino. cōponitur de ex. & colo lis. lui. lere. ¶ Hic ager huius agri. huic agro. i. campus. & ꝓponit cum cultura. & dr̄ hec agri cultura re. ¶ Construe sic. Sulcat. arat. versat glebas. colit. excolit agros. omnia ista significāt arare. ¶ Et ibi versat glebas ꝓ vna dictione accipitur. & etiam excolit agros. & tantū significat quantū aro as. are.

Hleba
Hlobus
Hloboſus.
Colo plura ſignificat.
Excolo
Ager
Conſtructio
Uerſo.

¶ Alget & algescit: friget frigescit: & inde Algidus ac algor/pariter maris alga vocatur Ac infrigdatur prędictis associatur.

¶ Hic docet Autor quot sunt verba cōuenientia in significatione cum hoc verbo algeo es. alsi. algere. Dicens q; sunt ista q̄ ponūtur in x̄sibus. ¶ Algeo es. alsi. gere. alsum su. i supio. cōponitur cū in. interposita d. (a mutata in u) & dr̄ Indulgeo. es. indulsi. cre. indulsū su. vel indultū tu. in supinis. Et habet tres sīgtōnes. Uā indulgere est gratis ꝓcedere (vt papa indulsit mihi potestatē. i. gratis ꝓcessit mihi) Et indulgere est operā dare. Uñ catho) Indulgere gule noli q; ventris amica est. Et indulgere pro remittere. vt indulge nobis pctā nostra) In prima sīgtione indulgere est actiuū. in alijs neutrū Uñ x̄sus.) Est idulgere quicq; ꝓcedere gratis. Ac operā dare siue remittere significabit. Actiuum dicas pro primo pro reliquis non. ¶ Algesco cis. x̄bū inchoatiuū. i. incipio algere. Et ꝓponit cū ex & dr̄ exalgesco cis. ¶ Frigeo ges. gui. caret supinis. Et est frigere frigefieri vel esse frigidū. Item frigere ponit sepe pro cessare. sicut econtrario feruere ponitur pro frequentare (vt dicit Huguicio capitulo frigeo ges. ¶ Frigesco. cis. inchoatiuū a frigeo es. frigere.

Algeo
Indulgeo.
Notabile
Algesco
Frigeo
Frigesco.

¶ Infrigidor.aris.atus sum.ari.ꝛ est passiuū. Infrigido as.quod cōponitur de in.ꝛ frigido as.i. valde frigidare. Et ꝓ est frigidare frigidum facere. sed infrigidari frigidū fieri. ¶ Construe sic. Alget ꝛ algescit.friget. frigescit.ista verba signt idem.ꝛ inde.i. de hoc ꝟbo algeo.es. venit algidus.a.ū.i.frigidus.a.ū.ac.ꝑ ꝛ.hic algor.oris.i. frigus.et pariter.i.simul hec alga maris.i.que est herba maris.scz crescens in mari.ꝛ quam mare proiicit a se) quelibet istaꝝ dictionū creatur.i.fit.i.deriuatur ab algeo es.ac ꝑ ꝛ.infrigidatur.ꝑ infrigidatur.associatur.i.adiūgitur.predictis.supple verbis. ¶ Nota.qꝛ non pōt stare in versu(infrigidatur.ꝛ ideo deposuit i ante d.ꝛ dixit infrigdatur.)

Infrigidor

Constructio

Alga

Notabile

¶ Ara vel altare domini/vel mensa vocatur.
Atqꝫ tripos dici consueuit apollinis ara/
Aras inspiciens/hinc deriuatur aruspex.

ara.

¶ Hic docet Autor quot nomina inueniūtur posita ꝑ hoc nomie hec ara are.ꝛ dicit qꝫ ista q̄ sequūtur. ¶ Hec ara are(ſm Isydoꝝ.) dr̄ de hoc es eris.qꝛ are antiquitus facte fuerūt ex ere. Vel de aro aras(ſm Huguic̄.Et cōponitur cum specio cis.(qō nō est in vsu) i.videre.Et dr̄ hic ꝛ hec aruspex.cis.media conepta.i. diuinator.) quia ventura predicit ab aris ¶ Item ara cōponitur cū altus.a.ū ꝛ dr̄ hoc altare.is.quasi alta ara vel altoꝝ.id est.deoꝝ superoꝝ ara. Unde hoc altariū.rij.idem quod ara.ꝛ hoc altariolū.li.diminutiuū ꝛ hoc altare.ris.in eodem sensu. ¶ Hec mensa.se.dr̄ de metior.ris mensus sum.metiri.verbum deponens.Et de mensa.se.dicit Hec mensula le.diminutiuū. ¶ Hic tripos.odis.cōponitur de tris.qō est tres.ꝛ pos qō est pes.quasi tres habens pedes. qꝛ sup tres pedes.i.tres colūnas stetit illa ara.Et ꝓprie dicebatur ara apollinis i.phebi vel solis.qꝛ in illa solebāt dari responsa de oībus quesitis. Sed modo fides christiana ꝓhibet talia fieri. Unde Galfridus in poetria. Nouella sana fides a lumine tollit. Ecclesie tripodem phebi soliūqꝫ sybille.Construe.Altare vel mēsa domini.vocatur.s.ara atqꝫ ꝑ et.tripos podis.consueuit.i.solebat.dici.i.vocari(a poetis) ara.id est.altare apollinis.id est.solis vel phebi. quod idem est ꝛ ¶ Aras inspiciens. Construe. Dum aliquis est inspiciens aras. hinc.id est inde aruspex aruspicis.deriuatur.

Ara.
Aruspex.

Altare
Altarium

Mensa.

Tripos

Notabile

Constructio

Jnduit/ac operit/amicit/vestit/tegit/atqꝫ
Uelat/predictis sensum dedit vsus eundem/
Occulit/obnubit/ꝫ obumbrat/celat/ꝫ abdit.

Amicio

Amicio

Notabile

Induo

Operio

Opertus
Operimen
Opertorium.
Operculum.

Cooperio

Operior.

Uestio

Tego.
cum cõpositis

Uelo
cum cõpositis

Uelabrum.

Constructio

Occulo

Occultum

¶ Hic autor docet quot sunt verba synonyma cũ isto ῥbo amicio cis.cire.quarte ꝯiugatõis.7 est ῥbũ actiuũ.7 facit supina amictũ amictu.iuxta illud doctrinalis.Amicire figurat amictũ ¶ Amicio cis.idem quod cooperire.vel adiungere.vel ligare.Et dicit hic amictus.ti.Et inde dr̃ hic amictus.tus.tui. Amicio cõponitur cuz circũ.7 dr̃ circũamicio.cis. ¶ Nota ꝙ Huguicz vult ꝙ scribetur circuamicio.ita ꝙ circũ nõ maneret integra dictio. cuius opinionẽ (quia rationi nõ conuenit)nõ admitto. ¶ Induo.is.ui.ere.indutũ tu.in supinis.vnde hoc indumentũ.ti.7 est verbũ actiuũ.7 ꝓponit induo.de in.7 duo.is.qõ nõ est i vsu. ¶ Operio.ris.rui.rire.opertũ tu.in supino.verbũ actiuũ.i.tegere.vel amicire.cõponitur de ob.7 pario.ris.peperi.ere.Uñ operimentum.a.ũ.7 hic opertus.tus.tui.7 hoc operimen.inis.penultima corripta.7 hoc operimẽtũ.ti.7 hoc opertoriũ.rii.7 hoc operculũ.li.omnia idem qõ tegimen.Unõ in veteri lege scribitur.Aas sine operculo.i.tegimne.immũdũ erit. Inuenit 7 hoc operculũ.li.ꝑ syncopam. ¶ Item cooperio cõponitur de cũ. vel con.deposita n.7 dr̃ cooperio.ris.rui.rire.coopertũ.tu.i.tegere. Cooperio cõponitur cũ dis.7 dr̃ discooperio.is.i.denudare.eruere Unde cum videris nudum cooperi eum.i.tege eum cum vestibus. ¶ Nota ꝙ habetur operior opertus sum operiri.verbũ deponens i.expectare.(vt operior te.i.expecto te)Sed qñ est deponens ꝓducit primã syllabam.7 quando est passiuũ corripit primam syllabam. ¶ Uestio.tis.iui.ire.vestitũ.tu.in supino.verbũ actiuũ.dr̃ de hec vestis.tis.vñ hoc vestimen.inis.7 hoc vestimẽtũ.ti.7 hic vestitus tus tui. ¶ Tego gis texi tectũ tu.vnde verbalia textor.oris.textrix icis.Et hoc tectũ.ti.i.domus.7 hoc tegimen.inis.Tego cõponitur cum de.7 dr̃ detego.gis.detexi.ere.i.discooperire.revelare(vt iste detexit secreta mea.i.revelauit)Item cum ꝓ.7 dr̃ ꝓtego gis.texi ere.ꝓtectum.tu.in supinis.i.tueri.defendere.(vt ibi.Protege me dñe ab omni malo.i.defende)Uel hic.Protege dñe famulos tuos i.defende)Unde ꝓtectio.i.defensio.vel tuitio. ¶ Uelo.as.aui.are actiuũ.i.tegere. Unde hoc velũ.li.illud lintheũ quo vehitur nauis in mari impulsõe venti.Et a velum li.dr̃ hoc velamen.inis.7 hoc velamentũ.ti.i.tegimen vel tegmen.Uñ velum dr̃ q̃si ala volantis A velo.as.dr̃ hoc velabrum.bri.illud vas quo frumentũ purgatur Itẽ cõponitur advelo.as.i.valde velare.7 Abuelo as.i.discoopire 7 develo.as.idem.Item Revelo.as.i.detegere.vel aperire.manifestare.Et oĩa cõposita ab eo actiua sunt.7 ꝓducũt hãc syllabã ve. ¶ Construie Induit ac operit tẽ.Usus.i.consuetudo dedit ꝑdictis sez verbis.eundem sensum.i.eandem significationẽ. ¶ Occulo.lis lui.lere.occultum tu.in supinis.verbũ actiuũ.7 cõponitur de ob.7 colo.lis.ꝙ mutationem b in c.7 illa syllaba co.in u.7 est abscondere tegere.Uñ Ouidius(Ruinosas occulit herba domos).i.tegit. Uñ occultor.occultrix.7 hoc occultũ.ti.i.pctñ.vñ(Ab occultis meis tẽ

¶ Obnubo.bis.obnupsi.ere.obnuptū.tu.i.tegere.verbū actiuū.ꝛ cōponitur de ob.ꝛ nubo.bis.nupsi nuptū. Et habet duas sīgnificationes In vna idem qđ tego tegis.vnde obnubo bis.cōponitur.nubo bis tūc est actiuū. In alia sīgnificatione nubo ptinet ad mulieres.ꝛ tunc est neutꝝ ꝛ neutra passiuū.qꝛ sub voce actiua sīgt passionē(vt hec mulier nubit mihi.i.est nupta mihi) Ūñ versus. Neutꝝ nubo seres.cū pertinet ad mulieres. Dum signat tegere vult actiuum remanere.

Obnubo

Nubo

¶ Obumbro.ras.aui.rare.verbū actiuū.de ob.ꝛ vmbro.as(qđ in simplici nō est in vsu) ¶ Celo.as.are.i.sculpere.pingere.ꝛ celo.as i.tego gis.ꝑ contrariū ad reuelare(sicut in pñti lectione accipitur) ꝛ ſm hoc ꝯstruitur cū duobus actis.vt celo te ꝯsilium(ꝛ est sensus) abscondo a te ꝯsilium. ¶ Ꝓdo illis duabus sīgnificationibus nota ℞sus Hoc verbū celo notat duo tego sculpo. Celo cōponitur concelo.as i.simul celare.et recelo as.i.reuelare. Et est actiuū cū suis ꝯpositis ꝛ oīa ꝓducūt hāc syllabā ce.

Obumbro

Celo as.are cuz cōpositis.

¶ Abdo.is.didi.ere.ditū.tu.i.tegere ꝛ est actiuū. Et cōponitur de ab.ꝛ do das dedi datum,tu.in supino

Abdo

Est globꝰ/atqꝫ strues/cumulꝰ ꝛ aceruꝰ vel agger

aceruus

Est glomꝰ/hic glomero globo/ꝫglobo nascit ide

¶ Hic docet Autor quot sunt synonyma cū isto noie hic aceruus. aceruꝰ(.i. coadunatio)dicens q ista q ponūtur in versibus. ¶ Hic globus bi.est idem.vñ hec gleba be.durus cespes cū herba. Itē a globus dī globo as aui.are.i.aceruare.cumulare. coadunare. conspissare.globosum facere. ¶ Hec strues.is.i.aceruus.congeries. vñ hec strucula le.diminutiuū.ꝛ hec struma me.gybbus in pectore quasi strues humoꝝ. ¶ Et est differentia inter hec congeries.ei.ꝛ hec glomeratio.onis.ꝛ hic strues.is. qꝛ congeries ꝓprie est cumulus lapidū.ꝛ glomeratio ꝓprie est collectio filiꝝ vel filoꝝ.sed strues est collectio lignoꝝ. Ūñ ℞sus.(Congeries lapidū. tibi glomeratio filli. Lignoꝝ ꝓprie dicitur esse strues. ¶ Hic cumulus li.vñ cumulo as.aui.are.ꝛ cōponitur accumulo.as.cōcumulo.as. ambo activa. ¶ Hic aceruus ui .de acer(ſm litterā) vñ aceruo.as.aui.are.ꝛ cōponitur coaceruo as.i.cumulare. ¶ Hic agger eris dī de aggero ris.aggessi.ere.i.afferre vel apportare. Et ē agger ꝓprie cumulus terre nō naturaliter sed artificialiter instructus(Lucanus) Late iacens apparuit agger. ¶ Hic glomus mi.secunde declinationis.ꝛ hoc glomus glomeris tercie declinatōis.idem sīgnt.id est collectio ꝓprie filoꝝ(anglice a clewe.or a bottym of threde) Ūñ ℞sus. Hic glomus hoc ve glomus fertur glomeratio filꝝ.) Et qñ declinat hoc glomus ris.tunc ab eo deriuat glomero as.i.facere glomera filoꝝ.

Globus
Gleba
Globare.

Strues
Strucula
Struma.

Notablie

Cumulus

Aceruus

Agger.

Glomus

¶ Cōstrue. Et glomus est aceruus.hinc.i.ex hoc.glomero.nascit i. deriuatur.ꝛ inde.i.ex globus bi.hec ℞ba globo as.ꝛ ꝫglobo as. (qđ cōponitur de con.ꝛ globo as)nascitur.i.oritur vel deriuatur ꝛ

Constructio

Anachorita

¶ Dic anachoritas/reclusos/ac heremitas.
Et heremo venit hic/sed ab ana nascitur ille/
Hinc anachorite/quasi corde superna colentes

¶ Hic autor docet que nomina cõueniũt in significatione cũ hoc nomine anachorita. Dicens q̃ ista dic reclusus.si.(dr̃ de recludo dis. idem qđ claudere) qr clausus est in vna cella p̃ se. Hic ⁊ hec heremita te. est idem ¶ Deinde docet vnde hic ⁊ hec anachorita te. ⁊ hic ⁊ hec heremita te. deriuãtur. dicẽs q̃ anachorita dr̃ ab ana. qđ est sursuz ⁊ cor cordis. quasi sursum habens cor ad deũ. Uel a theoros qđ est intendens. quasi sursum intendens. scz ad celestia. ¶ Heremita. dr̃ de heremus mi. qr debet habitare in heremo. i. in deserto. Et heremus mi. dr̃ de hereo res. hesi. herere. qr ibi nũq̃ vel raro fit mansio. heremus enī est inuia solitudo vbi nũq̃ habitatũ est. vel heremus dr̃ a remoueo es. eo q̃ remotus est a ꝓspectu hominũ. Et habetur hoc heremũ. mi. in eodem sensu. ¶ Construe. Dic reclusos. ac p̃ ⁊ heremitas esse anachoritas. ¶ Ex heremo ⁊c. hic. scz heremita. venit ex heremo. i. deriuatur ab hoc nomine hic heremus mi. Sed ille scz anachorita nascitur ab ana grece. qđ est sursum latine. quia circa supna. i. diuina sollicitus est. ¶ Hinc anachorite ⁊c. construe. vel anachorite. supple dicũtur quasi colentes. i. venerantes. supna id est. diuina. corde. id est cordibus suis

Reclusus
Anachorita
Heremita
Heremus
Heremũ.
Constructio

Ambulo/vel gradior eo/vado/deambulo pergo
Additur his spacior. vel itinero. vel proficiscor
Predictis iunge tendo cum curro. mouere

¶ Hic docet Autor q̃ omnia ista verba q̃ hic ponũtur sunt eiusdẽ significationis cũ hoc ẋbo ambulo ¶ Ambulo.as.aui.are.(qđ est ẋbũ neutr) vnde hoc ambulatrũ. tri. locus spacios⁹ ad ambulandum. Et hoc ambulatoriũ. rij. p̃ loco apto ad ambulandũ. ⁊ hic ambulus li. porticus lata ⁊ spacios⁹a. ¶ Ambulo componitur. obambulo as. i. circũambulare. Deambulo las. i. de vno loco ad alium spaciari. ꝑambulo as. Item ambulo cõponitur cum funis (id est corda.) Et dicitur hic funambulus. li. ille qui dr̃ currit per funẽ. i. cordam.

¶ Gradior. graderis. gressus sum. gradi. verbũ deponens. Et componitur cũ con. et dicitur congredior. congrederis congressus sum ꝯgredi. id est. simul gradi. simul ire. confugere. pugnare. disputare Item illi proprie congrediũtur. qui ꝯtra se gradiũtur ad pugnam.

Ambulatrum
Ambulatoriũ
Ambulus.
Ambulo cum suis cõpositis
Gradior. cum suis cõpositis

vt verboꝝ.manuū vel armoꝝ. ¶ Et cum ad ꝛ dꝫ aggredior.eris.i. assilire.inuadere.arripe. Dis gredior.ris.i.in diuersas partes gradi vel diuersis modis gradi. Egredior.ris.i.intrare. Progredior.ris i.precedere.pcire. (n qua sigtione ꝛ pgredior inuenitur. Pretergredior.ris.i.iuxta gradi vel iuxta transire. preterire. Regredior.is i.redire. Trāsgredior.ris.i.vltra gradi.preuaricari. ¶ Gradior est deponens.similiter oia eius cōposita sunt deponentalia.ꝛ oia a sui simplicis mutant in e.preter antegradior.ris.ꝛ pregradior.eris. Et oia faciūt supina in gressum.sicut ꝛ simplex. ¶ Item a gradior.ris dꝫ grassor.aris.inuadere.latrocinari.predari.impugnare. Proprie grassari est cum impetu gradi ad aliquid crudeliter faciendum. Vñ Boetius de ꝯsolatōne philosophie.libro primo.capitulo.iij.in fine. Unde hic grassator.oris.qui crudeliter agit.latro.predator.seuiens crudeliter.homicida. Et qñq grassor aris. ponit ꝑ niti vel conari. ¶ Caueat lector ne ꝓferat grassari ꝑ crassari.vel ecōuerso. Aliud enim est grassari ꝛ aliud crassari. Secūdo libro Regum.capi.vlti. prope finem scribitur. Et cesset indignatio vel infectio que grassat in populo.i.crudeliter graditur in populo. vel deuastat ¶ Crassor. aris.est passiuū huius verbi crasso as.aui.are.id est crassum facere Crassus a.um.idem quod hic ꝛ hec pinguis ꝛ hoc pingue. Ut ille est crassus facie.i.pinguis. ¶ Eo is iui ire itum tu.in supino.id est ambulare vñ verbalia. ¶ Et nota q eo is.ꝛ omnia ab eo cōposita corripiūt istam syllabam i ante tum in supinis.vt itum tu initum.tu transitum tu.reditum tu.media de omnibus concepta. Excepto hoc solo verbo ambio bis.quod ꝓducit i ante tum.in supino.vt ambitū ambitu.media ꝓducta. ¶ Item eo is.ꝛ sua cōposita habent e ante o in prima psona singularis nūeri ꝛ modi indicatiui.vt Eo is.abeo is. Exeo is Ineo is.obeo is. Subeo is.adeo is.redeo is.preeo is. veneo is.i. vendor.ris.preter ambio bis.qō habet i ante o. ¶ Itē eo is.ꝛ omnia cōposita ab illo faciūt futurum indicatiui in bo.ꝛ am preter ambio quod facit in am tm̄. Item omnia habent i ante bam immediate precedentē.vt ibam.transibam.exibam.inibam.preter ambio quod habet e ante bam.vt audiebā ambiebam.sicut cetera verba quarte ꝯiugatiōis. ¶ Uado dis vasi vadere vasum vasu.in supino.i.ire.vnde hoc vadum di. locus humilis in aqua.quia ꝑ eū possit vadi.i.ambulari pedibus sine periculo. Unde hoc vadulū li. diminutiuū.ꝛ vadosus a.um.p'enus vel abundans vadis.ꝛ vado as.aui.are.i.ꝑ vadum transire vel ꝑ vadū ducere.vnde vado equū i.per vadū duco. Item cōponit peruado as.reuado as. transvado as. Et est neutꝝ cū oibus suis compositis ꝑ transire. sed ꝑ ducere ꝑ vadum est actiuū. ¶ Itē a vado is.dꝫ hic vas vadis.i. fideiussor quia dato vade.id est fideiussore licet abire ꝛ vadere. Unde quidā dixit alteri. Tu non euades quin dabis ante vades. id est tu non a me euades quin inuenies ante fideiussores reuertendi ad me ꝛc.

Notable

Grassor
Crassor

Eo is ire.
cuz cōpositis.

Uado dis
cū derivatis

Uadum
Uades.

Uadiū
Uadio as.

¶ Item de hic vas vadis hoc vadium dī. ⁊ hoc vadimoniū nī. in eodem ſenſu pignus vel fiduciuſſio. Uñ vadio as. i. vadiū ponere. ⁊ cōponit cōuadio as. inuadio as. i. ꝓtruadio. ⁊ eſt actiuū cum ſuis cōpoſitis. ¶ Item a vas vadis vadior aris. verbū deponens. i. vadem dare vel inuenire. vt vadior illū. i. do illum. in vadē tibi. i. fideiuſſorem. Et nō ſolū ꝑtinet ad hoīes ſed etiā ad alias res. vt vadior tibi equū vel mantellū meū. Et cōponit euadior aris. i. repoſcere. a vaditione liberare. ¶ Uado dis cōponit euado is. inuado is. id eſt aggredi. Uado ⁊ eius cōpoſita neutra ſunt. ꝑeter inuado is. qō eſt actiuū. ⁊ oia faciūt ꝑterita in ſi. ⁊ ſupina in ſum. vt vado dis. vaſi. dere vaſum ſu. Euado dis euaſi euaſum ſu.

Uadior

Deambulo.
ꝑgo

¶ Deambulo as. aui. cōponit de de. ⁊ ambulo as. vñ hoc ambulatoriū. i. locus ſpacioſus aptus ad ambulandū in illo. ¶ ꝑgo gis. ꝑrexi. ere. ꝑrectum tu.

Spacior
Itinero
ꝑficiſcor

¶ Spacior aris. atus ſum. ſpaciari. verbū deponens. de ſpaciū cū. Et cōponitur expacior aris. i. extra ſpaciari. ¶ Itinero as. aui. are verbū neutr. i. ire. dī de iter itineris itineri. cuius actūs itiner. non eſt in vſu. ¶ ꝑficiſcor eris. ꝑfectus ſum. ꝑficiſci. i. ire. ⁊ cōponit de ꝑficio cis. ⁊ eſt verbū deponens.

¶ Tendo is. tetendi. ere. tenſum ſu. vel tentum tu. in ſupino. i. ire. Unde hec tendicula le. et ſunt tendicule inſidie que tenduntur ambulantibus hoibus. vel etiā aliis aīalibus. Tendo ⁊ eius cōpoſita qñ ſignt ire. neutra ſunt. i alia vero ſignt actiua ſunt. Itē eius cōpoſita faciūt ꝑteritū intendi ⁊ ſupina intenſum vel intentū Itez ſimplex geminat primā ſyllabā in ꝑterito. ſed nullū cōpoſitū ab eo geminat eā ¶ Curro is. cucurri ere. curſum ſu. verbū neutr. vnde verbalia. ¶ Nota q curro ⁊ oia cōpoſita ab eo faciūt ꝑteritū in curri. ⁊ ſupina in curſum ſu. Item curro geminat primā ſyllabā in ꝑterito vt cucurri. ſed nullum eius compoſitū geminat ꝑter precurro (qō ſepe geminat) vt Johannes ꝑcucurrit citius petro. Item curro eius compoſita ſunt neutra. exceptis precurro ꝑ prevenire. ⁊ tranſcurro ꝑ tranſire. q̄ poſſunt eſſe actiua. ¶ Moueo es. moui. ere. motum tu. in ſupino. i. motū facere Unde ȳbalia motor. motrix. ⁊ hec motio onis. ⁊ hic ⁊ hec mobilis ⁊ hoc mobile. ¶ Nota q moueo es. ⁊ eius cōpoſita actiua ſunt. et faciūt ꝑteritū in moui. ⁊ ſupina in motū. ⁊ omnia corripiūt in ꝑnti tempore hanc ſyllabam mo. ſed in ꝑteritis ⁊ in ſupino eam ꝓducit

Tendo

Moueo

Conſtructio

¶ Conſtruc. Ambulo vel gradior. tē. ſignt idē qō ſpacior. vel ꝑ ⁊ itinero. ⁊ ꝑficiſcor. additur his. ſupple verbis que ponūtur in priori verſu. ⁊ iunge ſcz predictis verbis. hec verba. ſcz tendo. ⁊ mouere. id eſt moueo. cum hoc verbo curro.

Amuſſis.

¶ Amuſſis perpendiculū quod regula ſignat
Hinc examuſſim/quod dicitur indubitanter.

Musso dū dubito/musso dū murmuro/dico
Dum stolidum stolido lumine respicio

¶ Hic docet autor q̄ ista tria nomia amussis/perpēdiculū ⁊ regla cōueniūt in significatōe. et dicit q̄ amussis sic si est plūbū vel plumbata cementariorū. quod demittitur a sursum vsq; deorsum ad perc̄piendū equalitatem parietis. ⁊ dr̄ ab a quod est sine. et musso as quod est dubitare. qa reddet cemētariū indubiū. i. certū quomodo parietem dirigat et coequet. ¶ Perpendiculū li. a perpēdo is dr̄. id est amussis. Item perpendiculum est illud vnde lebetes ferunt id est suspendūtur (anglice a hēgell) ¶ Hec regula le. a rego gis. qa regit. i. dirigit equalitatem muri. ¶ Hinc examussim. Hic dicit q̄ examussim est idē quod indubie vel indubitanter. ⁊ componitur de ex et amussis. ¶ Musso dū. Hic docet autor q̄ musso as. equiuocatur ad tria. nam mussare. i. dubitare. vel murmurare cū silētio. ⁊ mussare est respicere indignanter vel stolidū vel torvo vultu aliquem stultum dum quis stulte fecerit.

Amussis

Perpēdiculū
Regula

Musso as.

Obliquo/sinuo/curuo: simul arcuo: limo
Dibus his verbis sensum dedit vlus eundē
Sic lento: flecto sensu compz̄endis in vno

¶ Hic docet autor quot sunt verba idem significātia cū hoc verbo Arcuo as. dicens q̄ ista. ¶ Obliquo as. aui. are. verbū actiuū cōponitur de ob ⁊ equo equas. aui. are. vñ obliquus a. um. ⁊ hec obliquitas tatis. ¶ Sinuo as. aui. are. dr̄ de hic sinus nus. nui. ¶ Curuo as. aui. are. componitur de curuo as. i. deorsum curuare. verbum actiuū. vnde curuus a. um. ¶ Arcuo as. aui. are. de arcus cus. cui. dr̄. ¶ Limo as. aui. are. actiuū. de hec lima me. dr̄. verbū actiuum. ¶ Lento as. aui. are. de lētus a. um. quod idem est quod hic et hec flexibilis ⁊ hoc le. ¶ Flecto tis. flexi re. flexū flexu in supinis actiuū. Et componitur. Reflecto tis. deflecto tis. omnia sunt actiua. et faciunt p̄terita in xi. et supina in xum. ¶ Construe. Vlus dedit omnibus his verbis eūdem sensum. his verbis dico obliquo. ⁊c. sic cōpiendis lento flecto in vno sensu cum p̄dictis.

Obliquo
Sinuo
Curuo
Arcuo
Limo
Lento

Flecto

Constructio

Conflictus: bellum: congressus: et ala: duellū
Obsidio: mars: atq; rebellio: p̄lia: pugna
Sunt acies: guerra p̄dictis associanda

Ala.

Ala

Conflictus
Bellum

Imbellus
Congressus
Ala. Duellū

Acies

Guerra

¶ Hic docet autor q̄ sunt nomia synonyma cū isto nomie hec ala ale. i. bellū. dicēs q̄ ista q̄ sequūtur Hic cōflictus tus. tui. dr̄ de cō & fligo gis. conflixi ere. conflictum tu in supinis. i. pugnare bellare. ¶ Bellū dr̄ de bonus a. um per anthifrasim quia bellum nō est bonum. componitur cum gero ris. & dr̄ belliger a. um. et cum m. et dr̄ imbellis et hoc imbelle. i. debilis non aptus ad bellandum. vel imbellus a. um. ¶ Hic congressus sus sui. dicitur de congredior ris. i. pugnare. ¶ Hec ala ale. de alo lis lui. cre. dicitur. ¶ Hoc duellum li. componitur de duo & hoc bellum li. Unde duellum quasi dubellum. i. duoꝝ bellum ¶ Hec acies ei. dr̄ de acuo is. & tria significat nam acies est rei summitas. acies oculorum acumen. acies exercitus. eo q̄ armatus acutis armis eat ad bellum. ¶ Hec guerra re. vnde guerro as aut are. i. pugnare.

Bellus

Formosus
Procerus
Preclarus
Nitidus

Decorus

Dra inter procerū & pcerū.

Constructio

Ellus formosus/procerus/et speciosus/
Preclarus nitidus pulcer/pariterq̄ decorus
Splēdidus/egregius forma/faciēq̄ venustus
Multorū procerū corpus decet esse procerū
Est procerum vere procerum corpus habere

Peracto superius competēter de synonymatōe & cōsignificatione dictionū que ab a lra inceperūt. hic autor intendit agere de synonymatione dictionū que incipiunt a B. Et primo docet quot sunt nomina synonyma cū isto nomine bellus a. um. i. pulcer a um. Et deriuatur a bonus a. um. i. aliquantulum bonus. dicens q̄ ista ¶ Formosus a. um. et dicitur de forma me. ¶ Procerus ra rum componitur a procul et hec terra re. ¶ Speciosus a. um. et dicitur de hec species ei. ¶ Preclarus a. um. & cōponitur de pre et clarus. ¶ Nitidus a. um. et dr̄ de niteo es ¶ Pulcer a. um. et dicitur de hec pellis li. i. cutis. ¶ Decorus a. um. & dr̄ de decor ris ¶ Splendidus a. um. et dr̄ de splēdeo es. ¶ Egregius a. um. et componitur de ꝑpositōe ex & hic grex. quasi extra gregē. ¶ Venustus a. um. de hec venus ris. i. luxuria. ¶ Multorū. rē. Hic ponit autor differentiam iter procerum media correpta et ꝓcerum media producta. Procerum (cuius media corripitur) est genitiuus istius nomis in plurali numero. ntō hij ꝓceres. genitiuo horum procerum. datiuo his ꝓceribus. Proceres idem quod nobiles. Et dicitur de pro quod est procul. et hec caries ei. i. turpitudo vilitas. quasi procul a carie. Procerum (cuius media producitur) est accusatiuus casus de hoc nomine procerus ra. rum. Et potest esse nominatiui vel vocatiui casus. Quia vbilibet producitur ce in procerus. ¶ Construe. Decet

id est. decens est. corpus multoꝝ ꝓcerum. i. nobiliū vel generosoꝝ virorꝝ. esse ꝓcer. i. pulcrū. ¶ Est ꝓcer. hic maior differentia inter ꝓdicta noia q̄ supius ponit. q: ponit differentiaz inter ꝓcer (cuius due ꝑme syllabe corripiūtur) ⁊ ꝓcer. (cuius due ꝑme ꝓducūtur ¶ Nota q̄ pro. qñ stat ꝑ procul in cōpositione corripitur. ⁊ qñ stat prepositionaliter semꝑ producitur vt supius ponit ambobus modis ¶ Construe. Est. i. pertinet (anglice yt befalleth) hoꝝ ꝓcerū. id est. nobilium. habere corpus ꝓcerum. i. pulcrum.

Est foꝛtunatus/felix/faustusqꝫ/beatus.

De trans atqꝫ beans/trabeam dic ⁊ trabeatum

Beatus
Felix.
Faustus.

¶ Hic autoꝛ docet q̄ ista noia ꝓueniūt in sig̃tione cum hoc nomie beatus. a. ū. i. fortunatus. a. ū. Et dr̄ de fortuno as. aui. ¶ Hic ⁊ hec ⁊ hoc felix cis. Et cōponitur infelix cis. vñ feliciter felicissime. adꝛbia. ⁊ hec felicitas atis. ¶ Faustus. a. um. ⁊ dr̄ a faueo es. i. ille cui fortuna accidit vel fauet. vñ fauste faustius aduerbia. ⁊ hec faustitudo. inis. i. felicitas. ⁊ cōponitur infaustus a. ū. i. infelix. ¶ Beatus a. um. ⁊ dr̄ de beoꝛ aris. atus sum. beari. ¶ De trans cc̄. Autoꝛ hic docet q̄ trabea bee. est vestis regalis vel imꝑialis. ⁊ dr̄ a trans beo as. ⁊ illud de trans ⁊ beo as. vñ trabeatus a um. i. trabea indutus. Uñ legitur q̄ dñs noster Jesus indutus fuit trabea carnis. i. regia veste carnis. ¶ Satis facilis est ꝓstructio. Construe secūdum ꝛsum sic. Dic trabeam supple deriuari de trabea.

Trabea

Res eadem femoꝛalia/sunt perisomata/ bꝛacce.

A bꝛaccis bꝛaccale venit/lumbareqꝫ lumbis.

¶ Hic docet autoꝛ q̄ iste dictōnes. perisoma. ⁊ femoralia. eiusdem sunt sig̃tionis cū isto nole he bracce a: ū. ¶ Perisoma declinatur, hoc perizoma. tis. ⁊ ꝓponitur de peri qd̄ est circū. ⁊ zoma. i. corpus quasi circūiens corpus. Et est vestis (vt dicit Hugu). antiquissima ꝛz succinctoriū. femoralia quo genitalia tñ tegūtur. Alij dicunt q̄ sit tunica foliis consuta. qualem fecit dñs ade post lapsum ¶ Hoc femorale is. dr̄ de hoc femur ris. i. crus. vel vsqꝫ ad femora descēdit ¶ He bracce ar. dr̄ a braccos grece. qd̄ est breue latine. q: breues vestes sunt. ¶ Hoc braccale lis. ⁊ hoc lumbare ris. idē sunt. s. illud qd̄ ponitur in braccis vel circa lumbos. cui ligule ligant ꝑ caligis sursum ligādis. Et dr̄ braccale a braccis. Lumbare a lumbis

Perizoma.
Femorale.
Bracce.
Braccale

¶ Fiber/idem castoꝛqꝫ/beuer castoꝛia cuius
Fiunt testiculi/castratos dicimus esse.

Beuer.
Fiber
Castor
Castorium

¶ Hic docet autor q̄ ista nomina. hic fiber bri. hic castor. oris. sunt eiusdem sīgnionis cum hoc noie hic beuer beueri. media concepta. ¶ Hic fiber dr̄ a findo dis. di. ere. i. scindere. q: cum venatores insequūtur eū. findit testiculos suos. i. abscindit. q: medicinales sunt ¶ Hic castor oris. media concepta in Stō. Iuxta illud doctrinalis. Format oris rhetor memor arbor. neutraq̄ castor. Et dicit castor de castro as. q: castrat seipsum. vt dictū est. dū sentit venatores sequaces. sciens se fugari ꝓpter testiculos. vñ hoc castorū ǖ. medicamē quod sit de testiculis eius. Et adiectiue declinatur castoreus. a. um aliquid pertinens ad castorem.

Dragma/bisancius/est mna/bel aureus/atq̄ ta
Sed dracma ꝓpie speciē dic pōderis esse lentū

Bisancius:
Dracma hec.
Dragma hoc.

¶ Autor hic docet q̄ ista noia dracma. aureus ⁊ talentum. ꝙsignt vnā rem cū isto noie hic bisancius cij. Et est quidā nūmus aureus sicut nobile. francus. muto. florenus ⁊ hmōi ¶ Hec dracma me. et scribit ꝙ c(fm Hug̃). ⁊ est ꝓpie species pōderis. scz octaua pars vncie. Sed hoc dragma tis. ꝙ g in grō. est questio siue interrogatio ¶ Hic bisancius cij. dr̄ de Bisancio ciuitate quadā. que nūc dicit Constantinopolis. ⁊ adhuc bisancius moneta illius ciuitatis dicit

Mna.
Ma impati.
Aureus.

¶ Hec Mna mne. scribitur cum tribus litteris. Et Ma est imperatiuus modus de no nas. vñ in accentuario. M vult nomen Mna Ma verbū nō habēt illā. ¶ Hic aureus rei. Et potest declinari ad sectiue aureus. a. um. ⁊ dicitur de hoc aurum ri.

Est neutꝝ dragma/cui dragmatis est genitiuus
Questio dragmaticū dicas genus esse loquendi

¶ Hic autor d. q̄ dragma faciens gtīm dragmatis. neutri generis. est questio vt s̄ docet. vñ dragmaticus a. um. i. interrogatiuus. vñ quoddā genus loquēdi dr̄ dragmaticū q: sit interrogatiuū ⁊ respōsiuū. ⁊ ꝓpie ꝙ personas introductas. vt in Therentio.

Unum significant boletus/tubera fungens/
Boletus. Quos fructus terre faciunt tonitrus/ pluuieq̄.
Additur asperagus/his sensus conuenit vnus

¶ autor hic docet q hec nola hic boletus ti. hoc tuber ris. hic fungus. gi. hic asperagus gi. sunt idem in sigtione. ¶ Hic boletus ti. dr de hic bolus li. ¶ Hoc tuber ris. a tumeo es dr. quia ex tumore terre ꝓcedat. Et dicũtur tubera. quasi tumera. i. ꝗsi tumores terre. Et sepe ponitur ꝓ tumore Et ꝓ peccato generaliter. vñ tuberosus a. um. i. tuberibus plenus. inflatus. superbus. vñ hec tuberositas. atis. i. inflatio. superbia. ¶ Hic fungus gi. dr a fungo gis. fm vocem. sed defungor ris. fm sigtionẽ. Vñ Marcialis cocus. Defungi fungis hominẽ crassiue negabas. Boleti leti causa fuere mei. i. defungor. ris. idez qđ morior. ris. ¶ Hic asperagus gi (vt dicit Hugo. dictus est. q; spinosus ⁊ asper est frutex eius quedã herba. Et etiã sic dicit quidã piscis paruus. sed optimi saporis. Et etiã boletus dicitur.

Boletus.
Tuber.

Fungus.
Asperagus

Balsamus ẽ arbor/sunt balsama dicta liquores
Arboris emanant opobalsama/cortice cesso
De foliis effecta scias foliobalsama tritis
Trita vel incisa/faciunt calobalsama ligna.

¶ N. B. p. differentiã inter hec balsamus mi. ⁊ hoc balsamũ mi. ⁊ opobalsamũ. mi. foliobalsamũ mi. ⁊ calobalsamũ mi. ¶ Hugo. dicit hec balsamus mi. est arbor crescens. vñ hoc balsamũ mi. lignũ vel fructus vel liquor eius. Et cõponitur cũ opo (qđ est mansio vel caverna vel cortex) ⁊ dr opobalsamũ. i. liquor manãs de incisione corticis. qui ꝑ cavernas eximij odoris guttas distillat. Itez cõponitur cum foliũ. ⁊ dr foliobalsamũ. i. foliũ balsami liquor manans de foliis tritis illius. Item componit cum calo. (qđ est lignũ) ⁊ dr calobalsamũ. i. lignũ balsami. vel liquor manans de ligno eius trito. Idez dr xilobalsamũ. ab xilo qđ est lignũ. Item ꝓponitur cum xiros vel carpos. quor vterq; interꝑtatur fructus. ⁊ est carpobalsamũ vel xirobalsamũ. fructus siue semen balsami. vel liquor q̃ fit ex eius fructu siue semine. ¶ Nota. q; multiplex ergo vnguentũ balsamus affert. Primũ est ⁊ pretiosius aliis. qđ sponte manat de foliis. ⁊ illud vocatur balsamũ. Secundũ est carpobalsamũ vel xirobalsamũ. Tercium est opobalsamũ. Quartũ foliobalsamũ. Quintũ calobalsamũ vel xilobalsamũ. Et ꝓbat ita si feratur in manu cõtra solem. purit carnem. si nõ. tũc est corruptũ. ¶ Et a balsamus balsamatus a. um. i. balsamo inunctus. Et potest esse participiũ. nam balsamo as. est balsamo inungere. ⁊ est actiuũ. Et cõponitur cuz in ⁊ dr inbalsamo as. i. valde balsamare. ⁊ est similiter actiuũ.

Balsamus.
Balsamum
Opobalsamũ

Foliobalsamũ
Calobalsamũ
Xirobalsamũ
Xilobalsamũ
Carpobalsa

Notabile
de balsamo.

¶ Est bacchus vitis sator/eius baccha sacerdos.

Bacchus

Viuunt insane/qui bachanalia viuunt/
Quemlibet insanũ bachari dicimus inde.

¶ Hic autor docet q̃ ista duo nomina sunt idem in sig̃tione s. vitissator ⁊ bacchus. Et est bacchus deus vini. ⁊ ponitur q̃nq̃ p̃ ipso vino. vñ hic baculus li. qui a baccho (vt dr̃) est repertus q̃ homines moti vino. baculo vtebãtur. Uel dr̃ a baulãdo. q̃ aptus est ad baulãdũ

Bacchus.
Baccha.
Bacchanalia
Bacchor.

¶ Item a bacchus hec baccha ce. femina colens festa bacchi i. sacerdotissa eius (que ⁊ bacchis dis dr̃.) ¶ Bacchanalia declinat in plurali hec bacchanalia orũ. i. festa bacchi. Et ponitur hoc nomen adverbialiter. s. p̃ bacchanaliter vel furiose Vñ Iuuenalis incipit secundã satyram. Ultra sauromatas fugere hinc licet ⁊ glacialem. Oceanũ. quotiens aliquid ỗ moribus audent. Qui curios simulãt ⁊ bacchanalia viuũt. i. bacchanalit vel furiose viuũt. Et a bacchus dr̃ bacchor aris. x̃bũ deponens. i. furere vel insanire. ¶ hic vitissator. oris. componitur de hec vitis tis. ⁊ sator. i. ille qui serit. i. plantat vites ¶ Cõstrue. Uitissator est bacchus. baccha est sacerdos eius Illi viuũt insane q̃ viuũt bacchanalia. i. bacchanalit. nos dicim⁹. s. a bacchus. quẽlibet insanũ. i. furiosum. bacchari. i. furere. insanire

Vitissator
Constructio

Sustentamenta/columen/basis/ atq̃ columna
Pes substans p̃prie fertur basis esse columne

¶ Autor hic docet q̃ ista nomina conueniũt in sig̃tione cũ hoc nomine hec basis sis. scz hoc sustamentũ ti. Et dr̃ de sustento as. ⁊ hoc columen inis. Et est columen inis (sm Hug̃. alacritas vel fortitudo. Unde Homerus. Nunc patrie columen pungit mauoreius heros. Et est hec basis sis. nomẽ fortissime petre. lingua syrior. vñ basis fultura columẽ. s. q̃ supponitur illi. Et dr̃ extremitas plante. ¶ Et hec columna ne. ⁊ dr̃ ỗ hic culmus mi. Et est culmus ipse calamus spice qui a radicibus nascitur. licet culmus inueniatur p̃ ipso folliculo vnde spica erit. ⁊ q̃nq̃ culmus p̃ spica ponitur. ⁊ dr̃ culmus a calamo. quasi calamus ¶ Et nota q̃ columna constat ex tribus ptibus prima pars dr̃ basis (⁊ est basis p̃prie pes columne) Secũda pars dr̃ stilus qui portatur a basi. ⁊ est illa pars que ẽ a basi vsq̃ ad summitatem. Tercia pars dr̃ epistiliũ. Et est capitellũ q̃ supponitur columne. Vñ x̃sus. Dico basim portare stilum qui vectus ab ipsa. Portat epistiliũ. stilus est erecta colũna. Et est colũna ipsum totũ factum ex istis tribus partibus supius recitatis.

Basis.
Sustamentũ.
Columen
Culumna
Culmus.

Notablie

Basileos grece/rex dicitur esse latine.
Hinc scio basilicam nasci/simul ⁊ basiliscum.

¶ Hic dicit autor q̄ basileos ⁊ rex idē sunt. ¶ Basileos cōponitur de basis ⁊ leos quod ē ppl's quasi basis ppl'i. i. sustētamētum ppl'i Sed basileos est grecū et versum est latinū ⁊ dr̄ basileus lei. id est rex vel imperator. vnde hec basilica ce. i. aula regia vel palacium regis. sed modo basilica p trāslatōem dr̄ eccl'ia quod est palaciū sūmi regis. ¶ A basilica dr̄ basilican⁹ a. um. i. palatinus sez aliqs de de curia regali vel de palacio regis qđ cōponit cū sub ⁊ dr̄ subbasilicanus a. um. ⁊ subbasilicani ꝓprie dr̄ q̄ habitāt iuxta basilicā ⁊ sub alis eius. Itē basilica est q̄dā herba (q̄ gēciana dr̄) cuius radix dat fortitudinē ⁊ suauitatē omnibus vtentibus sea. Item a basilcos dicitur hic basiliscus ci. rex serpentum qui solo visu interficit animalia. et dicitur nasci ex ouo galli cuius puluis dicitur vertere omne metallum in aurum purissimum. vt dicunt quidam alchimiste. ⁊ vocatur ille serpens (anglice a cocatrice)

Basileos

Basilica

Basilicanus

Basiliscus

De balo siue balatu dic forte tu balatrones
De baratro recte formari dic baratrones

¶ Hic docet autor q̄ ista duo nomina baratrones et balatrones idem significant. ¶ Hic baratro onis. id est leccator / gul)sus vel ꝓdigus vel ioculator (anglice a ioguler) or a gloton. Et nota hic q̄ balatro onis producit illas duas sylabas ba et la (secundū hugut. et cath. et doctrinale) quę scōm autorem corripiūtur. vnde p̄dictus versus potest corrigi sic (dat balatrones balo baratrū baratrones) et isto solo versu continetur sensus illoꝝ duoꝝ versuū. ¶ Hic baratro onis a baratrū dicitur quod est voragō atra. Et est baratro leccator vel gluto. quia omnia baratro id est ventri committit.

Balatro

Notabile

Baratro

Unū significant batulus / batus atq̄ batillus
Uas affirmatur batulus quo ꝓpruna locatur

¶ Hic dicit autor q̄ ista nomia batulus / batus ⁊ batillus idem significant ¶ Hic batus ti est mensura capiens quinquaginta sextarios vel tres modios Et deputatur trīn liquidis ꝓprie. licet etiam in alis rebus talis mensura habeatur. Ān componitur cum ab et ablata b dicitur hic et hec abbatis indeclinabile per omnis casus. q̄ cum bato diuidit auenas vel aliud. Et a bato dr̄ batillus li vel batulus li. diminutiua. Item batulus est vas ferreum quo ardētes prune siue carbones portantur. vnde in vita sancti laurentij. allati sunt batuli cum pruis ardentibus.

Batus

Abbatis

Batulus

Nam barrin grece graue dicitur esse latine
Baro baronis grauis ac autenticus est vir

barrus

Barrus
Baro
Elephas

Elephãtus

¶ Hic docet autor q̃ ista nomia sunt eiusd̃ sigt̃ois. ¶ Hic barrus ri. quod dr̃ de barrin grece quod est graue latine. ꝺa alal ꝺue est. Et a barin dr̃ hic baro onis. i. vir probus. grauis et autenticus. Et est baro (ãglice baroñ) ¶ Hic elephas antis. dr̃ de elephas grece est quod mons latine quia repsentat magnitudinem mõtis. Unde quidam. Corpore tam grandes apud indos sunt elephantes. Ut be ne firmares montibus esse pares. ¶ Hic elephantus ti. de hic ele phas dr̃. De barrus ri. dr̃ barrio ris. riui. ire. i. clamare ad modũ ele phantis. vnde hic barritus tus. tui. vor elephantis.

Ouis.

Lanigeras vel oues: balantes. siue bidẽtes
Dicimus/eiusdem tot nomia sunt animalis
Esset in his: si non vitaret ouicula versum

Lanigera

¶ Hic docet autor q̃ ista nomia sunt eiusdẽ sigt̃ois. Hec lanigera re. q̃ cõponitur de hec lana ne. ⁊ gero ris. quasi gerẽs lanã. ¶ Hec ouis ouis oui. dr̃ de offero offers obtuli offerre. ¶ Hec balans tis. a balo as. dicitur. ¶ Hec bidens tis. componitur de bis. et hic dẽs tis. quia binos dentes habet ceteris longiores. ¶ Hec ouicula le. diminutiuum de hec ouis ouis oui ouem.

baltheus

Balteus inlignes matronas aureus ambit
Hinc auro mixta conterunt serica fila

¶ Hic docet autor quid sit balteus. ¶ Balteus est zona facta ex se rico. cui fila aurea cõtexũtur. ꝺa dñe ⁊ nobiles mulieres vtũtur. ⁊ decliatur hic balteus tei. l singu. sed l plr̃ inuenitur masculini ⁊ neu. geñ. hũ baltei vel hec baltea (sm hug.) est cingulũ militare. sed dictũ quasi pendẽs ꝺa ex eo signa depẽdẽt ad demõstrãdũ legionis militaris summã. s. sex milũ. sex cẽtarum. sex aginta sex. ꝺa tot con
Balteolus stituũt legionẽ. Uñ ⁊ balteus dr̃ nõ tñ qõ cingitur sed q̃ etiã bene
Balterio arma dependẽt. vñ balteolus oli. diminutiuũ a balteus a. um. i. bal teo ornatus. et balterio ris. riui. ire. i. cingere. ⁊ est actiuũ

Betam/maguderim/caulem dic esse secundũ
Hinc adiectiuum nomen betacius exit

Beta
Maguderis

¶ Hic docet autor q̃ ista nõia beta. maguderis. caulis sũt eiusdẽ sigtionis. ¶ Beta est secũdus caulis qui post primã absc̃sionem in eodẽ trũco nascitur. ¶ Maguderis (scõm quosdam) est trũcus

ſpecies oleris. Vñ illud. Maguderis ſpecies oleris vel trũcus habetur. ¶ Hic caulis lis. de coaleo les. vel a coalo lis. i. creſcere dr. Et eſt caulis generaliter herbarũ vel olerũ medius fruter. (q̃ vulgo tyrſus dr) qui a terra ſurſum aſcendit ex quo tractũ eſt. vel ſpecialiter quoddã genus olerũ caulis dr. qui tyrſus illius ãplius ceteris oleribus coaleſcit. ¶ Hoc a beta dr betacius a. um. nomen poſſeſſiuũ

Caulis.

etacius

Signat idem bilis/offenſaq̃/rancor/ẽ ira/
Sed ꝓpꝛie bilis eſt humor fellis amarus/

¶ Hic ponit Autor q̃ hec nomina bilis. offenſa. rancor. ẽ ira. ſunt eiuſdẽ ſignificationis. ¶ Hic bilis lis. a bis dr. i. fel fellis. vel ſedes ire. vel ex cõmotione fellis ꝓcedens amaricatio. Et ponit qñq̃ ꝓ ipſo felle. vel ꝓ quolibet nigro vel malo humore. ẽ qñq̃ pro ira. ¶ Hec offenſa. se. dr de offendo dis. qđ eſt facere aliquẽ traſci vel inuenire cũ enim ad lapidem offendimus illũ inuenimus. vñ ẽ hec offenſio onis. ẽ hec offenſa. se. i. culpa foris facti. Et hoc offendiculũ li. illud idem qđ culpa. vel illud ad qđ pedem offendimus. vel obex. vel impedimentũ. ¶ Hic rancor oris. a ran dr qđ eſt ira. vel locus ire. Et eſt rancor indignatio. dolor. amaritudo mẽtis. vel fetor. ẽ ꝓprie carnis ex vetuſtate ꝓueniens. ẽ hic rancidus a. ũ. i. iracũdus. fetidus ẽ amarus ex vetuſtate. ẽ inſipidus. ẽ rancidulus a. ũ. aliquãtulum rancidus. ẽ a rancor hec rabies ei. ¶ Hec ira. re. ab vr qđ ẽ lingua chaldea ignis ſiue flãma dr) deriuatur. ẽ dr ira quaſi vra. qui accẽdit ẽ inflãmat. vñ traſcor. aris. ſum. traſci, Unde iracũdus a. um. facile traſcens. qui accenſo ſanguine in furorem impellitur.

Bilis.

Offenſa

Rancor

Ira

Iracũdus

Ex geminis libꝛis conſtat menſura bilibꝛis.

¶ Hic docet autor q̃ hoc nomen hic ẽ hec bilibris ẽ hoc bre. componitur de bis ẽ libra. c. Vñ menſura bilibris conſtat ex geminis. i. duabus libris. ¶ Libra eſt q̃ ꝓficit de duodecim vnciis. ẽ habetur ꝓfecti põderis. qui ꝓſtat tot vnciis quot mẽſibus ãnis. ẽ dr libra a liber. a. ũ. qui fit libera ẽ cuncta int põdera põceditis ẽ in vno ꝓcudat

Bilibris.

Libra.

Dicuntur biforꝛes value gemine coeuntes.

¶ Hic autor docet q̃ hoc nomen biforꝛes componit a bis ẽ fores. Et dicũtur biforꝛes biforibus duplices fores. Et hic ẽ hec biforis. ẽ hoc re. i. duplex. Vñ Ouidius. ij. metha. Argenti biforꝛes radiabãt lumine value. biforꝛes value. i. duplices value ¶ Fores a foris vel foras dicitur. Et declinatur in plurali numero. hę fores forium. Sed in ſingulari inuenitur Genitiuo huius foris. Accuſatiuo hãc forem

Biforꝛes

Fores.

Et dicũtur fores q: foris ponũtur. ⁊ foris aperiũtur ⁊ voluũtur.

Valua

Vulua

Geminus

Vnd hic forculus li. deus qui preest foribus ⁊ eas custodit. Hec valua ue. dr a voluo is. ⁊ value sunt ꝓprie que interius voluũtur. ⁊ sunt duplices ⁊ replicabiles. Vulua ꝫ valua. i. ianua vẽtris. vel q: semen recipiat vel q: ex ea fetus ꝓcedat. Vulua etiã dicitur sumen suis. Et geminus a. um. i. duplex vel duo. Vñ gemini dicunt duo simul nati. ⁊ nõ tm̃ duo simul nati. sed ⁊ plures simul nati Et dr geminus a gigno nis. nui. ere. nitum. tu. in supinis

Boo. as

Intono/vel resono/reboo/boo mugio/clamo
A boo buccella fit/buccula/bucca/boatus.
De cano de bucca/cum buccino buccina fiunt.
Os oris bucca/minuit quoq; buccula sensum/
Infantum buccas/ostilla vel ostula dicas
Est buccella cibus: quantũ semel accipis ore.

Intono

Resono

Reboo.

Mugio

Clamo cum ꝓpositis.

Hic in ẏbis docet auto: que sunt verba ꝓuenientia in sigr̃one cum hoc ẏbo boo boas aui. are. ⁊ sunt ista. Intono as. aui. nare intonitũ intonitu. qd̃ cõponitur de in. ⁊ tono as. aui. are. Resono as. aui. are. ⁊ componit̃ de re ⁊ sono as. aui. are, sonitũ tu. in supino. Reboo as. aui. are. de re. ⁊ boo boas boaui boare boatũ boatu. Mugio is. ire. itum. tu. in supinis. ⁊ est ꝓprie boum. Vñ hic mugitus tus tui. clamo: vel vox boum. Vnde Ouidius in ỏ remedijs. Pparte sonant alia sylue mugitibus alte. Et querit̃ vitulum mater abesse suũ. Et componit̃ mugio admugio. cõmugio. obmugio. ⁊ est neutr̃ cum omnibus suis compositis. ⁊ ꝓducit̃ hanc syllabam mu. Clamo as. aui. are ab hic calamus mi. dr. i. clamorem facere sonare. quasi clamare. Vnde hic clamo: oris. a quo clamosus a. um. Et nota q; clamo est ẏbum neutr̃. ponit̃ tm̃ qñq; transitiue. sed ꝓprie. vt clama illum. i. cum clamore voca illum. Et componitur acclamo as. aui. conclamo as. aui. reclamo as. aui. are. Et sunt neutra omnia composita a clamo.

Boo as. et deriuatiua.

Bucca

Bucco onis

Duribuccus.

A boo buccella ⁊c. hic auto: docẽ ea que sunt deriuatiua ab hoc verbo boo boas. ⁊ sunt ista. hec buccella le. ⁊ est diminutiuũ de bucca ce. et hec buccula le. et est diminutiuũ de bucca ce. a boo as. dr folliculus ⁊ inflatio. Vel bucca est nomen ficticiũ sumptũ ex ꝓpietate vocis ipsius rei. Et a bucca ce hic bucco onis. i. ẏbox̃ sator. qui multũ loquitur et multũ comedit ꝓprie qui dẽ bucco dr garrulus qui loquacitatem oris sui non sensu cũctos eruperet. Item bucca componitur cum durus. a. ũ et dicitur hic duribuccus ci. ille qui nunq; vult os vel buccã aperire

¶ Hic boatus tus tui. a boo as. dr. i. sonus boum. ¶ Item a bucca dr hec buccina ne. vel dr a boo as. qd sonat. Vel fm istum Autorem buccina cōponitur de hec bucca ce. ꝛ cano is. qd illa canimus cuz bucca. scz sufflando. Et inde buccino as. i cū buccina sonare. et hic buccinus ni. i. clangor buccine. Huguic' dicit q cano componit cū buccina ꝛ dr hic buccinen. buccininis. cū bucca canēs ¶ Construe Infantum buccas ꝛc. Hic. i. dicas. buccas infantum. i. puerorum. esse ostilla vel ostula. (Ostillū vel ostulum vtrūq est diminutiuū de os oris. scz parū os) et buccella est cibus. accipis. i. quātū potes accipere semel in ore tuo. Et est buccella diminutiuū de bucca. ꝛ etiam buccula. ¶ Item bucula potest esse diminutiuū de hic ꝛ hec bos bouis. ꝛ tūc bucula est parua bos. Unde Virgilius in Bucolicis. Aut errans bucula campo. ¶ Item a buccula hic buccellarius. rij id est gluto vel leccator.

Boatus.
Bucca
Buccina

Constructio

Buccula

¶ Inter se lituus/tuba/tybia/buccina distant/
A lituo gracilis sonus exit/grandior illis.
A componenti sortitur buccina nomen.

Lituus

¶ Hic docet autor q ista nomina in generali sunt idem. in speciali tamē differūt scz lituus ꝛc. Lituus est tuba generalis gracilē sonū emittens ¶ Tybia bie. est instrumentū musicū q primū de cerui-nis ꝛ et gruis pedibus ꝛ cruribus hynnulor fierēt. sed postea abu sione de vnaquaq re fiebant tybie. Et dr tybia cyrpus vel genus vasculi in modū scrinij ex virgulis textum. Unī. Tybia dat sonitus. sic portat tybia torum. ¶ Hec tuba be. (anglice a trumpe.) legalis erat fistula cantatoria de argento ad quattuor ordinata. Unī versus. Legalis populi tuba cū clangore vocabat. In bello castris festisq tonabat. ¶ Buccina (fm istum autorem) cōponit de bucca ꝛ cano ¶ Construe. Ista nomina Lituus. tuba. tybia. ꝛ buccina. distant. i. differunt inter se. Gracilis sonus. i. exilis ꝛ subtilis. exit. i. emittitur a lituo. sed grādior sonus exit illis. i. ab illis. s. tuba. tybia ꝛ buccina hec buccina ne. sortitur. i. habet vel percipit. nomen a componenti. scz a cano is. ꝛ hec bucca ce.

Tybia

Tuba.

Constructio

Bubo/bubastus/bos/bostar bucera/buris/
Bubulus/ꝛ bulbus/buculus/buglossa bubulcꝰ/
De boue preterea fit bosforus boetes.

Bubo.

Cū bouat manuo bouis/est curuamen aratri/
Buris/bubastus/tumidis est bua racemis.
Bos paruꝰ buculus sed bubalus est boue maior
Forme consimilis:ac alterius speciei
Sunt pisces bulbi/seruant armenta bubulci.
Lingua bouina sonat/gramē buglossa vocatur
Sed cornuta sonant/animalia bucera grece
Sed via bosforus/est bouis appellata meatu
Arcteo defixa polo stat stella boetes.

¶ Hic cōmemorat Autor quedā nomia ꝙ sonantia fm vocem.que tamen differūt inter se fm rem.deriuata ab hoc nōe hic ⁊ hec bos bouis. Primo ponit numer̄ postea repositionē illoꝝ subiungens. Primo ergo dicat ꝙ ista noia fiunt de bos bouis.s.bubo.bubastus ⁊c. ⁊ preterea hoc nomen bosforus fit de bos atq; boetes.fit de bos

Bostar. ¶ Est bostar ⁊c. Hic exponit predicta noia sic.hoc bostar.aris. est
Bubastus. statio bouis.i.boum.scz stabulum in quo stant boues. ⁊ sic videtur
Buris bostar componi de bos bouis.⁊ sto stas ¶ Hec buris buris ri.est
Buculus curuamē.i.curuatura aratri.et dr̄ de bos. Hic bubastus ti.est
Bubalus cum tumidis racemis.i.maturis racemis. ¶ Buculus est paruus bos.diminutiuū de bos bouis,sed bubalus est maior boue. consimilis forme.ac ꝙ ⁊.alterius speciei. Unde in vita sancti Marci dr̄. Trahanus bubalū ad loca bubali)nec bubalus est idem in specie cum boue ¶ Bulbi sunt quidam pisces cum magnis capitibus de

Bulbi quibus cōmemorat Ouidius.damus a.libicis bulbus tibi missus
Bubulci ab ouis. Item quintus seruius dicit.Contritus cuz melle dabit me dicamina bulbus. ¶ Bubulci.i.custodes boum.seruāt.i.custodiūt armenta. Et dicitur bubulcus de bus.quod est bos. ⁊ ꝯcos custos quasi custos bouis. id est.boum. Unde Virgilius. Tarde venere bubulci ⁊c. ¶ Buglossa vocatur gramen.id est.quedam herba.nā

Buglossa sonat idem quod lingua bouina. Dicitur enim buglossa a bus. qđ
Bucera est bos.⁊ hec glossa.id est.lingua.quasi lingua bouis. vel glossa bouis. ¶ Sed bucera sonant grece comuta animalia latine. Et dicit bucerus.a.um.de bus quod est bos ⁊ ceros grece.qđ est cornu latine. Unde buceri sunt boues cornuti Unde Ouidius. Lanigeroscꝫ

Armenta greges armēta q; bucera pauit. lanigeros greges.i.oues.armēta bucera.i.boues. Armenta autem sunt proprie collectiones boum.

¶ Sed bosfous est via appellata meatu vel transitu bouis. Est enim mare bisfous vbi bos transluit. Vñ de ipa dictõe commemorat dicẽs. Astringẽs bisfous vndas. Et componitur de bos bouis ꝛ foros quod est ferre. Stella boetes stat defixa i arcteo polo. i. boreali polo. Arctos nãq; est stella fixa iuxta polũ arcticũ cuius partẽ boreale. vñ arcticus a. um. i. borealis. Est eñ polus duplex. s. polus antarticus. polus arcticus est in summitate spere. ꝛ sic directe in borea. Polus ãtarcticus est in infima parte spere directe in oppositũ poli arctici. Et illi duo poli sunt axes quibus volutur totum celum

Bosfous

Boetes

Pol⁹ arctic⁹
Polus antarticus

Est bufo/rana/ranunculus/atq; rubeta
Turpis auis bubo turpissima belua bufo

Bufo

¶ hic docet autor q; ista nota rana/ranũculus ꝛ rubeta sunt eiusdẽ significatõis cũ hoc nomie hic bufo onis. Et est bufo vilissima rana fugiens ꝛ habitans in siccis cauernis murorũ et parietũ. ¶ Rana dr̃ a ran quod est ira. vnde et rancor dr̃. ¶ hic ranũculus li. derivatiuum siue diminutiuũ. ¶ hec rubeta te. de rubus bi dr̃. quia in rubis moratur. ¶ Turpis auis bubo. ꝛc. hic ponitur dra inter bubonẽ et bufonẽ. ¶ Bubo est quedã auis q̃ a sono vocis nomẽ habet. de qua cõmẽorans ouidius dicit. Fedaq; sit volucris vẽturi nũcia luctus. Ignauus bubo dirũ mortalibus omẽ. Bufo ẽ turpis rana. vt supius exponit ¶ Construe. bubo ẽ turpis auis sz bufo ẽ turpissima belua. i. bestia. bubo (ãglice a nowle) bufo (ãglice a toode)

Rana
Ranũculus
Rubeta

Constructio

Res eadem blata/vespertilioq; vocata
Hinc declamare garritu fit blaterare.

¶ hic vesptilio de vespa dr̃ auis i vespe volãs. ¶ hec blata te. fm hug. de blatero as. dr̃ quoddã aial de nocte tm̃ ambulãs q̃ cõphensa manũ intrigit. sz fm istũ autorẽ idẽ est qd̃ vesptilio. Alij dicũt q; ẽ genus muris i subtraneis tauernis hitans. ¶ Blatero as. fm istũ autorẽ de blata dr̃. i. clamare ad mod̃ blate. hug. dicit de blatero as. dr̃ hec blata re. q̃ est sonus rane. Et est blaterare stulte ꝛ sine causa loq. vel detrectare. vel detrahere. vel trepide aliquid ꝓferre. id est metu trepidantia ẋba referre vel ꝓferre. quod et balbutire dr̃.

Blata

Blatero

Mercedem cursus brauium victoria donat

Brauiũ

¶ Hoc brauiũ uij. est hasta vel gladius ad finẽ stadij positus. q̃ solebat dari certantibus currentibus ꝓ mercede. Et dr̃ brauiũ quasi brevis viẽ p̃cium vel p̃miũ. ¶ Hugu. dicit. brauiũ. laurea. palma. munus. p̃mium. cursus. quasi prauiũ. i. partũ et acquisitũ vi et virtute. vñ hic ꝛ hec brauea te. d̃ accipit brauium. i. mercedem cursus.

Bractea/bracteola/tenuissima lamina fertur

Bractea
Bracteola

¶ Hec bractea tee . de brancus ci. dicitur tenuissima lamina auri. vnde hec bracteola diminutiuū de bractea. Et etiam bracteola dicitur campanula aurea. vnde bracteatus a.um. id est bracteis ornat⁹ secundum hugu. sunt lamina (anglice a plate)

Bruma

Imber/hyēs/bruma tribus his res vna vocat̄
Sed nomē bruma trahit a breuitate dierū
Nāq; brachos grece breue dicitur esse latine
Fertur humera dies cōponūt hec duo bruma

Hyems

Bruma

¶ Ista tria nōia. s. ymber/hyems/bruma idem sīgnt ¶ Hic ymber bris. bri. dī a greco ymbros. ¶ Hec hyems mis mi. Alias hyems grece quod est dimidiū latine dī. quia tūc breuiori ⁊ diminuto vsq; ad medietatē vel vltra sol vertitur circulo. Et nota q; in hoc nomine hyems non est p. ¶ Hec bruma me componitur de brachos qđ est breue. et humera dies. quasi brassos dies. i. breuis dies ꝓpter breuitatem dierū qui sunt. Et dicitur bruma matutinale ꝓpter frigus. tempus vero dicitur bruma a breuitate dierum.

Brucus

Brucus et atelabus res vna locusta vocatur
Hec tres etates tria nomina dant animali
Cum breuis est brucus/cum de tellure leuatur
Dicitur atelabus. postq; sit adulta locusta
Nomine concordi quasi longā dicimus hastā

Atelabus
Locusta

Ista nōia brucus/atelabus/locusta idē sīgnt. ¶ Hic brucus ci dī a brachos qđ est breuis. qa cū nascat̄ breuis est. ⁊ de bruco fit atelab⁹ Et dī atelabus quasi alta lambēs. vel qa est a tellure eleuatus. vel est longus sicut tela. ¶ Hec locusta ste. componitur de lōgus ⁊ hec hasta. vñ ⁊ eā greci tam maritimā q; terrestrē astaton appellant. ⁊ dicunt quod est grillus vel aliud simile. Vel locusta quasi loco sta.

Canis.

Est canis/et catul⁹/leporarius/atq; molossus
Ni metra peccarēt odorifferus esset i istis

¶ Ista nomia canis.catulus.leporarius.molosus.odoꝛisseeus idē significāt. ¶ hic et hec canis nis.ni.vñ ꝟbus doctrinalis. Est hic et hec testis ciuis burgensis et hostis. Et canis.re. Et dī canis de cano nis.cecini ere. ¶ hic catulus li.diminutiuū de canis.ris sunt catuli ꝓpꝛie filij canū.abusiue tamen filij aliaꝝ bestiaꝝ. ¶ hic leporarius rij.de lepus oꝛis.dī.quia maxime persequitur lepoꝛes. ¶ hic molosus sī.magnus canis a molo lis.dī quasi ad molendinū paratus. Uel dī molosus a molosia quadā terra vbi optimi et magni canes abundant. ¶ hic odoꝛisseeus ci.et tūc mutatur q in c.componit de hic odoꝛ oꝛis.et sequoꝛ ris.quia odoꝛe sequitur feras vel bestias quas venatur ¶ Et nota q odoꝛisseeus ꝓducit hanc syllabā doꝛ. sed autoꝛ iste corripit eam necessitate metri.et ideo excusat se i principio istius operis.ibi.Sed quia dacilici.rē.

Canis]

Catulus

Leporarius

Molosus

Odoꝛisseeus

Notabile

Ether/et ethra/polus/delū dicatur olympus

Celum

¶ Ista nomia ether.ethra.polus.olympus idem signt cū hoc nomine celū li. ¶ Hic ether ris ꝓpꝛie est supius elementū.s.ignis.et est nomē grecū.et facit accusatiuū singulare etherē vel ethera.et ille accusatiuus ethera trāsfertur i nomiatiuū.et declinat hec ethera re ¶ Hic polus li.a polio lis.i.ornare dī.quia politus est.i.ornatus stellis. Polus etiam dī extremitas axis. ¶ Et est axis linea idealis.i.naturalis q dirigitur a polo artico vsq; ad polū antarticū per medituⅼliū terre. Huguc̄.dicit.poli sunt due stelle in capite axis et dicūtur a polliēdo qa rotūdi sunt. Et ponitur qñq; ꝓ celo.quia politū est et sculptū varijs stellis ¶ Hoc celū li.dī qe celo as.quod in vna significatōe est contrarium ad reuelare.qa celat nos celestia. Uel dī celum a celo as.quod in alia significatōe idem est quod sculpe vel pīgere.qr celū ē celatū.i.sculptū vel pictū varijs stellis. Uel cōponitur celū a casa elyos quod est sol quasi casa elyos id est solis ¶ Et nota q triplex est celum.aereum.sydereū.et empyreum. Aereum celū est ille locus qui est inter terrā et firmamentū. Sydereū est vbi fixe sunt stelle in firmamēto et planete errantes. Celum empyreum est vbi angeli et archangeli sunt. Et dicitur empyreū ab en quod est in et pyr quod est ignis.qa ille locus est totus igneus. videlicet ardens in caritate dei. ¶ Hic olympus pi.dicitur de olō quod est totum et lampas quasi totus in lampade. id est ardens in igne id est caritate. Uel componitur olympus ab olon quod est totum et fos quod est lux vel ignis secundū hugucionem.

Ether

Polus

Axis

Celum

Notabile

Olympus

Est latrina locus/idem cacacūba/cloaca

Cloaca

¶ Ista nomia latrina.et cacacūba vnū signt cū hoc noie cloaca ce. ¶ Hec latrina ne.de lateo es.dī.id est priuatus secessus in domo que alio nomine dicatur priuata te. Latrina quasi latrans ani quia

Cacacūba anus id est culus latrat. & est ethimologia. ¶ Hec cacacūba be. dī de caco as. quia ibi cacatur. i. malus humor vel mala possessio vel mala substantia reponitur. ¶ Hec cloaca ce a colo as. aui. are. qa feces ibi colantur. i. purgantur et emittuntur. Unde hic cloacarius rij. qui eam facit vel purgat. (anglice a gunge fermer) Et dī cloaca a cleo quod est sorbere. quia sorbet feces illuc defluentes.

Cacacūba

Cloaca
Cloacarius

Signat idē quasi triste tegēs tristega vocata
Dicunt tristega sunt quedam tricamerata
Nam stegen grece tectum dixere latine

Tristegū

¶ Hoc tristegum gi. idem quod cloaca in vna significatiōe. In alis vero est domus hīs tres cameras. Dicitur etiā q arca noe fuit dī stincta p tristega. Et ꝓducit penultimā secundū istū autorē et plures alios. Unde doctrinale. Ante g corripis e. sed abest tristega ce tegus. Alij dicūt q corripit penultimam. quod ꝓcipitur p grecū ex quo componitur. Nam componitur de tris quod est tres. et tegen grece sic telop cuius prima syllaba scribitur cum breui e. vñ quidā dicit. Qui tristega legit hic contradicit achelis. i. regis.

Corda fidis/restis/est funis/funiculusq;
Est antemna/rudens/amentum/iūgitur istis
Est a rudo rudens fidicen fidis/et cano formāt

¶ Omia ista nomia fidis restis sunt eiusdem significatiōis cū hoc nomine hec corda. ¶ Hec corda de. dī de hoc cor cordis. quia sicut pulsus cordis est in pectore. ita pulsus corde est in cythara. ¶ Hec fidis dis di. est corda cythare. Et dī de findo dis. fidi findere. Fidis componitur cū cano is. et dī hic fidicen fidicinis. i. q cū corda canit. vñ hec fidicina ne. cytharista que cum fide canit vel cantat. ¶ Hec restis tis. ti. i. funis. vel quod fit ex funibus ad aliquid trahendum. Et dicūtur restes qa his retia tendātur. vel qa rates detineāt. et dī restis ab hoc nomie hoc rhete tis. Unū hic rhetio onis. qui facit vel vendit restes. ¶ Hic funis nis. a fos quod est lux dī. qa fumes añ vsum papyri olim in vsum luminis fuerunt circūdati terra. Unde funiculus li. diminutiuū. et p compōem hic funābulus li. qui super funem ambulat. ¶ Hec antēna ne. est corda capitalis in nauī que sursum dirigit velum. Et dī antemna qa ante se habet aquas. Uel dī antemna ptica ex qua velum dependit quasi añ amnē posita (vñ de ouidius libro tristium) Non tulit antemnas aurea secūda meas Et componitur antemna ne, de ante et amnis nis. ni. i. fluuius vel

Corda

Fidis

Restis

Rhetio
Funis

Antemna

aqua. ¶ Hic rudens tis.a rudo dis.dī.rudere dr. Et rudentes dicuntur funes quibus velum sursum trahitur. Et dicuntur sic ex nimio stridore quem faciūt. Et nota q rudo dis.i.clamare. et ppie ē asinorum. et est prima brevis. Unde Ouidius. Ecce rudens rauco sleni victor asellus. Intempestiuos edidit ore sonos (vnde ille versus persij falsus est) Findor. et archadie pecuaria rudere credas. Si enim esset longa faceret p̄teritum rusi. sicut ludo dis. lusi. quod nihil est (sic dicit huguic̄) Doctrinale dicit q prima syllaba de rudo indifferens est. sicut rudo pones ceu metra requirūt. ḡa p̄sis̄ pducit vt supra. Et Ouidius corripit in alio loco. ibi. vt rudit a sca dra turpis asella mola. ¶ Hoc amentum ti.i.corrigia qua iaculum vibratur et p̄scitur. vnde amento as.i.iaculum vibrare. Hoc amentum sm huguic̄. est corrigia ligata in medio hastę vel lancee. quasi amentum ligatum vel quasi hastę aptum. vnde amento as.

Rudens

Notabile

Amentū

Cantaros: et patera: calices: et pocula: crater: Cyphus apud veteres. comitātur cornua cōcha Cimbia: vel ciatus: cratheria iungimus istis

¶ Omia ista nomia sunt idem in sigtiōe. i. vas in quo potatur vel bibitur. ¶ Hic cātarus ri.i. vas vinarium quod cātādo deponat circū circa in templo. ¶ Et patera dr de pateo es. ḡa patēs est superius. ¶ Hic calix cis.a caleo les. dr. Solebāt aūt antiqui calidā et frigidā potionē miscere i calice. vñ q calix dictus est a calida potione (vt ait hugu.) ¶ Hoc poculū li.i. potus vel vas quo bibitur (vñ marcialis cocus) Scevola tu comedis apud omnes. nullus apud te. Alteri? gustas pocula. nēo tua. Aut tu redde vices. aut desine vel le vocari. Turpe quidē est semp sumere. nilq dare. ¶ Hic craterus (dicit hugu) est quoddā vas duas hīs ansas. q est ppie genus calicū. i. poculoꝝ. Et fiebat plus de cōnexione virgaꝝ. vñ hic craticulus li. diminutiū. ¶ Hic ciphus sm quosdā dr de cephas grece qđ est caput latine. ḡa totus cōsistit i capite. i. i rotūditate. q rotum dū vas est. q corripit primā syllabā. vñ ꝛsus doctrinalis. Jsup f lōga. nisi cōpositiua ciphusq. Sed dicūt q apud veteres pdu. primā syllabā. vñ de cōceptu mūdi. Jnsigneq thori. cupe/ciphiq decori. Cētera relinquenk. ꝛc. Sed ego credo q prima syllaba de ciphus est cōis syllaba ḡa grecū est q potius prima dicēda est lōga q̄ brevis. ḡa sic scribitur apud eos. cyphos. vñ de hec caro carnis dr. q veteres solebant bibere in cornibus. ideo ponit p vase de quo bibitur. q adhuc cornu p vase habetur. ¶ Hec concha che p quoddā vase terreo inuenitur (vt dicit hugu.) q dr de cauus a. um. ḡa ltus cauata est. ¶ Carchesia ppie sunt in cacumie arboris nauis trochee. quasi foramia per q̄ funes trahūtur. vñ quedā vasa ad similitudinē illoꝝ

Cantarus
Patera
Calix

Poculū.
Epygrāma

Craterus

Cyphus

Concha
Carchesia

Troclee
Cimbium
Ciatus

facta carchesia dicuntur. Troclee autē sunt vocate ꝙa rotulas hñt Troclos autem grece rota dicitur latine ¶ Hoc cimbiū bñ. de hec cimba bc dicitur. ꝙa fit ad modū cimbe. ¶ Hic ciatus ti. dicitur de cieo es. id est commoueo ues.

Cultellus

Artauos/canipulos/adiunge nouacula cultros
Cultellos/ꝙ spatas/rasoria iungimus illis.
Deqꝫ spata credas sic dictos esse spadones

Artauus

¶ Ista conueniūt in significatione scz artauus. rc. cum isto nomie hic culter tri. tro. vel hic cultellus li. lo. ¶ Hic artauus ui ꝓprie est paruus cultellus cum quo penne aptātur qui ponūtur in pennario iurta pennas. Et dicitur de artus a. um. quia artum locū vendicat.

Nouacula
Rotabile

¶ Hic canipulus. i. artauus. quod nomen vulgus imposuit ¶ hec nouacula le. i. rasoriū. a nouo as. quia nouat hoiem. vnde illud. Nouacula nō ascēdet super caput eius. Et psalmista. Sicut nouacula acuta fecisti dolum. Item nouacula dr ferreū instrumentū quo soꝛ let radi pergamenum. ¶ Hic culter tri a colo lis dr. quia anteꝙ fal ces essent vepres. vites et arboꝛes cū cultellis putabantur et coleꝛ bātur. vnde hic cultellus li. diminutiuū.

Culter

Spata
Rasoriū
Spado

¶ Hec spata te. i. gladius. a spacio dictus. quia fit spacioſus/āplus et latus. Vel dr a spatin quod est passio. ¶ Hoc rasoꝛium rij. de rado is. rasi radere dr. i. nouacula ¶ Hic spado onis (fm istū autoꝛem) dicitur de hec spata te. qui cum spata abscidit sibi testiculos vel cuius testiculi abscidūtur cum spata. Hugu. dicit spado deriuari de hic spadix cis. id est palꝛma. spado id est eunuchus.

Cophynus

Est cophynꝰ calathus/cū sporta/sporꝛtula coꝛbis
Qualus/qualillum simul istis associandum

¶ Omnia ista que hic ponuntur idē significāt cum hoc noīe hic cophinus ni. Et est cophinus ꝓprie illud vas quo fimus vel stercora deportātur ad terras impinguandas. Unde ibi scribitur. Manus eius in cophino seruierunt. id est ad tale officiū fuerat deputatus ioseph in egipto vt portaret fimū in cophynis. et est grecū ¶ Hic calathus ti. de calon grece. quod est lignū latine. ¶ Hec sporta ab asporto as. dr. quoddam genus vasis vimineū vel virgeum (Unde paulus) In sporta dimissus sum per murum. Unde hec sportula le. ꝛ sportella diminutiua. Uel sporta dr a sporto frutice. Uñ in ꝙbusdā locis texitur. ꝛ hic sportarius rij ꝙ facit sportas. ꝛ sportarius a. um. ad sportā pertinens. ¶ hic corbis bis. bi (anglice a secle lebe) quasi corbis a curuus a. um. dicitur. ¶ Hic qualus li. de colo as. dicitur

Calathus
Sporta

Sportarius

Corbis

Qualus

vas vinarium vimineum. vel de salice per quod mustum colatur. vnde quasillus li. vel hoc quasillum li. lo.

Fiscina/fiscella/quo caseus efficiatur.
Vas est vas lactis mulctrū mulctraleq; dicas
Quod de mulgere nomen sibi cōstat habere

Caseus

¶ Fiscina ne. a fundo dis fidi findere dicitur. vas factum ex vimine i quo fit caseus. Unde hec fiscinula le. diminutiuū. ¶ hoc mulctrū tri. et hoc mulctrale lis. iunt vasa in quibus lac colligitur siue mulgetur. et a mulgeo es. dicuntur.

Fiscina
Mulctrū

Balteus et stropheum/cinctoziū/cingula/zona

¶ Ista nomia idem significāt cum hoc nomine cingulum li. ¶ hic Balteus balci. Sed in plurali inuenitur hū balci vel hec baltea. Et est balteus signum militare. ¶ hoc stropheū id est cingulum. et proprie aureum cum gemmis. quia a posteriori parte conuerti tur anterius. Et dicitur de strophos grece quod est conuersio latine. ¶ hoc cinctorium rij. et hoc cingulum li. de cingo gis. dicuntur. ¶ Sed hec zona ne. est cingulum proprie latum. Unde hic zonarius rij qui facit zonas. et zonarius a. um. ad zonam pertinens.

Cingulū
Balteus
Stropheus

Cinctoriū
zona.

Sunt ocree calige/ quas tibia poztat amictus

¶ Ista nomina ocree/calige/tibialia/calciamēta que suras tegūt dicte quia crura tegūt. Unde ocreatus a. um. qui ocreas habet. vn de ocreo as. aui. are. induere. Et est actiuum cum omnibus suis cō positis. Et sunt ocree siue de ferro siue de corio. ¶ hec caliga ge. a calceo as dicitur. est calciamētum crurum. siue sit de panno siue de ferro. Uel caliga dicitur de caligo as. quia calige sursum ligantur cum ligulis. vel a callo pedum dicitur caliga.

Camisiā/simul interulam: rem dicimus vnā
Additur his alias subitura subuncula: vestis

¶ Ista nomia interula/subūcula vnū signt cū hoc nomie hec camisia. Dicitur camisia quia in ea dormimus in camis id est in castris nostris. Uel dicitur sic quia primum ficbat de canapo. Unde camisiola le. diminutiuū. et camisiatus a. um. qui habet vel indutus est camisiam. ¶ hec interula le. dicitur de interius et vo vis quod

Camisia
Camisiarius
Interula

est humecto as. quia humectantur. interius persudorem nostrum. vel dicitur de interio ris. iui. anterire. ¶ Hec subucula le. de subco bis dicitur. quia subit ceteris vestibus vel ceteras vestes.

Subuncula

Crudus

Crudus/crudelis austerus et impiobus atrox
Est ferus atq; ferox violentus acerbus: ac acer/
Impius: immitis/seuusq; : molestus iniquus
Asper: inhumanusq; : tyrannus: siue pteruus
Toruus: et indomitus/ his iūgatur q; seuerus
Predictis dirus: sociabitur: et truculentus

¶ Omnia ista nomina idem sunt in significatōe. ¶ Crudus a. um de cruoris dicitur. Et est ppie crudus non coctus quasi cum sanguine. Et inde per translationem dicitur hemo crudus quasi non coctus nec sanguine humilis. Est enim asper et durus ¶ hic et hec crudelis et hoc crudele. a crudus a. um. dicitur. ¶ Austerus a. um. et hic et hec austeris et hoc austere. in eodem sensu. ab auster tri. dicitur ¶ Impiobus a. um. componitur de in et piobus a. um. ¶ hic et hec et hoc atrox cis de ater a. um. ¶ Ferus a. um. de fero fers dicitur. ¶ Hic et hec et hoc ferox cis. de fero fers dicitur ¶ Similit violētus a. um. cōponitur de vi et lētos grece qō est plenū latine. vñ hic et hec violēs tis. i. eodē sensu ¶ Acerbus a. um. de acer dicitur ¶ hic acer cris et hoc acre dr̄ de acuo is. ¶ Impius a. um. componitur de in et pius a. um. ¶ hic et hec immitis et hoc immite. de in et mitis. ¶ Seuus a. um. vñ hec seuicia cie. et seuio uis. ire ¶ Molestus a. um. de molis lis. dr̄. vñ hec molestia et molesto as. actiuum ¶ Iniquus a. um. cōponitur de in et equus a. um. ¶ Asper a. um. Unde hec asperitas tis. de aspero as. quod componitur exaspero as. Et sunt actiua. ¶ Inhumanus a. um. componitur de in et humanus a. um. ¶ Tyrannus ni. no. a tyro grece quod est fortis latine dr̄. vñ hec tyrannus dis. i. crudelitas. Et de tyrannus hic trannulus li. diminutiuū. et tyrānicus a. um. et hec tyrānia tyrānie. ¶ Proteruus a. um. de pro et tormus componitur. Et est pteruus crudelis valde tribilis. et cōparatur. vñ hec pteritas tis. et pteruio uis. uui. uire. i. esse vel fieri proteruum. superbire. crudere ferocitate. ¶ Torquus a. um. de torqueo es. dicitur. i. crudelis, terribilis. quia fit torto vultu. et cōparatur. et inde hec torvitas tis. ¶ Indomitus a. um. de in et domitus cōponitur. ¶ Seuerus a. um. de satis et verus a. um componitur. qui tenet sine pietate iusticiam quod dr̄ seuerus quasi sequens vera. ethimologia est non compositio Item seuerus est quidā mōs in italia et seuerus comparatur. vñ hec seueritas tis

Crudelis
Austerus

Atrox
Ferus
Ferox
Acerbus

Impius
Acer
Seuus.
Asper.
Iniquus

Tyrannus

Proteruus

Torquus
Seuerus

id est.austeritas atis.rigor.integritas iudicij.vehementia vitionis
t severo as.qđ nō est in vsu.Sed ꝓponitur asseuero as.i.affirmare
asserere.perseuero as.i.psistere.in ꝓposito ꝑmanere. vñ pseuerās
t cōparatur. vñ pseueranter aduerbium.t hec pseuerantia.rancie
¶ Virus.a.um.de hec vira re.dī.que est furia infernalis. Et vira
re.de durus a.um.deriuatur.t illud de duro ras. ¶ Truculentus.
de trux t lentos quod est plenum.componitur

Asseuero'
Perseuero
Virus.
Truculentus

Est chorus atq; cohors/concentus/concio/cetus.
Dic consortia contubernia/dicq; choream
Turma:phalanx:acies:societur cuneus istis.
Est sexcentorum sexaginta legio sex
Ut numeres pagas:sup hunc sex milia iungas
Sed quingentorum numerus dic esse cohortem.
Conuentus:conuenticulū:manus additur istis
Istis concilium:vel consistoria iungas

¶ Omnia ista nomina sunt eiusdē significationis cū hoc nomine hic chorus ri
qđ est idem qđ societas. ꝓprie tñ chorus est multitudo i sacris col
lecta. Dī etiā chorus locus vbi canūt qui de choro sunt.t scribit cū
aspiratione.t tūc compit primā. ¶ Item habetur corus ꝑ quodaz
vento sine aspiratōne.t tūc ꝓducit primā.(Boetius) Et cū ꝑcipiti
glomerātur syrena coro.Sed tūc prima de corus ꝓducitur.sed pro
societate compitur. vñ in hymno.Qđ chorus vatum cē.ibi chorus
compit primā.nam p imus pes est trocheus ¶ hec cohors tis.de
cohortor.ris.dī.Et est cohors ꝓprie multitudo rusticoꝝ. Castrum
multitudo militū.Cohors maior ꝑtinet quingentos viros. Cohors
minor ꝑtinet trecentos. ¶ Concentus tus.tui.de concino nis.d; cit
¶ hec concio onis.de concieo cies.ciui.citū. vel de concio as.ciui
are.quarte ꝓiugatōis.i.cōmouere vel cōuocare Vñ concionor.ar;
verbū deponens.i.populū alloqui. ¶ hic cetus tus.tui.de coeo.is
coitum.ire.dī. ¶ Consortiū tij.de consors tis.dī. ¶ Contubernīū nij.
de hec taberna ne. Vñ hic ꝓtubernio onis.socius.hic t hec ꝓtuber
nalis.lis.ideꝝ.t mobiliter sic.hic t hec ꝓtubernalis.t hoc le. ¶ hec
chorea.re.a choro. ¶ hec Turma me.a turbo dī. Et differt ab ala.
Ala ꝓprie est societas triginta militū.Turma trigīnta peditum.vñ
hec turmella turmelle.diminutiuū. ¶ hec phalanx lancis. Vel hec

Chorus.
Corus
Notabile
Cohors.
Concentus.
Concio
Concionor
Cetus
Contubernīū
Turma.
Phalanx

phalanga ge. lingua macedonū dr legio. Hñ phalangarius.a.ū.i. legionarius.scz de phalanga existens. vel ad phalangam pertinens.

Cuneus. Acies Legio

¶ Hic cuneus nei.a coeo is.i. collecta in vnū militū vel peditum multitudo. ¶ Hec acies ei.ab acuo is.dr. t hz tres sigtōnes vt ibi Est acies belli.cultelli.visus oculi. ¶ Hec legio onis dr a lego is. qr legebātur.i.elegebātur qui deberēt esse de legiōe. Uel legio dicebatur a lex legis.qr lege in castris se habebāt.vel lege seu in legione dispositi erāt. Et sunt i legiōe.sex milia.sexcenti.sexagita sex

Conuentus Manus. Concilium

¶ Hic cōuentus tus tui.de cōuenio is.eni.ire.dr. Hoc cōuēticulū li.t hic cōuenticulus li.ambo diminutiua de cōuentus. ¶ Hec manus.us.ui.in vna sigtione est idem qđ societas.t tūc de munio nis dr. vel de munus.eris. ¶ Hoc cilū.lij.sine s.i.collectio sapientū t precipue epoꝝ vel ecclesiasticoꝝ.t etiā alioꝝ vt regū t magnatū suoꝝ.t cōponit de con.t hoc cilium lij.quadā similitudine illoꝝ. qa sicut cilia iūgūtur t cū oculis quiescere cuptūt.ita quoqz ꝑcorditer iungūtur hoies in ꝑcilio.vel consistoriū rij.a consisto tis deriuatur.

Cymbula/campana/nola/tyntinabula iungas

Cymbalum Campana. Nola

¶ Ista quattuor nōia ꝑsignt. Hoc cymbalū li. a cīendo dr. proprie instrumentū musicum quo populus accipitur.i.aduocatur. ¶ Hec campana e.dr a campania nie. puincia.qr eius vsus primū ibi est repertus ¶ Hec nola le.dr de Nola quadā ciuitate campanie vbi primus inuenta fuit. Et est nola tyntinabulū quod appenditur collis canū,vel pedibus auiū.vel illud qđ appēditur frenis t pectoribus equoꝝ cum quodaz sonitu incedāt.i.vadant vel eant equi. Hñ hoc tyntinabulū li.a tinnio nis.nui.ire dr. qđ alio nōie dr tonabulū li. a tono as.

Campus/agellus/ager/rus/ortꝰ t ortulus/aruū

Quem colit assidue venit ortulanus ab orto

Campus Ager. Rus

¶ Ista nōia idem signt. Campus.pi.dr a cami grece.qđ est breue t humile.vñ campulus li t campellus li.ambo diminutiua ¶ Hic ager ri.ab ago is dr.vñ agellulus t agellus li.diminuta.t hic agellarius rij.i.rusticus vel custos agri. ¶ hoc rus ruris.a ruo ruis dr. vñ hoc ruscūlū diminutiuū.i.paruū rus.t hic rusticus ci.t hec rusticia cie.t rusticus a.ū. Et pōt dici a loco.s.operarius. vel qa rure moratur t colit rus. Q[illegible]aūt dr rusticus quasi ruris custos etymologia est t nō ꝑpositio. ¶ hic ortus ti.ab orior eris.vel īris.deriuat qr sp ibi aliquid oritur.puta herbe t olera. Et hic ortulus li.diminutiuū. Hñ. Ortulus iste breuis mitia poma gerit.vñ hic t hec ortilio onis.t hic ortulanus.custos orti.vel cultor.i ¶ hoc aruū ui.ab aro. as.qr ad arandū aptū.vñ hoc aruiolū.t hoc aruulū diminutiua.

¶ Uela/vel aulea/coꝛtine ſunt anabꝛatra. Coꝛtina
Coꝛtine lymbus peripetaſma vocatur/
Dicimus aulea que dependuntur in aula.
Cum ana ſurſum/batim gradus hinc anabatꝝ

¶ Iſta nomina idem ſignt. Hoc velum de velo.as.i.tego gis. Hec aulcum lei.as hec aula le.qꝛ ſolet depẽ di in aula ¶ hec coꝛtina ne. de coꝛteum rei dr. ¶ hoc anabatrũ tri.componitur de ana. quod eſt ſurſum.ꝛ batrum gradue.quaſi ſurſum graditur ꝛ extendit ¶ hoc peripetaſma tis.penultima coꝛrepta. peri cõponitur cum petaſma qꝛ eſt velum vel tentoriũ vel coꝛtina. Uel potius quelibet adiectio ei in circuitu facta. Unde ꝓpꝛie peripetaſma dicitur ſuperioꝛ pars in coꝛtinis que depicta eſt. Impꝛopꝛie tamen dicitur peripetaſma lymbus coꝛtine ſicut hic(hec Catholicon)

Velum
Aulcum.
Coꝛtina
Anabatrum.
peripetaſma.

Certamen/lites/ꝛixas ꝛ iurgia/vites Certamẽ
Eſt contentio/vel diſſenſio/litigiumqꝫ/
Aſſit agonia/que coniungatur agoni

¶ Iſta nomina ꝓſignt vnum. ¶ hoc certamen.inis.de certo as.dr ¶ hec lis litis.a lues itis.deriuatur. Et dr lis a contentione limitis.qui agros diuidit.inde litigo as.i.ꝓtendere.litem agere. ex quibus videtur eſſe compoſitũ. vel poteſt eſſe etymologia.litigo.litem ago. ¶ hec ꝛixa ꝛixe.a ringo gis.vñ hec ꝛixula le.ꝛ ꝛixoꝛ aris. deponens.ꝛ ꝛixoſus a.um. ¶ hoc Jurgium gii.ꝛ hoc iurgamen.inis. in eodem ſenſu.dr a iurgoꝛ aris. Et eſt iurgiũ litigatio vel verberatio (ſm hug'. Uel Papiam.iurgiũ dr conuiciũ cauſa litis ¶ Contentio.onis.de contendo dis.dr. ¶ hec diſſenſio onis.a diſſentio.tis.ꝛ diſſentioꝛ tiris. ¶ hoc litigiũ gii.a litigo as. vnde litigioſus.a.um. qui litigat. vel potius de quo litigatur. vt iſta terra eſt litigioſa.i. de qua litigatur. ¶ hec agonia nie.penultima ꝓducta. ab agon onis. quod idem. Uel agonia.i.ſiducia. victima vel hoſtia. hic agon onis ab ago agis.id eſt certamen.pugna.

Certamen
Lis.litis.
Ixa.
Jurgium
Contentio.
Litigium
Agonia.
Agon

Eſt ꝯa/ceſaries/crinis/pilus/atqꝫ capillus
Cedo ceſariem/maribus facit appꝛopꝛiatam/ Coma.
Fit de como coma/mulieribus appꝛopꝛiata.

Anterioꝛ capitis pars crinis densa vocatur
Posterioꝛ capitis pars cyrrus densa piloꝛ
Dicitur hinc cyrrus/ quia cyrrū gestat alauda
Est iuba coꝛnipedis/ pecoꝛ seta vocantur.

Coma
Cesaries

¶ Ista nomina que hic ponūtur sīgnt vnum ⁊ idem. vt patebit in coꝛ exposītione. ¶ Hec coma me. i. crinis. de como comis. sed ſm istum Autoꝛem est ꝓpꝛie mulieꝛ. q: sepe comūt comas suas. Sed ſm Grecismū) coma est ꝓpꝛie crinis qnadruqedis colubꝛi. Uñ ponit differentiā istoꝛ nominū sic. ¶ Est coma quadrupedis colubꝛi. iuba siue leonis. Cesaries hominis. crinis ꝓpꝛie mulieris) ¶ Hec cesaries ei. a cedo dis dī. ⁊ est ꝓpꝛie viroꝛ. decet enī viꝛ esse tonsuꝛ ⁊ nō mulierem. ¶ Hic ptilus li. ab hec pellis lis. q: a pelle ꝓcedit. Item pilus dī instrumentū cum quo tonditur ⁊ teꝛitur in pila. sed pilus ꝑ instrumento primā ꝓducit. aliter eam conīpit Uñ versus.

Ptilus.
Ptilum
Crinis

Qui terit est pilus. pilus est in fronte capillus. Item hoc pilum li. quoddā genus teli. ⁊ est Romanoꝛ. ⁊ tunc dī de pello. q: pellitur. i. emittitur ⁊ toꝛquetur. ⁊ ꝓducit primam. Unde Lucanus in primo. Signa pares aquilas ⁊ pila minantia pilis. Item hoc pilum li. est rosarium. ⁊ ꝓducit primū. Uñ qndā. Ad tactū pili. mille ruere pili ¶ hic capillus li. de hoc caput itis. ¶ hic crinis. nis. de cerno nis. dī. ⁊ sunt ꝓpꝛie crines mulieꝛ. et sic dicti. q: crinibus a viris discernantur. ⁊ ita ꝗtum ad vocem descendit crinis a cerno. sed ꝗtum ad significationem potius a discerno nis ¶ hic cyrrus ri. id est crinis vel plicatura capilloꝛ. et dī a cyrrin grece. qō est tondere. q: aptus est tonderi ꝓpter sui longitudinem. ¶ hec iuba be. a iuuo as. dicit Et est iuba crinis equoꝛ ⁊ aliox animaliū irrrationaliū. Et iuba dī crista que supponitur galee. vel ꝓpter noticiā vel fractionez ictuū. Inde iubatus a. um. ⁊ iubosus a. um i. plenus ⁊ habundans iubis ¶ hec Seta sete. a sus suis. q: a sue ꝓcedit. vel a suo suis suere. qa valet ad suendū. Uñ setosus a. um. i. plenus ⁊ abundans seta. vnde hec setositas atis. Et componit Seta cum in ⁊ dī inseto as.

Cesaries
Crinis
Cyrrus
Iuba.
cum deriuat
Seta.
Setosus.

Coꝛona

Laurea/ crinile/ sertum/ dyadema/ coꝛona/
Addas aureolam/ quia paucis sit data/ dictam.
Et duo qō demat credo dyadema vocatum.
Finem/ pꝛincipiū/ sicuc facit omne rotundum/

¶ Ista nota sunt eius ō sīgnōis. Hec laurea ree. a laurus ri. dr. Hoc crinale lis. a crinis nis. dr. Hoc sertū ti. de sero is. i. corona de floribus insertus ꝛ pīūctis factā. Inde hoc sertulū li. diminū. ꝛ sertatus a. um. cū serto ornat⁹ vel coronatus. Hoc dyadema tis. ꝙ ponit de dya quod est duo et demo mis. da duo demit. s. principiū et finem. Et nota ꝙ ofīe rotundū ꝛ ofīe corpus sphericum vel circulare potest dici dyadema eadem rōne qua duo demit. s. principiū et finem. Hec aureola le. de hec aurea ree. dicitur. Aurea ree. est p̄mium subhiale. s. visio diuina. Aureola le. est p̄mium accidentale quod debetur virginibus. martyribus et confessoribus. et ceteris.

Laurea
Sertum
Dyadema
Aurea
Aureola

Utendo genere dic currum: curriculumq;
De veho vehiculum quod versibus est alienū
Horū dic species ea que subscripta sequūtur
Redas: quadrigas: carpenta: vel essseda: bigas:
Istis pilentum: sarratum: iunge liburnum

¶ Hic ponit synonyma in gñali ꝛ postea in spāli. In gñali sūt ista ¶ Hic currus rus rui. de curro ris dr. hic curriculus li. dimi. de currus. ¶ hoc vehiculū li. de veho is. dr. Et nota ꝙ vehiculū nō pōt stare in ꝓsu ḍa hēt quattuor breues immediate seq̄ntes. ꝛ iō dicit autor ꝙ ꝓsibus est alienū excusādo se ḍa posuit hoc nomē i ꝓsu in quo rectē stare nō pōt. ¶ Deīn ponit autor synonyma i spāli q̄ cōtinent sub gñe curr⁹. ꝛ sūt ista. Hec reda de. ꝛ dr de redo dis. Hec q̄driga ge. ꝙ ponit de q̄tuor. ꝛ hoc iugū gi. s. currus a q̄tuor eqs tractus. sicut biga cū duob⁹ ꝛ triga cū tribus eqs tractus curr⁹ ¶ hoc carpētū ti. de carpo is dr quoḍā gen⁹ curruū. qō aūt carpentū dr quasi currus pōpatus. ḍa in pōpis solet hr̄i. poti⁹ videtur esse ethimologia q̄ cōpōis ostēdo. Vñ hic carpētarius rij. q̄ facit vel ducit carpentū. Dr th gñaliter omis artifex lignarius carpentarius. Vñ hic carpentariolus li. diminutiuū ¶ Essedū di. est spēs currus ꝛ tantū in plurali. Et simillter pilentū ꝛ petorītū. Vñ Horacius. Esse da festinat pilēta petorita naues. ¶ hoc pilentū ti. de hic pilus li. qō est instrumentū terēdi dr. ¶ hoc sarratū ti. genus curr⁹ firmissimū ad portandū ligna ꝛ lapides ¶ Liburnū ni. de liburn⁹ ppls dr.

Currus
Vehiculū
Quadriga
Carpentū
Essedū
Pilentū
Sarratū

Testudo: cythara: chelis: et lyra dicitur vnū
A cythara citharizo venit simul et cytharedus
Hinc lyricū carmen. lyricen lyra cū cano formāt

Pollice tango lirã: facio cum vomere lirã.
Deliros inde fatuos censere solemus
Et delirare discordes inde feruntur.

¶ Ista nomia vnũ ⁊ idem signt. ¶ Hec testudo nis (ãglice an harpe) vñ Virgilius. Jõe cana solãs egrũ testudie amorẽ. ⁊ dr̃ de hec testa te. vel fm quosdã de tãgo gis. qa de tacto sonum facit. ¶ Hec cythara re. vñ cytharo as. ludere in cythara. ⁊ hic cytharedus di. id est cytharista. ¶ hec chelis lis. li. de chele q̃ vocatur brachium scorpiõis dr̃. ¶ hec lyra re. de lyros grece dr̃. i. dulcis latine. vñ. lyricus a. um. i. dulcis in sono vt lyra. vñ ⁊ lyricũ carmen dr̃ illud vbi diuersa metra colligãtur. vñ Virgilius. Carmia sunt lyra si dissona sunt ibi metra. ⁊ hic lyricen nis. componitur de hec lyra re. ⁊ cano is. Et est lyricen ille qui cantat cũ lyra. ¶ Et nota hic dr̃am inter lyra cuius prima corripitur. et lyra cuius prima ꝓducitur. Lyra cuius prima corripitur est idem quod cythara. ⁊ lyra cuius prima ꝓducitur est idem quod sulcus. vñ delyrus a. um. i. fatuus ⁊ stultus. et deliro as. i. errare. discordare. Item habetur deliro as. cuius media corripitur. et tunc deriuatur de hec lyra re. ꝑ cythara. ⁊ hoc melius ponit ꝑ discordare. Sed deliro as cuius media ꝓducitur melius ponitur pro errare vel deuiare. Unde Virgilius. Deliro discordo, delíro deuio dico. Et sic patet differentia inter ea.

Cythara
chelis
Lyra

Dubito

mbigit/et dubitat/et fluctuat/hesitat/heret/
Necnon p̃dictis mussat cũ mussitat horret.

hesito

¶ Omnia ista vba idem significãt. Ambígo gis. cõponitur de am ⁊ ago gis. interposita b. ¶ Dubito as. de dubius a. um ¶ Fluctuo as. de fluctus tus. tui. ¶ hesito as. aui. frequẽtatiuũ formatum ab vltimo supino istius frequentatiui heso as. aui. are. hesatũ tu. u i o ⁊ a longa mutata in i breuẽ fit hesito as. Et heso as. formatur ab vltimo supino istius verbi hereo es. hesi. re. hesum hesu. mutatur u i o. fit heso as. aui. are.

Musso

¶ Musso as. aui. i. dubitare. vel cum silencio murmurare. ⁊ dr̃ mutio tis. tiui. tire. i. murmurare vel velle loqui ⁊ non audere. vel loq̃ non audenter. Uñ ꝓsius. Men mutire nephas ⁊c̃. men. i. mene.

Mussito
horreo

¶ Mussito as. frequẽtatiuum de musso ¶ horreo es. horrui. ere. caret supinis. quod in duabus significationibus inuenitur. vt patet per hos versus ¶ horreo ꝑ vereor reperitur et horreo sepe. Idem quod terret significare solet.

domus

Est domus/atq; doma/p̃sepe domũcula/tectũ

Edes/ediculas/habitacula vel stationes
His pastoferum/magale/tuguria iungas.
Atq; mapale/casa sit ypepis mansio iuncta.

¶ Ista nomina sunt eiusdem sig̃tionis cum hoc nom̃e domus ml. quod fm secundã declinationez per omnes casus declinatur. absq; datiuo ⁊ ablatiuo pluralibus. in quibus declinatur fm quartã tm̃. dicit enim domibus ⁊ nunq; domis. Nominatiuus tñ ⁊ vocatiuus plurales ⁊ singulares (dome ⁊ domi) non sunt in frequenti vsu. fm secundã declinationẽ. Similiter ablatiuus singularis fm quartaz. scz domu. Añ Rsus ¶ Tolle me. mi. mn. mus. in variando domus

¶ Et de domus dr̃ hec domũcula le. diminutiuũ. ⁊ dicit domus de doma tis. grece. qđ idem qđ domus. ¶ Presepe. pis. dr̃ de pre. et sepio is. ¶ hoc tectum ti. de tego gis. ¶ hec Edes edis. vnde hec edicula. le. diminutiuũ. ¶ hoc habitaculũ li. de habito tas. dicitur. ¶ hec statio onis. de sto stas dr̃. ¶ hoc pastoforiũ rij. i. casa pastoz ⁊ dr̃ de pastor. ⁊ foris aduerbiũ. q; foris scz in campis fit p pastorib9 Uel de pastor ⁊ foros qđ est ferre. q; fert pastores. ¶ hoc tuguriuz rij. de tego gis. dicitur. ¶ hoc Mapale. lis. de manus ⁊ hic palus. q; fit de manib9 ⁊ palis infixis terre. ¶ hoc Magale lis. de man9 ⁊ ago gis. Uel magale lingua punica (fm Ysydoz) casa pastorum. ¶ hec casa casẽ casa. de cado dis. q; cito cadit vi ventoz ¶ Nota Constructionẽ illius Rsus. Atq; mapale.) Et casa sit mansio iuncta ypepis. i. illis paruis populis. q; ꝑuenit paruis hominibus.

Domus.
Domũcula.
Pastoforiũ
Mapale.
Magale.
Casa
Constructio

Est hera/vel domina/mulier/matrona/virago.

¶ Ista nomina ꝑueniunt in sig̃tione cum hoc nomine hec domina ¶ hec hera re. dr̃ de hic herus ri. Et facit Dtiñ ⁊ ablatiñ plurales in abus. vt dñabus. herabus. et dr̃ herus de her grece. terra latine Adomina domicella le, diminutiuũ. ¶ hec mulier ris. a mollis dr̃. ¶ hec matrona ne. de mater ris dicitur. Et matrona dicit que iam nupsit ⁊ genuit. quasi mater nati vel natoruz. vel q; iam potest fieri mater. Añ hic ⁊ hec matronalis. ⁊ hoc le. ¶ hec virago inis. dicit quasi viriliter agens. ⁊ sic supponit p qualibet nobili muliere. Et cõponitur de vir ⁊ ago gis. (fm Hugz.

Hera
Herus.
Domina.
Matrona
Virago

Doctoz/ꝛ instructoz/monitoz/pedigog9/ꝛ autoz
Cozrectoz papas/dydascalus/atq; magister/

Instructor. Pedagogus Autor Papas. Dydasculus. Magister

¶ Ista nomina idem signt cū hoc noīe hic doctor: oris de doceo es hic instructor: oris. de instruo is. ¶ hic monitor: oris. de moneo es hic pedagogus gi. cōponit de peda. qđ est pene. ꝛ gogos. ducere. ꝛ est ꝓpie pedagogus ille q̄ ducit pueros ad studiū. hic autor. ris de auco es. i. ligare. q. ligat metra pedibus. hic conector toris. de corrigo gis. ¶ hic papas papantis. i. doctor. magister. vñ Iuuenalis. Pregustet pocula papas. hic dydasculus li. a didasco ꝟbo greco. idem qđ doceo latine. ¶ hic magister ri. de magis ꝛ sterioꝰ quod est statio dr. ꝛ nō a maior: vt Hug. placet.

Destruo/desolor/populor/consumoq̄/vasto/
Diruo/dispergo/subuerto. dilapidoq̄
Dissipo/p̄dictis pariter demolior addes.

Destruo. Desolor Populor

Uasto as Dissipo Sipo.

Demolior.

¶ Ista oia verba sunt eiusdem sīgnīōis cum hoc verbo destruo. is destruxi. qđ cōponitur de de ꝛ struo is. Desolor aris. ꝟbū deponēs de de. ꝛ solor aris ¶ Populor aris. deponens. qđ inuenitur actiuū populo las. vñ Virgilius. Populatq̄ ingentē farris acerū gurgulio. Et dr de populus li. ¶ Consumo. is. de con ꝛ sumo mis. ere. ¶ Uasto as. aui. are. actiuū. de vastus a. um. vñ deuasto as. are. de de ꝛ vasto as. Diruo is. actiuū. de dis. ꝛ ruo is. ¶ Dispergo gis. ō dis ꝛ spargo gis. sparsi. Subuerto tis. subuerti. cre. de sub ꝛ ꝟto t. actiuū. Dilapido as. de de ꝛ lapido as. ¶ Dissipo as. aui. de dis. ꝛ sipo as. i. spargere. ꝛ ꝓpie escam gallinis. ꝛ est dissipo as. actiuū. ¶ Demolior iris. deponens. ō de ꝛ molior iris. cōponit. Et dicitur Tinea demolitur vestem. i. destruit vel corrodit.

Dumus.

Dic dumos/fruticesq̄/rubos/ arbusta/ frutecta.
Deq̄ rubo dictas/ bufones credo rubetas.
Arboꝛis ꝛ fruticis loca/ sunt arbusta frutecta.
Que crescunt instar fruticis/ fruticare feruntur

¶ Ista nomina sunt eiusdem sīgnionis cū hoc noīe hic dumus mi. Et est dumus spina vel potius spinaꝝ collectio. vñ dumosus. a. ū. i. plenus dumis. Et hoc dumetū ti. locus vbi dumi crescūt. Dumo. as. aui. are. i. spinare. vñ dumeo es. i. esse vel fieri dumosum vel spinosum. a quo dumesco cis. inchoatiuū. vt iste ager dumescit. i. incipit esse dumosus. Et est dumus primū. ¶ hic frutex icis. a fruor ris

Uel fruter dr densitas virgularz vel parvarz arborz vel spinarū. Ān hoc frutectū ti. vl frutícetū qō idē est qō locus dicitur vbi frutices crescunt. Item a fruter frutico as. ꝛ frutícor aris. verbū deponens in eodē sensu. i. frutices emittere. vel mltiplicare. pullulare crescere ad modū fruticis ¶ hic rubus bi. i. dumus. ꝛ dr rubus quasi rubetū habens fructū. vñ hoc rubetū ti. locus vbi rubus crescit. ꝛ hec rubeta te. i. rana vel bufo q̄ habitat i rubis. Hoc arbustū ti. ab arbore dr. ꝛ est locus vbi arbores crescūt ꝛ p his q̄nqz ponitur ꝛ precipue nouellis. Arbustū eni q̄nqz dr arbor nouella ꝛ tenera. in qua inser-tio fieri potest. Et dr arbustum quasi arbous stans.

Fruter

Rubus
Rubeta

Arbustum.

Diuitie vel opes/censusqz/pecunia/gaze/
Res ꝛ proprietas/hinc pprietarius exit.
Est opulentia/vel possessio peculiumqz.

¶ Ista nomina sunt eiusdem sīgnionis cum hoc nole he diuitie az Et dr de hic ꝛ hec diues tis. vnde diuitiosus a. um. plenus diuitijs ¶ Opes in plurali nūero. i. diuitie (cuius Rtūs singularis deficit) Et est nomen diuersimodū aliud in singulari ꝛ aliud in plurali. Nā in singulari opis opem ab ope. i. auxiliū. tutela. studiuz. vsus. Sed opes in plurali. i. diuitie. Tñ inuenit q̄nqz in singulari p diuitijs. et in plurali p auxilio. Ān opulentus a. um. i. plenus opibus. Et hec opulentia tie. i. plenitudo vel abundantia opum. ¶ hec pecunia e. ꝛ hoc peculiū lij. de pecus dis. Hic census us. de censo sis. dicitur Hec gaza ze. i. diuitie. thesaurus. vñ hec gazula. le. ꝛ hoc gazetū ti. i. expositoriū. qō ꝛ p ipsa gaza inuenit. Hec res rei de reor reris. dr Et sunt pprie res quas sola rei estimatōne ꝛ intellectu cōprehendi mus. vt incorporalis. alia vero corpora appellant. Et q̄nqz dicūtur omnia que in nostro iure existunt. Unde hec regula le. diminutiuū ¶ hec pprietas. atis. de proprius a. um dicitur. vnde hic pprietarius rij. ille q̄ hz pprietatē rei. Et hec possessio onis. de possideo es

Diuitie

Opes

Notabile

Pecunia
Gaza.
Gazaretum

Res
Regula.

Proprietas.

¶ Esca dapes/epule/cibus/atqz cibaria/pastus. Esca esce:
Pabula sunt etiam conuiuia/victus/ꝛ esus.
Jantamur mane/iantaculū dicimus inde
Sed contra somnū veniunt obsonia cene.
Atqz de medio/dat prandia debitus ordo

¶ Omnia ista nomina sunt eiusdem sig̃tõnis cum hoc nole esca e. Et dr de edo edis. vñ Esculentus a.um. plenus ꝛ abundans escis vñ hec esculentia cie. i. plenitudo abũdantia. copia escar. ꝛ ꝓponit inesco. as. interpascere. ¶ Hec dapes. (vel daps qđ in vsu nõ est) dapis pi. em. a dape dr a do das. Et sunt dapes nobiliũ. sed Epule priuator. vel dapes deor. epule hoiuz. Inde hic ꝛ hec dapsilis. et hoc le. i. largus in cibis. ¶ Hic cibus bi. de capio. pis. dr. vñ cibosus. a.um. i. plenus cibis. ꝛ hoc ciberiũ rij. vas ad deferendũ cibos ꝛ hoc cibariũ rij. a cibo as. are. ¶ hic pastus tus. de pasco cis. Hoc pabulum li. de pasco cis. dr. ¶ hic esus sus. de edo es est. edi. dere esum e tu. vel estũ tu. in supino. ¶ Jantor aris. deponens. vel iantoas. are (deriuatur de Jano deo principij). i. comedere ante prandiũ soluere ieiuniũ ante prandiũ. vnde iantaculo as. ꝛ iantaculor. aris. depoens. i. iantari. ¶ Hoc obsoniũ nij. de ob ꝛ hic somnus ni. qui ꝓtra somnũ sumitur. ¶ hec cena ne. de cenon grece. qđ est cõmune latine. ¶ hoc prandiũ dij. de prandeo es. dicitur.

Esca.
Esculentus

Dapes
Dapsilis

Cibus
Ciberium.
Pastus.
Esus
Jantor.
Obsoniũ.

Est sonipes/vel equus/ferꝰ equiferusqꝫ/caballus
Jstis cornipes/simul emissarius insunt
Est manui mannus/dextre dextrarius aptus
Rede vectores nos dicimus esse veredos.
Quadrupedes dictis poteris adiungere si vis

Equus

¶ Jsta nomina sunt eiusdem sig̃tionis cum hoc nomie hic equus Et dr equus ab equus a.um. qr eque currit. ꝛ inde hic ꝛ hec equestris. i. miles. ꝛ equitissa. i. vxor militis. ¶ hic sonipes. dis. de sonus ꝛ pes dr. qr facit sonum in pedibus gradiendo ¶ hic ferus ri. dr de fero feris. ¶ hic equiferus ri. i. equus ferus. cõponitur de equus. ꝛ ferus. ¶ hic caballus li. de cauo as. qr cauat terraz pedibus ambulando. Cornipes. dis. de cornu ꝛ pes dis. qr habet cornutos pedes. ¶ hic emissarius rij. equus qui emittitur ad currenduz libere inter equas vt ꝓcreat pullos. ¶ hic Mãnus ni. equus q̃ ducit in manu alicuius. ꝛ dr de manus. ¶ hic dextrarius rij. idem qđ mãnus. qr a dextra manu dr. ¶ hic veredus. di. ꝓprie equus q̃ vehit redam. et cõponitur de veho is. ꝛ reda vt s. ¶ hic quadrupes dis. de q̃tuor ꝛ pes. cõponitur. qr habet quatuor pedes.

Sonipes
Equiferus.
Caballus
Cornipes
Emissarius
Mannus
Quadrupes.

Dicimus eunuchos castratos atqꝫ spadones/
Siqꝫ metrum sineret/ementulatus inesset

eunuchus

¶ Ista nomina habent vnã et eandem significatiõem cum hoc nomine hic eunuchus.chi. Et dicitur ab eu quod est bonum.ꝛ noys mens.et ideos custos quasi bone mentis custos.Castratus a.um.de castro as.aui.are. ¶ Hic spado onis.de hec spata te. dicitur. Vel de spadix secundũ hugu. ¶ Hic ementulatus ti.vel emẽtulatus a.um.est ille cuius mẽtula est abscisa. Vel ementulatus dicitur ille q̃ est extra mentulam positus.id est qui non habet potentiã coeundi ¶ Et nota q̃ hec dictio ementulatus non potest stare in versu. q̃a ista syllaba tu est brevis.et stat inter duas longas.Et ideo autor se excusat dicens. Si q̃ metruu sineret. ¶ Construe.q̃ p̃ et ementulatus inesset istis dictionibus.si metrum sineret id est pateretur

Eunuchus
Castratus
Spado
Emẽtulatus

Construcio

Uocibus hic sensus verbalibus accidit vnus
Coniecturo/reor/vel conicio/vel opinor
Autumo/coniecto/vel suspicor/estimo credo

¶ Unus sensus.i.vna significatio. accidit.i.conuenit.his vocibus ꝟbalibus.i.his ꝟbis. ¶ Cõiecturo as.aui.are.ꝛ dr̃ de hec cõiectura re. ¶ Reor ris.ratus sum.rei.ꝟbũ deponens. ¶ Cõicio cis.eci re.ꝓiectũ tu.in supinis.componitur de con.ꝛ iacio cis.ieci re. a mutata in i.ꝛ sic cõicio scribitur cũ duplici i añ cio. ¶ Opinor aris.deponẽs.vñ hec opinio nis. ¶ Autumo as.aui.are.cõponitur de ab ꝛ timo qđ est mẽs b mutata i u.et i de timo mutata i u dr̃ Autumo as.et nõ autimo quia nusq̃ reperitur sic scriptum apud autores.Catholicon ponit etiam autumo ꝛ non autimo.quod percipitur p̃ hoc q̃ autumo ponitur post istas dictões Autor ꝛ autoritas.q̃ si scribe retur autimo poneretur ante illa et nõ potest. Autumare)secundũ hugu)est affirmare/credere/putare/quasi in mẽte sic habere. Añ hec autuma me.i.estimatio.et autumo est actiuum ¶ Cõiecto as. frequentatiuũ.cõicio cis.coniectum tu.u in o fit cõiecto. ¶ Suspicor aris.ꝟbũ deponẽs de suspicio cis. ¶ Estimo as cõponitur de ex ꝛ timo quod est mẽs.ꝛ mutata in s.quod p̃cipitur ex hoc q̃ estimo componitur iterum cũ ex.et dicitur existimo as.ista littera e de estimo mutata in i.ꝛ sic dr̃ existimo quasi exestimo. ¶ Credo dis. di.dere.componitur de cretũ quod est iudiciũ.ꝛ do as.dedi re.

Conicecturo

Cõiecto

Cõicio
Cõiectio

Autumo.

Cõiecto

Estimo

Credo

Incipiũ/famulusq̃ cliens/est verna minister
Atq̃ ministrator/puer assecla ꝟnula seruus
Satrapa p̃dictis coniungitur atq̃ satelles

Famulus

Seruus
Mācipiū
Uerna

¶ Ista nota cōuenit in significatōe cū hoc nomine hic famulus li. Et dicitur famulus a famulor aris. ⁊ est ꝓprie famulus q̄ ex ꝓpua seruoꝝ familia nascitur. ⁊ dicitur famulus quasi vnus ex familia. Sed seruus dicitur ex cōditōe seruitutis a seruio is. ¶ hoc mancipiū pī. i. seruus. ab hec manus ⁊ capio pis. Cuēs a cleo es. ꝓ inclinare. ¶ hic ⁊ hec ẋna ne. a ẋnus a. um. dicitur. i. famulus pulcer. Fuiēs q̄ ẋnat in domo militū vel diuitū in pulcritudine vestiū. vñ hic ⁊ hec vernula le diminū. ⁊ hic ẋnaculus li. ⁊ hec vernacula le. ꝓ verna.

Minister
Puer

¶ hic minister stri. de ministro as. aui. are. dicitur. ⁊ hic ministrator ris. de ministro as dicitur. ¶ hic puer ri. de pus ris. i. custodia. vñ quidā. Ꝑone pueros i pure. i. in custodia. Uel puer dicitur a punio is. q̄a pueri dēbent puniri ⁊ cohercerī ẋberibus ne in viciorꝝ ꝓcipiciū delabātur. Et nota q̄ tribus mōis dī puer. Natiuitate. vt puer natus est n o. Etate. vt decēnis nouēnis. Obsequio. ⁊ fidelitate. vt dīs ad hieremiā. puer meus es tu. noli timere. ⁊ hoc vltimo mō hic accipitur.

T ssecla
Satrapa

¶ hic ⁊ hec assecla cle. sincopat de assecula. i. comes vel suus qui sequtur aliquē. ⁊ dicitur de assequo: ris. ¶ hic satrapa pe. dicitur de satis aduerbio q̄litatis. Et dīr satrape vno modo sapiētes iudices vel reges. Et dicūtur quasi sapientes vel potētes (anglice a vyse iunge. a kyng'. a duke. a mayre of a ꝓuince or a ceteyie) ¶ hic satelles litis. ꝓprie est minister crudelitatis et scelerū miles. tyrannus. malefactor. socius latronū domesticus (anglice a cachepoll or a baly erconde) Et dicitur a satisfacio cis. Et satelles dicitur q̄ heret alteri iuxta latus ad custodiā. ⁊ tūc deriuat a latus ris. vel ab alter. quia adheret alteri iuxta latus ad custodiā quilibet tamen miles potest dici satelles. Unde hoc satellicium cī. id est officium vel exercicium vel stipendium. vnde et cuiuslibet officij et cuiuslibet artificis suum est satellicium ⁊ nō tm̄ militie.

Satelles

Foramen

Cācellus/porus/forus/atq; fenestra/foramen
Cancellum muri quadratum dico foramen
In quo sunt solite sibi nidificare columbe
Cancellus templi pars intima dicitur esse
Est cancellare que sunt damnāda notare
Nomina per mediū que signant linea ducta
Qui male scripta linit: hic cancellarius extat
In cruce cancellat pro nobis brachia christus

¶ Ista nomina sunt idem in sig̃one cum hoc nomie hoc foramen inis. ¶ Hic cancellus li. Porus ri. ⁊ est minimũ ⁊ subtile foramẽ in corpore p quod sudor emanat. i. fluit. Hic forus ri. vñ foro as aui. i. cauare. vel de foro as. dr̃ hoc foramen inis. ⁊ est forus foramen in naui p quod remus exit. Añ Lucanus. Ad summos replcta foros. ¶ Hec fenestra stre. dr̃ de fero fers. ⁊ extra. quasi ferens lumẽ ab extra ¶ Hic cancellus li. dr̃ de hic cancer cri. Et est equiuocũ. Nã cancellus est foramẽ quadratũ in pariete. in quo columba nidificat Et cancellus dr̃ intima pars ecclesie. Et cancellus dr̃ aula palacij. Añ cancellarius dr̃ qui habitat frequenter in cancello palacij. Et est officiuz cancellarij scripta regis vel pncipis inspicere. ⁊ male vel false scripta cãcellare. ⁊ bene ⁊ fideliter scripta signaculo sigilli imprimere. ¶ Cancellare est notare. nomina. i. verba dãnosa. cum vna linea ducta per medium illoz falsoz verboz. vt hic. Item cancellare est transponere manus vel brachia. Unde Christus dicitur cancellasse manus suas in cruce p nobis.

Foramen
Porus
Forus

Fenestra

Cancellus est equiuocũ.

Notabile

Fossa/specus/fouea/spelunca/cauerna/vel antz scrobs scrobis ẽ fouea/ sz scobs scobis vñ fit illa Traco vel amfractus cauus/his addaꝫ abyssus Unde fluunt ymbzes/celi cataracta meatus.

Fossa.

¶ Ista nomina sunt eiusdem sig̃tionis cum hoc nomine hec fossa fosse. ⁊ deriuatur de fodio dis. fodi. ¶ Hoc specus ris. hoc specũ. ci Hic specus ci. hec specus cus. ui. vel hoc specu indeclinabile in singulari numero. ¶ Hec fouea uee. a foueo ues. dr̃. i. fossa. sed fouea est naturalis fossa. Fossa vero artificialis. Indifferenter tñ fouea ⁊ fossa accipiũtur. Itẽ fouea ppie est spelunca subterranea vbi aliquid fouetur. Unde illud. Vulpes foueas habent ⁊ volucres celi nidos (filius aũt hominis nõ habet vbi caput suum reclinet) Añ hec fouella le. diminutiuũ. ¶ Hec spelunca ce. de speleum dicitur. ⁊ est speleum grece idem quod spelunca latine. Hec cauerna ne. ab hec cauea cauee dr̃. Hoc antrũ tri. est grecum idem qđ spelunca latine Hec scrobs bis. dr̃ de scrofa fe ppie fouea quã scrofa. i. sus. facit. ¶ Nota differentiaz inter scrobs bis. ⁊ scobs scobis. Scrobs bis. est fouea. i. fossa. Sed scobs is. est illud qđ ejicitur de fossa. sz purgamentũ fosse. Sz ppie est purgamentũ domus. vñ scobo as. are i. mũdare. purgare ppie domũ (Añ ẋ) Utilia scoba leuat. sed scobs bis. aspera planat. Itẽ scobs bis. est instrumentũ ferreũ quo ligna planãtur. ⁊ dr̃ de scobo. Traco onis (međ. cox) est via subterranea.

Specus.
Fouea.

Spelunca.
Cauerna
Antrum.

Scobs
Scrobs.

Traco onis

Amfractus
Cauus.
Abyssus.
Cataracta.

¶ Hic amfractus tus tui. de am ꝛ frango gis. ¶ hic cauus. ui. de cauo as. dr. ¶ hec abyssus si. dr de a qō est sine. ꝛ byssus qō est clarus. quasi sine claritate ¶ hec cataracta e. est via subterranea qua aqua sub terra diſ currit. vñ ꝙ translationē in celo dicūtur cataracte nubes vel diſ cursus c meatus pluuiaꝝ vel tonitrua.

Fur furis

¶ Raptoꝛ/vel pꝛedo/latro/latrunculus/ꝛ fur
Sunt ꝛ stratilates/abigei/viſpiliones
Tempoꝛe nocturno fur aufert/ latro diurno
Uiſpilio/ quasi vi ſpolians de iure vocatur
Quoſdam stratilates quasi strata dico latentes
Qui pecus aut pecudes abigunt/hi ſunt abigei.

¶ Nomina hic posita ꝙueniunt in sigtōne cum hoc noīe hic ꝛ hec fur furis. (a furnus a. um dr. i. obscurus. niger.) Et dr fur. qꝛ noctis vtatur tēpoꝛe. ꝓpꝛie quidem fur est qui de nocte vadit ꝛ pfodit domos. Et de fur hic furunculus li. diminutiuū. Et hoc furtū ti. Et est furtū alicne rei inuito dño abstractio. ¶ Latro vero qui latet in syluis ꝛ expoliat transeuntes. vñ latrūculus li. dim. ꝛ dr a lateo es. Hic pꝛedo onis. de hec pꝛeda de. dr. Hic raptoꝛ. oris. de rapio pis. dicitur. ¶ Stratilates dicuntur latrones quasi latentes in stratis. vnde videtur cōponi. ¶ hic viſpilio. onis. cōponitur de vi. ꝛ ſpolio as. vnde viſpilio quasi vi ſpolians dicit. ¶ Hic abigeus gei. ꝛ hic abiges gis. qō idem est. ꝓpꝛie fur armentoꝝ ꝛ pecoꝝ. eo ꝙ abigat illa aliorsum. vt cōpetentius illa furari possit. Item abigeus. gei. i. ꝙ pecora terrefacit vel cū virga vel cū mantello. ꝛ dr de abigo gis. abegi. abactū tu. i. fugare. ſeparare. de vno loco ad alium agere.

Fur.
Latro.
Pꝛedo
Raptoꝛ
Stratilates
Uiſpilio.
Abigeus
Abiges.

Gladius.

Umphea vel framea/gladius/vel mucro/vel
Addatur lica/licarius exit ab illa. /enſis.

¶ Ista nomia sunt idem in sigtione cum hoc noīe hic gladius. dij ¶ hec rumphea ee. gladius flāmeus. ꝛ xfatilis bis acutus. añ portas paradyſi positus ¶ Hec framea e. a ferrū dr q̄si ferrea. gladius ab vtraq; parte acutꝰ. vel a fremo is. qꝛ fremere facit meticulosos ¶ Hic gladius. dij. dicitur de hec gula gnle. Et hoc interest inter gladium et ensem. nam ensis tm̄ de ferro est. sed gladius totus est.

Rumphea
Framea.

¶ Hic mucro onis. dē macros grece qđ est longū latine. Et ꝓprie mucro est cuiuslibet teli acumen. sed ponitur sepe ꝓ gladio ¶ hic ensis sis. a seco as. dr̄ (m Hug̃. vñ ensiculus li. dim̄. ꝛ ensatus a. ū i. cū ense armatus. Et ensifer a. ū. qui fert ensem. Et hoc ensicꝫ cri. occisio facta ꝓ ensem. ¶ hec sica ce. ꝓprie est absconditus gladius in baculo. qualem habent latrones insidiantes viantibus.

Mucro
Ensis.
Ensiculus
Ensifer
Sica

Est stilus graphiū/ calamus scriptoribus aptus
Atꝫ pugillaris fertur/capiente pugillo

¶ Ista sunt eiusdem sīgnionis cum hoc nomine hoc graphiū phij Et dr̄ graphiū vel graphius phij. scriptura. ¶ Stilus li. a sto stas qđ stat in cera ¶ hic calamus mi. ꝓprie est cāna vel stipula segetis qđ ex immisso flatu calescit. Et ponitur ꝓ stilo vel penna. quia cum illo ante inuentionem penne scribebant ¶ hic pugillaris ris. id est graphium. Et deriuatur de hic pugillus li.

Graphium.
Stilus
Calamus
Pugillaris

¶ Gratuloꝛ/exulto/letoꝛ/plaudoꝫ resulto/
Gaudeo tripudio/vel ouo/cum iubilo psallo
Jocundoꝛ/simul exhilaro/sit in his hilaresco

¶ Omnia ista verba idem sīgnt. ¶ Gratulor aris. ꝟbū deponens de gratus a. um. ¶ Exulto as. aui. are. frequentatiuū. de exilio lis. lui. vel exilij. lire. exultum tu. u in o. fit exulto as. ¶ Letor. aris. ꝟbū deponens. de letus a. um. ¶ Plaudo dis. plausi. dere. i. gaudere. ꝛ cōponitur applaudo dis. de ad ꝛ plaudo dis. ¶ Resulto as aui. are frequentatiuū de resilio lis. resulti. tu. u in o. fit resulto. tas. ¶ Gaudeo des. gauisus sum. dere. verbum neutropassiuū. vnde hoc gaudium dij. ꝛ hoc gaudiolū li. dim̄. ¶ Tripudio as. de hoc tripudiū. dij. vñ hic tripudiator. oris. ꝛ tripudiatrix cis. ¶ Ouo as. aui. are. i. gaudere. ¶ Jubilo. as. aui. are. de hic iubilus li. ¶ Psallo lis. psalli. lere. caret supinis. verbū neutꝫ. ¶ Jocūdor aris atus sum. dari. dr̄ de iocundus da. dum. ꝛ ꝓducit primā syllabam iocūdus ꝛ iocūdor ¶ Exhilaro as. cōponitur de ex ꝛ hilaro as. ꝛ scribūtur cum vno l. hilaris. hilaro. exhilaro. hilarisco as. Item reperitur hilaresco cis ꝛ tunc venit de hoc verbo hilareo es. addita co.

Gratulor.
Exulto.
Letor.
Plaudo.
Resulto.
Gaudeo.
Tripudio.
Ouo.
Jocūdor.
Exhilaro

Gybbus/vel struma/fertur pars turgida dorsi
Jstinc gybbosus/strumosus dicitur inde/

Gybbus.

Gybbus.
Struma.

¶ Ista duo nomina idem sign̄t. sed sic differūt. q̄ gybbus ē tumor in dorso. vñ gybbosus a.um. Et hic gybber bri. i. gybbus. vel ille q̄ habet gybbū. Hec struma me. est tumor in pectore ⁊ dr de strumo as. vnde strumosus a.um. ⁊ hec strumositas.

Orreo/formido/metuo/timeoq̄/tremisco/
Et tremo/cū paueo/trepido/pauidoq̄ pauesco

Horreo

¶ Ista nomina idem sign̄t. Horreo es rui. ere. q̄ cōponitur. exhorreo es. vñ horridus a.um. Formido as. ⁊ cōponitur reformido das.
¶ Metuo is. tui. ere. sine supino. Timeo es. mui. mere. sine supino
Tremisco cis inchoatiuū de tremo is. mui. cōponit cuz con. ⁊ dicit contremo is. inchoatiuū contremisco. Et de tremo hic tremor oris. ⁊ tremebūdus a.um. ⁊ tremulus a.ū. vñ tremulo as. ⁊ tremefacio. cis. ⁊ tremefio fis. p̄ cōpositionē. Tremo neutr̄ est. facit p̄teritū. ui. ⁊ supina itum. cū cōpositis. exceptis tremefacio. ⁊ tremefio. que faciunt tremefactū tu

Tremo
Tremisco.
Tremulo

¶ Pauco es. ui. ere. sine supino. ⁊ cōponit cū ex. ⁊ dr expauco es. vñ expauesco cis. inchoatiuū. De paueo pauidus a.um. Vñ pauido as. ⁊ de paueo pauesco. cis. inchoatiuū ꝟbū
¶ Trepido as. aui. de trepidus a.um. dicitur

Pauco
Pauido.

¶ Ignis ⁊ igniculus/fornax/foc⁹/atq̄ caminus
Est rogus/atq̄ pyra/ fornacula iungitur istis.

¶ Ista nomina sunt idem in sign̄tione cū hoc nomine hic ignis. nis q̄ cōponitur de in. quod est nō. ⁊ gigno nis. quasi non gignens. q̄ nihil ex se gigni possit. sed cōsumit cūcta que reperit. vñ igniculus
¶ Hec fornax nacis. a fos q̄ est ignis. ⁊ dr fornax quasi fos vrna vngens. vnde hec fornacula le. vel hoc fornaculū li. in eodem sensu ambo diminutiua. ¶ hic focus ci. de foueo ues. dicitur, ⁊ est focus quicquid fouet ignem. ignis est ipsa flāma. ¶ Hic caminus ni. de campso as. dr. quod idem est quod flecto tis. ⁊ dr sic quia flammas in se reflectit. ¶ hic rogus gi. a rogo as dr. Et est rogus ignis pro mortuo. sed est ꝓprie cōpositio lignor̄ p̄tuq̄ corpus impositū est.
¶ hec pyra re. dr ignis. a pyr grece quod est ignis latine. sed hec pirra re. ꝓpriū nomen mulieris. Vñ ꝟsus. (In feruente pyra calet ouū femina pirra) Et est rogus dum non accensus est. Pyra dum ardet. Bustum postq̄ arserit.

Ignis
Fornax.
Focus.

Caminus
Rogus
Pyra

Janua/porta/fores/bifores;sunt hostia value

¶ Ista nomia vnũ sign̄t cum hoc nomie hec ianua e. Et est ianua ppie primus ingressus/primus introitus. Vel ianua est ostiũ qua le videmus in celariis per quod videri potest intus et extra. ⁊ dicitur a iano deo pcipij. qa ianus fingitur videri añ et retro. ¶ hec porta te. ppie est ciuitatis Cum ẽm antiqui ciuitatẽ aliquã volebant edificare in circuitum ducebãt aratrũ ne terrã tãgeret et portabant. ¶ Potest etiã ab alijs dici porta ab exportatiõe vel importatione rerũ per eã. ⁊ a porta hec portacula le. et hec portella diminutiua. ⁊ hic portitor oris. i. ianitor. ⁊ hic portẽsis sis. p eodẽ ⁊ hic porticus cui. domus illa q̃ preest foribus. ⁊ dicitur sic quia ibi fit transitus. ⁊ nõ stãdum sit quasi porta. vel porticus ibi sit apta. ¶ Fores sunt que extra voluũtur. ⁊ dicũtur de foris Componitur cũ bis ⁊ tũc bifores. et sunt duplices fores. ¶ hostiũ hostij ab hostis dicitur qa hostem moratur. ibi ẽm aduersarijs nostris nos obijcimus. ¶ hec valua ue. a voluo is. dicitur Et sunt ualue q̃ intus aperiũtur et voluũtur. et sunt duplices et replicabiles. quia in se replicantur cum aperiuntur. Ualua a velo quis a se velẽt.

Porta

Fores

hostium

Ualua

Insanus: vehemens: vecors: uesanus: et excors Secors: et demens: bacchans: cerritus: et amẽs

Insanus

¶ Ista nomia cõueniũt in sign̄ãõe ¶ Insanus a. um. quod cõponit de in ⁊ sanus. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc vehemẽs tis. cõponit de ve ⁊ hẽo es. ⁊ hec mẽs tis. vñ vehemẽs quasi ve hñs in mẽte. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc vecors dis. cõponit de ve ⁊ cor cordis. vñ vecors quasi ve hñs i corde. vel cõponitur de ve qđ est sine ⁊ cor q̃si sine corde. ¶ Uesanus a. um. de ve ⁊ sanus a. um. q̃si nõ sanus vel sine sanitate. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc excors dis. cõponit de ex p̃põe ⁊ cor dis. ¶ hic ⁊ hec et hoc secors dis. de se qđ est sine ⁊ cor dis. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc demẽs de de ⁊ mẽs tis. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc bacchãs tis. de bacchor aris. i. furere vel insanire ¶ Cerritus a. um. de ceres reris. dea frugũ. in festo cuius solebãt furere ⁊ insanire. sicut in festis bacchi. ¶ hic et hec et hoc amens tis. de a quod est sine. et mẽs tis. quasi sine mẽte.

Uehemẽs

Uecors

Uesanus

Excors

Secors

Demens

Bacchans

Cerritus.

Tartarus: ifernus: acheron: stix: cocytus: auern⁹ His herebũ: baratrũ: cõiungas atq; gehennã.

¶ Ista nomia sign̄t idem cũ hoc nomie hic infernus ni. quod declinatur i plurali. hec inferna oꝝ. neutri gñis. Et dicitur de infra. quia in inferiori parte terre est. vel infra terram. quia sicut cor hominis est in medio corporis. ita infernus in medio terre esse perhibetur.

Infernus.

Tartarus

¶ Hic tartarus ri. ⁊ plr hec tartara orꝝ. dr̃ a tartarus vel a tartari grece quod est horrere latine ⁊ tremere. Et est tartarus ꝑfundissimus locus infernoꝝ. de quo neminẽ extrahit deus. Illis enim est fletus et stridor dentiũ horror tenebrarꝝ tremor frigoris. Añ tartarius a.um. ⁊ tartarinus a.um. ¶ Hic acheron ontis. dr̃ ab a quod est sine. ⁊ chere salus quasi sine salute ⁊ saluatõe. ¶ Hec stix gis. i. fluuius infernalis. ⁊ dr̃ de stigo as. i. stimulo as. qa valde stimulat ⁊ angustiat potãtes de eo. Uel dr̃ a sto stas. quia semꝑ stat ad penã. vel a statim. quia statim interficit. Uel a greco stigestos quod est tristicia. qa tristes facit. ⁊ qa tristiciam gignit. Et sepe ponitur ꝑ inferno. Añ stigius a.um. ⁊ hic et hec stigialis et hoc le. ¶ Hic orcus ci. dr̃ de orce grece quod est capere latine. qa quos capit semel iterꝝ non reddit. ¶ Hic auernus ni componitur de a quod est sine ⁊ ver. quasi sine vere. i. delectatõe. ¶ Hic herebus bi. de horreo dr̃. ¶ Hoc baratrum est nomen nimie ꝑfunditatis. vel altitudinis. Et est dictũ baratrum quasi voratrũ. i. vorago atra ex ꝑfunditate. quia omia devorat. ⁊ qñqꝫ dr̃ infernus. ⁊ qñqꝫ ꝑfundissimꝰ locus inferni. a quo deus neminẽ extrahit. qñqꝫ fossa. qñqꝫ gurges vertiginosus. qñqꝫ venter. Unde baratro onis. i. leccator. quia omnia baratro. i. ventri committit. ¶ Hec gehenna ne. dr̃ de ge quod est terra. et hemon ꝑfundum. quia in ꝑfunditate terre est.

Acheron
Stix

Orcus

Auernus
herebus
Baratrũ

Gehenna

Est iuncus/biblus/cirpusqꝫ/papyrus/arundo
Cũ canna/calamus simul est his associandus

¶ Ista nomia cõueniũt in significatõe cũ hoc nomie hic iũcus de iungo gis. eo ꝙ aliqꝺ cum eo tũgitur vel ligatur. vñ hic iũculus li. diminutiũ. qa iũcus radicibus hereat. Hoc iũcetum ti. locus vbi iũci abũdant. et iũceus a.um. de iũcis existens vel ad iũcos pertinens. ⁊ inde hec iũcata. i. lac concretum ⁊ iũcis involutum. ¶ hic biblus bli. a bibo bis. qa aquaꝫ est bibilus. ¶ Hic cirpus pi. a carpo pis. vñ cirpius a.um. ¶ Hec papyrus ri. a pyr grece quod est ignis. eo ꝙ igni ⁊ cere est aptus ¶ Hec canna de cano is. dr̃. qa in eo canitur. Unde hoc cannetũ ti. locus vbi canne crescũt. ⁊ hec cãnula le. ⁊ hec cannella le. ambo diminutiva. ¶ Hic calamus mi. a caleo les. i. canna vel stipula segetis. quia ex immisso flatu calescit. Unde calamizo zas. i. lete cantare. ⁊ calamos post messores colligere. Et hec calamitas tatis. i. miseria dicta a calamo. Canna que est inanis et vacua. ⁊ ad instar calami. ꝓꝑie quidem est calamitas quãdo aliqꝫ non habet in spe nec in re. nec exterius nec interius. sicut canna vacua est ⁊ exterius ⁊ interius. ¶ Hec arundo nis. ab areo es. dr̃. qa cito aret. ⁊ ꝓꝑie dicitur foliũ dependens. sed simpliciter sepe ponitur ꝑ canna. vnde arũdineus a.um. et hoc arundinetum ti. locus vbi arundines crescunt.

Juncus

Biblus
Cirpus
Papyrus
Canna

Calamus

Arundo

Suffio:thurifico:suffumigo:cū ꝯbus addo
Incenso:lensum dedit istis vsus eundem
Suffio sumatur quod sic autoꝛe pꝛobatur.
Et suffire locum sumpta pꝛoperabat acerra

¶ Ista ẋba hñt vnā ꝛ candē sīgtionē ¶ Suffio fis.fiui.re.de sub ꝛ fio fis.ꝛ tūc suffio est actiuū (ānglice to ensense) ¶ Thurifico as.de thus ris.ꝛ facio cis. ¶ Suffumigo as.de sub ꝛ fumigo as. ¶ Incēso as.de in ꝛ cēso as.vel deriuatur ab incēdo dis.ꝙa thurificātes incēdūt thus. Incēso as.ẋbū frequētatiuū de incēdo is. ¶ hec acerra re.i.thuribulū. Ille vltimus ẋsus est ẋsus ẋgilij inductus ī exemplū quō suffio is.idem est quod thurificare vel suffumigare.

Suffio.
Thurifico
Suffumigo
Incenso
Acerra

Interimit:perimit:interficit:et necat:occat
Occidit:mactat:extinguit siue trucidat
Suffocat:iugulat:funestat:siue sugillat
Moꝛtificat:trūcat:disterminat:exanimatqꝫ

¶ Ista ẋba cōueniūt in sīgtione cū hoc ẋbo interimo mis.qđ cōponi.ł de inter ꝛ emo is.emi.re. ¶ Perimo mis.de p ꝛ emo is. Interficio cis.de inter ꝛ facio. Neco as.cui.are.ꝛ ꝙponitur eneco per neco as. Et nota ꝙ neco as.ꝛ omia sua cōposita faciūt p̄teritū ī aui vel in ui.vt neco as.aui.vel necui.ꝛ supina in atū.vel ī nectū. vt necatū.tu.vel nectū.tu.vt dicit hugu. Occo as.aui.re.de ob ꝛ ceco deriuatur.ꝛ ꝓpie occare est cū rustici' aratiōe ꝛ satione dimissis.grā des glebas cedūt.ꝛ ligonibus frāgūt.sed ponitur ꝓ scindere / secare ꝛ trūcare. vñ hec occa ce.quoddā instrumentū ad ꝓscindendū terrā aptū.sicut rastrū.et cōponitur occo.exocco as. ꝛ est actiuū cū suis cōpositis. Occido dis.occidi re.penulti. ꝓducta de ob et cedo is.cecidi re.penul. ꝓducta cessum su.in supinis.ꝛ ē actiuū. ¶ Macto as.aui.are.i.interficere. vñ hoc macellū li (ānglice a boucherye) ꝙa ibi mactātur pecora. vñ hic macellio onis.ꝛ hic macellarius rii. q̄ pecora mactat ꝛ vēdit carnes. Extinguo is.tinxi guere.de ex ꝛ stinguo guis.quod non est in vsu. Trucido as.aui.are.de trux cis.dk. Suffoco as.aui.are.media ꝓducta componitur de sub et hec faux cis. ¶ Jugulo as.de hec gula le.dk. Funesto as de funestus a.um Sugillo as.de suggero ris.ꝛ est sugillare suffocare / strāgulare vel manū gule dare.et eam stringere.ꝛ tūc dicitur quasi suggulare.i.

Interimo
Perimo
Neco

Notabile
Occo

Occido
Macto

Trucido
Suffoco

Funesco
Sugillo

Mortifico

Exanimo

Uenefica

sub gula capere. ¶ Mortifico as. aui. are. de mors tis. et facio cis. Trunco as. aui. are. de trūcus ci dr. ¶ Disterminio as de dis. ꝛ termino as. ¶ Exanimo as. aui. are. de ex et animo as. componitur. ꝛ est idem quod debilitare/terrefacere vel vitam alicuius rapere.

Ueneficas: magicas: dicas lānas: quoqꝫ sagas:
Istis signantur eadem quibus associantur
Hec incantatrix: strix: sagana: pꝛestigiatrix

Incātatrix. Magica

Saga

Strix

Pꝛestigiatrix

¶ Ista noīa sūt eiusdē sīgnīōis hec venefica ce (āglice vvytche) et dra venenū ꝛ facio cis. ꝛ pōt declinari mobiliter. veneficus a. um. ¶ hec magica ce. vel magicus a. um. Hec lāna ne. a lanio as. ꝛ dr lāna qđ lania a laniādo. s. pueros. Fabule fingūt lannas clausis ianuis itrare ꝛ infātes corrūpe ꝛ laniare. ꝛ postea viuos restituere. ꝛ hīt hois vultū sed corpus bestiaꝫ. Hec saga ge a sagio gis. i. ingeniose aliqđ facere. ꝛ est saga īgeniosa vel incātatrix vel diuiatrix. vñ hec sagana fuit nomē cuiusdā incātatricis. Sed ponitur modo ꝓ qlibet incātatrice. Itē sagana ē genus gūmi vel vestis. ¶ hec incātatrix cis. ab incāto as dr. incātare āglice to ēchaūt. sicut faciūt magice. ¶ hec strix ꝓprie est quedā auis nocīna de sono vocis dicta, qñ ei clamat striꝫ. hec auis. s. strix vulgo dr amare pueros vñ ꝛ lac ꝓbere fertur nascētibus. ꝛ dr a strideo des. Hec pstigiatrix cis. de hoc pstigiū gū. dr ꝛ est pstigiū qdām spēs magice artis. s. huānoꝝ dr sensuū illusio. ꝛ dr pstigiū a pstringēdo. qa aciē oclōꝝ pstringit per pstigiū incredibiles rerū mutatōes vidētur fieri. vt terre cumulus videtur castrū. lapis videtur talentū. seges cohors mīlitū galeata

Hystrio: vel palpo: mimus: vel gesticulatoꝛ
Est ebulo: nebulo: paralitus: scurra lecatoꝛ
Sic pantomimus: comedus. vel ioculatoꝛ
De serpente nepa dictos: his adde nepotes

Ioculatoꝛ

Palpo

Mimus

¶ Ista noīa sūt eiusdē sīgnīōis. hystrio nis (āglice a ioguler. oꝛ herramit a bordoare) Et dr hystrio ab hysterīō grece quod est ieticulare latine. ¶ hic palpo nis. de palpo as aui. are. i. adulari. ¶ hic mimus mi. dr ioculator. ꝛ cōponitur cū pāteo qđ est deus ꝛ dr patomimus mi. s. deus vel dns vel magr vel princeps mimoꝝ. ¶ Et nota ꝙ ꝙ mimo vel hmōi ioculatoribus donat xenia. nō minus arguitur ꝙ si diabolo sacrificiū immolaret. vñ quidā. Mimo donare thus est dare et demonizare. hic ioculatoꝛ ris. a ioculoꝛ aris. hic epulo nis.

ab hoc epulū li. ¶ hic nebulo nis. a nebula le. hic parasitus ti. a parapsis dis. hic & hec scurra e. de sequendis. & hec curia rie dr̄ cōpendi & est scurra leccator vaniloquus ppie. & dr̄ scurra qui sectur curiā gr̄a cibi. q aūt dr̄ scurra q̄si scutellā radēs vel rodēs. ethimologia ē & nō compō. ¶ hic leccator dicitur de hec leca ce. et est leca ppietas lingēdi. de lingo gis. linxi lictum tu. dicitur. ¶ hec leccacitas id est ppietas lingendi. hic leccator hec leccatrix. hic comedus medi. a comedia dicitur vel a comos quod est villa. ¶ hic nepos tis. pro leccatore dicitur. Et hec nepa pro quadam serpente.

Nebulo
Scurra
Leccator
Comedus
Nepos

c alx scrup⁹ & scrupul⁹ mola/calcul⁹/atq; mo
Addat cautis: qa sepe fit obuia nautis laris
Petra: lapis: saxum: scopulus: silexq; lapillus

Lapillus

Ista nomia sunt eiusdē sigtiōis. hec petra tre dr̄ de petros grece qđ est dur latine. vñ petrosus a. um. vel petra de pes & tero is. Vñ petra q̄si pede trita. Hic lapis dis. de laos grece quod est lapis latine dr̄. vñ hic lapillus li. hoc saxū xi. de scando dis. dicitur. vñ saxeus a. um. & saxosus a. um. hic scopulus li. vñ scopulosus a. um. hic & hec silex cis. i. lapis durus sic dictus. quia ab eo saliat ignis. vnde silicinus a. um. & siliceus a. um. de silice exīs vel ad silicē pertinēs. Hic lapillus li. diminutiuū de lapis. ¶ hic calx cis. minimus lapis. a calco as dr̄. ¶ hic scrupus pi. paruus lapis asper. a scrutor. vñ hic scrupulus li. diminutiuū. Hec mola mole. dicitur de molo lis. Hic calculus li. diminutiuū de calx cis. Hic molaris de hec mola le. dr̄. Hec cautis de caueo es dicitur. quia caueri debet a nautis.

Petra
Saxum
Silex
Scrupus
Cautis

Est thorus: et stratū: lectū: theorcuma: grabatū
Accubitus: his dormit oria: iunge cubile.

Lectus

Ista nomia idē sīgnt. hic thorus ri. & dr̄ de torāo es. hoc stra ū ti. de sterno nis. straui sternere dr̄. ¶ hic lectus ti. de lego gis. dr̄. vñ hic lectulus li. diminutiuū. & hec lectica ce. currus in quo sternit lect⁹. vel dr̄ lectica fm quosdā a lectis herbis. & est idē qđ thorus. Hoc theorcuma tis. et est nomē grecū. ¶ hoc gbatū ti. & dr̄ a gbatō grece qđ ē caput latine. hic accubitus tus. tui. de accūbo bis. hoc dormitoriū rij. de dormio mis. dr̄. hoc cubile is. dr̄ de cubo as. baui. are.

Thorus
Grabatū.

Phebe: vel luna: tytania: cinthia: mene:
Renouitas lune neomenia dicitur esse

Luna

Ista nomia vnum et idem sīgnt. hec phebe bes. hec luna de luceo

Tytannia Wene

ces dicitur. ¶ Hec tytania nie dicitur de tytan tanis. quod est sol. ¶ Hec anthia e. de anthius thij. quod est sol dr. Hec mene dicunt greci vbi nos dicimus luna. Et mene (put est luna) componitur de neos grece quod est nouum latine. ⁊ dr he neomenia nie. i. nouitas lune. vel noua luna. quam nos alio nomine nouiluniū appellamus. de nouus a. um. et hec luna lune.

Cartula: vel carta: codex: liber atq; libellus
Si breue longari licet: et longum breuiari
His codicillus cōiungitur atq; volumen

Carta

¶ Ista nomia sunt eius dē significatōis. ¶ hec carta te. et dr de ea reo es. eo q caret pilis ⁊ carne. Añ hec cartula le. diminutiuū. Hic codex cis. vñ hic codicillus li. et dr codex de hoc nomie codex cis. quod est trūcus. quod dr de codex quod est idē. ¶ Et nota q codicillus nō potest stare in ỹsu. quia ista syllaba di. est breuis et stat inter duas longas syllabas. co. et cil. et ideo nō potest in ỹsu stare. et ideo excusat se autor cum dicit. Si breue longari ¶ Hic liber bri. dicitur de liber a. um. Unde hic libellus li. diminutiuū. Hoc volumen nis. de voluo is. volui voluere volutū tu.

Notabile

Liber

Gustu libellum: visu commēdo libellum

¶ Hic ponitur differētia inter hoc libellū cuius prima ꝓducitur. ⁊ libellum cuius prima corripitur. Libellū cuius prima longatur. est diminutiuū de hoc libū. et est libum quidā panis. sed libellū cuius prima ꝓducitur est accusatiuus casus huius nomis hic libellus li quod est paruus liber.

Libellum

Subligar: et ligula: caligas quia subligat alte

Subligar Ligula.

Ista duo noia hoc subligar ris. de subligo su bligas. Et hec ligula ligule de ligo ligas significant idem.

Jūge luto: scenū: quibus addo volutabra: limū
Cum sterquilinio ꝑdictis adiice limum.
Hinc scenolentus: illimus dicitur inde.

Lutum Volutabrū

¶ Ista nomia sunt eius dē significatōis. hoc lutū ti. ⁊ dr de luo is Hoc scenū ni. dicitur de hec cena. ¶ hoc volutabrū bri. penultima

correpta de voluo is. ⁊ ꝓpie volutabrũ est illud in quo porcus involuit se. ¶ Limus mi. de hic et hec leuis ⁊ hoc leue dr. et componitur cũ in ⁊ dr hic et hec illimis et hoc illime. i. purũ/mũdum. sine lim⁹ ¶ Item scenũ componitur cũ lentus quod est plenũ ⁊ dr sceno lentus a. um. ¶ Hoc sterquiliniũ uel stercus vel locus plenus stercoribus. Et dr sterquiliniũ a stercus oris. ⁊ stercus a sterno is.

Limus

Scenum
Sterquiliniũ

Jc mare/dicꝫ salũ/dic equoꝛa/dicꝫ ꝓfũdũ
Dic pelagus: põtũ: freta iũgas ⁊ bitalassũ:
Dic amphitritem: qui circuit et terit oꝛbem

Mare

¶ Jsta nomia sunt eiusdẽ significatõis cũ hoc nomie mare is. ⁊ dr a meo as. aui. are. quia in cõtinuo meatu. i. transitu est. ¶ hoc salũ li. a sal salis. da aqua maris est salsa. ¶ hoc equoꝛ ris. dr de equus qua. quũ. da eius superficies equa est. i. equalis. nulla procella mouente mare. Similiter mare dr altũ. da altũ ⁊ profundũ ¶ hoc pelagus gi. de pello is. dr. da pellitur huc ⁊ illuc per procellas et tempestates ¶ hic ponthus ti. a pons tis. dicitur per contrarium quia non possit pontari. i. habere pontem. ¶ hoc fretum ti. i. mare. Et dicitur a fretus a. um. i. impauidus/intus per contrariũ. quia fretum reddit pauidum. ¶ hoc bitalassum si. i. duplex mare. vbi duo maria concurrunt. Et dicitur de bis et talassym grece quod est mare latine. ¶ hic amphitrites tis. dicitur ab amphi. quod est circum. et trites quod est tritoꝛ. quasi circumtritoꝛ oris. Et est grecum nomen. vñ Ouidius in primo methamoꝛ. Nec brachia longe. ⁊ Margine terrarum porexerat amphitrites. Et est ẋpus spondaicus.

Salum
Equoꝛ

Pelagus

Ponthus
Fretum

Bitalassum

Amphitrites

Est meretrix: scoꝛtũ: thays: lupa: capꝛa: chimeꝛa
Post nonam pꝛostans nonaria iungitur istis

Meretrix

¶ Jsta nomia sunt eiusdẽ sigtionis. ¶ hec meretrix cis. Et dr meretrix qnasi mera trica. i. clara trica. i. plica/vestis. sed ethimologia est. componitur enim meretrix a merces dis. ⁊ trico tricas. i. impedio dis. Et dr meretrix quasi ꝓ mercede hoiem tricans. i. impediens. Uel deriuatur de mereoꝛ mereris. quia meretur põcium libidinis. ¶ Hoc scortum ti. a scortes tis. quod est pellis arietis. Uel dicitur a scorton grece quod est dulce latine. ¶ Hec thais idis. pprium nomen cuiusdam meretricis. ⁊ nũc ꝓ omi meretrice accipitur ¶ hec lupa pe similit dr meretrix. Hec capra pre. da fetet vt capra. Et chimera dr meretrix. vñ quidã. Omis reuera meretrix ẽ dicta chimera. Parte leo prima. media caper. anguis in ima. Nõ moꝛoꝛ cetera

Scortum
Thays

Lupa
Chimera

Nonaria

exponere. quia sensus patet intelligenti. ¶ Hec nonaria e. est meretrix pstans in nona vel post nonam. ꝓstare ꝛ bū meretricum est. nā meretrix pstat añ hostiū pstibuli parata cuilibet cōmiscere.

Gausape: mēsale: mappas: manutergia: dicas
Addas mantile: manibus quasi tela vocamus.

Gausape
Mensale
Mappa
Manutergiū

Mātile

¶ Ista nomia idē significāt ¶ Hoc gausape pis. et dr̄ de gaudiū et sapio pis. ¶ Hoc mensale lis. de hec mensa se. dicitur. quia tegit mensam quando comedimus. ¶ Hec mappa pe. de manus ꝛ pio as. quia plat. id est mundat manus. ¶ Hoc manutergium gī. de hec manus et tergo gis. ꝛ est ꝓpie manutergium quo manus tergimus. Et potest dici mensale. ¶ hoc mātile lis. dicitur de manus ꝛ hec tela. quasi tela ꝑ manibus.

Miles: eques: tyro: tyrūculus: atq; quirites
Atq; neoptolomus/nouus est regnator in istis

Miles

Eques
Tyro

¶ Ista nomia significāt vnū ꝛ idem cū hoc nomie miles cōis generis. Añ ouidius in epistolis. Nescio q̄ subito faceret mihi causa dolores. Et rudis ad ptus. et noua miles eram. Et dr̄ miles a mille quia olim mille milites erant in numero. ¶ hic et hec eques tis. i. miles. de equus equi dr̄. ¶ Hic tyro onis. dicitur de tyro grece qđ est fortis latine. Et est tyro nouus miles nouiter ad militiā electus sic dictus quia fortis ad hoc officiū solet eligi. vel qa ad querēdum ꝓbitatem se angustiat. laborādo ꝑ diuersa regna. Añ ꝛ tyro grece dr̄ āgustia latine. Et de tyro hic tyrūculus li. ꝛ hoc tyrocinīū nū. nouna militia. officium tyronis/rudimentū/inutiū/nouitas militie. Hic quiris tis. dicitur de quirinus ni. i. romulus qui condidit romam. ꝛ ꝓpie quiuis ciuis romanus dicitur quiris. ¶ Hic neoptolomus lomi. dicitur a neos. quod est nouum. ꝛ ptolomus miles. quasi nouus miles. Uel a neos nouum. et thelomo regno quasi de nouo regnans. ꝛ neoptolomus dicebatur pirrus filius achilis.

Maceria

Maceriam: vel macerien: dic esse domorū
A pariete venit paries: qui iungitur istis
Sed muros ꝓpie vel menia dicimus vrbis
Dicitur ac vallum: palis ac vimine factū.

Hinc inuallare/ res est includere vallo
Sepibus ⁊ septis/includitur ortus ⁊ aruũ.
Indago syluas syluisq; latentia claudit
Hinc indagare res explorare latentes/

¶ Ista nomina sunt idem in generali. sed differunt in speciali. hec macería e. vel macenes ei. dr a macron qđ est longũ. ¶ hic paries tis. de par. is. i. equus. Et ꝓprie ista tria noia ptinent ad domos ⁊ mansiones includendas. ¶ hic Murus ri. ⁊ hec menia orũ. dicunt de munio is. ꝙ defendere. ⁊ ꝓprie sunt vrbis vel ciuitatis q̃s muniũt. i. defendũt ¶ hoc vallũ li. de vallus li. Et est vallus. i. palus. s. lignũ acutũ qđ figit in terra (anglice a stake) de validus a. ũ. quasi validus palus. Et hoc vallũ li. concathenatura que fit de palis sup aggerem. Vel vallũ est ipse agger. s. illud molle qđ e terra erigitur vt custodia p̃tendat. Et est vallũ inter murũ ⁊ fossam. sic vallũ li. est locus munitus p vallos. i. palos. Unde Haiterus in alexandreidos: Non opus est vallo. i. castro. ¶ Nota ẋsus differentiales vallorũ. Est vallus palus circa castrũ preacutus. Nemo palorũ sibi mutua sit tibi vallũ. i. locus qui munit talis cõnexio virgarũ dicit vallum. ⁊ de vallum dr vallo as are. i. munire cum vallo. ⁊ inuallo as. i. intus vallare. includere. ¶ hec sepes sepis. ⁊ hoc septum ti. dicunt de sepio pis sepiui. Et sunt ꝓprie sepes ⁊ septa municiones facte circa ortos ⁊ arta sata cum virgis ⁊ viminibus vel spinis ¶ hec indago inis. ꝓprie est inquisitio vel interrogatio. sed hic ponit ꝙ munimine facto circa syluas ⁊ portas. Et dicitur de indago as. aui. are. id est. inquirere. explorare res latentes.

Paries,
Murus.

Notabile

Vallus
Vallum

Sepes
Septum
Indago.

Intimat insinuat/enucleat/atq; reuelat
Designat/tetegit/edisserit/atq; reserit
Publicat ⁊ pandit/enodat/promit ⁊ edit/
Nunciat/exponit/elucidat atq; serenat
Explicat/extricat/declarat/⁊ manifestat/
Exprimit ⁊ reserat/propalat ⁊ indicat atq;.
Notificat verbis his sensus conuenit idem.
Expedit/euoluit/aperit/nudatq; recludit.

Manifesto. ¶ Omnia ista verba sunt eiusdem sīgnōnis cū hoc ꝟbo manifesto
Intimo as.are(quod dī de manifestus a.um ¶ Intimo as aui.are.de in.ꝛ
Insinuo. time grece quod est mens latine. ¶ Insinuo as.aui.are.de in.ꝛ si-
nuo as.componitur. ¶ Enucleo as.are.de e prepositōne. ꝛ nucleo
as.are.quod dī de hic nucleus nucleī. ¶ Reuelo as.aui.are. de re
ꝛ velo as.are. ¶ Designo as are.de de.ꝛ signo.as.(Ūñ Horatius.
Enucleo. Quid nō ebrietas designat aperta recludit)id est.qd est ita secretū
Designo. quod ebrietas nō reuelat. Iuxta illud. Ebrius insipiēs pueri dicēt
Pando. tibi verum. ¶ Retego gis.retexi.de re ꝛ tego gis. ¶ Edisserо ris
rui.de re.ꝛ disserо ris.Retexo is.de re.ꝛ texo is.texui.Publico as
de publicus a.um.i.publicum facere. ¶ Pando pandis pandi.re
passum passu.in supinis.ꝛ fm aliquos pansum pansu. in supinis.
Promo. Enodo enodas.de e ꝛ nodo.as ¶ Promo mis.prompsi.promere.
Nuncio promptum prompta.in supino.Et cōponitur Depromo. exprimo.
cum ꝓpositis. ¶ Edo.edis edidi.edere.de e.ꝛ do das. ¶ Nuncio as.are. de nun
cius cī. Et cōponitur Annūcio as.Denuncio as.Renūcio.as.are.
¶ Expono.nis.exposui.exponere.de ex ꝛ pono ponis posui.dicit
¶ Elucido.as.are.de e ꝛ lucido lucidas. ¶ Sereno as.aui.are.de
Extrico serenus a.ū. ¶ Explico as.explicui vel explicaui.de ex ꝛ plico.as.
Declaro. ¶ Extrico as.aui.are de ex.ꝛ trico as,i.impedire.tardare morari
Propalo Declaro declaras declarat declarare.de de ꝛ claro as. quod nō est
in vsu. ¶ Expromo exprimis expressi.exprimere expressum expssu
in supino.de ex ꝛ premo premis dī. Resero as. de re ꝛ sero ras.dī.
¶ Propalo as.propalaui.propalare,i.aperte vagari (fm Papiā
Indico as.aui.are.de in ꝛ dico dicas dī. Notifico as.aui.are.dicit
de notum ꝛ facio facis. ¶ Expedio expedis expedire. expediui.i.
Expedio. manifestare(Unde Persius in primo) Quis expediuit pīrato suū
Euoluo. chere? id est.manifestauit. ¶ Euoluo euoluis euoluere.cōponitur
Aperio. de e ꝛ voluo voluis volui voluere volutum volutu.in supinis.dicit
¶ Aperio aperis aperui.de ad ꝛ perio peris ¶ Nudo as nudaui
nudare.de nudus. a.um.dicitur. ¶ Recludo recludis reclusi.dere.
de re ꝛ claudo dis.clausi.

Mozioz

¶ Interit:expirat:mozitur:defungitur atq;.
Occumbit vel obit:dissoluitur:exanimatq;.
Excidit exalat:discedit eis sociatur.
Interit occumbit:in moztem signant violentam
Ad naturalem concozdant cetera mozteм.

Et potes illud idem/complexa dicere voce/
Tollitur e medio/nature debita soluit
Nature nostre/soluit generale tributum
Clausit presentem supremo funere vitam.
Carcere corporeo/resolutus spiritus exit.
Mortuus est mundo/victurus postea christo

¶ Uel prosaice sic. Presentis vite cursum feliciter terminauit vel consummauit. Uel sic. De corporeo spiritus se relaxauit ergastulo. ¶ Hic ponũtur verba eiusdem sigtõnis cũ hoc verqo morior.eris vel iris.mortuus sum.mori.vel moriri. Et primo docetur quot modis potest dici.iste homo moritur.ꝛ hoc primo vnico verbo.secũdo ratione metrica.ꝛ tercio ratione prosaica. Primo ibi. Interit. secõ ibi. Tollitur e. Tercio ibi. Presentis vite ꝛc. ¶ Interio is.interiui vel interij.interire.cõponitur de inter ꝛ eo is. ¶ Expiro as.de ex et spiro as.l.morior. ¶ Nota q morior (fm Hug(.fere vbiqꝫ inuenit fm terciam ꝛ quartã coniugationẽ.ꝛ caret supino. deberet enim facere mortũ(qõ exigit mortuus)vel moritũ tu. qõ exigit moriturus. neutrũ tñ est in vsu. Uñ mortuus a.um. ꝓponitur semimortuus a.ũ ex parte mortuus. Et dicitur morior de mors tis.ꝛ est deponens ¶ Defungor ris.defunctus sum defungi.de re ꝛ fungor.deponẽs ¶ Occumbo bis.bui.bere.bitum.tu.de ob.ꝛ cumbo bis. Et docet Autor q ista duo verba.scz interit ꝛ occũbit. signt mortẽ violentã. vel a vi illatam. vt qñ aliquis submergitur vel suffocatur vel comburitur. vel trucidatur vel hmõi. Omnia alia signt mortẽ que accidit naturaliter homini. ¶ Obeo is.bui.ire.vel obij. de ob ꝛ eo is. cõponitur. ¶ Dissoluor.ris.dissolutus sum.dissolui.verbũ passiuũ. de dissoluo is.ꝛ ꝓponitur de dis ꝛ soluo is. ¶ Exanimo as.aui.are verbũ neutrũ pro mori.in alia tñ signtione pro interficere est actiuũ ꝛ componit de ex.ꝛ anima as.quod dr de anima mi. ¶ Excido is cidi.cidere.media correpta.caret supino.cõponitur de ex ꝛ cado.is ¶ Exalo as.aui.est ꝓprie exprimere.exsufflare. Uñ Virgilius. Animam medios exalat in ignes. ¶ Decedo is.cessi.cere.de de ꝛ cedo cedis cõponitur. ¶ Postea docet quõ sentẽtia cuiuslibet verbi positi potest dici in oratione metrica ꝛc. Tollitur e medio.i.isto mũdo qui est medius inter celum ꝛ terram. Uel sic. Nature debita soluit quia(teste Horatio)cuncta suum repetũt. Uel sic) Iste clausit vitaꝫ presentem supremo funere.i.vltima morte. Uel sic. Spũs resolutus a carcere corporeo exit.i.decedit. Uel sic. Iste est mortuus mundo.

Morior

Intereo
Expiro

Defungor
Occumbo.
Obeo

Examino
Excido

Exalo
Decedo.

Notabile

Consummo

Ergastulum.

Vel sic. Decessit mundo victurus postea christo. placet. presentis vite ¶ Consummo as. re. i, terminare. finire. perficere. ad effectū deducere ¶ hoc ergastulū li. i. carcer corporis in quo alia in hac vita tenetur tanq̄ in carcere. Et dr ab erge qđ est labor. t stolon missio. et ppie est carcer ad quem relegati mittebātur. t ibi ꝑtinue laborabāt operantes omnia sibi iniucta. Ergastula dicūtur vincula t compedes quibus illi qui erant in ergastulo ligabātur.

Mors

Funus t exicium/letum/mors/excidiumq̄.
Adde necem/vel pernicieu/simul t libitinam
His obitum/simul interitum/cōiungito fatum.
Quod minime libeat/sic est libitina vocata
His exterminiū/simul occasum sociamus.

Funus

Exicium.
Letum
Rex

Libitina.
Obitus

Exterminiū

¶ Ista nomina sunt eiusdem sigñionis cū hoc nomie hec mors tis qđ dr de mordeo es. ¶ Hoc funus eris. t dr a funis is. t est ppie cadauer sic dictū a funibus accensis. i. candelis. quos ante feretrū ante vsuz papyri reges cera circūdatos ferebāt. ¶ Hoc exicū cū. de exitus tus. ¶ Letum ti. de leo les. i. deleo es. q: delet vitā. ¶ Hoc excidiū dij. de ex t cido dis. dr. ¶ Necis neci necem a nece (cuius Rtūs nō est in vsu) quem tñ posuit ambrosius sup egesippū dicēs Et erat mortuoz nex plurima. Et dr de neco as. aui. vel necui. are. Hec ꝑnicies et. dr de perneco as. ¶ Hec libitina ne. de libeo bes. ꝑ strariū. q: minime libet. Item libitina inuenitur pro feretro quo mortuus deportatur. Et libitina est dea libidinis. t tūc dr de libido vel libet. ¶ Obitus tus tui. de obeo es. dr. ¶ hic interitus tus. tui de intereo is. interiui vel interij. ¶ Hoc fatum ti. a for fatis. fari. dr ¶ hoc exterminiū nij. de ex t hic terminus ni. ¶ hic occasus sus. de occido dis. quod de ob t cado dicit. i. cōponitur.

Nauis/

Est linter lembus scapha/proza/liburna faselus
Nauis/nauicula/puppis/ratis/atq̄ carina
Et cum classe sclataria/vel motoria/celox.
Cymba/biremus eis cōiungitur atq̄ triremus.
Quam regit ordo triplex/ hāc dicimus triremū.

Quã regit ordo duplex: dicimus esse biremẽ

¶ Ista nota vnũ et idem sign̄at cũ hoc nomie hec nauis uis. ui. dr de no nas. aui. are. vñ hec nauicula le. et hec nauicella le. ambo diminutiua. hic et hec naualis et hoc le. locus vbi naues stãt. s. port⁹ Vel locus vbi fabricãtur hoc terrinũ vocatur. ⁊ hoc nauliũ. p̃cũ pro transmeatione datum. ¶ hic linter tris. a limo mis. i. nauicula. quia vadit super aquam quasi limendo. Hic lembus lembi. a lego gis dicitur. Hec scapha phe. habet nomen quod vulgus imposuit hec faselus li. femini ghis. a fase quod est transitus dicitur. Unde luca. Tenui sufflata faselus. ¶ hec prora re. est prior pars nauis et dicitur de prior. Hec puppis pis. pi. est posterior pars nauis. Pponũtur tamen aliquãdo prora et puppis ꝓ tota naui. ¶ hec liburna ne. a liburno quodam populo dr. ¶ hec nauicula le. de nauis dr. ¶ hec ratis ratis ti. de ratus a. um. hec carina ne. dicitur de caries ei. vel carina quasi currina. de curro ris. dicitur. Hec classis sis. si. i. multitudo nauium. Et dr de calon quod est lignũ. Sclatarea est genus nauis. i. nauis pyratica. ⁊ dr de hoc clata te. qõ silr ẽ genus nauis. Motoria e. dr de moueo es. ui. uere. ¶ hec cimba be. dr de cũbo vel de scindo dis. da scindit mare ⁊ tũc subtrahit s. ¶ hec celox ocis. a celeritate dr (ãglice a balynge) ¶ hec biremis mis. vñ lucanus. Quẽ cõtra nõ lõga vecta biremi. Appulerat celerata mañ. ⁊c Et est biremis nauicula hñs duplicẽ ordinẽ remor. Triremus est nauis hñs triplicẽ ordinẽ remor. de tris et remus componitur.

Linter
Lembus
Prora
Liburna
Nauicula
Carina
Sclatarea
Celox.
Biremis.

Strenuus: ingenuus: illustris: idẽ generosus
Inlignis: prelignis: et inclitus: egregiusq;
Iste patricius: p̃clarus nobilis assit:
Debes predictis precliuis addere si vis

Nobilis

¶ Omia ista sunt eiusdẽ sign̄ionis cum hoc nomie hic ⁊ hec nobilis ⁊ hoc nobile. quod dr de hic ⁊ hec notabilis et hoc le. ¶ Strenuus a. um. de hec strena ne dr. Ingenuus a. um. de i et genus. hic ⁊ hec illustris et hoc illustre de illustro as. dr. ¶ Hñosus a. um. de genus ris dr. ¶ Hic et hec insignis ⁊ hoc ne. de in ⁊ hoc signũ ni. Inclitus a. um. de in ⁊ cleos quod est gloria dr. Egregius a. um. de ex et grex gis. vñ egregius quasi extra gregẽ positus ¶ Patricⁱ⁹ a. um. i. nobilis. Et vocabãtur patricij nobilissimi romani quor⁹ nomina litteris aureis scribebãtur. hij et patres ꝓpter excellentiã dignitatis fuerũt appellati Et dicitur patricius de pater tris. Preclarus a. um. de pre ⁊ clarus a. um. Hic et hec p̃cliuis et hoc p̃cliue ꝙ est valde nobilis. de pre et cleos gloria.

Strenuus.
Hñosus
Patricius
Preclarus

Nemus

Lucus:silua:nemus:vimen:virgulta:viretū
Istis arbustum sociemus:ab arbore dictum
Necto nemus:silua sileo dat:luceo lucus
Lucarius luci custos:lucra quoq; lucar.

¶ Ista nomina sunt eius dē significatōis cū hoc nomie hoc nemus ris. ¶ hic lucus.ci. Et dr̄ de luceo.es.q; contrarium. ꝺa ibi mime lucet. Uel potest dici a lucēdo crebris luminibus. ꝺa i eo lucebāt ce rei ꝓpter lucis tenebras. ꝺa i bi fiebant sacrificia dīs. Uñ hic lucel lus diminutiuū. ¶ hec sīna ne.a xilon quod est lignū ꝺa ibi ligna cedūtur. vel silua dr̄ a xilen quod est vastitas vel sīlētia. ꝺa in silua sunt loca vasta et deserta. ⁊ silentio plena. Iste autor dicit q; dr̄ de sileo es. ¶ hoc nemus ris fm istum autorem de necto tis dr̄. fm hugu. de hoc numen nis. eo q; est plenū numinibus ibi sacratis. et sculptis. Uñ nemorosus a.um. ¶ hoc vimen nis. de vireo es. dicit. Unde vimineus a.um. ⁊ hoc viminetū ti. locus vbi vimina abundant. ¶ hoc virgultū ti. de hec virga ge dicitur. ¶ hoc viretum ti. de vireo es dicitur. Et est viretum locus viriditate plenus. scilicet viridarium. Hoc arbustum sti. de arbor ris. dicitur. hic lucarius rii. est custos silue (anglice a forestar) Et dicitur de hic lucus ci. ¶ hoc lucar aris. id est p̄cium quod accipitur pro luco. vel pro lignis venditis de luco. vel pro pastura luci. Uel lucar est omne lucrum quod habetur de luco (anglice palbuage or iovvestyment)

Narro

Retracto:referoq;:retexo:recenseo:narro.

¶ Uerba ista idem significāt quod narro aui.are. Et est narro actiuum. quod componitur. enarro as.aui. renarro as.aui.are. ¶ Retracto as.aui.are. de re et tracto componitur. Uel est frequentatiuum de retraho is. retractum tu.u in o fit retracto as. ¶ Refero refers retuli referre. de re et fero fers. Retexo is. texui. ere. retextū tu. in supinis. de re ⁊ texo is. Recenseo es. sui. sensum sensum. secūdum hugu. in supinis de re et censeo es componitur.

Retracto

Refero

Recenseo

Negligit:et spernit:aspernaturq;:refutat
Contemnit:renuit:simul abnuit:atq; recusat
Et parupendit:et vilipendit in istis

Regligo

¶ Ista ẋba idem sīgnecū hoc ẋbo negligo gis. quod compositur

ve nec ꝛ lego gis. abiecta c ꝛ assumpta g p ablectõem. si esset muta-
retur c in g. oporteret q̃ g esset, de p̃cedenti syllaba. quod nõ potest
esse vt dicit hugu. ¶ Spno nis. spreui re. sprẽtũ tu. in supinis. Ũ Sperno
hic ꝛ hec ꝛ hoc spernax nacis. q̃ frequẽter alios spernit. Unde hec
spernacitas tatis. Spnaculus a. um. i. aliquantulũ spernax. Sper
no nis. spreui re. sprẽtũ tu. in supinis. componitur cũ ad ꝛ dr̃ Asper Refuto
nor aris. verbũ deponens in eodem sensu cũ sperno. ¶ Refuto as.
aui. are. de rc et futo as. aui. are. i. arguere, cõuincere, confundere.
Contẽno nis. cõtempsi re. et contẽptum tu. in supinis de con ꝛ tẽno Renuo
nis. Renuo is. nui. re. de re ꝛ nuo is. Abnuo is. de ab et nuo ¶ Re Recuso
cuso as aui. are. de recudo dis. recudi re. recusum su. u in o fit recuso
as. Uel componitur de rc et cuso as frequentatiuum de cudo dis. Paruipdco:
¶ Paruipendo dis. di. ere. paruipensum su. a paruus a. um ꝛ pen
do. Et similiter vilipendo dis di. re. ꝛ nihili pẽdo is. ꝛ floccipendo
dis. nausipendo. omnia p̃ contẽnere ponuntur.

Stragula: cẽto: thoral: puluinũ: culcitra: lodex puluinar.
Est et puluinar: et filtra: tapetibus addas
Cum cerucali: ceruici dante calorem.

¶ Hic ponũtur diuersa nomia q̃ ornamẽta lecti sunt. ¶ Hec stra-
gula le. vel hoc stragulũ li. vestis est discolor. q̃ et toga dicitur. Et
dr̃ de sterno is. straui sternere. ꝛ dr̃ sic qa amictu vel in strato apta
sit. ¶ Hic cẽto onis. ꝛ dr̃ cãtor vel puluinar vel velũ de multis pan-
nis. vel cẽto est ille qui facit ipm filtrũ. Item cento dicitur fetor ex
assuetudine libidinis veniens. Et cento vt quidã dicũt est pannicu
lus cum quo meretrix inguina virorum post coitum tergit Uersus Cento
Est cento cantor, filtrum, filtri quoq; factor. Cento puluinar sit pan
nus, sic quoq; velum. Est cento fetor. sit et hinc meretrix quoq; cen
trix. Hec centrix icis. id est meretrix. ꝛ dicitur de cento onis. vel de
cẽtum ꝓpter multitudinem. ¶ hoc thoral lis. et hoc thorale lis. est Thoral
quicquid in lecto sternitur et etiam longa mappa. et dicitur de tho
rus ri. Hoc puluinum ni. de puluis dicitur. Hec culcitra tre. de cal-
co as. vel de culus li. et circa. q̃si circa culum. Hic lodex cis. quicqd Culcitra
loco sternitur. a lauo as. dicitur. ¶ hoc puluinar aris. quasi pului-
nar. de pluma me dicitur. Hoc filtrum tri. ꝓpie est sponda siue pes Filtrum
lecti. inuenitur tamen p̃ lecto. quandoq; p̃ ornamento lecti. Hic ta-
pes tis. et hoc tapetum ti. et tapetis tis i eodem sensu a sterno nis. apes
et pes pedis. eo q̃ sternitur pedibus. Hoc cerujcal lis. de ceruix
cis dicitur et caleo cales.

Lunula: luna: perichelides: torques: et inaures perichelides

Pectoris est propie spinter: pariterq; monile
Ornatus colli sit torques: et auris inauris
Anulus est manuū/sunt armille scapularū
Atq; perichelides: exornant brachia nymphe

¶ Lunule sunt genus monilis. ⁊ ppie lunule sunt auree dependentes ad similitudinē lune facte. quibus mulieres ornare solēt pectus suū (anglice a lytyle mone. or a nouche. or a barrelyke a mēd)

Murenula perichelides

¶ Murenula (ānglice a goldē heme. or a bavvderyke) et fiebant in finibus vestimentor contexte ex diuersis coloribus. ⁊c. Perichelides (anglice a bce. a bovved a tyngē in theyre. a vvomans. arme or the ꝓpr elk at the ende) Mutatoria holyday clothynge. Olfactorū. a box vvyt oyntemēt. Perichelides dr a peri quod est circum et chiloum crurum. quasi circa crura.

Peplum: Flammea: flammeolū: cū vitta: fascia: peplū
Dextreolas: addas armillas: atq; monile
Sertum: crinale: spinter: vel fibula: mitra:
Anulus: et gēma: lymbus. cyrotheca tiara
Istis pilliolum cōiungas atq; galerum:
De tricatura mulieribus est sua cura

Vitta Fascia Peplum

¶ Hic ponūtur ornamēta quibus mulieres vtūtur ¶ hoc flāmeū mei. Ān hoc flāmeolū li. de hec flāma dr. ¶ hec vitta te. de vincio cis. ci. i. ligare. ¶ hec fascia cie. q̄dā ligatura. vñ hec fasciola le. diminutiuū de fascis cis ¶ Hoc peplū pli. primitiuū. vel de pello is. vt quidā volūt. quia pellit frigus a capite. Omia ista sunt ornamēta capitis. ¶ Hec armilla le. de armus mi. i. brachium. ornamentum brachij. Et similr hoc monile lis. a moneo nes. ⁊ hec dextriola le. a dextra tre. Et hoc sertū ti. de sero is. Hoc crinale lis. ornamentū circulēs crines.

Spinter Fibula

¶ hoc spinter indeclinabile vel spintris in gtio a spina ne (anglice a pynne) vñ spinterculū li. diminutiuū ¶ hec fibula le (anglice a lase. or a botoñ) vñ fibulo as. Et est fibulare ligare vel vincere cum fibula. et est fibula quoddā firmaculū.

Anulus

Hec mitra tre. de mitos quod est filum. et trahoris. quia cum diuersis filis contrahitur et contexitur. ¶ Hic anulus li. de anus propter rotunditatem. ¶ hec gemma me. a gummi dr ꝓpter claritatem. Unde in li-

dio lapidum. Gemmis a gummi nomen posuere priores. ¶ Hic lymbus bi. est ornamentum circa extremitatem vestis scilicet fasciola quedam. ¶ Hec cyrotheca ce. dicitur a cyros grece quod est manus latine. et theca positio. quasi impositio manus. ¶ Hec tiara re. ornamentum est capitis. Unde Juuenalis. Et frigia vestitur bucca tiara. ¶ hic pilleus lei. Unde hic pilleolus li. diminutiuum de pilus li. dicitur. ¶ hic galerus ri. a gaelon quod est corium dicit quia totus de corio factus est galerus. Construe sic vltimum versum de tricatura. sic incipe constructiõem ibi. mulieribus sua cura. id est sua sollicitudo est de tricatura crinis.

Lymbus

Tiara
Pileus
Galerus
Constructio

Urceus: urceolus: est urna: vel amphora: testa:
Olla vel ydria: vas vini dic esse lagenam
Obba: vel onofórum: vel orca: fidelia: vas est
Ampullas. phyalas: his bullas: associamus

Phiala

¶ Hic ponit auto: diuersa nomia vasorum vtilium. ¶ Hic vrceus cei. Unde hic orceolus li. diminutiuum. de orce quod est capere vel recipere. ¶ hec urna ne. de vrgeo es. quia vrgeat collum. scilicet quedam mensura quam quartarium quidam dicunt Item vrna vas est ppue quod p condendis defunctorum cineribus adhere solet. Unde hec vrnula le. diminutiuum. ¶ hec amphora dicit ab am quod est circum. et foros ferre. quia circunfertur per ansas. Hec ãsa est auris per quam fertur olla. ¶ hec testa teste. de testus a. um Et est testa quedam olla. Unde horacius. Quo semel est imbuta recens seruabit odorem. Testa diu. nõ. Item matheus vindocinensis. Consuetudo sapit naturam teste saporis. Quem noua concepit. immemor esse negat. ¶ Hec olla le. de oleo es. dicitur. quia olet in liquore primo impositio. ¶ hec ydria e. est vas aquaticum. ab ydor quod est aqua dicitur. ¶ hec lagena ne. de latus a. um. et hec gena da latam habet genã. et est vas vini. Uñ Virgilius. Primas iudice frãge nasacco portatur auena. Aut bacchi vena ciato cratere lagena. Et lagena est quedã mensura vini vel alterius (anglice galon) ¶ hec obba be. quoddã vas habẽs nomen a sono quẽ facit quando funditur de eo aliquis liquor. ¶ Hoc onofórum ri. ab onos quod est asinus et foros ferre quia solebant portare illa vasa. Et vocantur anglice a costrill. ¶ hec orca ce. de orcos quod ẽ capere. ¶ hec fidelia lie. vas. a fidelis. quia fideliter seruat liquorem impositum. Unde persius. Discẽ nec inuideas q multa fidelia putet. In locupletem penu. ¶ hec ãpulla le. dicitur de am quod est circum et pulla inflatio. vel ab am. et pello lis. quia circumppellitur in vẽtrem ¶ hec fiala le. ab alan quod est vitrum. da vas vitreũ est

Urna
Amphora
Testa.
Olla
ydria
Lagena
Obba
Onofórum
Fidelia
Ampulla
Phiala

¶ Hec bulla bulle dicitur. quia inflata est sicut bulla. que fit tumoꝛe laticis. id est aque.

pinguedo

Sumen: ꝛ aruina: sagimen pinguedo: sagina: Abdomen: vel adeps: ꝑdictis adde popisma

¶ Ista nomia sunt eiusdē significatōis cū hoc nomīe hec pinguedo nis. i. sagimen nis. a sacio as. ꝛ plerīq; ꝓducūt mediam syllabā. Ūñ quidā. Egredioꝛ limen curꝛū paro posco sagimen. Detulit ancilla. coitum peto. noluit illa. Et de sagimen dicitur sagiminosus a. um. et hec saginositas tis. ¶ hoc sumen inis. de sus suis dicitur. ¶ hec aruina ne. de aruum. ¶ hec pinguedo nis. de hic et hec pinguis et hoc pingue. Hec sagina ne. ¶ hoc abdomen inis. de abditus a. um. ¶ Et hoc omētum ti quoddā intestinū. ꝛ est pinguedo q̄ est in intestinis porci. et maxime porci siluestris et feri. Omentum dicitur ab omen. et est mappa ventris. vel illa membriana q̄ cōtinet maiorem partem intestinoꝛ. ¶ Hic adeps adipis. componitur de ad ꝛ hoc epulum li. quia pinguedo solet addi epulis. Ūñ adipiscillus li. i. parus adeps. vel adipatus a. um. adipe conditus. Et hoc adipatum ti quodlibet edulium adipe impinguatū. Hoc popisma tis. dicitur a popos grece. quod est pinguedo latine.

Sumen

Omentum

Popisma

Prostibulum

Foꝛnix: pꝛostibulū: genethea: crepida: lupanar: Pꝛedictis: tegetem: coniūgas atq; ꝓleucam

¶ Ista nomia idem significāt. s. domū meretricū. ¶ hic foꝛnix cis. penultima genitiui coꝛrepta. et dr̄ de foꝛnix quod est arcus lapideꝰ quia in hmōi fornicibus meretrices solebant meretricari. Ūñ foniceꝛ aris. i. meretricari. ¶ hoc pstibulū li. de pſto as. dr̄. ¶ hoc genetheum thei. dicitur de genethis quod est mulier. et thesis positio Et est genetheum locus vbi mulieres imponuntur ad fornicandū ¶ hec crepido nis. ꝓpie est riparū vel abrupti saxi vel rupis. vel mōtis extremitas. altitudo vel summitas. Ponitur q̄nq; tñ ꝑ caꝛuerna vbi vie conueniunt in qua pauperes solebant latitare. ꝛ mēdicare et etiam meretrices fornicari cum pertranseuntibus viam. Et dicitur de crepo as. pui pare. ꝓsonare. quia ibi frequens sonitus est ventoꝛ et aquaꝛ. ¶ hoc lupanar aris. de hec lupa pe. quod idem est quod meretrix dr̄. ¶ hec teges tis. de tego gis. dr̄. Et est ꝓpie parua domus q̄ et tugurium dr̄. sc̄z casula quam sibi faciunt custodes vineaꝛ vel pastoꝛes ad sui tegimen Et in huiusmodi tegete solent meretrices mereꝛicari. Et ideo ponitur pro lupanari. ¶ Hec proseuca ce. dicitur a proth quod est procul et eu quod est bonum. quasi procul a bono.

Genetheum

Crepido

Lupanar

Teges

Sarcina: sarcinula: põdus: clitellaq; fascis
Fasciculus vel onus: globus: et moles: ⁊ aceruꝰ

Sarcina

¶ Ista nomia vnũ significant. Hec sarcina ne. ppie onus vel pondus quod ex carne fit. Caro enĩ pondus facit. ⁊ hinc quodlibet pondus sarcina dicitur. vel a sarcinãdis rebus insimul. Uñ hec sarcinula le. et et sarcinella le. ambo diminutiua. Et sarcino as. aui. are. qõ componitur desarcino as. i. deonero as. exarcino as. idem. Insarcino as. i. intus vel valde sarcinare. Et est actiuũ cũ suis compositis. sarcino ¶ Hoc pondus ris. de pendeo es dicitur. Hec clitella le. est tantum pondus quantũ asinus portare potest. ⁊ fm quosdã dꝛ de deo es quod est gloriari ꝺa gloriosum est portare vel ducere hmõi onera. ¶ hic fascis cis. i. onus. Uñ hic fasciculus li. diminutiuum. ⁊ dicitur de facio. cis. ¶ hoc onus ris. Uñ hic onusculũ li. et onustus. et onero as. ⁊ scribitur sine aspiratõe ¶ hic globus bi. ppie quodlibet solidum et rotundũ. et ponitur ꝓ admiratione. aliarum rerum ¶ hic aceruus ui. ab acer dꝛ. Et est aceruus cumulus terre

Pondus
Clitella

Panes: artocopi: pastille: liba: placente:
Jungitur artocrea: simul artocasius illi
Et quia materia fruitur vice materiati
Additur his simula: pariter simulago: siligo

Panis.

¶ Auto: hic ponit diuersa nomia panũ. Et dꝛ panis a pan qꝺ est totum quia cũ omni cibo sumitur ¶ Artocopus componitur ab artos panis. et copos labor. i. panis cũ magno labore cõpositus. Hic pastillus li. diminutiuũ siue potius derriuatiuũ de hec pasta paste. Hoc libũ bi. de libo as. i. sacrificare. ¶ hec placẽta te. de placeo es. ꝺa placet gustui. ¶ hec artocrea cree. dꝛ de artos panis. et creos caro. i. panis cum caruibus confectis (anglice a pye) hic artocasius sei. de artos ⁊ caseꝰ (ãglice a flavyne) ⁊ ꝺa materia sepe ponitur ꝓ materiato. vt aurum ponitur pro anulo qui est ex auro. ideo hec simula le. potest dici panis qui fit ex simula. Et simula est flos tenuissimus farine et etiam simulago. Et siligo dicitur genus frugis. Et ponrtur pro pane qui fit inde. et dicitur simula et simulago de simul aduerbio. Teologus simulam florem fert esse farine. Item panis factus ex siligine dicitur siligo ¶ hec siligo ginis. est quoddam genus tritici sic selectum ab alio. Nam in pane spẽs eius est ꝑcipua'. Uñ quandoq; tenuissimus et purissimus flos farine dicitur vt sit panis nobilissimus. Unde iuuenalis. Sed tener et niueus molliq; siligine factus. Et dꝛ siligo a seligo gis. fm catholicon.

Artocopus

Libum
Artocrea
Artocasius

Siligo

Pallium

Pallia:palliola:clamys:est cum ciclade:palla
Ast abiles manibus:mãtellos:tũgimus illis.
Dãt pelles pallis matrix:beuer et cirogrillus
Id quoq; cuniculus dant:asinus:z lacrones:
Sed vestes que sunt de solis pellibus he sunt
Pelliciũm:reno quibus endromade sociãtur.

¶ In primo ponit auctor ea nomia q̃ cõueniũt in significatiõe cum pellibus cum qbus pallia dñt ruderari. Et vltimo ponit illarum vestium nomia. q̃ tñmodo fiũt de pellibus. Primo dicit q̃ ista nomia cõueniũt in significatiõe. ¶ hoc pallium lij. dicitur de hec palla le. quod dr pallij mulieris. Vel dr pallij a pellibus vnde fiebãt pulli. Sed modo pallium dicitur quoddam genus panni ex serico. Unde hoc palliolum lij. diminutiuum. z pallio as. are. pallio tegere vel occultare vel induere vel ornare. Repallio as. Suppallio as. id est sub pallio latitare. vel latenter occultare. Et est actiuum cũ suis compositis. ¶ hec clamys dis. idem quod pallium. ¶ hec ciclas dis. a cilon quod est rotundum. ¶ hec palla le. a palim dicitur ¶ hic mãtellus li. dicitur de manus et telon quod est lõgum. quasi ad manus tela vel longus. ¶ hec matrix cis est animal cuius pellis cõueniens est mantellis ¶ hic beuer ri. z hic Cirogrillus li. qui sm istũ autorẽ vt apparet vocatur anglice (a squyrel) Scõm alios puta Isidoꝝ. papã. z hugu. est hericius. s. animal spinosum maius hericio. ¶ hic cuniculus li. de hec cuna ne dr. ¶ hic asinus sini. est animal cuius pellis apta est vestibus. Unde bernardus. Siluester asinus obrepat. ¶ hic lacro onis. aliud animal seruiẽs ad hoc. ¶ hoc pelliciũ de pellis dicitur (ãglice a pilche) ¶ hec reno onis. vestis quedã de pellibus q̃ vtuntur lõgobardi ¶ Hec endromada de. vel endromis midis. spissa vestis de pellibus arietinis. ab endros grece quod est aries latine.

Clamys.

Beuer

Asinus

Lacro

Reno

Endromada.

Paruulus

Paruulus:et pusio:puer:infans:atq; pusillus.
Inde pusillanimes:animi ratione pusilli

Pusio

Ista nomia cõueniũt in significatiõe. ¶ hic paruulus li. diminutiuum de paruus. Et potest declinari paruulus la. lum. ¶ hic pusionis de pupus a. um. id est paruus a. um. z est pusio paruus infãs

vel puer. Unde Juuenalis. Nonne putas alius tecum tyrus puero domit. ¶ Hic puer pueri. a puno is dicitur. quia debet puniri. ne pius ne delinquat. ¶ hic ⁊ hec infans tis. ab in. ⁊ fans cõponitur. quasi non fans. i. non loquens ¶ hic pusillus li. Et potest declinari pusillus a. um. a puso dicitur diminutiuũ. Et componitur cum hic animus mi. ⁊ dicit pusillanimus a. um. vel hic ⁊ hec pusillanimis ⁊ hoc me. id est pusillum habens animũ

Puer.
Pusillus

Letofagus/syrtes/acroceramina/syrtis Syrenes/estusq;/ceramina/scilla carybdis Fluminis est vorter ponthi dic esse carybdim/

Ponthus

¶ Hic Autor docet que sunt pericula maris. Dicens q; sunt ista. Hic letofagus fagi. ⁊ lothos dicitur de lethe. Et est quedam arbor cuius succus gustatus confert obliuionem. Et componitur lethos cum fagin. quod est comedere. ⁊ dicitur hic lethofagus fagi. id est fructus illius arboris. qui valet ad irritandũ amorem. Sed hic videtur poni ꝓ quodam periculo maris. Unde Ouidius de remed. Illic lethofagus illo sirenis in antro. Esse putes remis adiice vela tuis. ¶ Syrtes est ꝓpriũ nomen cuiusdam mulieris mutate (fm fabulas) in monstrũ marinũ. ¶ hec acroceramina orum. dicuntur illud idem quod montes fulminati. ⁊ est periculum in mari. Et dicit de acros quod est mons. et hec ceramina ceraminor. dicũtur illud idem quod sunt sara preeminentia in mari ad instar cornũ. Et ceramina ceraminor de ceros quod est cornu. ⁊ amnis nis. Unde ceramina quasi cornuti amnes. ¶ hec Syrtis tis. de syren (quod est tractus) dicitur. ⁊ sunt syrtes loca periculosa in mari ¶ hec syrena ne. vel hec syren syrenis. dicit de syron. quod est tractus. quia dulcedine sui cantus nautas ad se trahit. ⁊ facit eos submergi. Et est monstrũ marinũ hec syrena syrene. ⁊ syren enis. in specie mulieris. ¶ Fingũtur tres fuisse syrenes. ex parte virgines. ex parte volucres. ex parte pisces. Quarũ vna voce. altera tybijs. tercia lyra canebat. que illectos nauigantes sub cantu in naufragia trahebant. ¶ Papias putabat syrenes esse demones vel draconcs (ỹ Isaie. ij) Et syrenes in delubris voluptatis. Sed fm veritatem meretrices fuerunt. ¶ hic estus tus tui. dicitur de vro vris. ⁊ est tempestas in mari. ¶ hec scilla scille. fuit filia Phorci regis (fm fabulas) que ẽ mutata in illud monstrũ marinũ. ¶ Caryb dis dis. est illud periculum in mari. De quibus sic scribitur. Accipit ⁊ nunq; reddit mare scilla receptum. Euomit acceptas dira carybdis aquas

¶ Differũt vorter ⁊ carybdis Vorter est vorago in flumine ⁊ in recenti aqua. Carybdis est vorago ponthi. i. maris

Letofagus.

Syrtes
Acroceramis

Syrtis
Syrena.

Notabile

Scilla
Carybdis

Vorter.

Pellis

Pellis/pellicula/cutis atq; cuticula/pellis
Est cum carne caret/carni cutis associatur.
Est caro cum corio tergum/ sunt tergora pelles.

¶ Autor dicit q; ista nomia in generali ꝓueniũt in vna sigñõe.in ꝑticiali differunt.hec pellis lis.dr̃ de pello lis.vñ hec pellicula le.dim̃. ¶ hec cutis tis.vñ hec cuticula le.dr̃ cote.qđ est incisio.sed in hoc differũt.q; pellis est qñ est extracta a carne. Sz cutis est ꝓprie qñ est cũ carne ¶ Et est eadem differentia inter tergũ gi.ꝛ hoc tergus goris. Tergum dr̃ esse caro cum corio.sed tergus dicitur esse pellis cum corio sine carne.

Cutis
Tergum
Tergus.

Libra/bilanx/trutina/pensum/põdusq; statera/
Lanx/simul examen/erit equilibris in istis/
Appensum steterem/trutinam dic esse stateram
Est examen apis/examen lingua bilancis.

Pondus:

¶ Hic pont Autor nomina ponder.hec libra bre.a liber a.um.dr̃. ꝑficitur duodecim vncijs.ꝛ habetur ꝑfecti ponderis. q; constat tot vncijs quot mensibus annus.ꝛ cõponitur cũ equus a.ũ.ꝛ dr̃ equilibris bis.vel sic hic ꝛ hec equilibris ꝛ hoc bre.i. equalis libra.hec Bilanx cis.i.libra.stetera.q; binas habet lances.ꝛ cõponit de bis.ꝛ lanx cis.ꝛ dr̃ lanx de latus a.ũ. Et lances ꝓprie sunt scutelle pendentes de libra. Et hic lanx cis.ponitur ꝓ libra. ¶ hoc pensum.sl. (fm qđ hic accipit)est pondus.habet tñ plures sigñiones. Est enĩ deliberatio.cogitatio.ꝓsiliũ.q; cũ aliquid deliberamus pẽsamus.ꝛ in pendendo.i.i dubio sumus. Et hoc pensum dr̃ mulieris lana vel linũ ad opus datũ vel filatura.ꝛ dr̃ a pendeo es.vel est pondus. q; ad pondus.i.mẽsurã dabatur. hinc penso as.i.cogitare.deliberare vel ponderare.trutinare.equitare. Et fm hanc sigñionẽ põt esse frequentatiuũ de pendeo es ¶ hoc pondus ris.dr̃ de pendeo es.ꝛ est onus vel grauitas.vel qđ trutinatur ꝛ mensurat ¶ hic stater.ris.a sto stas. Et est quoddã pondus ſ.medietas vncie. ¶ hec statera e. est pondus dracmas hñs quattuor que sunt scrupuli duodecim. Et est statera trutina scz partica in libra ex trãuerso posita.sic dicta. qa ex duabus lancibus ꝛ vno medio stilo pendeat ꝛ stet. Et sic patet differentia inter staterã ꝛ stateram. Et statera sepe dr̃ totũ illud instrumentũ. ¶ hoc examen inis.fm Hug̃. est filum mediũ quo trutina in statera regitur ꝛ lances equant.vnde lancis amentũ dicitur Vel examen dr̃ lingua q̃ inf oramie trutine vertitur huc ꝛ illuc.fm qđ ꝓsiderat eq̃litas põderatoꝝ. Vñ examen dicit indiciũ.ꝑbatio discretio.inq̃sitio Vñ examino as.i.ꝑbare eq̃lit.iudicare.discutere diligenter inquirere.inuestigare. Item examen est collectio apum.

Pondus
Stater.
Statera.

Examen.

Libra.
Bilanx.
Lanx.

Pensum

¶ Hec trutina ne.i. statera. scz lingua libre. q̄ semp trudit̄ foras Trutina.
Vel trutina est illa partica q̄ transuersum posita. vnde trutinella le diminutiuū. Et trutino as.i. librare.

¶ Pzisc⁹ ⁊ antiquus/annosus ⁊ inueteratus. Pzisc⁹
Decrepitus/vetulus/vetus/ emeritusqz/ senilis.
Longeuus sit in his/ sit pzistinus atqz vetustus.

¶ Ista nomina sunt eiusdem sīgnionis. Pzisc⁹ a.ū (de pzidem dr
Antiquus a.um (de ante dr.) Annosus a.ū.i. plenus annis. Senex
de annus dr. Et senex de sensus dr. q̄ in senibus solet esse sensus.
cum in antiquis est sapientia ⁊ in multo tpe pzudentia. ¶ Inuete Senex
ratus a.um. de in ⁊ veteratus a.ū. cōponitur. ¶ Hic decrepitus ti. Inueteratus.
i. valde senex. de de ⁊ crepo is. Et dr decrepitus a.ū. quasi deorsuz Decrepitus
crepare. q̄ desierit crepare. i. sonare. ¶ Vetulus a.ū. dim̄. a vetus
¶ Hic hec hoc vetus ris. i. senex. de veto as. aui. are. i. pzhibere. iu Vetulus.
uences a delictis. ¶ Hic emeritus ti. i. senex. vel emeritus a.um. i. Emeritus
extra meritū positus. qui nō potest iam mereri nec exercere officiū
suū. imo liberatus ⁊ solutus a labore officij sui. sicut miles olim post
lx. annū nō cogebatur militare. sed salnabat a labore solito ⁊ dabat
ei ager vel villa vel aliud vnde viueret. ⁊ tunc erat emeritus quasi
extra meritū positus. q̄ nihil postea laboret solito merebat. Vñ hec
emeritio onis. talis pzietas ⁊ talis liberatio. ¶ Hic ⁊ hec senilis Pzistinus
⁊ hoc le. de senex. dr. ¶ Longeuus a.ū. de longus ⁊ hoc euū eui dr Longeuus.
quasi longū habens euū ¶ Pzistinus a.ū. de pzidem (sicut pzisc⁹
¶ Vetustus a.um. de vetus veteris deriuatur.

Segnis/inersqz/reses piger/ignar⁹ quoqz deses Piger
Torpidus/⁊ tepidus/torpēs cessansqz/ remissus
Igne animi vacuus/ignauus dicitur esse:
Deluescit deses/⁊ iners dormitat in arte/
Igne sine est segnis/resides reor a residendo
Dictos/sed pigros pedibus quasi dicim⁹ egros.

¶ Ista nomina sunt eiusdem sīgnionis cum hoc noīe piger. a. um.
quod dicitur de pigeo ges. verbo psonali. q̄ antiqui dicebant. sed
nos tenemus hoc verbum impsonaliter vt piget pigebat. Et dicit
piger quasi pedibus eger etymologia est. ⁊ non compositio. Et est

Segnis

piger.tardus ad incedendū.i.transeundū.sed transfertur ad alia.vt est ad animā vel animū. ¶ hic ⁊ hec segnis.⁊ hoc gne.cōponit de se.qđ est sine.⁊ ignis. Ān segnis q̄si sine igne animi.i.calore animi. ¶ hic hec hoc uers tis.de in ⁊ ars tis cōponit. ¶ hic ⁊ hec reses sidis.de resideo es.dr. ¶ Ignarus a.um.i.ineffica.x. tardus.piger. stultus.de in.cōponit ⁊ gnarus a.um.i.doctus.sapiens, studiosus. vigilans. ¶ hic ⁊ hec deses dis.de desideo es. ¶ Torpidus a.um de torpeo es. Tepidus a.um.de tepeo es. hic hec hoc torpens tis de torpeo es.hic hec hoc cessans tis.de cesso as. ¶ Remissus a.ū. de remittor aris. ¶ Ignauus q̄si igne animi vacuus. etymologia est nō cōpositio. ¶ Deses(ſm Autorem)dr de consuesco cis. quia deses desuescit.i.nō frequentat in bono. Iners dr ille qui dormitat siue dormit in arte.i.opere suo.Segnis quasi sine igne animi.

Remissus

Rores/vel pluuie/nymbi dicūtur ⁊ imbres/ Rosida de rore fiunt/sed hibernus ab imbre

Pluuia

Ros
Rosidus.
Imber

¶ Ista nomina idem sīgnt in generali. hic ros roris.de rarus.a.ū qr rarus est ⁊ nō spissus vt pluuia. Ān rosidus a.um.i. plenus rore Et rosidulus a.um ¶ hec pluuia uie.de pluo is. ¶ hic nymbus bi de hec nubes bis.dr. ¶ hic imber bris.de inebrio as.are.dicit. qa inebuat terrā. Ān hic imberculus li.diminutiuū.⁊ imbriosus a.um. plenus imbribus. Et (ſm Autorem)hybernus a.um. Sed melius deriuatur ab hyems hyemis.⁊ tunc scribitur cum aspiratōne. sicut hybernus a.ū. Et est hybernū tempus in hyeme ⁊ vere. q̄si breue vernū(quod tempus plerūq; totam hyemem significat.

hybernus

Baiulo:porto/fero/sustento/subleuo/gesto Gestio/cum cupio/gesto si pondera porto.

Porto.

Baiulo

Notabile

¶ Ista verba idem sīgnt cum hoc verbo porto as.aui. Baiulo as simplex est ⁊ nō compositum.qđ patet in hoc hymno. Quem terra ponthus.ibi(clausirū marie baiulat) qr ibi hec syllaba ba. producit. nā stat in tercio pede.qui est spondeus. qr si prima de baiulat esset breuis.tunc ille pes esset trocheus.quod esse nō potest.maxime in illo metro quod est iambicū.cum nō recipiat trocheu. Et si baiulo esset dictio composita.tunc cōponeretur de basis. quod corripit primam syllabam.⁊ iulus iuli(qui fuit filius Enee) Et sic patet ꝙ ille ☧sus ē falsus. Cloto colū baiulat ⁊c. Uel ꝙ baiulo pōt esse ꝯpositū ⁊tūc corripit primā.⁊ pōt esse simplex tūc producit primā syllabam. ¶ Fero fers tuli ferre latum tu.actiuū ⁊ anomalum. ¶ Sustento

as.frequentatiuū de sustineo es.Sublevo as.de sub et levo as.cō
ponitur ¶ Gesto as.frequentatiuū de gero is.Et nota drām inter gestio tis.tui.gestire.z gesto as.aui.are.Gestire.i.cupere.z gesta re.i.portare.Et vtrūqz de gero geris gessi dicitur. Gesto Gestio.

Pergo/vel gradioꝛ/adeo/vado/pꝛoficiscoꝛ/ Pꝛe dictis societur eo/vel itinero verbis

Pergo

Jsta xba idem signt cū hoc xbo pergo gis.perrexi pergere.quod componitur de per et rego gis. ¶ Gradioꝛ ris.gressus sum gradi. xbum deponēs quod componitur Congredioꝛ ris.Aggredioꝛ ris. Regredioꝛ ris. Egredioꝛ ris.egressus sum egredi. Adeo is.adiui adire aditum tu.media corepta in supinis.componitur de ad z eo is.Vado is.vasi dere.Et componitur Euado is.euasi.euadere eua sum su.in supinis(to skape) Pꝛoficiscoꝛ ris.pfectus sum pficisci. id est pergere.dicitur de pficio cis.feci.Eo is.iui ire eundi do.dū. itum tiu in supinis.Jtinero as.de iter ris.dicitur. Gradioꝛ Vado

¶ Vestigo/scrutoꝛ/explozo/queroqz/rimoꝛ/ Scitoꝛ et indago percontoꝛ/scisciloꝛ addo

Quero.

¶ Jsta xba idem signficāt cum hoc xbo Quero ris.quesiui ārere quesitum tu.in supinis ¶ Vestigo as.aui.are.quod et vestio as. aui.are.dicitur.quod deriuatur de hoc vestigium gij.Scrutoꝛ aris. scrutatus sum tari.xbum deponēs.Explozo as. componitur de ex et plozo.Rimoꝛ aris.xbum deponens.id est inquirere.inuestigare Et tractum est a porcis qui per rimas terre siliquas et radices inquirunt.Scitoꝛ aris.frequentatiuū irregulare scōm signficatōem et formationē de scio scis scitum tu.u in o et additur r.fit scitoꝛ aris. id est querere.Jndago as.id est inquirere.inuestigare.vnde hec indago nis.id est inquisitio ¶ Percontoꝛ aris.de per et contoꝛ aris. quod idem est quod querere vel perquirere Et dicitur de hic contus ti.to.i.partica cum qua piscatur/scrutatur aqua inquirendo pisces.Et etiam est quoddam genus teli.et ppie quod ferrum non habet.sed est acuta cuspide ¶ Scisciloꝛ aris. tatus.sum ri.id est inquirere.Et formatur a secunda persona huius verbi scisco scis.ab secta s et addita toꝛ.z fit scisciloꝛ ris.z idem est quod scrutari.id est inquirere/inuestigare/interrogare.querere. Et est similiter irregulare frequentatiuum z scōm formatōem et significatōem. Vestigo Rimoꝛ Scitoꝛ Percōtoꝛ Scisciloꝛ.

¶ Rhete/sagena/plaga/cū casse/ sagenula/lina/ Addas rheticulum/de reti retio dictum.

Rhete.

Rhete

¶ Jsta nomia idem significāt cum hoc nomie Rhete tis. quod dr de retineo nes. Uñ hoc rheticulū diminuti. Et rhetiarius rij. qui facit retia. ¶ hec sagena ne. de hoc sagum gi. dr. Sagum vestis alicuius sagaciter factū. De sago saccus. de sacco sit tibi succus. De succo succus. de succo sit tibi occus. De occo socius. sic grāmatice tenet vsus. Uñ hic sagenarius rij. est ille q facit sagenas. ¶ hec plaga ge. i. rhete vel potius funis rehtis. ppie quib plage sunt funes illi qbus rhetia tendūtur. circa suumā partē. sed ponūtur qñq; pro ipis rhetibus ¶ hic cassis sis. si. a careo es. dicitur. vel de capio pis ¶ hoc linū ni. est materia vñ fiūt rhetia. Et qñq ponitur p rhetibus. materia scz p materiato. Uñ ouidius. Lina madēt comites ferrumq comare fotatū. ¶ Jtem nota q retio tis. tiui. tire. id est capere. Componitur cum re. Et dr irretio tis. tiui. tire. i. illaqueare impedire. Uersus. Quas irretiui volucres has illaqueaui.

Sagum

Plaga

Cassis
Linum

Rusticus: agricola: rudis: et villanus: agrestis
Et cum ruricola: societur villicus istis

¶ Jsta nomia idem signt. Hic rusticus ci. et est rusticus operarius in rure. vel qui in rure moratur. t colit rus. i. arat rus ¶ hic t hec agricola le. de ager agri. et colo is componitur. ¶ hic rudis dis. di. vel hic et hec rudis et hoc rude. da rudis est rusticus non subtilis. ¶ hic villanus ni. vel hic villicus ci. Et possunt declinari mobiliter. villanus a. um. villicus a. um. id est rusticus Et dūr de hec villa ¶ hic et hec agrestis et hoc agreste de ager agri dicitur ¶ hic t hec ruricola ruricole. de rus ruris t colo is.

Rudis
Villanus

Opilio

¶ Custodes ouium nos dicimus opiliones
Archimandritas constat quos esse vocatos
Mulio sed custos mulorum dicitur esse
Ad quos cura boum spectat: dic esse bubulcos

¶ Superius autor docuit quot nominibus potest rusticus appellari. Hic docet qui sunt ab effectu meri iustitia dicens. q isti scilicet opilio. custos ouium ¶ hic archimandrita te. greci. Et dr de archos quod est princeps et mandros ouis. quasi princeps ouium. ¶ hic mulio mulionis de mulus li. dicitur ¶ hic Bubulcus ci. de bos bouis t custos componitur et dr custos boum ¶ hic subulcus ci. de sub et sus suis. et custos. id est custos suum. id est porcorum.

archimādrita

Bubulcus
Subulcus

¶ Inter se distant/teres/orbiculare/ rotundum
Hastam dic teretem/pomū dic esse rotundum.
Effigiem pomi retinet sibi spera/vel oui.
Sperica de spera sic credas esse vocata.

Rotundū

¶ Nomina ista quo ad genus idem sīgnt. differūt tñ quo ad speciē
& ponūtur p rotundo. ¶ Hic & hec teres etis. media concepta. in gtō.
Et dicitur a tero ris. & ppie pertinet ad hastam. vt hasta dr teres
¶ Hic & hec orbicularis. & hoc re. i. circularis. Orbis enī est rotun
ditas circuli & cuiuslibet rei. & dicitur de rota te. quia quasi rota est
¶ Rotundus a. um. de hec rota te. & proprie pomū est rotundum.
¶ hec spera re. & ppie est spera vnū corpus rotundum. vt pom
vel ouū. Et diffinitur sic ab Hugt Sphera est mediante dyametro
ptinua semicirculi conductio. Et dr spera quasi spaciū rotundū. Et
dicitur de hoc spacium spacij. vnde sphericus a. um.

Teres
Orbicularis.

Spera

Regredior/repedoqz remetior/atqz reuertor.
Repatrio/remeo/redeoqz/ recurro/recurso.

¶ Dicit q ista verba sunt eiusdem sīgtionis. Regredior. ris. xbū
deponens. de re & gradior cōponitur. ¶ Repedo as. aui. are. de re.
& pedo as. qđ derivatur de pes pedis. sed nō est in vsu. Remetior
tiris. remensus sum. tiri. deponens. de re & metior. Reuertor ris. re
uersus sum. reuerti. deponens. & etiā reuerto tis. in eodem sensu in
uenitur. sed reuertor est deponens. & reuerto neutr. potest etā esse
actiuū. vt reuertam te. i. retrouertā te. Repatrio as. aui. de re & pa
trio as. cōponitur. Remeo as. cōponitur de re & meo as. i. eo is tre
Redeo is. ire. de re & eo. interposita d. Recurro is. de re & curro ris
Recurso as. aui. are. frequentatiuū de recurro is. recurri. recursum
recursu in supino. u in o fit recurso as. are.

Regredior.
Repedo as
Reuertor

Recurso.

¶ Pessula sūt obices: sera sūt repagula/vectes.
Addatur clatrus/a claudendo tibi dictus.

Sera

¶ Ista nomina sunt eiusdem sīgtionis cum hoc nomine repagulū
li. i. obex qui ad impedimentū obiicitur & opponitur. Vel' quecūqz
firmatura hostij (anglice a doibare) Et dr repagulum a repando. is

Repagulum.

Pessulum.

¶ Hoc pessulum li. de pello lis. Hic obex icis. penultima ꝓducta in obus casibus. Et forte tūc scribitur cū duplici ū. vt obūcis. sicut obūcio a quo derivat. auto: hic tī corripit necessitate metri coactꝰ

Sera.
Clatrus

¶ hec sera re. ⁊ est ꝓpie lignū qō er transuerso ostū ponitur. Ūs sero as. aui. ostio opponere. ostiū claudere. firmare. ¶ hec vectis. tis. de veho is. dr. Hic clatrus tri. de claudo is. dr. q: claudit ostiū. Et ꝓpie clatrus est repagulum quod hostio opponitur. vel ipsum ostium. ⁊ precipue ortoꝝ vineaꝝ vel viridarioꝝ.

Dic parmas/clipeos/ancile/vel egida/scutum.
Scutum — Pelta rotundatur/ clipei pars vmbo vocatur.

Parma.
Clipeus.
Ancile
Egida

¶ Ista nomina sunt eiusdem sīgōnis. Et sunt arma defensiua quibus ictus hostīū repellīt. ¶ hec parma me. ⁊ dr quasi parua arma vel parma quasi par manui (anglice a bokeler) ¶ hic clipeus. pei de clepo pis (qō est furari) dr. q: furatur ictus ꝓcuciētis ¶ hoc ancile lis. de ante dr. q: ante hoīez debet esse. ¶ hec egida de. vel hec egis egidis de ago agis. ⁊ est Acti casus. Actō hanc egidem vel egida. Et dr egis egidis. ab egle qō est capra. q: tegīt pellibus capūnis. Et fuit egis scutū palladis. hec egida de. vel egis egidis. dr q: agitur ante pectus pugnantis ¶ hoc scutū ti. ab hec scuta te. qō forma rotunda dr. vel ab excutio tis. q: ex se excusat ictus telorum. ¶ hec pelta te. de pello is. ¶ hic vmbo onis. de hic vmbilicus ci. dr. ⁊ est media pars scuti vel pelte (anglice a bose)

Pelta
Umbo

Dicas mausoleum/poliandꝝ/tumba/sepulcrū.
Sarcofagꝰ/bustū/tumulus vel pyramis/ vrna — Dās monumēta neeis/ziungīt his monumētū.

Mausoleum.
Poliandrum

¶ Ista nomina sunt idem cū sepulcro. de sepelio lis. q: in eo sepeliunt corpora mortuoꝝ. Hoc mausoleū. lei. dr de mausolo inuentore illius. ⁊ tūc ꝓducit penultimā. Vel dr de manes nīū. ibus. que sunt anime infernales. ⁊ tūc corripit penultimā. ¶ Hoc poliandrū dri. dr de polis quod est ciuitas cuiuslibet viri. ⁊ andros quod est vir. q: est vltima ciuitas cuiuslibet viri. Vel poliandꝝ dr vel intēptatur multitudo viroꝝ. ⁊ sic dr cimiteriū ꝓpter multitudinem viroꝝ ibi sepultoꝝ. ¶ Hec tumba be. de tumeo es. dicīt. ⁊ similiter tumulus li.

Tumba.
Sarcofagus,
Bustū
Pyramis
Urna.

¶ Hic sarcofagus gi. de sarcos. i. caro. ⁊ fagin comedere. q: ibi comedūtur carnes nostre a vermibus. ¶ hoc bustū ti. ab vro ris. dr. q: ibi solet corpus mortuoꝝ comburi ¶ hic pyramis idis. a pyr qō est ignis. q: surgit in acutū sicut ignis ¶ hec vrna ne. est ꝓpie vas

quod ꝑ conuentus defunctoꝝ cineribus adhiberi solet. (vñ poeta)
Solo tegitur qđ nõ habet vrnam.i.sepulcꝝ. ¶ Hoc monumẽtũ.ti
i.sepulcꝝ.qꝛ ꝑ transeuntiũ mentes moneat ad hoc debere transire.
ꝛ dr̃ a mouco cs.qꝛ mouet mentẽ seu memoriã defuncti. Monumentũ

Est callis/trames/est orbita/semita/limes
Uiculus/ꝛ vicus est publica strata/platea.
Est biuiũ via duplex/est triuiũ via triplex
Compita/ quadriuiũ dic quattuoꝛ esse viarum.
A callet callis/sed ab orbe fit orbita trames
A transmitto venit/sed iter dat semita semis/ Semita.

¶ Ista nomina idem sign̄t cum hoc noie semita te.ꝛ dr̃ a semis qđ
est dimidiũ.et est semita duoꝝ pedũ.scz via stricta vt alter alterius
in transitu transire nõ possit.et dr̃ semita quasi semis iter.i.dimidiũ
iter. Et est semita ꝑprie hoim. Callis ferarꝝ ꝛ pecudum.a calcando
vel a callendo.vel a callo.est eni callis ꝑprie semita stricta ꝛ tenuis
a callo pedũ ꝑdurata. ¶ hic trames itis.a trãsmitto tis.parua via
transuersa ꝑ agrum.qꝛ trãsmittit ad aliã partẽ agri vel a trãsuerto
tis.qꝛ ꝑ transuersum ducat vel a traho is.quia trahit a publica via Callis
¶ hec orbita te.ab orbis dr̃.ꝛ est ꝑprie vestigiũ carri.vel rote. Ab Trames.
orbe i.circulo rote dicta.s.actus rote.quo pecus duci solet. ¶ Hic
limes itis.dr̃. de limus a.um. Et sunt ꝑprie limites transuersa in Orbita.
agris itinera vel fines.qui diuidũt ꝛ exterminãt.vñ limito.as.aui. Limes.
are.i.terminare. ¶ hic vicalus li.dim̃.de vicus ci. a vice deriuatur
qꝛ vice ciuitatis habetur. ¶ hec strata te.a sterno is.strauj.dicitur Strata.
¶ hec platea tee.a platon grece qđ est latum latine.qꝛ lata via est Platea
¶ hoc biuiũ uj̃.de bis ꝛ via vbi due vie ꝯcurrũt. Quadriuiũ. vbi
quattuoꝛ vie ꝯcurrũt. Triuiũ uj̃.vbi tres vie ꝯcurrũt ꝛ exponũt se Biuium.
vnde cõponũtur. ¶ hoc compitũ ti.est collectio pluriũ viarꝝ.locus Triuium
vbi plures vie se petunt ꝛ cõueniũt. sicut biuiũ triuiũ ꝛ quadriuiũ. Quadriuiũ.
Et deriuãtur de competo tis.vel ꝯponitur de con.ꝛ pital quod est
via.vñ hic ꝛ hec compitalis.ꝛ hoc le ¶ hec via vie de veho is.dr̃

Sol tytan/phebus/titulus venit hincꝛ ephebus Sol

¶ Ista nomina ꝯueniunt in sign̄tõne. Hic sol solis. deriuat de solus
a.um.qꝛ solus luceat fulgore suo syderibꝰ obscuratis. Hic tytan is. Tytan

media ꝓducta .i. sol. Unde titulus li. Et dictus est titan. a tytan. qđ interpretatur illuminans ¶ Titulus diffinitur sic. Est brevis annotatio eoꝝ que confusius in sequenti opere ꝓtinentur. ¶ Hic ephebus bi. componitur de phebus bi. Et est Ephebus valde pulcer. ꝛ valde lucidus. scz iuuenis pulcer ꝛ impubes. Unde ephebiolus. li. diminutiuū. Et possunt declinare mobiliter. ephebus a. um. ꝛ ephebiolus. a. um. Et dr phebus bi. de fos grece qđ est lux latine

Ephebus.

Stolidus

Est fatuus stolidus/erroneus/insipiensqz.
Insscius ꝛ brutus/simplex/ideota stultus
Indoctus/simul insipiens coniungitur istis
Inconsultus/ꝛ elinguis/cum verba negantur
Incautus sit in his/imprudens/inique peritus.

¶ Ista nomina sunt idem. Fatuus tui. ꝛ dr de for faris. Et est Fatuus qui impericiā suam ostendit fando quicquid latet in animo. vel respondendo ad interrogata. Uel ideo dr a fando fatuus. quia nec ipse qđ fatur. nec qđ alij dicūt intelligit. ¶ Stolidus. de extollo lis. extuli. extollere. Stultus de extollo lis. ¶ Erronius. a. um. de erro as. Insipiens de in. ꝛ sapiens. Insscius. a. um. de in ꝛ scio scis. ¶ Brutus a. ū. i. stolidus. insulsus stultus. immūdus. de bruteo es. dicitur. ¶ Hic hec hoc simplex cis. cōponit de sine. ꝛ hec plica ce. ¶ Hic ꝛ hec ydeota te. cōponitur de ydus quod est diuisus a. um. ꝛ tota littera. i. illitteratus quasi diuisus a litteris. s. indoctus. insipiens. ¶ Indoctus a. um. de in ꝛ doctus. quasi nō doctus. ¶ Insipidus a. ū. de in ꝛ sapiens. Inconsultus a. ū. de in ꝛ consultus. a. ū. ¶ Hic ꝛ hec elinguis. ꝛ hoc e. ꝓponitur de e prepositione ꝛ lingua quasi extra linguā positus. ¶ Incautus a. um. de in ꝛ cautus. a. ū. ¶ Hic hec ꝛ hoc imprudens tis. q̄si ꝓcul ante videns ea q̄ futura sunt. Imperitus a. um. de in ꝛ peritus a. um.

Stultus.
Brutus
Ideota

Elinguis
Imprudens.

Scamnū

Scamnū/scabellum/subsellia/sella/scanellum.
Ꝓdictis pluteum/sedemqz/sedilia iungas.

¶ Ista nomina ꝓueniunt in sig̃tione cum hoc noīe hoc scamnū ni. Et dr de scando dis. ¶ hoc scabellum li. ꝓ scanellum li dr. ꝓ mutationem n littere. in b. ¶ hoc subsellū lij. de sub ꝛ hec sedes dis. dr ¶ Hec sella le. de sedeo es. dicitur. ¶ Scanellū li. ꝓ vnum n. diminutiuū de scamnū. Et dicitur etiam scanulū li. ꝛ scanelluz in eodem

Subsellium
Scanellū

sensu cum scanellum. a quo etiam deriuatur. ¶ Hoc pluteum tel. idem quod sedes. et dicitur de pluo is sola voce. ¶ Hec sedes dis. de sedeo es. ¶ Hoc sedile lis. de sedeo sedes.

Pluteum
Sedes.

Est seges: atqꝫ seres: sunt fruges: et lata: messes
Cum seritur seges est: lata cum radicibus herẽt
Fruges cũ fruimur: sunt messes quãdo metũtur
Dcqꝫ creando ceres fertur: quia res creat oñs
Dicitur annona: quam postulat annuus vsus.
Semineũ; sementium: sementis idem sunt
Semina iungantur ꝑdictis: a sero dicta
Et sementina res est a semine dicta.

Seges

¶ Ista nomia cõueniũt in sigtõe. Hec seges tis. a sero is. vel a seco as. dr. ¶ hec ceres ris. media correpta gti. est ꝓpue dea frugũ. Et dr a creo as. qa creat fruges. vel etiã alias res oẽs. ¶ Fruges nõ hz ntiñ casum singularẽ in vsu. t dr fruges a fruor ris. Segetes dñr cũ serũtur a sero is. Messes cũ metũtur t colligũtur a meto is. Fruges cũ fruũtur a fruẽdo. i. vescẽdo. Hoc satũ ti. de sero seui. re. satũ tu. t sũt sata cũ herẽt radicibus post seminatõem. ¶ hec annona ne. de annus ni. dr eo qꝫ singulis annis renouet ¶ hoc semẽ nis de sero is dr. Hñ semineus a. um. t hoc semineũ nei. i. semẽ vel cuiuslibet rei exordiũ. vel lucrũ de semine. t semẽtinus a. um. t hoc semẽtinũ ni. i. semẽ. t hec semẽtis tis. i. semen frugũ. vel tps seminandi

Seges.
Ceres
Fruges
Annona
Semen

Discus: catinus: lanx: est scutella: parasis
Fit de lance bilanx: palitis nota perapsis

Scutella

¶ Ista nola sũt eiusd sigtiõis cũ isto nomine hec scutella le. t dr de hoc scutũ ti. Hic discus sci. dr de stus qd est rotũdũ. vñ hic disculus diminu. Et nota qꝫ discus est scutella et nõ mẽsa lz ꝓ ea ponatur ꝓ metonomiã. ¶ hic catinus ni. i. discus. t dr a catõ qd est cõe. quia cõis oibus est. Hec parapsis sidis. de ꝓ t absida cõponit. Hec lanx cis de latus a. um. dr qa lata est. t ꝓpue lãr est discus trutine. et cõponitur cũ bis. t dr bilãr cis. i. trutina q hẽt binas lances ¶ hic parasitus ti. cõponitur de parapsis t situs a. um. qñ in papside. t ideo dr in vsu qꝫ parapsis est nota parasitis. i. lecatoubus et gulosis.

Discus
Catinus
Parapsis
Parasitus

Socius

Est conſorꝫ: ſociuſqꝫ: comes: collega: ſodalis:
Dat ſorꝫ conſortem: comitē via: uenꝫa ſodalē:
Miſſio collegam: ſocium labor efficit idem

¶ Iſta nola cōuenit in vna ſignīōe cū hoc nomīe ſocius. hñt tñ alt qualē drām. vt in eorꝫ exp̄ōe patebit. Hic ſocius cij. a ſocus a. qđ ē quoddā calciamētū. ꝙ ſunt ſocij ꝓpter ꝑiculi ꝙ opis vel laboris ſocietatem. q̄ſi in vno ſoco. i. caliga. i. in vno veſtigio manētes ꝙ eſt ꝓ prie ſocius ī periculo. Hic ꝙ hec comes tis. i. ſocius ꝙ ꝓprie comes in itinere. ꝙ dr̄ comeo as. Hic et hec collega ge. i. ſocius et ꝓprie in officio. ꝙ vī de con. ꝙ lego as. i. ſimul mittere. Hic ꝙ hec ſodalis. i. ſocius in mēſa. vel ſcutella. vel in ſede. et dicitur a ſedes vel a ſuadeo vel a ſedeo. Hic et hec conſors tis. de con et ſors tis. ꝙ ꝓprie cōſors eſt ſocius in p̄mio. Et dicitur conſors q̄ſi eiuſdem ſortis

Comes
Collega
Conſors.

Signifer

Signifer: anteſignarius: rem ſignat eandem
His p̄micerius: verilliferꝫ aſſociarur
P̄rimus pila ferens: eſt p̄rimipilus in iſtis.

Iſta nola ī ō ſign̄t. Hic ſignifer ri. ro. ē ille q̄ portat verillum ī bello añ exercitū ꝙ dicitur de hoc ſignū ni. ꝙ fero fers. Hic anteſignarius rū. eſt idē ꝙ dicit de añ. ꝙ hoc ſignū ni. ꝙ fero fers. Hic p̄miceri⁹ rū. dr̄ de p̄mus ꝙ cera grece qđ eſt legio latine. qa p̄ire debet legionē Hic verilliferꝫ ri. de verillū ꝙ fero fers. ſ. q̄ fert verillū. Hic p̄rimipilus li. penul. ꝓducta dr̄ de p̄rimus a. um. et hoc pilū li. qđ telū dr̄.

Aſſignarius
P̄micerius

P̄rimipilus

Splēdeo

Splēdet: et irradiat: lucet: nitet: atqꝫ coꝛuſcat:
Emicat: atqꝫ micat: rutilat: claretqꝫ relucet.

¶ Iſta v̄ba idem ſign̄t cum ſplendeo es. ui. ere. caret ſupinis. vñ hic ſplendor oris. ꝙ ſplendidus da. dum. Irradio as. aui. are. de in ꝙ radio as. Luceo ces. luxi cere. caret ſupinis Et componitur. Reluceo ces. ¶ Nito es. tui. tere. caret ſupinis. Et componitur. Reniteo es. Inniteo es. Unde hic nitor ris. ꝙ nitidus a. um. ¶ Coꝛuſco as. aui. are. i. ſplēdere. vnde hec choruſcatio onis. i. ſplendor fulgor. ¶ Emico as. aui are caret ſupinis. de e et mico as. cui dicitur rutilo as. aui. are. i. ſplendere. Et dicitur de rutilus a. um. et illud de rubeo es. Clareo. es. ui. ere. de clarus a. um.

Nito.

Coꝛuſco
Rutilo

Proluuies/sanies/caries/pus res eadem sunt/
Sordes/spurcicia/fex/ꝛ fecnlentia squalor
Cum macula tabes/affint contagia/labes
Sordem dic tecti scoriam dic esse metalli.
Dat tibi tabo/non plus per cetera quero.

Sordes.

¶ Ista nomia idem sign̄t. Hec proluuies ei.i.sanies vel sordes.dr de proluo is. ¶ Hec sanies ei.i.putredo que ex sanguine nascitur. Et differt a tabo.q̄ fluere sanie viuor est.ꝫ fluere tabe mortuor ē. Item tabes est putredo que stat.sanies que fluit.ꝛ dr sanies a sanguis.uinis. ¶ Tabes dr a sto stas. q̄si stabes.ꝛ a tabes tabi ētūs ꝛ tabo dtūs ꝛ ablūs in eodē sensu cū tabes.ꝛ est neutr dyptotū.i. habet variationē duor casuū. vel duar vocū casualiū. in grō tabi. dtō ꝛ ablō tabo. Hec caries ei.de careo es dr. Et est caries ꝓpie lignor.putredo vero aliar rer ¶ Hoc pus indeclinabile.de puteo es.dr.i.putredo vel infirmitas que reddit hominē putridū. Item habetur hoc pus puris puri.i.custodia. Uñ. Pus ꝓ putredo nō declinabile credo. Pus declinatur custodia q̄ñ notatur. Et tūc dr de purus a.um. ¶ Hec scoria e.suffocatio vesice.ita vt vrina denegetr vel ventris officiū. vnde hic Scorio onis.stultus. stolidus.fatuus. hec scorea ree.ab excoquo is.excoxi.dr.i. sordes ꝛ purgamētū metallor.q: de ferro excoquit. ¶ Hec sordes dis.i.putredo metallor. scoria.ꝛ aliar rer. Uñ hec sordecula le. Et sordes immūdicia dom vel tecti. ¶ Hec spurcicia cie.de spurcus a.um. Hō spurci. addita cia.fit spurcicia. ¶ hic fex fecis.a fago gis.dr.ꝛ cōponitur fex cuz lentos qō est plenū.ꝛ dr fculentus a.um.i.plenus fece. Unde hec feculencia cie.i.plenitudo fecis. ¶ Hic squalor oris.de squaleo.es dicitur. ¶ Hec macula le.de maculo as.aui. ꝛ dicitur maculo las. de macies ei. Et est macula nota.vicium.turpitudo.macula. Et dr squama loricę.ꝛ filum rheteris. ¶ Hoc contagiū gi.de cōtingo gis. ¶ hec Labes labis.de labor eris.dr.i.putredo ꝓni cies. ruina. miseria. Uñ hec labecula le.diminutiuū.

Proluuies
Tabes.
Caries.
Pus.
Scorea
Scorio
Sordes
Spurcicia.
Fex.
Squalor.
Contagium
Labes.

Glabrio/vel tinea capitis sunt/ hinc glabriosus.
Glabria sed cuius caput occupat/est glabriosus/
Corporis ꝛ reliqui scabies est/hinc scabiosus/
Pustula corporibus totaliter heret/ꝛ vlcus.

Scabies/

Glabrio

¶ Hic ponit Autor sordes que contingunt hominē. ⁊ dicit q̄ ista. Hic glabrio onis. ⁊ (put hic sumitur) est vermes in capite. ⁊ dicit glaber bra. brum. ⁊ est glaber nudus sine pilis. ⁊ de glabrio dicit glabriosus sa. sum. plenus glabrionibus. Item glabriosus dr̄ ō hec glabra bre. qō est scabies i capite. Sed nec glabrio nec glabra nec glabriosus. est in ꝓpia aut Catholicon. ¶ Hec tinea nec. ppie est vermes vestimentor. ⁊ dicit de tero is. ¶ hec scabies ei. ⁊ hec scabia bie. dicitur de scabo bis. bi. bere. Sed differunt hec nomina Scabia est sicut lepra asperitas carnis cum puritu ⁊ squamatōne Scabies est tenuis asperitas carnis cum puritu ⁊ etiam cū squamatione. vñ hec scabiecula le. ⁊ scabiola le. diminutiua. ⁊ scabiosus a. um. ¶ Hec pustula le. de pus qō est putredo dicit. ⁊ est pustula in superficie carnis. vñ hec pustella le. diminutiuū. ⁊ pustulentus a. ū ⁊ pustulosus. ⁊ pustulens entis. i. viceros⁹ pustulis plenus ⁊ tali infirmitate infirmatus. ¶ hoc vlcus eris. de oleo es. dicit. ⁊ differt a vulnere. nam vulnus ad animi. vlcus ad corporis refert iniuriā. Item vulnus corporis recēs plaga. vlcus vero inueteratū vulnus Item vulnus qō ferro vel fuste vel lapide. q̄si vi nascit. Ulcus qō ꝑse nascitur in carne. ipsa putredo q̄ oleat. Vñ viceros⁹ a. um.

Scabies. Scabia

Pustula.

Ulcus Vulnus

Serpens Est serpēs/ydrus coluber/simul ydra/chelidrus/ Vipra/seps aspis simul ⁊ nepa iungitur anguis Atq; dracena/draco fit scorpio de speciebus.

¶ Ista nomina idem sīgnt quo ad speciem. Hic serpens tis. (dicit a serpo pis) ¶ hic ydrus dri. hec ydra dre. ⁊ illud de ydro qō est aq̄ nam serpens aquaticus est. ¶ hic coluber bri. de colo is. ⁊ vmbra bre. q̄si colens vmbrā. ¶ hic chelidrus dri. i. serpens dō brachiatus vt scorpio. Et dicitur a chele quod est brachium. ⁊ ydrus ydri. ¶ hec vipera re. componitur de vi. ⁊ pario ris. q: vi pariat. ¶ hic Seps indeclinabile (ſm Hug'.) a sepio is. dicitur. quidam serpens exiguus q̄ non solum corpus sed etiam ossa veneno ꝓsumit. ¶ hic aspis dr̄ q̄si aspergens pus. i. venenū. vnde aspis q: venenū immittat ⁊ aspergit. ¶ hec nepa pe. q̄dam serpens q̄ natos suos ꝓsumit. excepto vno q̄ dorso suo incedit ⁊ inhesit. ⁊ post ipse q̄ seruatus est. ꝓsumit parentem. Et dr̄ nepa q̄si necans partus. ¶ hic anguis is. de ango gis. dr̄. ¶ hec dracena ne. vxor draconis. hic draco onis. a greco dr̄ Greci enim draconem draconta vocant. Et dr̄ draco dō est in templo. Anguis dum est in aqua. Serpens dum est in terra. ¶ Scorpio onis. a scorte quod est dulce. ⁊ polo is. qō est fingo gis ꝯponitur. hic scorpio onis. ⁊ scorpius pī. in eodem sensu quoddam vitimal venenosum est vel serpens. ¶ Cōstrue. Scorpio fit de speciebus. i. de specie precedentiū serpentū.

Ydrus. Coluber. Chelidrus.

Vipera

Nepa Anguis.

Draco. Scorpio.

¶ Immolo/sacrifico/facio/lito/mactito/macto — sacrifico
Nomen carnificū/de mactando trahit ortum/
A lanio dictos/quos dicimus esse lanistas.

¶ Ista verba sunt eiusdem sīgnionis cū hoc verbo sacrifico as. qđ ꝓponitur de sacrū ⁊ facio cis ¶ Immolo as. aui. cōponitur de in ⁊ hec mola le. ⁊ est mola (ꝑut hic accipitur) panis ex farina ⁊ aqua ⁊ sale. qua olim victime inter cornua ꝓfundebant. — Immolo. Lito
¶ Lito as. aui. et differt a sacrificare. nā sacrificat qui sacrificiū facit. ¶ Facio cis. i. sacrificare. (Vñ Virg(.Cum facio vitulā ꝓ frugibus ipse venito.) Litat qui sacrificiū dat. ⁊ qđ sacrificio ꝓfuit vl̄ potuit vel impetrat — Facio
¶ Mactito as. aui. frequentatiuū de macto as. i. sacrificare. immolare. trucidare. interficere. Vñ hoc macellū li. locus vbi mactantur pecora. ⁊ hic macellio onis ⁊ hic macellarius rij. qui pecora mactat ⁊ vendit carnes. — Macto
¶ Et forte Autor iste cū dixit. Nomē carnificū de mactando trahit ortū. intellexit de istis noibus macellio ⁊ macellarius. que hñt ortū suū a macto as. qz carnifex habz ortū suū de caro carnis. ⁊ facio cis. ⁊ nō de macto. — Macellio Macellarius
¶ hec lanista te. ⁊ hic lanio onis ⁊ hic lanius nij. in eodem sensu. i. carnifex vel homicida macellio. ⁊ dicūtur a lanio as are. i. scindere. lacerare — Lanista

Calcius est solea/pero/sotularis aluta.
Et quia munda luto/nomen sibi sumpsit aluta.

¶ Ista nomina idem sīgnt cū hoc. nole hic Sotular aris. ⁊ est calciamentū pedis. — Sotular
¶ Nota fm Auicennā. ca. v. de ꝓseruandis extremitatibus a nocumēto frigoꝝ. dicentē. Nō oportet qꝫ sotularis aut calciamentū (quo pes tegit) sit strictus. ita vt in eo pes moueri nō possit. Et ita patet qꝫ rectius dī hic sotularis i nō casu ⁊ nō sotular — Notabile
¶ hic calceus cei vel calcius cij. indifferenter ꝙ e vel i potest scribi sicut calceo a quo deriuat. de calix cis. vel a calcando. ¶ hec solea lee. a solum dī. qz solū pedis tegat. vel qz solo terre adhereat. ¶ hic pero onis. est calciamentū rusticoꝝ. ¶ hec aluta te. dī ab alo lis. qz alit pedes. ⁊ est pellis tenuata (anglice cordovan) ⁊ ponit ꝓ calceo qz calcei inde sunt. scz materia ꝓ materiato. Autor tñ vult qꝫ Aluta dicatur ideo. qz mūda ⁊ pura a luto ⁊ sordibus — Calceus. Solea Pero. Aluta

¶ Vila vel hastile/iaculum/catapulta/sagitta
Missile/vel telum/necnon addatur arundo/
Spicula vel gelas/simul addas atqꝫ sarissas — Telum

Sagitta
Pilum
Hastile

¶ Ista nomina idem sign̄t cum hoc nomine hec sagitta te qō dicō de sagio gis. vel sagar. q̄ sagaci iactu emittitur. fertur enim p̄nis ¶ Hoc pilum li. i. telum. dr̄ de pello lis. Hoc hastile lis. de hasta te Hoc iaculū li. de iacio cis. ieci iacere. ¶ Hec catapulta te. ē sagitta cum ferro bipenni (quam barbatam vocant) ¶ Hoc missile lis. de mitto tis. dr̄. q̄ est abilis ad mittendū. ¶ hec arūdo inis. ppr̄ie est canna. ponitur tn̄ p̄ sagitta que acuta est vt arundo ¶ Hoc telū li. a telon qō est longū dr̄. Hoc spiculū li. ⁊ hec spicula le. p̄ eodem. de hec spica ce. dr̄. ¶ hec gesa se. est genus armor̄. ¶ hec Sarissa se. i. telum. ¶ Nota q̄ pila dicūtur arma Romanor̄. Gesa gallicorum (anglice a launcelyn) Sarisse macedonū i. sagitte.

Missile
Telum
Gesa

Notabile

Terra Ops/humus atq̄ solū/rea terra/vel arida tellus

Terra

Ops.

Notabile

¶ Ista nomina idem sign̄t cum terra. Et dr̄ terra a tero teris. quia teritur. ⁊ terimus illam pedibus nostris. ¶ hec ops opis. i. terra. q̄ alio nomine dr̄ rea ree. i. conscia. ¶ Nota differentiam inter ops. cops scobs ⁊ scrobs. Ops. opis. Fer domuū scobs est. vndarum fossaq̄ scrobs est. Facunda cops est. terre dea fertilis ops est. Et ponitur ops hic p̄ dea terre. Et rea ree. i. humus mi. (qō de humeo es. dr̄.)

Solum
Arida
Tellus

¶ hoc solum li. de sol solis. q̄ soli pateat. vnde hoc solum li. inferior pars pedis. q̄ eo terre vestigia imprimimus. ¶ hec arida aride. i. terra. Vñ Psalmista. Et aridam fundauerūt manus eius. ibi aridā i. siccam terrā. ¶ hec tellus telluris. ppr̄ie est terra frugifera. vnde Catho. Telluris si forte velis cognoscere cultus. Et dicitur de colo colis colui colere. q̄ eius fructus colimus.

Lar thalamus camera/simul est penetrale re/ Addas conclaue/vel canopea/penates. /cessus Rheticulum sericū notat nobis canopeum

thalam⁹.

Lar

Penetrale
Canopeum
Conclaue
Camera.

¶ Ista nomina idem sign̄t cum hoc nomine hic thalamus mi. ⁊ dr̄ de thalomos grece. qō est cubiculū latine. ¶ hic lar ris. de largior iris. vel de largus a. um. q̄ inde p̄cedit largitas. ⁊ ppr̄ie est domus Item lar laris. i. ignis. Vñ. Vidi larem in laribus. i. ignē in domib⁹ ¶ hec camera re. de camne qō est curuū dr̄. ¶ hoc penetrale lis. vel penetral lis. i. domus secreta. ⁊ dr̄ de penetro as, vel ō penitus ¶ hoc conclaue is. cōponitur de con. ⁊ hec clauis is. ¶ hoc canopeum pei. penultima correpta ō canopus pi. dicitur. qō est ciuitas egypti. et ponitur canopeū p̄ camera. Est tn̄ ppr̄ie rheticulū q̄dā de serico subtilissimū quo repellūtur ⁊ muscę circa lectos nobiliū. Vñ in Aurora. Rheticulum sericū. scriptura vocat canopeum

Templa monasteria delubra q̄ fana vocamus
Basilicam simul ecclesiam iungimus illis

Templū

¶ Ista nomīa sīgnt īdē cum hoc nomīe hoc templū .pli. plo. quod componitur de hoc tecū ti. et amplus a. um. vnde templum quasi tectum amplū. ¶ hoc monasterium rīj. dr̄ de monos quod est vnū. ⁊ sterion statio monachor̄. Hoc delubrū bri. de luo is. dr̄. Hoc phanū ni. dr̄ de phanos quod est sonus. Vel dr̄ a for faris p cōtrariū q̄a fanus non est locus fabulatōis sed deuote orōnis. ¶ Hec basilica ce. ppīe domus regia est. s. palacium regis. vel impatoris. sed modo p translatōem dicitur basilica ecclesia. quasi palaciū regis. et dr̄ basilica a basileus quod est rex. ¶ Hec ecclesia sie. interp̄tatur cōuocatio scilicet fidelium. quia omnes ad se vocat. Et dicitur de ec. quod est p̄positio greca. tantum valens quantum con apud nos. et clisis quod est vocatio. quasi conuocatio.

Monasteriū
Phanum
Basilica
Ecclesia

Sunt canopea tentoria papiliones
A canopo castro canopeum nāq̄ vocatur
Q̄d conum supra patent sic credo vocata

Tentoriū

¶ Hic autor dicit q̄ hec nomīa īdē sīgnt cū hoc nomīe tētoriū rīj. qđ dr̄ de tēdo is. da tēdit cū funibus. ⁊ ē āglice a pauylon. ¶ hoc canopeū pei. supra exponit sz nō in ista sīgtōe i q̄ rarissime repit. ⁊ dicit autor q̄ deriuatur a canopo qđ est castrū. i. ciuitas egypti. vel a conus ni. da ad sīlitudinē coni a lato tēditur i acutū. ¶ hic papilio is. a pape dr̄ ⁊ ē ppīe q̄dā auicula q̄ i suo aduētu meret admiratōem vñ papiliones dīr tētoria ad similitudinē illius auis volātis.

Canopeum
Papilio

Thuris thuribula dic incensoria vasa
Et quod idem signat istis societur acerra

Thus

Ista noīa cōueniūt i significatōe hoc thuribulū. ⁊ dr̄ de thus ris. i vas i quo thus adolet. ⁊ dr̄ a theos. vel de tundo dis. ⁊ tūc nō aspiratur. ¶ hoc incensorīū rīj. ab incēdo dis. incēsum su. ¶ hec acerra re. i. thuribulū. Et dr̄ de acer ceris quadā arbore. Thus dicitur de theos quod est deus. quia in sacrificijs deorum adolebat

Acerra

¶ Est turbo vētus et flamē flatus et aura
Ventorum species: complectere versibus istis

Uentus

Sunt subsolanus: vulturnus: et eurus: eoi
Circius: occasum: zephirusq; fauonius afflāt.
Sed veniūt aquilo: boreas: ac corus ab arcto
Atq; die medio notus afflat et affricus austro

Turbo
Ventus

Autor hic ponit nomia q̄ cōueniūt in sig̃tione cū hoc nomie vētus Deinde ponit diuersa nomia vētor. Primo dicit. Turbo est vētus ꝛ dr̄ turbo a tra. qa quotiēs talis vētus ꝙsurgit. tra in circuitu mittitur. Est eñ turbo ẋtigo vētor. Hic vētus ti. a venio is dr̄. hoc flamen nis. a flo flas. ꝛ ſſr flatus. hec aura re. ab aer ris. ꝛ est aura leuis vētus. ¶ Deinde dicit autor. o lector cōplectere ſpēs vētor in istis ẋsibus q̄ sequūtur. Subsolauus. vulturnus. ꝛ eurus ſūt eoi. i. vēti oriētales.

Subsolanus
Vulturnus
Eurus

Subsolanus dr̄ de sub ꝛ sol solis qa sub ortu solis surgit ille ventus. ſ. directe in oriēte. ¶ Vulturnus est ventus collateralis sibi ẋsus austrū ¶ Eurus est collateralis sibi ẋsus aqlonem q̄ alio noie dr̄ euro aqlo vel triphonitus.

Circius
zephirus

Circius zephirus et fauonius afflant occasum. ſ. solis. i. veniūt ab occidēte. Circus cij. de circus ci dr̄. i. circulus. ꝓprie vētus q̄ diuerse ꝛ acrit circuitū faciē do volat. ¶ hic zephirus ri. grece floriēs dr̄. qa flores in germia in eius flatu viuificētur. q̄ alio nomie dr̄ fauonius a faueo es. qa fauore flores ꝓdūtur. ꝛ terra germiatur.

Aquilo

Sed aqlo boreas ac corus veniūt ab arto. i. a plaga borcali. Hic aqlo nis. ab aq̄ ōi. ꝛ ōi aqlo q̄si ligās aq̄s. qa vētus est serenus ꝛ aq̄s stringit secz cōgelādo. Idē et boreas dicitur. qa ab iperboreis oris flat ꝛ idē corus vocatur. Et nota q corus ꝓ vēto ꝓducit primā. ꝛ caret aspiratiōe. In aliq̄bus significatiōibus corripit primā. et habet aspiratiōem. vñ ẋsus. Cōsona turba corus quotiēs est aere chorus.

Notabile

¶ Construe vltimū ẋsum atq; nothus ꝛ affric⁹ afflāt ab austro. i. a plaga australi. medio die.

Constructio

Hic nothus thi. dr̄ malus ꝛ sinister vētus. ſ. auster q̄ pluuiosus est. ꝛ calore suo flores et pisces in mari adulterat. ꝛ corrumpit. Et nota q nothus ꝓ vento scribitur cum h. et corripit primam. Sed notus a. um. de noscoscis. ꝓducit primam. vnde quidam. Flatur summa nothus crebro mihi flamine notus. Hic affricus ci. est ventus flās a meridie. vnde pap. Affricū dicimus ventū a meridie flantē.

Vinum

Vina: merū: bachus: bronius: vel liber hiatus
Istis lineus coniungitur atq; lieus:
Atq; tenēs mentē temetū: faciet temulentū

Est idꝛomellū: mulsum: nectar: ceruisia: syra
Pigmentū: mustū: mellicratū: falernum
Et sapa quod medici ponūt sub nomine vini

¶ Hic docet autor cōuenientiā in sig̃tione cum hoc nomine vinū ni. Deinde ponit in gñali diuersa nomia potuū. Hoc vinū ni. de vitis vitis dr. qa de vite ꝓcedit. ¶ Hoc merū ri a meris quod est diuisio dr. Et ꝓprie merū est bonū vinū et clarū ⁊ fece diuisum. ¶ hic bacchus chi. est deus vini. ⁊ ponitur qñq; ꝓ ipo vino vt ibi. Cū venere et baccho. ⁊c. ¶ hic bromus mi. i. deus vini. vel ipm vinū. et dr a bromim quod est appetere. qa dat appetitū comedēdi. ¶ hic liber bri. i. bacchus. ⁊ dr de libero as. qa liberat aim de curis. ¶ hic hiatus ti. i. bacchus. Et dr de hio as. qa facit venas hiare. Lineus ⁊ lieus. i. bacchus. ⁊ dr a lien quod est splen qa a splene risus ꝓcedit. ⁊ eb: q̃ si em ꝓ ridēt. Vel dr a ligo as. qa ligat liguā. ⁊ impedit expedite loqui. ¶ hoc temetū ti. a teneo es. ⁊ est ꝓprie bonū vinū. qa teneat mētes. vñ temetū q̃si tenēs mentē dr. vñ temulētus a. um quod cōponitur de temetū ⁊ lētos qđ est plenū. ⁊ ē temulētus ebrius plenus vino. ¶ Post hec nomia ponit autor noia quorūdā potuū. ⁊ sunt ista. idromellū li. i. aq̃ mellita. Et cōponitur ab idor qđ ē aq̃ ⁊ mel lis. Hoc mulsū si. vel hec mulsa se. qđā potio q̃ ex aq̃ vel vino ⁊ melle ꝓficit. ⁊ dr de mulceo es. Itē mulsū si. i. ō ē qđ medo. ē ei medo a melle dictū. i. poto mixta cū melle. ¶ hoc nectar ris. penultima gti correpta de necto is. dr. liquor. s. vinū pigmētatū dictū qa nectat linguas bibentū ¶ hec ceruisia sie. de ceres ris dr. qa de cerere. i. de frugib⁹ fit. ¶ hec syra ꝓ syncopā dr de hec cicera re. ⁊ est qđā potio q̃ fit ex succo frumēti. pomor. cerasor. vel pirorum vel hmōi fructuū. Et etiā omis potus cōfectus pōt dici sicera, ⁊ est nomē hebr: cū. vel dr succus. ¶ hoc pigmētū ti a pila dr. i. taberna. qa in pila tūsum est. ⁊ est pigmentū ex fectio ex vino ⁊ melle ⁊ diuersis spēbus suauis et odorifera. ¶ hoc mustū sti. a mus qđ est terra dr. Mustū ti. vinū qa in se hēat terrā. ⁊ vinū mixtū. ¶ hoc falernū ni. a falerno monte campanie dr vbi optimū vinū crescit. ¶ hec sapa pe. a sapio pis. dr. i. acetum vel dulce acidum vinum.

Merum
Bacchus
Bromius
Temetū
Idromelum
Mulsum
Nectar
Ceruisia
Syra.
Pigmētum
Mustum
Sapa

Est indumentū: vestis: vestitus: amictus
Exuuias: spolia: cū pannis: addito tecta
Quod legis est textus: depellit ⁊ frigor a textū
Panniculos inopis: velamina iūgimus illis.

Uestis

His vestimentū societur et operimentum
Quod nisi longatū: versu nequit esse locatū

Exuuie
Pānus

Jsta nomia cōueniūt in significatōe cū hoc nomīe hec vestis tis. ti ꝛ dr̄ de vestio is. Hoc indumētū ti. de ĩduo is dr̄. Hic vestitus tus. tui. de vestio is. Hic amictus tus. tui. de amicio cis cui. ctre. i. tegere. Hec exuuie ar̄ de exuo is. ꝛ sunt exuuie ducū et spolia primor. ꝛ dr̄ hoc spoliū lij. de spolio as. aui. are. Hic pānus ni. a pan qō ē to tū vel oīe. qa pānus in ol hoīe appenit. vñ hic pāniculus li. dimiñ. ꝛ sūt pānículi puerorꝫ ¶ hoc velamē is. a velo as. i. tegere. Hoc ve stimentū ti. a vestio tis. tiui. tire ¶ hoc opimentū ti. de opio. is. iui. ire. i. tegere. Et nota q̄ opimentū nō pōt stare in x̄su. qa hēt bicuē syllabā iter duas lōgas. vtz. pe. ¶ hoc textū ti. de texto is. i. vestis. Jtem hētur hic textus tus. tui. qō ē grossior ĩa in libro (ānglice a ter te) ¶ Cōstrue. illū x̄sum. Quod legis est textus. illud quod legis ĩ libro est textus. sed textū. i. vestis est que depellit frigora. i. frigus.

Uinea

Uinum significant/vinetum/vinea vitis
Uinetum ꝓpꝛie locus est vbi vinea crescit
Pampinus est folium/botrus flos/vinea totū
Uuā multa simul dic singula grana racemos
Surculus aut ramus: est palmes: siue ꝓpagō
Uinea siluestris sterilis labꝛusca vocatur

Pāpinus

Jsta noia cōueniūt in significatōe cū vinea. Hoc vinetūti. a vinea dr̄. Hec vinea e. a vinuo is. dr̄ ¶ hec vitis tis. a vieto cis cui. ire. dr̄ i. ligare. qa vites ligātur. ¶ Post hec ponit autor q̄dā noia pertinētia ad vites. ¶ hic pāpinus ni. i. foliū vitis. dr̄ de palmes mitis. ¶ hec botrus tri. fei geñ. illud qō est ĩ acino. sed ponit q̄nq; ꝓ acino. q̄nq; ꝓ vua. q̄nq; ꝓ racemo. Et iuenit aliq̄ masculini gñis. Et deutron. xxxij. Botrus amarissimus. ¶ Hic acinus est botrus vel gnellū illud qō est in gno vue. ꝛ dr̄ de hoc acetū. ¶ hec vua ue. ab humeo es. qa ītus ē huida vel huōre plēa ꝛ succo ꝛ pīguedine ꝛ est vua ipm totū cū racemis acinis. ¶ hic racem⁹ mi. a ram⁹ dr̄. i. par uus ramūccul⁹ cū vna. ꝛ ē ꝓ botri vel gnū ¶ hic surcul⁹ li dimiñ. de surcus qō ē a surfū. Ramus mi a radix cis. dr̄. vñ ramuscul⁹ li. hic palmes tis. ē ram⁹ vitis ꝓpt̄ fecūditatē a palma dict⁹. hec ꝓ pago is. flagellū vitis de ꝓpago as dr̄. ¶ hec labrusca ce. est vitis

Uua:

Palmes
Labrusca

siluestris. a labum dicitur. ideo quia labris. id est. extremitatibus. vel agrorum finibus vel marginibus nascatur

Aluus/ꝛ alueolus est venter/ventriculusqꝫ
Additur his uterus/ꝓgnãtibus appꝛopꝛiatus
Uirginis est aluus/ꝛ sic alendo uocata/
Ex utero dicti germani sunt uterini.

Uenter

¶ Ista nomina idem sigñt cum hoc nomine hic venter tris. Et dr venter a ventus ti. qꝛ ventũ ꝛcipiat. Et differt ab aluo ꝛ utero. Nã Aluus est illud receptaculũ quod recipit cibũ. ꝛ in quo sordes sunt ꝛ purgari solet. Uñ dr sic qꝛ abluatur. i. purgetur. ex ipso eñ sordes stercoꝛ defluũt. Uenter uero est qui acceptos cibos tegit ꝛ apparet extrinsecus. scz pars exteꝛioꝛ in qua est pinguedo. ꝛ ꝓtenditur a pectoꝛe usqꝫ ad inguinem. ꝛ est uenter. quia ꝓ totum coꝛpus uite alimenta transmittat uel accipit ventũ. ¶ Uterus ꝓꝓie est mulieris in quo concipit. Et dr uterus qꝛ dupler sit ab utraqꝫ in duas se diuidit partes. uel qꝛ interius impleatur fetu. Item a uenter ventriculus li. diminutiuũ. Hic uterus ri. ab uter utra utrũ. ut supius dicitur. ꝛ est ꝓꝓie mulieꝛ scz locus conceptionis. Et ab utero dicit uterinus a. um. Et sunt uterini qui ex eodem utero ꝛ diuersis patribus sunt geniti. qꝛ uterus tñi mulieris est. ¶ Hec aluus alui. ab aluo is. ꝛ est aluus que cibum recipit ꝛ purgari solet. Uñ alueolus li. diminutiuũ. i. paruus aluus. Iste Autoꝛ uult qꝫ aluus dicatur ab alo alis. sed potius de abluo is. deriuatur

Differum

Uenter
Uterus
Aluus

¶ Liber synonymoꝛ Magistri Johannis de Garlandia/ una cũ expositiõe magistri galfridi anglici/ vigiliqꝫ diligentia oꝛthographie stilo coꝛrectus ꝛ exaratus. cum notabilibus in marginibus insertis/ in regia quoqꝫ Ciuitate Londoñ. impꝛessus per Richardũ Pynson/ feliciter finit. Anno incarnati verbi. M. CCCC. Lxxxvi.

Richard Pynson

Multoꝝ vocabulorũ equiuocorũ interpretatio/
Magistri Johãnis de Garlandia/grammatico
& latini cupido ymaxime necessaria/Incipit: